

Št. 125 (14.521) leto XLIX.

PRIMORSKI DNEVNIK je začel izhajati v Trstu 13. maja 1945, njegov predhodnik PARTIZANSKI DNEVNIK pa 26. novembra 1943 v vasi Zakrt nad Cerkljem, razmožen na ciklisti. Od 5. do 17. septembra 1944 se je tiskal v tiskarni "Dobrodo" v Govcu pri Gorenji Trebuli, od 18. septembra 1944 do 1. maja 1945 v tiskarni "Slovenija" pod Vojskim pri Idriji, do 8. maja 1945 pa v osvobojenem Trstu, kjer je izšla zadnja številka. Bil je edini tiskani partizanski DNEVNIK v zaslužjeni Evropi.

TRST - Ul. Montecchi 6 - Tel. 040/7796600
GORICA - Drevored 24 maggio 1 - Tel. 0481/533382
ČEDAD - Ul. Ristori 28 - Tel. 0432/731190
1200 LIR POSTNINA PLAČANA V GOTOVINI
SPED. IN ABB. POST. GR. 1/70

ČETRTEK, 13. MAJA 1993

BCIKB BANCA DI CREDITO DI TRIESTE
TRŽAŠKA KREDITNA BANKA

BANCOMAT

Moja banka, v žepnem formatu.

UVODNIK

Dejanja za novi čas

BOJAN BREZIGAR

Predsednik vlade Ciampi, ki je včeraj prejel zaupnico tudi v senatu, se je v svoji repliki vendarle spomnil tudi na manjšine. Namenil jim je sicer dva nadvse splošna stavka, brez visokodonečih obljub, pa se to predvsem kot odgovor na stimulacijo poslancev in senatorjev Union Valdotaïne in Südtiroler Volkspartei, ki so premiera v obeh vejah parlamenta kar bombardirali s temi problemi in pri tem kaj nekajkrat izrecno omenili tudi vprašanja slovenske manjšine. Žal te problematike v razpravi ni omenil noben poslanec ali senator vsedržavnih strank, če izvzamemo krščanskega demokratka Gerarda Bianca, ki je obžaloval, da obe manjšinski stranki ne podpirata Ciampijeve vlade, češ da je Italija za manjšine ogromno naredila.

Tudi zaradi tega sta dva Ciampiјеva stavka, in pa njegovo zagotovilo senatorju Bratini v osebnem pogovoru, da bo v kratkem odgovoril na vlogo slovenske manjšine, ki je prosila za sprejem, vredna pozornosti, ki jo zasluži izjava resnega človeka, ki problema očitno ne pozna in zato zagotovi, da se bo o njem pozanimal.

Seveda pa to zagotovilo se ne more biti razlog za posebno zadovoljstvo. Smo pač šele na začetku, kot vsakokrat, ko sestavijo novo vlado in se kot obredna liturgija za Slovence v Italiji začneja vse znova. Običajni postopek, bi lahko rekli...

Vendar sedanje stanje ni več običajno. Italijanska politika je doživela pretres in, če naj parafraziram slovenskega politika iz časa vojne za Slovenijo, odslej ne bo nič več tako, kot je bilo. Padle so trdnjave skoraj polstoletne oblasti v politiki in tudi v gospodarstvu. Sistem se prenavlja in v tej prenovi manjšina ne sme zamuditi priložnosti, da se pojavi na prizorišču, ne več po starih kalupih ampak prenovljena. Predvsem vsebinsko, kajti sedaj ni več čas liturgije, je čas vsebine.

Danes je pred nami nova vlada in njen predsednik je zagotovil, da bo resen sogovornik. Zaenkrat manjka drugi sogovornik, vendar je tudi pri manjšini opaziti voljo po odločnejšem skupnem nastopu in po novih oblikah odnosov z rimskimi oblastmi. To je spodbudno, ni pa dovolj, saj so poleg dobre volje potrebna tudi dejanja, primerna za novi čas.

ITALIA / V OKVIRU MILANSKE PREISKAVE

Predsednik IRI Nobili v zaporu zaradi korupcije in podkupnin

Nobili je obtožen korupcije in kršenja zakona o javnem financiranju strank pri gradnji elektrarn ENEL v Montaltu di Castro in v Brindisiju

RIM - Kot strela z jasnega je včeraj italijansko politično in gospodarsko življenje pretresla vest, da so v Rimu v okviru milanske preiskave o podkupninah aretirali predsednika največjega državnega industrijskega koncerna IRI (Zavod za industrijsko obnovo) Franca Nobilija. Kasneje so ga premestili v milanski zapor San Vittore, kjer so mu uročili obtožnico. Nobili je obtožen korupcije in kršenja zakona o javnem financiranju strank, v okviru preiskave o podkupninah in zakupih ENEL (Vsedržavna ustanova za električno energijo).

Milansko sodstvo se je ze lani zanimalo za Nobilija, ko je bil v obdobju od leta 1978 do leta 1989 predsednik družbe Cogefar, a ni sprejelo nobenega ukrepa. Italijanskega uglednega managerja je po vsemu sodeč pokopal bivši delegirani upravitelj družbe Cogefar-Impresit Enzo Papi, ki je po dolgem molku v nedeljo končno spregovoril in pojasnil, kako je Cogefar plačevala podkupnine strankam (KD in PSI), se preden je presla pod Fiatovo nadzorstvo. On naj bi od Nobilijevega Cogefarja podedoval račun na neki švicarski banki, v katerega so se pretakali crni skladi za plačevanje podkupnin italijanskim strankam. Dobršen del teh podkupnin je vezan na gradnjo jedrske elektrarne v Montaltu di Castro in njeni kasnejši prestrukturizaciji v navadno termoelektrarno.

Franco Nobili pa je vpleten tudi v preiskavo sodstva v Aquili zaradi gradnje v zasebni licitaciji in ne v javnim zakupom sistema odvajanja voda iz avtocestnega predora pod masivom Gran Sasso d'Italia. Pred tem je Cogefar pod njegovim predstvom izvedla dela za avtocestni predor in za jedrski laboratorij pod Gran Sasso. Obtožen je tudi nepravilnosti pri gradnji rimske podzemne železnice in gradnje elektrarne v Brindisiju, ko je ze bil predsednik IRI.

Kot receno je aretacija tega javnega managerja pretresla tako politično kot gospodarsko življenje. Večina včerajšnjih komentarijev je bila izredno previdna, vsi želijo, da bi sodstvo po hitrem postopku resilo celotno zadevo, tako da ne bi bil prehudo prizadet poslovni ugled Italije v svetu. Minister za industrijo Paolo Savotta je ob tem navedel, da morajo cimpreg ukrepati, ker morajo zagotoviti nemoteno poslovanje IRI.

Nove aretacije zaradi »zlatih pragov« Craxi dobil še eno jamstveno obvestilo

RIM, MILAN - Aretacija predsednika IRI Nobilija je delno zasenčila ostale včerajšnje ze dnevnice komuniqueje »z bojaiske podkupnin«. Preiskava o »zlatih železnih pragovih« in delih za italijanske železnice se nadaljuje. Včeraj so v Rimu aretirali tri od starih vpletenih podjetnikov (Aldo Buttini, Angelo Marinelli in Walter Monteverocchi). Coopsette iz

Reggio Emilie pa je sporočila, da je Eros Musa med zaslišanjem izjavil, da je posredniku Pietru Tognoliju res navedel, kako je Coopsette nakazala vsote za KPI-DSL, a le da bi se znebil novih zahtev za podkupnine.

V Lombardiji pa so v zvezi s preiskavo o podkupninah na področju telefonskih povezav in toplotne v Turinu aretirali

stiri podjetnike družb Marconi SPA, Eriksson Fatme in AEM, ki so placele strankam, da bi dobile pomebne zakupe.

Kot zadnje naj omenimo, da je nekdanji socialistični tajnik Craxi dobil novo jamstveno obvestilo, tokrat v zvezi z rimsko preiskavo o tako imenovanih »zlatih palačah«. Craxi naj bi bil vpleten v nepravilnosti prodaje nepremičnin v Milanu.

STRASBOURG / POSLANCI GLASOVALI SOGLASNO

Slovenija izvoljena v Svet Evrope

STRASBOURG - »Od vseh držav postkomunistične Evrope, ki so prošle za sprejem v Svet Evrope, je bil primer Slovenije najlažje resljiv, zato vam iskreno čestitam.« S temi besedami je predsednik parlamentarne skupščine SE Miguel Angel Martinez pospremil soglasno izvolitev Slovenije med polnopravne članice Sveta Evrope. »Se nikoli doslej nisem imel te sreče, da bi slisal skupščino tako soglasno hvaliti neko državo,« je se dejal Martinez. Po dvehurni razpravi je bilo res slisati samo pohvalne besede, ki so jih parlamentarci obarvali tudi s custvenim tonom in osebnimi izkusnjami, pridobljenimi na svojih službenih poteh po Sloveniji.

Največ pohval je bila Slovenija delezna na področju varovanja človekovih pravic. Tako je poročevalec komisije Sveta Evrope za pravna vprašanja in človekove pravice Madzar Hörsik dejal, da je Slovenija v marsičem lahko za zgled ne samo vzhodnoevropskim državam, temveč tudi Zahodu. Taksne pohvale je bilo v razpravi slisati se večkrat in jadicovanja italijanskega poslanca o manjšinskih težavah so izzvenela v prazno.

Strasbourg, ki se je v sonečno jutro zbudil po deževni noči, bo v teh dneh v znamenju sprejemanja novih članic. Dan pred tem je skupščina potrdila sprejem Litve, včeraj so razpravljali tudi o sprejemu Estonije. Sinoci je B.

Pahor, sef slovenske parlamentarne delegacije, priredil poslovno večerjo za vodilne člane skupščine, vodja strokovnih odborov Sveta Evrope in poročevalec teh odborov. Nocoj bo generalna sekretarka Lalumierova priredila večerjo za zunanje ministre in veleposlanike. Danes pa zaseda odbor ministrov na ravni veleposlanikov. Ta ministrski svet je na podlagi odločitve, ki jo je včeraj sprejela skupščina Sveta Evrope, Slovenijo povabil, da postane polnopravna članica.

Formalne slovesnosti se bodo odvijale v petek zjutraj v prostorih palače Sveta Evrope, modernistične zgradbe na koncu široke aleje z drevedoredom, kjer so v čudovitih starih vilah naseljene številne ambasade in konzulati. V petek zjutraj bo slovenski zunanji minister Peterle izročil pristopno izjavo Slovenije, ki jo je podpisal predsednik Kučan. Zunanji minister Peterle bo hkrati podpisal tudi evropsko konvencijo o človekovih pravicah. Nato bo pred vzhodom v monumentalno palačo Sveta Evrope slovesno dviganje zastav novih članic Sveta Evrope. Zaigrali bodo slovensko, litvansko in estonsko himno, da pa je svet Evrope resna ustanova, potrjuje tudi dejstvo, da bodo predstavniki teh treh držav na generalki preverili, če glasbeniki svoje delo opravljajo verodostojno.

Ana Kovac

ZAGREB / LASTNIKI SE PRITOŽUJEJO

Visoki davki za slovenske vikende na hrvaškem ozemlju

REKA - Lastnikom slovenskih vikendov na Hrvaškem so preostali samo se trije dnevi za plačilo zelo visokih državnih dajatev, ki jih morajo plačati za svoje premoženje. Zneski, ki so zapisani v najmanj šeststevilčnih vsotah hrvaških dinarjev, bodo, zapisani na položnicah za davek, nedvomno marsikomu pokvarili dopust na jadranski obali. Toda uprave za prihodke občin so neizprosne. Če lastniki do sobote, 15. maja, ne bodo plačali davka na vikende, jim bodo zaračunali obresti v višini 32,5 odstotka. Po podatkih, ki jih imamo na voljo, imajo slovenski lastniki največ vikendov na področju Istre, od koder so razposlali več kot stiri tisoč položnic za plačilo davka na naslove po vsej Sloveniji. Računica kaže, da bodo morali Slovenci za svoje vikende in počitniške domove hrvaški državi odšteti približno 27 milijonov nemških mark. Če iz kakršnih koli

razlogov svojih davčnih terjatev ne bi poravnali, utegne njihovo premoženje priti celo na dražbo!

Odlok o državnih takсах je zelo jase in lastnikom ne pušča prostora, da bi se »znasli«, saj govori o tem, da bo država izterjala svoj dolg od davčnih zavezancev - vikendasev v primeru, ko bo vsota neplačanega davka dosegla tretjino vrednosti nepremičnine. V prav taksnem »neobrnem vinogradu« so se znešli tudi lastniki vikendov iz Srbije in Črne Gore. Uprave za prihodke v posameznih občinah so zasute s pritožbami lastnikov vikendov, ki zelo pogosto tarnajo, da nimajo denarja za plačilo davka. Od približno 1.300 lastnikov vikendov na področju Splita se jih je pritožilo ze blizu tisoč. Številni protestirajo, ker jim je država dala na voljo zelo kratek rok, samo 15 dni za plačilo davčnih obveznosti.

Goran Moravček

BIH / BOJI SE NADALJUJEJO

Še en sporazum o premirju med Muslimani in Hrvati - veljal naj bi danes

Vitalij Čurkin na obisku v Ljubljani

SARAJEVO, ZAGREB, LJUBLJANA - Predstavniki OZN so obiskali 1300 Muslimanov, ki so jih Hrvati izselili iz Mostarja; izvedeli so, da se niso predali v varstvo HVO, kot trdijo Hrvati, temveč jih zadržujejo na nekdanjem vojaškem letališču proti njihovi volji. Tiskovni predstavnik ZN je sporočil, da se utegne števil beguncev drastično povečati na 200 ali celo 300.000 ljudi.

Clan predsedstva BiH Fikret Abdić je v pismu za javnost izrazil bojazn, da bodo pripeljali spopadi med Hrvati in Muslimani do odprte hrvaško-muslimanske vojne. Bosanski radio je pozval vse Muslimane, naj pridejo na pomoč ogroženim bratom v Mostarju. Poveljnika muslimanske in hrvaške vojske v BiH sta sklenila še eno premirje, ki bo začelo veljati danes dopoldne. Po podpisu sporazuma so se spopadi nadaljevali.

Včeraj je na obisk v Zagreb pripotoval poseben ruski odposlanec za Bosno Vitalij Čurkin, ki se je s

predsednikom Tudmanom pogovarjal o možnostih za prenehanje hrvaško-muslimanskih sovražnosti. Ruski odposlanec namerava danes obiskati Knin in Sarajevo.

Namestnik ruskega zunanjega ministra je bil na kratkem obisku tudi v Ljubljani, kjer je izjavil, da bo morala mednarodna skupnost na razpletanje krize v Bosni počakati do sestanka zunanjih ministrov članic VS OZN. Slovenski minister Peterle je povedal, da bo kmalu obiskal Moskvo.

Ameriški predsednik Clinton je napovedal nove nacrte za mir v Bosni. Objavil jih bo v nekaj dneh, zaveznike pa je pozval k sodelovanju. Med nove ukrepe naj bi sodila pridružitve treh ameriških vojskih ladij Natovi floti, ki blokirajo obalo nekdanje Jugoslavije.

Pozornost mednarodne javnosti je usmerjena na referendum bosanskih Srbov, ki se bodo konec tedna odločali o sprejetju mirovnega nacrta. (več na 8. strani) (Agencije)

DANES V PRIMORSKEM DNEVNIKU

Tudi v senatu zaupnica Ciampiju

Po poslanski zbornici je tudi senat včeraj izglasoval zaupnico novi vladi Carla Azeglia Ciampija. Za zaupnico so glasovali predstavniki KD, PSI, PSDI in PLI, proti SKP in reke, ostali so se vzdržali. V svoji repliki je Ciampi govoril tudi o položaju v Bosni in Hercegovini, v dveh stavkih pa je omenil tudi vprašanje narodnih manjšin.

stran 2

Rok za dohodkovno prijavo naj bi zapadel šele zadnjega junija

Finančni minister Franco Gallo bo predložil danes ministrskemu svetu dekret, po katerem naj bi odložili zadnji rok za prijavo dohodkov na 30. junij, rok za vplačilo davkov pa nekako do srede junija.

stran 2

Nova zakonodaja za pokrajinske volitve

V nedeljo, 6. junija bodo v Trstu in v Gorici pokrajinske volitve, ki predvidevajo tudi direktno izvolitev predsednika pokrajine. Volilna zakonodaja uvaža tudi druge novosti.

stran 3

Nabrežina na robu krize: odstop odbornika PSI

Včeraj je v Nabrežini odstopil občinski odbornik PSI Lorenzo Corigliano. Svetovalska skupina DSL-Komunistična skupina je zahtevala odstop odbora in takojšnje volitve.

stran 4

Danes v Gorici stavka proti združevanju šol

Vse goriške slovenske šolske komponente bodo danes s stavko protestirale proti ukrepu ministrstva za šolstvo o priključitvi učiteljskega Simon Gregorčič gimnazij-liceju Primož Trubar. Dijaki obeh šol so stavkali že včeraj, odbor Sindikata slovenske šole se je sestal na izredni seji, oklical stavko in napovedal druge korake. Danes bo v slovenskem šolskem centru v Gorici odprto srečanje, na katerega so vabljeni slovenski politični predstavniki, delegacija SSS bo zatem šla do šolskega skrbnika. Protestne izjave so včeraj izdali SKGZ, deželni odbor Svetovnega slovenskega kongresa in SSK.

stran 7

V Trstu odprli razstavo Expomodel

V prostorih Tržaškega velesejma so včeraj odprli četrtorazstavo Expomodel, ki je namenjena modelarstvu in zbirateljstvu. Na ogled je na stotine miniaturnih modelov in starih vozil in starih predmetov.

stran 24

RIM / ZA VLADO GLASOVALI PREDSTAVNIKI KD, PSI, PSDI IN PLI, NASPROTNI SKP IN MISOVCI

Zaupnica tudi v senatu

S svojo repliko je Ciampi prepričal liberalce in del predstavnikov KD, ki so grozili, da se bodo vzdržali - Poudarek na gospodarski krizi - Podpora Vanceovemu in Ovnovemu načrtu za mir v BiH

VOJIMIR TAVCAR

RIM - Kot že v poslanski zbornici je Carlu Azegliu Ciampiju uspelo tudi v senatu: z repliko je premostil »neganje« nekaterih kril stristranske koalicije (liberalcev in dela KD), ki so se v torek zvečer grozili z vzdržanjem, obenem pa si je ohranil tudi »moralno zaupnico« DSL, PRI, Lige in Zelenih. Ob koncu mu je izreklo zaupnico 162 senatorjev KD, PSI, PSDI in PLI, 36 senatorjev je bilo nasprotnih (SKP in misovci), 50 pa je bilo vzdržanih. Del senatorjev DSL, PRI in Lige je zapustil dvorano in se ni udeležil glasovanja, ker pavilnik senata praktično izenaka vzdržanje z nasprotnim glasom, del pa je bil prisoten v dvorani in se vzdržal, da bi s svojo prisotnostjo zajamčil sklepčnost.

V repliki je novi premier Ciampi nekoliko zametil problem časovnega trajanja vlade in poudaril, da bo pač za krmilom, dokler bo imela zaupanje parlamenta. Spet je izpostavil prioriteto volilnega zakona, a je se izrazil kot v poslanski zbornici povezal s problemom ozdravitve gospodarstva, saj bodo »tudi nova volilna pravila brezpredmetna, če bo gospodarstvo klec-

Premier Ciampi se odziva med repliko v senatu (AP)

nilo«. Tako je vse politične in družbene sile odločno opomnil, da »ali vse zdrži ali pa tvegamo propad vsega« in njegov opomin je izzvenel kot alarmni zvonec za posledice gospodarske krize, ki se je mora država lotiti, sicer bo placala visoko ceno s padcem zaposlitve in se globljo družbeno krizo. Graditi je treba predvsem na večjem izvozu, obenem pa obvladati inflacijo, uravnovesiti državno blagajno in zasci-

titi kupno moč plac. Ciampi je obljubil prizadevanje v boju zoper davčno utajo, poudaril je nujnost pomoči manjšim razvitim območjem (»Toda ne v dosedanjih logiki, ki je mejila na razmetavanje sredstev in se večkrat sprevrgla v klientelizem«), obvezal se je za reformo zdravstvenega odloka, pri čemer pa bo treba nujno spoštovati finančno razpoložljivost. V mednarodni politiki je potrdil zavezanost Evropi, najdaljše po-

glavje pa posvetil balkanski krizi. Podčrtal je prizadevanja Italije za pomiritev Bosne in Hercegovine, podprl je uredničenje Vanceovega in Ovnovega mirovnega načrta, potrdil nujnost pritiskov na Beograd, da prekine podporo bosanskim Srbom. »Prepričani smo, da ognja ni mogoče gasiti z vnetljivimi snovmi,« je dejal Ciampi, »prav tako pa smo tudi prepričani, da je treba narediti konec pokolom oboroženih nad neoboroženimi in v tem smislu si prizadevam.«

Ob koncu je napovedal, da se bodo ministri predstavili pristojnim komisijam in s sektorski mi poročili dopolnili vladni program. Napovedal je tudi, da sta se oblikovali dve ministrski skupini: ena bo sledila reformi volilnih pravil, druga pa je zadolžena za zdravljenje ekonomske situacije.

Ciampijevo repliko so s ploskanjem pozdravili parlamentarci stristranske koalicije, del senatorjev PRI in DSL. Prvic, od kar je doživljenski senator, je v razpravo posegel bivši predsednik republike Francesco Cossiga, ki se je vzdržal, razpravi pa je ves čas pozorno sledil predsednik Fiata Gianni Agnelli, ki je ob koncu glasoval za zaupnico.

Ciampi v repliki omenil manjšine

RIM - »Italiji je v čast, da štiti skupine, ki s svojo prisotnostjo bogatijo italijansko skupnost. Zaradi tega vlada ni nepozorna do manjšin, pač pa se zaveda dolžnosti, ki jih ima do njih.«

V svojo repliko je Carlo Azeglio Ciampi tudi ob stimulaciji valdostanskega senatorja Cesareja Dujanya in južnotirolskega Karla Ferrarija, povelil nekaj stavkov manjšinski problematiki. Nekaj skopih vrtic, v katerih je poudaril se vlogo mostu obmejnih dežel in namen, da cimprej začne postopek za oblikovanje odbora dežel, kot je predvideno med drugim v pogodbi iz Maastrichta.

»Pozitivno je, da je omenil manjšinske skupnosti in njihov pomen,« je po Ciampijevi repliki poudaril sen. Darko Bratina, ki je med parlamentarno diskusijo stopil v stik z novim premierom in mu predložil nujnost, da sprejme zastopstvo slovenske narodnostne skupnosti. Ciampi je obljubil v kratkem odgovor na to vlogo.

»Nedvomno se v premierovih besedah zrcali kulturna razsežnost človeka, ki ni samo tehnik,« je dodal Bratina, »upam pa, da njegove besede niso samo odraz vljudnosti, pač pa politične volje, da bi rešili vprašanje zaščite slovenske manjšine, s katero Italija desetletja sramotno zavlačuje.«

Zakaj pa je levica v svojih posegih prezrla to problematiko? »Zaveznanje za pravice manjšine je v dejst-

vih, ne pa v izjavah o zaupnici vladi,« je poudaril načelnik senatorjev Demokratične stranke levice Giuseppe Chiarante. »Nasa stranka si je stela v dolžnost, da omogoči izvolitev slovenskega senatorja. Na pobudo nase skupine je bilo postavljeno vprašanje manjšinskega političnega zastopstva v dvodomni komisiji, pri čemer so nas podprli zastopniki Valdostancev in južnih Tirolcev. In poudarjanje nacela o zastopstvu je pomembno tudi glede na reformo volilnih pravil, o katerih bomo začeli razpravo. Kar zadeva zaščitni zakon pa svoja osnutka se nismo predložili, ker čakamo na skupni predlog manjšine.«

Podoben je bil tudi odgovor predsednika senatorjev Stranke komunistične prenovne Lucia Libertinija. »Nase posege v razpravo je pogojevala politična konjunktura. Potrjujem in podčrtujem pa našo angažiranost v boju za pravice slovenske manjšine, kot sem med drugim pred nekaj dnevi javno poudaril ob obisku v Trstu. Nasa usmeritev je v tem pogledu jasna in se ji ne mislimo odpovedati, nasprotno.«

Manjšinski problem je včeraj odjeknil v besedah Dujanya in Južnotirolca Riza. Dujany je Ciampiju očital medlost in generičnost, Riz pa je bil dokaj zadovoljen s poudarkom jezikovnemu in kulturnemu pluralizmu in vlogi mostu obmejnih dežel. (VT)

RIM / DANES O ODVZEMU IMUNITETE

V senatu odločitev o Andreottiju

RIM - »Nikoli si nisem postavil vprašanja svoje prisotnosti v zgodovini, ker sem ob tem težil k samoironiji. Danes pa se trudim, da bi se moje biografije ne končale z grdim madežem. Tudi zaradi tega ne stedim z napori, da bi bila potrjena resnica vsaj kar zadeva tiste probleme, ob katerih so sprožili strašno mahinacijo proti meni.«

Dan pred začetkom razprave, s katero bo moral senat sklepati o odvzemu parlamentarne imunitete, se je bivši italijanski premier v rubriki Block Notes na tedniku Europeo povrnil k obtožbam, da je scitil mafijo. Senator spet navaja vse »lastne zasluge« v boju proti organiziranemu kriminalu, poudarja, da mu je napad povzročil »veliko zagrenjenost, a tudi nekaj moralnih kompenzacij« z izrazi spustovanja, ki naj bi mu jih naslovili nesteti ljudje. »Vse božje kreature so potencialno enake,« meni Andreotti, »toda med Buscetto in Mannio ter akademikom Jeanom Guittom, ki je hotel javno povedati, kaj je o meni mislil Pavel VI., je dolžnostno poudariti neko razliko.«

Senat bo o imuniteti bivšega premiera razpravjal na osnovi poročila predsednika odbora za parlamentarno imuniteto Giovanniella Pellegrina. Pellegrino priporoča, naj senat dovolj nadaljevanje sodne preiskave o Andreottiju in poudarja, da v delu palermških sodnikov ni bilo zaznati želje po preganjanju. Tozilec Giancarlo Caselli in njegovi sodelavci so, nasprotno, ravnali zelo korektno in v skladu s predpisi.

Pellegrino ocenjuje, da so »na robu verjetnosti« pričevanja mafijskih skesancev, ki govorijo o domnevi Andreottijeve povezavi z mafijo in o njegovih srečanjih z mafijskimi oblastniki. Ob tem pa opozarja, da je bil bivši premier vsekakor v tesnem stiku s sicilskim poslancom Salvom Lino, ki ga je protimafijska komisija označila za političnega referenta mafije. Pa tudi ostali indici, ki so jih zbrali palermški sodniki, navajajo k mnenju, da je zadeva vredna dodatne sodne poglobitve.

Andreotti bo - tudi po dolgem prepričevanju KD - najbrž osebno zahteval nadaljevanje preiskave. Senatorji pa bodo o odvzemu imunitete prvič glasovali javno. Za to rešitev so se opredelili, potem ko je pred nedavnim poslanska zbornica z oprostitvijo Bettina Craxija izzvala v državni val ogorčenja. (VT)

NOVICE

Podkupnine v Pordenonu: v Vidmu aretirali gradbenika Vidonija

PORDENON - V okviru preiskave o podkupninah, ki jo vodi sodnik za preliminarne preiskave Monica Boni, so pordenonski karabinjerji, ki jim načeljuje major Giorgio Damiani, včeraj aretirali 31-letnega geometra Marca Vidonija, zakonitega predstavnika podjetja »Vidoni costruzioni« iz Tavagnacca, ki zaposluje 120 delavcev. Vidonija bremenijo obtožnice sodelovanja v korupciji za nekaj manj kot 300 milijonov lir v okviru del, ki jih je podjetje opravilo leta 1987 v pordenonski pokrajini. Komu naj bi podjetnik izročil omenjeno vsoto denarja se ni znano. Marca Vidonija naj bi bremenile tudi druge obtožbe, ki pa jih preiskovalni sodnik se raziskuje. Karabinjerji in finančni strazniki so tudi preiskali Vidonijevo stanovanje in urade podjetja v Tavagnaccu in zaplenili vrsto dokumentov, njegova pa bodo zaslišali že danes, ali pa jutri. Vidonijevo podjetje v Tavagnaccu je eno najvaznejših v videmski pokrajini. Specializirano je za realizacijo vodovodnih in greznicih napeljav ter za izgradnjo cementnih objektov. Vrsto gradbenih del je opravilo tudi ob nedavnem svetovnem nogometnem prvenstvu v Vidmu. Letni poslovni promet podjetja znaša okrog 60 milijard lir, v prejšnjih letih pa je že imelo nekaj finančnih težav, zaradi česar je moralo odpustiti večje število delavcev. Predstavniki podjetja so se v prejšnjih dneh sestali s sindikalnimi zastopniki gradbincev, predmet pogovorov pa je bila možnost novih odpustov delavstva.

Alessandra Mussolini je ponaredila izid izpitov na univerzi

RIM - Izpita iz moralne filozofije in zgodovine Rimljanov sta bila zanjo pretrd oreh. Zato je - s pomočjo uslužbenecv in slug filozofske fakultete rimske univerze La Sapienza - »popravila« mnenje profesorjev ter si dosodila pozitivno oceno. Kdo je »prizadeval in marljiva« studentka? Nic manj kot Alessandra Mussolini, mlada misovska poslanka, ki je v sebi - od kar sedi v parlamentu - odkrila zavezanost dedovemu spomenu. Očitno pa v ponarejanju zapisnikov s sodelavci ni bila dovolj spretna in tako so ji, ceravno s precejšnjo zamudo, prišli na sled. Rimske javni tožilec Antonino Vinci je včeraj namreč naslovil poslanski zbornici zahtevo, naj odvzame poslanki parlamentarno imuniteto in mu dovoli nadaljnji sodni postopek. Ducejeva vnukinja je namreč osumljena ponaredbe, ker je »puneverila« zapisnike in lažno prikazala kot opravljene izpite iz moralne filozofije (19. julij 1982) in zgodovine Rimljanov (20. julij 1982). Kljub »popravkom« pa ji ta studij očitno ni ležal in ga je pozneje opustila. V »Navicello«, knjigo, ki objavlja biografije parlamentarcev pa je zapisala, da je tik pred diplomo iz medicine. A kdo bi ji zaupal lastno zdravje?

DAVKI / MINISTROV PREDLOG

Odlog prijave dohodkov 1992

Prijavni rok naj bi zapadel šele 30. junija, vplačilni pa 15. junija

RIM - Finančni minister Franco Gallo bo na današnji seji ministrskega sveta predložil dekret, po katerem naj bi zadnji rok za prijavo letnih dohodkov oddodili na 30. junij, rok za vplacilo davkov pa na cas med 15. in 18. junijem, sprico cesar naj bi ostal ustreznj priliv nespremenjen, saj bi bilo mogoče opraviti vse izračune do konca junija. To je sporočil v poslanski zbornici podtajnik Stefano De Luca s pripombo, da bi ta odločitev povzročila še enomečno odgoditev vplacil davkov ICI in ICIAP.

Ministrstvo za posto in telekomunikacije medtem sporoča, da se razdeljevanje obrazcev 740 in ICI pospešeno nadaljuje, saj naj bi z njimi že razpolagalo skoraj vseh 14.700 poštinih uradov v državi. Z druge strani pa državna tiskarna redno razdeljuje knjižice z navodili, kako je treba izpolniti dohodkovne prijave, ki so letos bolj zapletene kot v preteklosti.

Obrazce za prijavo dohodkov iz leta 1992 torej dobimo tudi na poštinih uradih, to pa se dogaja prvič v zgodovini (doslej so jih prodajali samo v pristojnih finančnih uradih in v prodajalnah tobacnih izdelkov, kjer seveda to počnejo se zmeraj).

Obrazec 740 za dohodkovno prijavo je v rabi približno dvajset let. Njegova izpolnitev bi morala biti po logiki rutinska, v resnici pa ni bilo skoraj nikoli tako in to zaradi številnih razlo-

gov: na primer zato, ker se je davčna zakonodaja skoraj vsako leto zadnji hip spremenila, ker je bilo treba hkrati s to prijavo opraviti še druge podobne naloge, ker je osebe finančnih uradov večkrat stavkalo ravno v tem kritičnem času in tako naprej. No, kakor vidimo, bo letos podobno, saj naj bi zadnji prijavi rok ponovno odložili. Do takšne odgoditve je prišlo že brž ob uvedbi obrazca 740 v letu 1975: dohodke bi bilo treba po prvotnih navodilih prijavit najpozneje do 31. marca, nato so rok odložili na 30. april, a zaradi dolge stavke uslužbenecv davčnih uradov so ljudje prijavi dohodke lahko se vse do 15. julija...

TRST / DENAR JE RAZPOLOŽLJIV

CGIL: slovenske TV oddaje bi lahko že stekle

TRST - Dezelno vodstvo sindikalne organizacije CGIL je izdalo včeraj tiskovno sporočilo, v katerem potrjuje svojo zavzetost za uresničitev četrte televizijske mreže RAI, hkrati pa tudi opozarja na problem slovenskih televizijskih oddaj v deželi Furlaniji-Juljski krajini.

Sindikat ugotavlja, da tako obstoječa zakonodaja kakor ustrezna finančna razpoložljivost že zdaj omogočata uvedbo slovenskih oddaj. V tem pogledu se CGIL sklicuje na svojecasni sporazum med ministrskim svetom in ustanovo RAI, ki predvideva finančna sredstva za kritje urnih oddajnih strokov, pa tudi izdatkov za vse zavezne aparature.

Ministrstvo za pošto in telekomunikacije mora zdaj samo se dodeliti ustrezne frekvence, ki so že na razpolago, ne da bi pri tem kakor koli oskodovalo tiste privatne postaje, katerih delovanje je povsem v skladu z »zakonom Mammi«, piše v sporočilu CGIL, ki dodaja, da se RAI sedaj nikakor ne sme skrivati za morebitnimi zamudami pri omenjenem ministrstvu. Uvedba slovenskih televizijskih oddaj bi imela velik politični in kulturni pomen, obenem pa bi omogočila zaposlitev lepega števila ljudi. Vsehravno vodstvo CGIL bo se naprej odločno podpiralo izvedbo tega načrta, je se zapisano v tiskovnem sporočilu sindikata.

PISMO UREDNIŠTVU

Družba PONTECO in televizijske oddaje RAI v slovenščini

Čenjeno uredništvo, dr. Rahko Dolhar v svojem pamfletu »Natočimo si čistega vina ali farsa o TV kanalu 64« objavljenem v Novem listu 29. aprila 1993 »ugotavlja«, da slovenska manjšina v Italiji ne pride do svojih TV oddaj, ker za to namenjen TV kanal uporablja slovensko zamejsko zasebno podjetje Ponteco. To svojo obtožbo utemeljuje z ugotovitvijo, da je bil RAI-u za slovenske oddaje dodeljen isti kanal 64, ki se ga poslužuje Ponteco »za svoje namene«.

Toda, glej smenta, kriva ni pomota ministrskega urada, ki je ta kanal dodelil Pontecu leta 1992 in ga potrdil tudi v

zadnji dodelitvi frekvenc. Kriv je Ponteco, ki prek tega regularno dodeljenega kanala dvajset let prenasa signal koprskanske manjšinske televizije in s tem omogoča njeno prisotnost v matičnem prostoru. Zelo poceni zaključek, če se išče zajca v tujem grmu in če se hoče natakati motnega vina.

Zakaj na koncu konec tak napad, ki v konsekvenci skoduje samo začetku slovenskih oddaj na Rai-u v Trstu, ker obraca pozornost in stanje prave rešitve v napacno smer? In zakaj obtoževati ravno Ponteco, ki ne zaradi »svojih zasebnih namenov« - kot to naglasja dr. Dolhar - prenasa legalno na ob-

mejnem območju ne samo signal koprskanske manjšinske TV, temveč tudi slovenski program Televizije Slovenije. Brez kanalov Ponteca Slovenci v Trstu in Beniciji oddaj svoje matične TV ne bi mogli spremljati in tudi ne uresničevati svoje povezanosti z matično deželo, kot jo tudi uresničuje italijanska manjšina onstran meje s svojo matiko. In povrh vsega obtožena Ponteco opravlja to vlogo, ki bi jo po zakonu morala RAI, brez kakršnegakoli denarnega nadomestka!

Odgovorov na toliko ZAKAJ je verjetno samo dr. Dolhar, ki si je izmislil svojo farslo!

Družba PONTECO

TRST / S PREDAVANJA PROF. GIAN ENRICA RUSCONIJA V ČASNIKARSKEM KROŽKU

Odpornišтво kot državljanska vojna, ki je rodila demokracijo

Bossijeva Severna liga ni fašistična, je pa nevarnost za obstoj republike - Za nacijo državljanov in spoštovanje deželnih pristojnosti

TRST - Če ne bomo več nacija - Med etnodemokracijo in evropskim državljanstvom: prof. Gian Enrico Rusconi, ki poučuje politične vede na Univerzi v Turinu, je s predavanjem pod tem naslovom razvil v traskem Casnikarskem krožku marsikatero izvirno, a tudi sporno tezo, zaradi česar so nastali med njim in drugimi italijanskimi intelektualci pogosti kratki stiki. Z omenjenim naslovom je napisal tudi knjigo, ki je nemalo razdražila Bossijeve in vse, ki radi razdelili Italijo v znamenju nekega niti tako ja-

snega federalizma. Prof. Rusconi se je najprej lotil vsenemskega območja in napisal na primer esej o Weimarski republiki, pozneje se je živo vključil v razne pravde med zgodovinarji, nazadnje, z omenjeno knjižico, pa zaozal v problematiko nacij in etničnih skupnosti, kar mu je prineslo, kot rečeno, grmado kritik, zlasti iz vrst levicarskih intelektualcev, ki jih sam v resnici ne čisla, kot je izrecno poudaril med predavanjem v Trstu. Tudi sicer je obelodanil kakšno tezo, s katero se ne more ravno vsakdo

strinjati, ki pa je nedvomno zanimiva in morda svojevrsna.

Pričnimo z idejo nacije. To mora biti nacija državljanov, ki vodi - kakor je na naše izrecno vprašanje pritrdilno odgovoril - do Evrope ljudstev in v kateri morajo odigrati gotovo pomembno vlogo regije (dezele), vendar ne na »kaznovale« nacim... S tem je imel v mislih Severno ligo in njene regionalistične teze, ki res ne povzdigujejo pojma o enotnosti Italije

po različnosti oziroma decentralizaciji pristojnosti, ki pa je pri srcu Rusconiju.

Predavatelj je veliko casa posvetil ravno Bossijevemu gibanju s pripombo, da zna biti sila nevarno za obstoj demokracije države, saj je 60 odstotkov njegovih pripadnikov naklonjenih Milanu kot prestolnici države. Pojem nacija istoveti Rusconi z državljanско zavezavo o ohranitvi lojalnosti in vzajemnosti, ki pa bi jo etnocentricem

po Bossijevem vzoru izmislil. »Močno se je zmotila Famiglia cristiana, ko je že z naslovno skušala primerjati Severno ligo s fašizmom,« je poudaril predavatelj, a pripomnil, da »nima etnocentricem nič skupnega z nacijo državljanov, ce zagovarja tako demokracijo, ki naj bo po meri samo enemu delu države in v službi gotovih posameznikov ter interesov.«

Fasizma Rusconi v resnici niti ni obsodil: ko je govoril o odporništvu in ga označil kot državljansko vojno oziroma ustavnim patriotizem, ki je po-

stavil podlago za republikanizacijo strank, je to obrazložil kot nasprotje dveh različnih konceptov domovine in nacije... Zmagala naj ne bi nobena stran, zmagala da je nacija! Profesor pa je tu pozabil povedati, da je odpornišтво rodilo demokracijo sistem, medtem ko bi znaga fašistov rodila diktaturo. Ravno take in podobne teze pa so izvale pri levicarskih intelektualcih upravicen odpor, ceprav gre tudi priznati, da so v zadnjih letih po večini precej pasivno spremljali dogajanja v Italiji in njenem zaledju.

UPRAVE / POPOLNOMA NOVA PRAVILA

INTERVJU / PO DVANAJSTLETNEM DELU NA DEŽELI

Nova zakonodaja za pokrajinski svet

Prekrižamo lahko samo simbol stranke

TRST - V Furlaniji-Juljski krajini bomo v nedeljo, 6. junija izvolili tudi trzaski in goriski pokrajinski svet. Volitve bodo potekale na osnovi popolnoma nove zakonodaje, ki bo v marsičem korenito spremenila tako dosedanje sestavo skupščin, kot tudi naše volilne navade oziroma miselnost. Zakonodajalec je poskrbel za svojvrstni potres, nova miselnost pa si se težko utira pot med strankami, kot dokazuje npr. dejstvo, da se je na volitvah na Trzaskem predstavilo enajst strank in kar deset kandidatov za predsednika Pokrajine.

Kakorkoli že, bomo na junjskih volitvah prvič direktno izvolili predsednika pokrajinske uprave. S predsednikom bomo že vnaprej izvolili tudi svetovalsko večino, ki ga bo podpirala in hkrati tudi opozicijo. V Trstu bo tako imel predsednik za sabo 14 svetovalec, opozicija pa 10. Poglejmo sedaj podrobneje sistem izvolitve predsednika.

Na levem delu glasovnice bomo dobili imena kandidatov za to funkcijo, ob vsakem kandidatu pa simbol stranke (ali strank), ki ga podpirajo, desno pa imena kandidatov za pokrajinski svet. Vsa imena bodo že natisnjena, saj za Pokrajino ni treba oddajati preference, ker je svet razdeljen na posamezna okrožja in vsako okrožje ima svojega kandidata. Volilec lahko prekriža samo simbol stranke. S tem neposredno podpre kandidata za predsednika oziroma kandidata za pokrajinski svet. Zakon za Pokrajino ne predvideva diferenciranega glasu, medtem ko za občinski svet lahko volilec podpre kandidata za župana in odda preferenco kandida-

tu druge stranke.

6. junija bomo torej na glasovnici za pokrajinski svet lahko prekrižali samo simbol stranke. Kdor hoče npr. v Trstu glasovati za predsednika Codego mora obvezno prekrižati ali simbol Zavezništva za Trst, ali DSL, kdor hoče podpreti Peterlina mora prekrižati simbol Slovenske skupnosti, kdor hoče Visiolija mora prekrižati znak SKP itd. Kot vidimo, smo torej pred le delno direktno izvolitvijo predsednika pokrajinskega sveta.

Izvoljeni predsednik "potegne" za sabo 60 odstotkov svetovalec, opozicija pa gre preostalih 40 odstotkov mandatov v skupščini. Sistem izvolitve pokrajinskega sveta je vse prej kot enostaven. V prvem glasovanju je za predsednika izvoljen kandidat, ki prejme absolutno večino glasov. Če to ne uspe nikomur, bo v nedeljo, 20. junija balotaza med dvema kandidatom, ki prejmeta v prvem krogu največ glasov. Zmaga tisti, ki prejme največ glasov. Svetovalska mesta se razdelijo po izvolitvi predsednika, a na osnovi izidov prvega kroga. Obstaja namreč možnost, da se ena izmed strank predstavi le na prvih volitvah in se potem ne poveže ne z enim ne z drugim kandidatom za predsednika. V tem primeru crpa mandate iz opozicijskega "kotla" 40 odstotkov.

Ce nihče med kandidati 6. junija ne doseže absolutne večine bo 20. junija - kot rečeno - balotaza med dvema kandidatom. Stranke imajo v tem primeru teden dni časa, da sklenejo morebitne povezave, ki pa, kot že pojasnjeno, niso po zakonu obvezne. Mehanizem je zapleten, glasov-

vanje pa je manj komplicirano, kot se zdi na prvi pogled. Vsi svetovalski mandati - tako večine, kot opozicije - se delijo po proporcionalnem sistemu.

Parlament je odobril ta zakon z namenom, da bo Italija končno dobila stabilne občinske in pokrajinske uprave. Doslej smo bili vajeni na zakulisna pogajanja, spletki in medstrankarske prepire, tako da je bilo treba za izvolitev zupinov, odborov in predsednikov pokrajin čakati več tednov in tudi mesecev. Mnoge skupščine pa je prevzel komisar se preden so le-te utegnile izvoliti svoje vodstvene organe. Nova volilna zakonodaja odpravlja vse to in daje več možnosti in moči volilecem-državljanom, ne da bi pri tem okrnili vlogo strank, ki ostajajo še dalje - kot predvideva ustava - nosilni stebri političnega življenja v državi.

Predsednik ostaja na svojem mestu štiri leta, kolikor po novem traja tudi mandat skupščine. Predsednik je nenadomestljiv v smislu, da so za njegovo zamenjavo potrebne nove volitve. Zakon je spremenil tudi pristojnosti predsednika in skupščine. Predsednik si bo po novem lahko izbral sodelavce-odbornike, ki niso nujno pokrajinski svetovalci in bo imel več pristojnosti kot doslej. Skupščini pa bo priznana večja vloga nadzornika nad delom odbora in tudi oddelkov in uradov pokrajinske uprave. Predsednik bo lahko po svoje preuredil pokrajinske urade in tudi imenoval ječe posameznih oddelkov. Volitve bodo 6. junija (samo na nedeljo), morebitna balotaza pa bo na programu dva tedna pozneje. (S.T.)

Bratina se umika iz politike

»Za Deželo in tudi za našo manjšino je konec nekega obdobja«

SANDOR TENCE

GORICA - Med deželnimi svetovalci (teh je kar precej), ki ne bodo več kandidirali, je tudi Gorican Ivan Bratina, ki se po dvanajstletnem delu v deželni skupščini vrača v profesorski poklic. To, kot nam je sam priznal, bo naredil brez posebnih travm ali pretresov, kot čisto naravno in normalno potezo politika ter predvsem cloveka, ki se zaveda, da je bil odraz določenega zgodovinskega obdobja, ki je sedaj mimo.

»Novo naj ustvarjajo novi ljudje. Jaz se po tej izkušnji umikam iz političnega in javnega življenja. Za sedaj bom sicer se ohranil funkcijo goriskega občinskega svetovaleca, za koliko časa se ne vem. Nocem biti več v ospredju, ker sem svojo vlogo že opravil, očno o tem, kako sem delal pa prepustim drugim«, nam je dejal Bratina, ki je prepričan, da se je tudi za deželno upravo končalo 30-letno zgodovinsko obdobje, kar najbrz velja tudi za politično življenje slovenske manjšine.

Tudi za Slovence - to se bo zgodilo že na junjskih volitvah - se začeljo novi časi, kakšni bodo pa je trenutno nemogoče napovedati. Bratina je bil zelo delaven in vztrajen svetovalec. Videvali smo ga pravzaprav na vseh sejah deželnega sveta, na katerih je večkrat tudi glasno polemiziral s predsednikom deželnega odbora in s posameznimi odborniki. Ko je bilo potrebno, je polemiziral tudi s svojimi strankarskimi somišljeniki, med katerimi je vsekakor užival ugled svetovaleca, ki se je vestno pripravil za vsak posog. Tako v skupščini, kot v svetovalskih komisijah, kjer se pravzaprav oblikujejo zakoni, ki jih

sem se zaceel ukvarjati s popolnoma novimi stvarmi, ki sem jih prej nisem poznal«, nam je se povedal Bratina. V prvih letih svojega mandata se je ukvarjal s problemi gospodarstva, industrije in trgovine, po volitvah leta 1988 pa je sledil tudi kmetijski politiki deželne uprave. Zadoščen v prvih letih nisem imel dosti - je poudaril naš sogovornik - ker je odbor preziral vse tvorne predloge, ki so prisli iz opozicijskih vrst. Kot svetovalec, prej KPI, nato DSL so vseeno vplivali na nekatere važne usmeritve in izbire Dezele. Bratina izrecno omenja industrijsko politiko, ki jo je odbor dolgo let vodil kientelarno, tako da so vse izbire temeljile le na razdeljevanju denarja.

»Ko smo skupno z zelenimi poudarjali, da mora tudi naša dežela sprejeti v svoj statut nacelo federalistične ureditve države, nas v vladi ni nihče jemal resno. Sedaj pa skoraj vsi soglasajo, da je federalizem ne samo varen, ampak najbrz tudi potreben. Časi se očitno spreminjajo tudi za našo deželno upravo, zato tudi politiki in upravitelji morajo razumeti, kdaj je njihov čas in kdaj ga ni več«, nam je se pritrldil ob 6. junija dalje spet samo profesor Bratina.

Deželni svetovalec DSL Ivan Bratina

potem svet v glavnem le potrdi. Bratina se mnogi kolegi zato spominjajo kot trdovratnega, a tudi kot korektnega in delovnega svetovaleca, ki je večkrat "plaval proti toku".

Svojo dolgo izkušnjo v deželnem svetu torej zastopnik DSL ocenjuje kot pozitivno in bogato. »Tako ob prihodu v deželni svet sem se moral soočiti z nelahko po-

litično situacijo, v kateri se je znašla KPI. Socialisti in krščanski demokrati so namreč prav v začetku osemdesetih let utrdili svojo politično oblast, ki so jo dejansko ohranili vse do danes. Za komuniste so bila to leta ne samo opozicije, ampak tudi izolacije. Ob tem nelahkem objektivnem stanju pa se je zame začela tudi popolnoma nova osebna izkušnja, saj

TRST / PRIZIV SLOVENSKE OBČANOV

Deželno upravno sodišče ni suspendiralo dekreta o pokrajinskih volitvah

TRST - Deželno upravno sodišče (predsednik Pellingra, stranska sodnika Di Sciascio in Zuballi) je včeraj zavrnilo zahtevo, da bi suspendirali veljavnost okrožnice nekdanjega vladnega komisarja Palamare v zvezi z volilnimi okrožji v trzaski pokrajini. Če bi bil priziv sprejet, bi lahko prislo do odložitve bližnjih volitev. To se ni zgodilo, žal pa se zaenkrat niti ne ve, kako sodišče utemeljuje svoj korak. Zaključek razprave na sodišču lahko pričakujemo do konca junija ali prve polovice julija, utemeljitev včerajšnjega sklepa pa naj bi bila znana čez nekaj dni.

Priziv je v imenu Sergija Mahnica (obcina Dolina), Antka Tercona (Devin-Nabrezina), Josipa Grudna (Zgonik), Emilija Guština (Repentabor) ter Danila Savrona (Milje), torej tajnikov sekcij Slovenske skupnosti v omejenih občinah, vložil odv. Peter Mocnik. Naslovljen je bil proti prefektu, vladnemu komisarju in notranjemu ministru.

Dogodki segajo v leta po 2. svetovni vojni. Volitve v trzaski pokrajini namreč potekajo na podlagi dekreta št. 81, ki ga je 24. marca 1956 izdal tedanji glavni vladni komisar Giovanni Palamara. S tem dekretom je tudi v trzaski pokrajini uveljavil zakon št. 122 iz leta 1951, ki določa pravila za volitve pokrajinskih svetov v Italiji, vendar z eno samo »malenkostno« spremembo: obdržal si je pravico, da sam določi volilna ok-

rožja (danes to počne vladni komisar v deželi, ki je nasledil glavnemu komisarju za Trzasko ozemlje: ne gre pozabiti, da okrožja drugje po Italiji določa predsednik republike). Povsod po Italiji ima glavno mesto pokrajine pravico do največ polovice svetovalec (tudi če ima večino prebivalstva, kot na primer Rim: 74% prebivalcev in 22 svetovalec od skupnih 45), pri nas pa je ravno obratno: vseh pet okoliških občin ima 3 svetovalec, ostale (trenutno jih je 21, bilo jih je tudi 27, odvisno od stevila prebivalstva) pa ima Trst. Posledice so jasne: kot piše v prizivu, je trzaski pokrajinski svet dejansko dvojni občin-skega sveta.

Pred štirimi desetletji je odločitev glavnega vladnega komisarja morda izvirala iz tedanjega mednarodnega političnega položaja, hladne vojne, iz dejstva, da je v okoliških občinah večina prebivalstva bila slovenske narodnosti ali pa so v njih bile levčarske uprave. Palamara je volilna okrožja prikožil v korist Trsta, trdi se priziv, kar je s stalisca splošne državne politike morda razumljivo, ne pa opravičljivo, saj pomeni diskriminacijo, ki sloni na etnični in ideološki pripadnosti. Tako početje danes nima več nobene opravila in je protustavno: povsem neuteleljeno namreč vnaša razlike med posameznimi italijanskimi pokrajini. Prav zato je v prizivu jasno postavljena zahteva, da sodišče raz-

veljavi prefektov dekret z letosnjega leta o razpisu volitev (ta dekret se seveda sklicuje na Palamarevega). V primeru, da sodišče dekreta ne razveljavi, pa naj vse akte preda ustavnemu sodišču.

V prizivu je obenem postavljena zahteva po začasnem prekinitvi veljavnosti prefektovega dekreta in vseh drugih ukrepov, ki so z njim povezani, dokler se pred deželnim upravnim sodiščem ne začne obravnavati o prizivu samem.

Kot smo dejali, je sodišče včeraj zavrnilo zahtevo po suspendaciji. Razprava je trajala dobre pol ure. Zastopnik državne pravne službe in odvetnik trzaski Občine sta nastopila izredno ostro in zahtevala, da se zavrne prav vse, kar piše v prizivu: po njunem mnenju je zgorel državni zakon in ne Palamarov dekret!

Odv. Mocnik je s svoje strani vztrajal, da gre za diskriminacijo, ki je protustavna, saj daje volilecem manjših občin trzaski pokrajini drugonovo težo, kot jo imajo druge v Italiji. Leta 1956, je trdil se Mocnik, je Palamarov dekret temeljil na ideoloških in etničnih razlogih v zaščito Trsta in njegovega nacionalističnega dela.

»Obzalujem pa,« je posebej izjavil odv. Mocnik, »da nihče od zupinov manjših občin, niti slovenskih, ni pristopil v podporo priziva. Navsezadnje gre za volilno moč njihovih občanov. Sprašujem se, kako se taki zupani lahko predstavijo pred svojimi občani-volilci.«

TRST - Med dose-danjimi deželnimi svetovalci, ki jih 6. junija ne bo več med kandidati, je tudi zeleni Andrea Wehrenfennig, ki zelo dobro obvlada slovenscino, ceprav je po materi Italijan in po očetu Nemec. Odločitev, da ne bo več kandidiral, je brez težav sprejel že pred meseci v prepričanju, da se morajo uprave, politika in politiki hitro obnavljati in prenavljati. Zapuska aktivno politiko (po poklicu je knjižničar), a ne svojo angažiranost na področju varstva in zaščite narave.

»V mojem petletnem delu v deželnem svetu sem zal imel resnično malo zadoščenj. Na lastni kozi sem preveril ogromno razdaljo, ki je

med politiki in državljani, za kar nosi v našem primeru odgovornost oblastniški blok KD-PSI, ki je negativno pogojeval celotno delo deželne uprave. Na srečo je ta blok sedaj že vnaprej porazen,« nam je dejal Wehrenfennig. Clovesko gledano pa je imela ta njegova politična izkušnja pozitivno plat, da je v teh petih letih spoznal raznoliko stvarnost, ki mu bi bila drugače tuja oziroma nepoznana.

Wehrenfennig upa, da je Zelena lista vsaj prispevala svoj delež k večji občutljivosti Dezele do zaščite okolja, ceprav bo treba na tem področju narediti še zelo veliko. Obzaluje dejstvo, da je zakon o naravnih parkih ostal mrtva točka,

kar velja tudi za mnoga ekološka vprašanja. Nic se ni premaknilo tudi pri vprašanju osebja deželne uprave, ki ga nekateri v vseh teh letih niso hoteli na noben način rešiti. Kot navadno državljan si Wehrenfennig toplo zeli, da bodo volilci 6. junija končno potisnili v opozicijo socialiste in krščanske demokrate. To bi koristilo Deželi, a najbrz tudi tema dvema strankama, ki sta dolga leta gospodovalno upravljali Furlanijo-Juljsko krajino. Bodočnost deželnega odbora vidi v novi politični koaliciji, ki bi morala po njegovem prepričanju temeljiti na sodelovanju med Severno ligo, DSL in zelenimi gibanji. (S.T.)

Deželni svetovalec Zelenih Andrea Wehrenfennig

INTERVJU / ZELENA LISTA

Wehrenfennig: razočaranja, a tudi upanje v spremembe

»KD in PSI si zaslužita opozicijo, zanemarjena narava«

TRST - Med dose-danjimi deželnimi svetovalci, ki jih 6. junija ne bo več med kandidati, je tudi zeleni Andrea Wehrenfennig, ki zelo dobro obvlada slovenscino, ceprav je po materi Italijan in po očetu Nemec. Odločitev, da ne bo več kandidiral, je brez težav sprejel že pred meseci v prepričanju, da se morajo uprave, politika in politiki hitro obnavljati in prenavljati. Zapuska aktivno politiko (po poklicu je knjižničar), a ne svojo angažiranost na področju varstva in zaščite narave.

»V mojem petletnem delu v deželnem svetu sem zal imel resnično malo zadoščenj. Na lastni kozi sem preveril ogromno razdaljo, ki je

med politiki in državljani, za kar nosi v našem primeru odgovornost oblastniški blok KD-PSI, ki je negativno pogojeval celotno delo deželne uprave. Na srečo je ta blok sedaj že vnaprej porazen,« nam je dejal Wehrenfennig. Clovesko gledano pa je imela ta njegova politična izkušnja pozitivno plat, da je v teh petih letih spoznal raznoliko stvarnost, ki mu bi bila drugače tuja oziroma nepoznana.

Wehrenfennig upa, da je Zelena lista vsaj prispevala svoj delež k večji občutljivosti Dezele do zaščite okolja, ceprav bo treba na tem področju narediti še zelo veliko. Obzaluje dejstvo, da je zakon o naravnih parkih ostal mrtva točka,

kar velja tudi za mnoga ekološka vprašanja. Nic se ni premaknilo tudi pri vprašanju osebja deželne uprave, ki ga nekateri v vseh teh letih niso hoteli na noben način rešiti. Kot navadno državljan si Wehrenfennig toplo zeli, da bodo volilci 6. junija končno potisnili v opozicijo socialiste in krščanske demokrate. To bi koristilo Deželi, a najbrz tudi tema dvema strankama, ki sta dolga leta gospodovalno upravljali Furlanijo-Juljsko krajino. Bodočnost deželnega odbora vidi v novi politični koaliciji, ki bi morala po njegovem prepričanju temeljiti na sodelovanju med Severno ligo, DSL in zelenimi gibanji. (S.T.)

PISMO TERSARJA PALADINU

Ponovno financirati zakon o podpori slovenski manjšini

TRST - Dezelni odbor-nik za prostorsko načrtovanje Dario Tersar je s posebnim pismom opozoril ministra za dezelna vprašanja in zadeve Evropske skupnosti Livia Paladina, da bodo konec leta zapadli pri-spevki, ki jih zakon za obmejna območja predvideva v korist kulturnih pobud slovenske narodnostne skupnosti v Italiji in delovanju italijanske manjšine v Sloveniji in Hrvaški. Zaradi tega dezelni predstavnik pri-poroča ministru, da bi zakon ponovno financirali, kar da obe skupno-

sti živo pričakujeta. Ob tem Tersar pripominja, da se je omenjeni zakon skliceval na pričakovano odobritev evropskega zakona za zaščito slovenske manjšine v Italiji in zakona za posege v korist italijanskega prebivalstva onstran meje. Odobritev teh zakonov, piše odborniku Tersar v pismu ministru Paladinu, bi pomenila za Furlanijo - Juljsko krajino varen korak na poti uveljavljanja evropskih nacerl sožitja, razvoja in mednarodnega sodelovanja na tem obmejnem področju.

SNEMANJE DANES V BOLJUNCU

Kam peljejo naše stezice TV Koper o naši manjšini

TRST - V okviru raz-sirjenega slovenskega televizijskega sporeda pripravljata TV Koper ta čas več oddaj, ki bodo v glavnem posvečene slovenski narodnostni skupnosti v Italiji in ki bodo na sporedu ob sobotah in nedeljah. Ob kabaretnih utrinkih, reportazah, posnetkih iz kulturnega življenja, bo tudi enourna oddaja, ki bo skušala cim-bolj objektivno, večstransko in informativno predstaviti življenje slovenske narodnostne skupnosti v Italiji. V oddaji bodo sodelovali najvidnejši pred-stavniki manjšine in nje-

nih organizacij. »Kam peljejo naše stezice...« je oddaja v živo, ob povabljenih gostih pa bo prisotno se občinstvo, ki se bo lahko vključevalo v pogovor. Prvi tak dogodek bo že danes v gledališču France Preseren v Boljuncu. Začetek bo ob 19.30 (vabljeni so vsi, ki jih nastop na TV oziroma obravnavana problematika zanima), začetek snemanja pa ob 20. uri. Osrednja tema, ki jo bo uvažal in spodbujal Marij Cuk, bo tokrat vprašanje sredstev množičnega obveščanja, tako neustrankarskega kot strankarskega.

NOVICE

Slovenska skupnost bo tudi v Vidmu predstavila svoje kandidate

VIDEM - Slovenska skupnost bo predstavila svoje kandidatne liste za dezelne volitve in spregovorila o pomenu junjskih volitev tudi v Vidmu.

V prostorih Astoria Hotel Italia na trgu XX Settembre 24 v Vidmu bomo imeli jutri ob 11. uri srečanje s časniki. Za SSK bodo spregovorili dezelni tajnik in nosilec liste Ivo Jevnikar, dezelni predsednik Marjan Terpin, sonosilec liste v videmskem okrožju prof. Marino Vertovec, ki nastopa kot neodvisen, kandidat v videmskem okrožju prof. Ales Lokar, ki predava na videmski univerzi, in drugi.

Knjigo Izbrisana identiteta bodo danes predstavili v Kopru

TRST - V osrednji koprski knjižnici Vilhar bodo drvi ob 19.30 predstavili knjigo - dokument o poitaljanjenju slovenskih in hrvaških priimkih za casa faisizma. Knjigo, ki jo je napisal Paolo Parovel, bodo predstavili tako v italijanski izdaji (»L'identita cancellata«) kot v hrvaški (»Izbrisana identiteta«), poleg avtorja pa bosta na predstavitvi prisotna predsednik kluba Istra Milan Gregoric in pisatelj in časniki Milan Rakovac. Knjiga opisuje prvo »etnično čiščenje«, ki ga je fašizem opravil v Istri in Juljski krajini, ko je spremenil priimke stirim milijonom oseb ter poitaljanjancil imena 4.000 krajev. Ta umetno ustvarjena imena so na italijanski strani meje zal se danes v rabi.

Primorski dnevnik

Lastnik: ZIT d.d. Založništvo trzaskega tiska - Trst
Izdajatelj: DZP - P.R.A.E. d.d. — Družba za založniške pobude
Trst, Ul. dei Montecchi 6, tel. 040-7796699 - fax 040-773715
Fotostave: ZIT, Trst
Tisk: VITA, Videm
Odgovorni urednik: BOJAN BREZIGAR
Redakcija: Trst, Ul. dei Montecchi 6, tel. 040-7796600, fax 040-772418
Gorica, Drevored 24, maja 1, tel. 0481-533382, fax 0481-532958
Dopisništva: Cedad, Ul. Ristoni 28, tel. 0432-731190, fax 0432-730462
Ljubljana, NLA, Slovenska 54, tel. 061-113121, fax 061-322468
Celovec, Wulfengasse 10/H, tel. 0463-318510, fax 0463-318506
Prodajno naročninska služba
Italija: Trst, Ul. Montecchi 6, tel. 040-7796600, fax 040-772418
Gorica, Drevored 24, maja 1, tel. 0481-535723 fax 0481-532958
Ekonomska propaganda: Trst in Gorica: Publistel
tel. 040-7796611, fax 040-768697
Italija: podružnice SPI
Slovenija: Studio Vista - Ljubljana
tel. 061-153244 int. 38, fax 061-224943
Cene oglasov
Italija: 1 oglasni modul (stina 1 stolpec, višina 42 mm) 80.000 LIT,
financi in legalni 120.000 LIT, ob praznikih povisek 20%; mali ogledi
850 LIT beseda; osmrtnice, zahvale in sozolja po formatu. IVA 19%
Cena: 1.200 LIT - 45 SIT
Naročnina za Italijo: letna 315.000 LIT
za Slovenijo: mesečna 1.300 SIT, plačila preko DISTRIEST,
Partizanska 75, Sezana, tel. 067-73373
Registriran na sodišču v Trstu št. 14 z dne 6. 12. 1948
Član italijanske zveze casopisnih založnikov FIEG

KRAJEVNE UPRAVE / ZAENKRAT NIČ ZDRUŽEVANJA

KGS začasno rešena težav

V proučitvi 44 prošelj kmetovalcev

BORIS SIMONETA

Vodstveni kadri in upravitelji Kraske gorske skupnosti, posredno pa vse prebivalstvo na trzaskem in goriskem Krasu, si je v teh dneh posteno oddahnili. Deželna skupščina je zaključila svojo zakonodajno dejavnost in je bila razpuščena pred skorajšnjimi deželnimi volitvami, ne da bi sprejela tako osporavane sklepe o preureditvi in teritorialni preobrazbi gorskih skupnosti. Tako je bila vsaj v tej fazi prizaneseno Kraski gorski skupnosti, kateri so napovedali skorajšnje upravno in politično izumrtje, če bi nenaklonjeni deželni krogi izpeljali do kraja nesmiselnosti in z realnostjo skregani naklep o zreduciranju Kraske gorske skupnosti le na območje devinsko-nabrezinske, zgonske in repentske občine. »Zamrznitvi sklepa prav gotovo ni botrovalo dobrohotno zadržanje zaradi naših upravičenih zahtev in pritožb«, trezno presoja predsednik Kraske gorske skupnosti Ivo Sirca, »temveč so za tak razplet bili odločilni volilni in drugačni interesi večinske koalici-

cije predvsem v karniskem okolišču. Nevarnost klestenja s tem ni se povsem odpravljena, saj je zloglasni projekt ostal v predalih deželne palače in vse zainteresirane gorske skupnosti upajo, da bo tam običajni pot izvolitvi nove deželne skupščine. Po tej pavzi za premislek naj bi si le utrl pot strnejsi in odgovornejši odnos do potreb teritorija. »Med drugim bo Dežela, ki bo z dodatno decentralizacijo vzvodov oblasti se povečala svojo avtonomijo, pridobila tudi nove instrumente za prostorsko načrtovanje in razvoj okolja,« ugotavlja Sirca. »V parlamentu končuje svoj iter ustavni zakon, ki priznava deželam skoraj neomejene pristojnosti pri oblikovanju teritorialnih predstavniških teles in bo torej v zvezi z usodo Kraske gorske skupnosti postalo brezpredmetno sklicevanje na togo apliciranje zakona st. 142 o avtonomiji krajevnih uprav.«

Sicer pa ostaja neznanica, kakšna bo politična sestava obnove deželne skupščine. »Trdno upam, da bo le

prislo do preokreta in da bo dežela v duhu evropskega povezovanja sposobna izplejati celo vrsto reform, tako da bo Kraska gorska skupnost lahko vendarle postala učinkovita in v sozvočju s potrebami kraskega prebivalstva uglasena upravopolitična institucija.«

V sklopu KGS uradi in pristojna komisija s polno paro proučujejo 44 prošelj, ki so jih kmečki podjetniki vložili za dodelitev namenskega prispevka. Naloga je vse prej kot lahka in skoraj nevarna, saj je le za 900 milijonov lir razpoložljivih sredstev, medtem ko skupna vrednost predloženih naložbenih posegov znaša kar 6 milijard lir.

Zategadelj se pri KGS nagibajo k osvojitvi kriterija, ki je sicer započen v pravilniku razpisa, da bodo po poglobljeni selekciji izbrali in podprli predvsem najzanimivejše projekte kmečkega razvoja in pa prizadevanja mlajših operaterjev, tako da sploh ne pride v postev »razpršen poseg« v korist vseh prosilcev prispevka.

KRIZA / V PRIČAKOVANJU POSOJILA

Železarna je še pod vprašajem

Tržaški Lloyd v podobnem položaju

DRAGO GASPERLIN

Danes jutraj ob 9.15 bo na deželnem odborstvu za industrijo stanek med pristojnimi upravitelji in predstavniki sindikatov CGIL, CISL in UIL o bodočnosti škedenjske železarne. Kot je znano, ima ta pomemben in eden najstarejših industrijskih obratov na Trzaskem zavajenemu proizvodnji samo se do konca junija. Kaj to pomeni? Če ne bo računski dvor kmalu pooblastil bančnega sistema za posojilo 34 milijard lir železarni, bo ta naenkrat propadla, to pa bi bila ogromna škoda za krajevno gospodarstvo - tudi in predvsem zaradi

tega, ker ne gre za kakšno prosluto tovarno brez prihodnosti, ampak za v resnici zdrav in mednarodno konkurenčen kompleks, kakor izrecno poudarjajo ne le v delavskih, temveč tudi v sindikalnih in siceršnjih gospodarskih krogih, seveda tistih, ki se iskreno zavzemajo za preporod mesta in pokrajine.

»Jutri bi morali dokončno zvedeti, kaj bo s posojilom,« nam je povedal včeraj Riccardo De Vescovi, ki je pri CGIL odgovoren za probleme industrije in prevoza, »če pa bo odgovor negativen, tedaj bomo prisiljeni poiskati

kakšno drugačno pot za to, da povlecemo železarno iz likvidnostne stiske.« Kakšen spodbuden znak pa vendarle je: na primer okoliščina, da se tako v italijanski notranjini kakor na tujem posamezni industriji oziroma naveze resno zanimajo za železarno. Z druge strani pa je komisar Giampaolo de Ferra tudi sprico zdajšnjega ugodnega razvoja proizvodnje napovedal, da bi se moral primanjkljaj obrata konec tega leta skrciti z 42 na 34 milijard lir in da naj bi ga v prihodnjem letu uravnovesili, leto pozneje pa dosegli celo že prebitek.

O krizi Tržaškega Lloyda pa nam je Riccardo De Vescovi pojasnil, da bo treba rešiti vprašanje v treh mesecih, drugače bo prepozno.

Minister za industrijo Savona se je sicer trdno obvezal za odobritev zakonskega odloka o finančni pomoči družbi z vsemi senatnimi popravki vred, kar naj bi omogočilo skorajšnjo obnovitev pogajanj z zavodom IRI in holdingom Finmare na eni ter z vlado in ministrstvom za trgovsko mornarico in zaklad na drugi strani, toda nevarnost preži v birokraciji...

SOLSTVO / ŠOLA LEVSTIK

Na Proseku 20 let celodnevne pouka

Prihodnjo soboto bodo proslavili lep jubilej nižje srednje šole Frana Levstika

Na Proseku bo prihodnjo soboto, 22. maja, veliko slavlje. Nizja srednja šola Fran Levstik bo praznovala 20-letnico uvedbe celodnevne pouka, obenem pa se bodo domačini spomnili 200-letnice, odkar so daljnega leta 1793 njihovi predniki zahtevali od tedanjih solskih oblasti slovensko solo v domačem kraju.

Na soli, ki je bila prva - in doslej tudi edina slovenska nižja srednja šola - s celodnevnim poukom, se že od začetka letosnjega solskega leta pripravljajo na proslavo pomembnega jubileja. Ravnatelj šole prof. Humbert Mamolo si je prevzel zahtevno nalogo za pravo priloznostne brošure. Ob koncu se je izkazalo, da to sploh ne bo le brošura, pač pa pravcata zajetna knjiga z več kot 200 stranmi. A o tem posebej kdaj drugič.

Ravnateljstvo šole Frana Levstika je povabilo k sodelovanju na osrednji proslavi ob sedanjih tudi biveš učenec. Odziv je bil razveseljen, kar prica o tesni povezanosti domačinov s solo.

V soboto se bo praznik začel že v popoldanskih urah, ko bodo na Proseku in Kontovelu izvedli stafetni tek, ob tem pa se kosarkarsko in odbojkarško srečanje.

Slavnostna akademija

Nižja srednja šola Fran Levstik na Proseku (foto KROMA)

bo zvečer v Kulturnem domu Prosek-Kontovel, na kateri bodo sodelovali tako bivši kot sedanjí dijaki. Proslava bo imela svoj glasbeni uvod, sledil bo odlomek iz Bevkovega romana Kaplan Martin Cedermac, osrednji dogodek slovesnosti pa bo gotovo dramsko delo Utrinek iz življenja Ivana Nabergerja, ki ga je napisala prof. Bruna Pertot, za oder pa priredila prof. Rudica Pozar. Gre za originalni prispevek o liku znanega prosekkega političnega predstavnika, ki je predsedal kar 35 let v trzaskem občinskem sve-

tu, v katerem se da iz pogleda v preteklost potegniti tudi marsikatero aktualno misel.

Slovesnost bo sklenil zbor bivših dijakov, ki ga je pripravil ravnatelj Mamolo. Zborovsko petje je bilo vedno konjček prosekke nižje srednje šole, saj so ga vestno vadile vse mlade generacije dijakov s Proseka, Kontovela in iz drugih bližnjih vasi. Prihodnjo soboto se bodo bivši dijaki spet skupno zbrali, da bi zapeli pesem v cast soli, v kateri so dorasali in preživeli marsikatero prijetno urico.

NOVICE

Predavanje o priseljevanju v Furlanijo-Juljsko krajino

Deželni institut za zgodovino odporniškega gibanja v Furlaniji-Juljski krajini prireja danes s začetkom ob 17. uri na svojem sedežu v Vili Princ v Ul. Salita di Greta 38 v Trstu predavanje na temo: »Imigracija v Furlaniji-Juljski krajini: nekaj razmislekov o pojavi in o njegovih razvojnih trendih v Italiji«. Predaval bo dr. Furio Bednarz, ravnatelj Instituta za ekonomsko in socialne raziskave v Furlaniji-Juljski krajini, uvodno besedo pa bo imel raziskovalec gostujočega instituta prof. Marco Coslovich.

Predstavitel prevoda Rebulovega romana

V dvorani Igo Gruden v Nabrezini bo jutri z začetkom ob 20.30 predstavitev italijanskega prevoda romana Alojza Rebulu V Sibiline vetru. Predstavitel prireja Krozec 1991 Devin-Nabrezina. Uvodno besedo bo imel Miran Kosuta, nekaj odlomkov iz romana pa bosta prebrali Miranda Caharija in Patrizia Vascotto.

Predlogi za obnovo starega mesta

Institut Gramsci za Furlanijo-Juljsko krajino in Odbor za zaščito starega mesta prirejata jutri z začetkom ob 17.30 v dvorani Trzasko trgovinske zbornice v Ul. S. Nicolò 5 v Trstu posvet na temo: Trst med preteklostjo in sedanjostjo: nekaj idej za obnovo starega mesta. Govorili bodo prof. Francesco Indovina z Univerze v Benetkah, prof. Angela Pontrandolfo z Univerze v Salernu, direktorica Odborništvu za urbanistiko beneske občine dr. Edgarda Feletti, prof. na Univerzi v Veroni Gino Bandelli in arhitekt Benno Albrecht.

Preventiva proti širjenju mamil

Na trzaski prefekturi bo v ponedeljek, 17. t. m., stekel prvi del seminarja o vzgajanju k zdravemu življenju in o preventivi proti širjenju mamil. Seminar prireja trzasko solsko skrbništvo. Vodil ga bo prof. Piero Cattaneo z Univerze v Milanu, ki je sicer tudi svetovalec na Ministrstvu za solstvo. Seminarja se bodo udeležili ravnatelji sol vseh vrst in stopenj v pokrajini ali njihovi namestniki ter predstavniki javnih uprav in ustanov, ki imajo pristojnosti na zdravstvenem področju.

Poulične tatvine

Agenti letечеkega oddelka trzasko policije so v torek prijeli dva mladoletna slovenska državljana, ki sta malo prej v Ul. Fabio Severo napadla dekle v telefonski govorilnici in ji ukradla denarnico. Dekle je takoj obvestila policijo, ki je mlada nepridiprava prišla v Drevoledu XX. septembra. Prav tako v torek pa je agent železniske policije v središču mesta prijel 24-letnega Goricanca, ki je malo prej v veleblagovnici Standa utrgal staro torbico. Agent je Goricanca zapazil, ko je z ukradenim torbico teklo po pločniku in takoj je razumel, zakaj tako naglo dviga pete.

KVESTURA / OBRAČUN

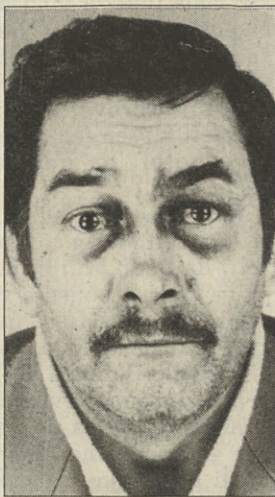
Po zaslugi policije bistveno zmanjšanje števila kaznivih dejanj

Nova organizacija obrodila sadove Zbežal morilec tržaškega zlatarja

Na trzaski kvesturi so nas včeraj seznanili s spodbudnimi podatki o upadanju protizakonitih dejanj v naši pokrajini, kar gre v dobršni meri pripisati novi organizaciji sil javnega reda, za katero se je zavzel tukajšnji kvestor. V smislu smernic notranjega ministva je osebje, ki je imelo birokratske zadolžitve, prenesti v operativni sektor, s čimer je obenem valoriziral njihovo profesionalnost.

Ojčili so namreč osebje letечеkega oddelka, ustanovili so nov urad za splošno preventivno in kontrolo teritorija, ustanovili so conske izvidnice, poleg tega ima vsak komisariat službo za hitre posege. Kot smo dejali, so torej večja preventiva in represivno delovanje, večja učinkovitost državne policije, obrodila sadove. Hujših kaznivih dejanj, kot na primer umori, niso zabeležili, izpeljali so več uspešnih akcij (spominimo se samo nedavne zaplembe večje količine mamil v Sesslanu).

Skupnih kaznivih dejanj v prvih starih mesecih (kraje, ropi, prevare, tihotapstvo) so nasteli 1910 (lani 2260), od tega 1726 v Trstu (lani 2159). Bistveno se je zmanjšalo število samih krajev: teh je bilo 1068 (lani 1514), in sicer 1002 v samem Trstu (lani 1454). Pri tem so krivce odkrili v 67 primerih in prijavili 86 oseb (lani so odkrili 175 primerov in prijavili 109 oseb). Popov je bilo 21, vsi pa so bili opravljeni v Trstu (lani je bilo 26 ropov), v desetih primerih

Bronislav Krapinski

so odkrili storilce in prijavili 17 oseb (lani so odkrili 9 primerov in prijavili 14 oseb).

Krivce so odkrili v skupno 647 primerih vseh kaznivih dejanj (lani 685), sodstvo so prijavi 708 oseb (lani 645), od tega 53 mladoletnikov (lani 37). Aretirali so skupno 86 oseb (lani 70).

Omenimo še, da je bilo doslej že 9 samomorov (lani kar 15), poskusov samomora 31 (lani 21).

Na kvesturi so nas tudi seznanili, da je iz zaporov v Volteri v Toskani pred nekaj dnevi zbežal 59-letni Poljak Bronislav Knapinski, ki je leta 1978 skupaj z nekim rojakom (slednji je medtem umrl) v našem mestu ubil zlatarja v Ul. Mazzini. Knapinski je po umoru zbežal v Nemčijo, kjer so ga aretirali in leto dni kasneje pripeljali v Italijo, kjer je bil obsojen na do smrtne ječe.

Tokrat je Knapinski izkoristil dovoljenje, da lahko zapusti zapor, kamor se ni več vrnil.

POLITIKA / KRAJEVNE UPRAVE

Nabrežinska občina: odstop odbornika PSI

Corigliano ostane občinski svetovalec

Devinsko-nabrežinska občinska uprava je spet na robu krize in morda tudi celo predčasni volitev. Včeraj je namreč formalno odstopil socialistični odbornik za proračun in osebje Lorenzo Corigliano, ki pa bo ohranil funkcijo občinskega svetovalca. Njegov odstop, kot nam je sam povedal, je nepreklicen in ga mora zupan Vittorino Caldi obvezno sprejeti.

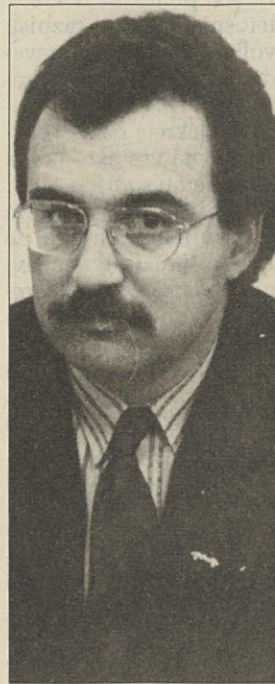
»Prisel sem do spoznanja, da je ta uprava pokazala vso svojo nemoc. V letu in pol nisimo naredili nobenih konkretnih upravnih in drugih izbir, a smo v glavnem le životariji. Jaz si vsekakor prevzamem vse svoje odgovornosti. Upam, da bo ta moja odločitev sedaj privedla k prepotrebemu razčiscenju.«

Drugega nam Corigliano ni hotel povedati in bo svoj odstop politično umeteljlil na drevisnji seji občinskega vodstva socialisticne stranke. Njegov odstop vsekakor ne predstavlja velikega preseenečenja. Corigliano je že med nedavno proračunsko razpravo v občinskem svetu jasno in glasno povedal, da je precej nezadovoljen z dedanjim delom Caldijevega odbora.

Na včerajšnji seji naceelnikov skupin je naceelnik DSL-Komunisticne skupine Giorgio Depangher predlagal razpustitev občinskega sveta in takojšnje predcasne volitve, ki po novem - kot znano - predvidevajo tudi neposredno izvolitev zupana. Depangher je ta svoj predlog utemeljil s politicnim prepričanjem,

da sedanji občinski svet ne zastopa več prebivalstva, nova volilna zakonodaja je že nared in jo je treba zato cimprej smotno izkoristiti.

Slovenska skupnost in Krscanska demokracija bosta o stališču Demokracicne stranke levice razpravljali na seji svojih občinskih vodstev. Depangherjevo zahtevo pa so takoj odklonili socialisti, ki nasprotujejo komisarski upravi in so mnennja, da mora zupan Caldi se dalje ostati na krmilu devinsko-nabrežinske uprave. Vsi v PSI pa ocitno niso tega mnennja. Kot jasno dokazuje včerajšnji odstop občinskega odbornika Corigliana, ki bo najbrž sprožil polemike znotraj socialisticne stranke.

Lorenzo Corigliano

RAZSTAVA / ODPRLI SO JO VČERAJ POPOLDNE

Miniaturni modeli in starinske zbirateljske poslastice na četrti razstavi Expomodel na Tržaškem velesejmu

V prostorih Trzaskega velesejma so včeraj popoldne odprli cetrto razstavo modelarstva in zbirateljstva Expomodel. Na razstavi je na ogled nekaj sto modelov letal, avtomobilov, ladij, tankov, jadrnic, vlakov, helikopterjev in podmornic, ki so jih izdelali entuziasti miniaturne umetnosti. Ob teh si lahko obiskovalci ogledajo tudi vrsto starinskih predmetov, med katerimi prednjajo stari gramofoni, in gasilskih vozil, med katerimi izstopa isotta frashcini iz leta 1929. Razstava bo odprta do nedelje, 16. maja.

FOLKLORA / V MIELI

Zanimiv prikaz obrednih plesov s škarjami iz perujskih Andov

V nabit polni dvorani gledališča Miela je v torek zvečer zazivel antični obred ob setvi koruze, ki je se vedno živ med staroselskim prebivalstvom perujskih Andov. Petclanska skupina, v kateri sta dva godca in trije plesalci - Samani ali Danzak - kot se imenujejo, je namreč prikazala del starega obrednega plesa s škarjami - Lastijeras, ki spomladi spremlja odprtje namakalnih kanalov in polaganje koruze, zlatega semena matere Zemlje Pachamame v njena nedra. Skupino spremlja po Italiji arheolog in antropolog Mario Polia, ki se že dvajset let posveča etnografskemu raziskovanju v Peruju. V svojem uvodnem nagovoru je poudaril, da je za izvajalce nastop se vedno obred, kljub odrski po-

GLASBA

Dobra tehnična priprava Trobilne skupine

LUISA ANTONI

Koncert, ki se je odvijal 9. maja v Prosvetnem domu na Opčinah, je občinstvu predstavil Trobilno skupino Godbe iz Ricmanj. Petclanska skupina ni zal izzvala velikega zanimanja publike. Verjetno je ta odnos posledica splosnega mnenja, da so godbene skupine manj profesionalno pripravljene napravn drugim instrumentalistom. Trobilna skupina pa je na odpravi glasbeni matineji dokazala, da tudi so, ki nastajajo v okviru godb na pihala, lahko dosežejo kvalitetne rezultate. Ensamble, pod mentorstvom Flavija Sgubina, je predstavil spored, ki je nihal med renesančnimi, baročnimi in sodobnimi kompozitorji. Prva skladba na sporedu je bila »Trumpet Voluntary« angleske skladatelj Purcella. Sledile so »Miniature«, v katerih je se živeči madžarski glasbenik Hidas, sprejel tudi nekatere vzorce pop glasbe. »Turmmusic« nemškega skladatelja Pezela pa je dokazala smoterno glasbeno snovanje predvsem v prvem stavku.

V trodelni »Suite bretonne« francoskega skladatelja Guigouta in v izvedbi irske melodije »Greensleeves« je Trobilna skupina dokazala svoje intonancne zmožnosti. Najbolj sibka točka koncerta so bili Moreyev »Elisabeth Madrigals«, v katerih trobilci niso bili kos razvijanju polifonskega vecglasja. Nasplošno je skupina dokazala dobro tehnično pripravo in zanimanje za repertoar, ki se ne omejuje na zgolj znane godbene skladbe.

stavitvi. Obred izvira se iz dobe inkovskega cesarstva, čeprav so škarje, ki so jih prinesli španski osvajalci, nadomestila izvirna glasbila. Tudi obredna obleka se navezuje na oblačila, kakršna so v 17. stoletju nosili bikoborci. Dopolnjuje jo krilo, ki je zavezano okoli pasa in ki predstavlja sokolja krila ter na hrbtni stilizirani rep pume. Oblacila so bogata izvezena s simboli raznih zivali. Ples spremlja kosce na flavta in glasbilo, ki mu pravijo harfa in je prav tako evropskega izvora. Bistveno pa je harmonično ritmično pozvanje škarj, s katerimi plesalci med plesom stalno zvenketajo. To so posebne obredne škarje, ki se jih ne smejo dotakniti z golo roko ampak le s posebnimi rokavicami. Rezili predstavljata mosko in zensko počelo, ko se zapreta sta simbol združitve med nebom in zemljo, iz katerega se poraja vse, kar živi. Obred, ki smo ga videli v gledališču Miela, izvira iz srednjesevernega dela perujskih Andov. Slični obredi spremljajo tudi praznovanja ob drugih priložnostih, kot so denimo zimski solstijci, ko se na južni polobli zacena poletje, dan mrtvih in poletni solstijci, ko plesejo zlasti ženske - Samanke. (bov-)

SKLAD MITJA ČUK

Kakšno vzgojo našemu otroku

JELKA CVELBAR

Predvsem v zadnjih dvajsetih ali petindvajsetih letih je bilo veliko razprav o permisivni in avtoritativni vzgoji. Jezicek na tehtnici pa se je nagibal predvsem k permisivni vzgoji. Kasneje so si izvedenci premislili, ljubezen do otrok namreč ni vselej dovolj, da bi iz majhnega otroka vzgojili do drugih primerno obzirnega socloveka. Avtoritativno vzgojo so pred leti tako preganjali predvsem zato, ker so izhajali iz stališča, da avtoritativno vzgojo sprejemajo povsod tam, kjer mislijo stari predvsem nase, in želijo, da bi se samo dobro počutili. Iz tega so izvajali misel, da moras otroku pustiti svobodo in da avtoritativna vzgoja otroka utesnjuje in mu ne dopušta vse prostosti.

Vprašanje pa je, ali bo ta svoboda, ki jo bomo svojim otrokom privoščili pri permisivni vzgoji resnično primerno učinkovala in pripravila otroka za svet, v katerem bi moral živeti. Kajti v ljudeh ni le altruizma in naklonjenosti do drugih, pač pa je v vsakem izmed nas tudi primeren kos egoizma, ki nas vodi v to, da skusamo najprej početi, kar zadovoljuje nas, in izpolniti lastne želje. Altruizma pa se moramo pravzaprav se učiti. Starsi bi se morali pri vzgoji najprej vprašati, kako naj vzgajam svojega otroka, da bo kasneje, ko bo odrasel in odrasel, varen pred intolero, nasiljem, mamili in iztirjeno spolnostjo. Na to vprašanje bi si morali tudi primerno odgovoriti, ne le zaradi odgovornosti do svojega otroka, marveč zaradi odgovornosti do razvoja celotne družbe, v kateri živimo. Seveda je jasno, da je otrok potreben razumevanja, občutka, da je sprejet in ljubezni. Toda vse to se ni dovolj za tako vzgojo, ki bi mu dala trdno osnovo za prihodnje življenje.

Vcasih namreč starsi zaradi tega ali

onega vzroka (otrok je bil morda hudo bolan; zaradi prezgodnjega rojstva ali kakega drugega vzroka je potreboval za nekaj časa posebno nego), ker pač otroku želijo najboljše, mu v vsem in povsem ugodijo. Vedno so z njim, ko on to želi, vedno mu pomagajo... dokler otrok ne le želi, pač pa zahteva. V tej fazi poleg tega sploh ne reagira več na besedo, ki ga vabi, naj vendar ne počne tega ali onega. Starše na neki način izziva, če ze ne izsiljuje in jim greti življenje, kajti prav tako samosvoj (kakor je bil pač navajen biti v imenu svobode) je tudi zunaj doma pri prijateljih in znancih.

Tako zaidejo starsi v navidez brezizhodno situacijo, ki jih čedalje bolj utesnjuje, ker je njihov otrok pravzaprav postal njihov tiran. Skoraj da nimajo več časa zase. Scasoma postanejo negotovi in z njimi je negotov njihov otrok, čeprav počenja vse, kar se mu zljubi in vrti starše okrog svojega malega prsta. Taka situacija ni normalna. Tudi starsi imajo pravico do kančka svobode in lastnega življenja.

Torej pri vzgoji le prav, da dajemo poleg ljubezni otroku tudi nekaj njemu primernih omejitev. Vedeti mora, kaj sme in česar ne sme. Spoznati mora, do kod mu je dovoljena svoboda in kje se začena svoboda drugih, recimo staršev, ker so že najbolj pri roki. Vprašajmo se, do kakšne mere naj bo otrok središč pozornosti v družini ali v večji družbi. Otrok mora namreč spoznati, kjer je njegovo mesto. Tudi ni primerno, da se brez prave podlage tolazimo, da bo otrok odkril, kakor po čudežu, kaj je prav in kaj ni, kar naenkrat, ko bo velik. Kajti učimo se od malih nog in prej bomo začeli z učenjem, laže nam bo. Pa ne le nam, tudi našim otrokom.

OBVESTILO

Naročnike Primorskega dnevnika, ki so se v začetku leta odločili za plačilo letne naročnine v treh obrokih, prosimo, da poravnajo drugi obrok 105.000 lir najkasneje do konca tega meseca.

Dolžni znesek lahko izročite našim raznašalcem ali položite v blagajno Primorskega dnevnika v Trstu in Gorici. Pravtako se lahko poslužite tudi okenc pri slovenskih denarnih zavodih na Trzaskem in Goriskem s pologom na tekoči račun PRAE - DZP.

JAVNO TELEVIZIJSKO SNEMANJE POGOVORA O ZAMEJSKEM TISKU OB PRISOTNOSTI OBČINSTVA

Danes, ob 19.45 v gledališču F. Prešeren v Boljuncu

Vabljeni!

V Borstu je te dni slavil svoj 60. rojstni dan

Mirko Hrvatič

Se mnogo zdravih in zadošenja polnih let ter da bi se dolgo prepeval v veseli družbi mu želijo pevci in pevovodja MePZ Slovenec-Slavec.

Urad za informacije KZE deluje od ponedeljka do petka od 8. do 13. ure. - tel. 573012.

Zdravstvena dežurna služba

Nocna služba od 20. do 8. ure, tel. 118, predpriznana od 14. do 20. ure in praznična od 8. do 20. ure. Hitra pomoč tel. 118. Telefonska centrala KZE-USL: 399-1111.

KINO

ARISTON - Dvorana rezervirana za British film club. Jutri »Magnificat« r. Pupi Avati.

EXCELSIOR - 18.00, 20.00, 22.15 »Toys - Giocattoli« r. Barry Levinson, i. Robin Williams.

EXCELSIOR AZZURRA - 18.00, 20.00, 22.00 »Bel-le Epoque«, r. Fernando Trueba.

NAZIONALE 1 - 16.00, 18.00, 20.10, 22.15 »Gli occhi del delitto«, i. Andy Garcia, Uma Thurman, John Malkovich.

NAZIONALE 2 - 16.00, 18.00, 20.10, 22.15 »Wind - più forte del vento«, r. F. F. Coppola, i. Jennifer Gray.

NAZIONALE 3 - 16.15, 18.15, 20.15, 22.15 »Vendesi miracolo«, i. Steve Martin, Debra Winger.

NAZIONALE 4 - 16.00, 18.05, 20.10, 22.00 »In mezzo scorre il fiume«, r. Robert Redford, i. Craig Sheffer, Brad Pitt.

GRATTACIELO - 17.45, 19.50, 22.00 »Proposta indecente«, i. Robert Redford, Demi Moore, prepovedan mladini pod 14. letom.

MIGNON - 17.00, 18.45, 20.30, 22.15 »La scorta«, r. Riky Tognazzi, i. Claudio Amendola, Enrico Lo Verso, Leo Gullotta.

Sommersby«, i. Richard Gere in Jodie Foster.

EDEN - 15.30, 22.10 »Il trapanatore del profondo anal«, porn., prepovedan mladini pod 18. letom.

CAPITOL - 17.00, 19.00, 20.30, 22.10 »L'armata delle tenebre«, r. Sam Raimi.

LUMIERE - 17.30, 21.00 »Malcom X«, r. Spike Lee, i. Denzel Washington.

ALCIONE - 17.45, 20.00, 22.10 »Notti selvagge«, r. Cyril Collaro, i. Cyril Collaro in Romane Bohringer.

RADIO - 15.30, 21.30 »Le succubatrici erotiche«, porn., prepovedan mladini pod 18. letom.

PRIREDITVE

Danes, ob 20. uri bosta dr. Gregorij in Dapretto predavala O priravi za izpit pri uporabi kemikalij v kmetijstvu. Srečanje bo v KD Rovte Kolonkovec, v Ul. Monte Sernio 27.

KULTURNI KROZEK 1991 vabi jutri, 14. t. m., ob 20.30 v Grudnovo dvorano v Nabrezino na predstavitve romana Alojza Rebule V SIBILNEM VETRULNEL VENTO DELLA SIBILLA. Prisoten bo avtor, o njem in o romanu bo spregovoril Miran Kosuta,

BANI

Zapustila nas je Tončka Vidau

NEVA LUKES

Danes se bomo se zadnjič poslovili od Tončke Vidau, zavedne Slovenke, neumorne politične in kulturne delavke, zveste bralke našega dnevnika in priljubljene članice vaške skupnosti od Banov, kamor se je pred tolkimi leti preselila, ko se je poročila z Mariom Vidaum, s katerim sta imela dve hčerki in sina.

Kako opisati življenje in delo dinamične Tončke, ki je vse do zadnjega ostala zvesta svojim idealom, svojemu narodu, vasi, v kateri je preživela največji del svojega življenja, vascanom, ki jim je posredovala svojo delovno zavzetost, svojo ljubezen do domačih navad in tradicij in ljubezen do slovenske besede.

Rodila se je sicer v Rojanu, v zavedni družini Kranjec, 16. februarja pred 83 leti, a se je kmalu preselila v Podlonjer. Osnovno solo je obiskovala pri Sv. Ivanu in se že z mladih nog navdusila za kulturno delo, najprej kot pevka v solskem zboru in obiskovalka raznih prireditelj, nato kot aktivna kulturna delavka, zlasti na dramskem ljubiteljskem področju. Kot številne slovenske družine, je morala tudi Tončka okusiti grozote fašističnega režima, ki ji je poslal moza v južno Italijo, medtem ko se je sama preselila spet v Podlonjer, kjer se je, skupno s svojima bratoma Andrejem in Francem Kranjcem pridružila narodnoosvobodilnemu boju kot pogumna in odločna aktivistka.

Nadvse aktivna je ostala tudi v povojnem času, tako v kulturnih kot političnih organizacijah. V Podlonjerju je takoj po osvoboditvi, že prve dni maja prispevala k organizaciji prve povojne veselice. Prav tako je bila že leta 1945 med ustanovitelji podlonjerskega pevskega zbora. To svojo kremenito voljo po kulturnem snovanju je prinesla s sabo tudi v Bane, kjer je takoj postala nepogrešljiva animatorka vsega družbenega dogajanja. Pomagala je spet postaviti na noge prosvetno društvo Gaj in vključila se je v aktivno druž-

Tončka Vidau v ljudski noši

beno napredno politično delo. Ni je bilo kulturne ali politične prireditve, na kateri je ne bi srečali z nje lastnim nasmeskom, pa z njeno veliko voljo, da da svoj prispevek stvari, za katero je bila prepričana, da je prava.

»Sem Slovenka«, je se v zadnjih dneh svojega življenja ponosno povedala zdravnikom, ki so jo imeli v oskrbi v trzaski glavni bolnišnici. Ze bolana je sodelovala pri pripravih na domaćo razstavo »Ondile cele stari vrh« in malo pred smrtjo je bila se na predstavi našega gledališča.

Takšne, pokončne, zavedne in predane naprednim idealom, ki jih ni nikoli zatajila, pa tudi vedno vedre, nasmejane in živahne se je bomo spominjali vsi, ki smo jo poznali, jo spostovali in imeli radi.

Draga Tončka. Ne bomo te pozabili. V naših srcih boš živela s svojimi ideali se naprej.

VČERAJ-DANES

Danes, ČETRTEK, 13. maja 1993
SERVACIJ

Sonce vzide ob 5.36 in zatone ob 20.26 - Dolžina dneva 14.50 - Luna vzide ob 1.40 in zatone ob 12.30.

Jutri, PETEK, 14. maja 1993
BONIFACIJ

VREME VČERAJ: temperatura zraka 18,6 stopinje, zračni tlak 1010,8 mb ustaljen, brezvetrje, vlaga 54-odstotna, nebo oblačno, morje skoraj mirno, temperatura morja 13,6 stopinje.

ROJSTVA IN SMRTI
RODILI SO SE: Marko Pegan, Tomaz Dell'Anno, Francesco Poropat, Mateo Quiroga, Marisol Castro, Julija Kodric, Jessica Bosdachim.

UMRLI SO: 46-letni Srečko Muscovich, 82-letna Regina Antonini, 81-letni Renato Bisi, 50-letni Francesco Brazzatti, 85-letni Antonio Ellero, 81-letni Arnaldo Ban, 81-letna Maria Latini, 94-letna Margherita Molik, 79-letna Rosa Pastore, 38-letni Sergio Tedesco in 58-letni Claudio Tomasi.

LEKARNE

Od ponedeljka, 10., do nedelje, 16. maja 1993
Normalen urnik lekarn: od 8.30 do 13.00 in od 16.00 do 19.30.

Lekarne odprte od 13.00 do 16.00
Sentjakovski trg 1 (tel. 727057), Ul. Commerciale 21 (tel. 421121).
OPCINE - Trg Monte Re 3 (tel. 213718) - samo po telefonu za najnujnejše primere.

Lekarne odprte od 19.30 do 20.30
Senjakovski trg 1, Ul. Commerciale 21, Ul. Ginastica 44.

OPCINE - Trg Monte Re 3 (tel. 213718) - samo po telefonu za najnujnejše primere.

NOCNA SLUŽBA
Lekarna odprta od 20.30 do 8.30
Ul. Ginastica 44 (tel. 764943).

Za dostavljanje zdravil na dom tel. 350505 - TELEVITA
Urad za informacije KZE-USL - tel. 573012.

sokosolski studij v obdobju med junijem 1992 in aprilom 1993. Zainteresirani naj dostavijo izvod svoje studije najkasneje do 20. oktobra t.l. v NSK v Trstu, Ul. sv. Franciska 20, nakar bo prejeta dela obravnavala komisija, ki jo bo imenoval upravni odbor Sklada. Dobitnik nagrade, ki znaša 2.000.000 lir, bo razglašen februarja prihodnjega leta.

AKCIJA TABORNIKOV RMV ob 40-letnici ustanovitve: NAZAJ V TABORNIKSKI RAJ! Prijave do konca junija 1993. Prijavnice so na razpolago pri članih RMV, v Trzaski knjižarni in v Narodni in študijski knjižnici.

IZLETI

Urniki odhoda avtobusov za izlet v Bassano del Grappa z Veselimi godci v soboto, 15. maja: iz Boljunca ob 7. uri, iz Borsata ob 7.10, z Opčin ob 7.30 izpred Prosvetnega doma.

SEKCIJA VZPI-ANPI iz Kriza prireja v soboto, 22. ter v nedeljo, 23. t. m. izlet v pokrajino Brescia. V soboto bodo izletniki sodelovali na odkritju spomenika v kraju Pratolongo (tukaj je padel rojak Henrik Stefancic), v nedeljo pa bodo obiskali Lumezzane, kjer je padel Krizan Josip Verginella. Cena izleta 180.000 lir. Vpisuje Gigi Bogatec (tel. st. 220175).

ŠOLSKÉ VESTI

SINDIKAT SLOVENSKE SOLE - Tajništvo Trst-obvesca solnike, da je razpisano delovno mesto ravnatelja na nižjih srednjih solah s slovenskim ucnim jezikom. Za ravnatelja je lahko imenovan kandidat, ki izpolnjuje splosne pogoje, določene z zakonom, in ima: univerzitetno izobrazbo, proforsorski stalež in najmanj pet let delovnih izkušenj v vzgoji in izobraževanju.

Kandidati naj vložijo prošnje z dokazili na Deželni solski urad do 15. t. m. Razpis in morebitna pojasnila dobite na sedežu sindikata - Ul. Carducci 8, tel. (040/370301). Urnik: torek - od 11.30 do 13.00, sredo - od 17.00 do 18.30, četrtek - od 9.30 do 11.00 in petek - od 15.30 do 16.30.

ČESTITKE

IGOR ZOBIN praznuje danes svoj 13. rojstni dan. Veliko sreče, zdravja in nadaljnjih uspehov mu želijo mama, oče, sestra Anja in vsi, ki ga imajo radi.

V Krizu pri Zuerntnih praznuje danes JUSTO okroglih 70. Vse najboljše, predvsem zdravja, mu želijo prijatelji.

Nasa MIRKO in ILEANA slavita in praznujeta okrogla leta! Mnogo zdravja in sreče jima voscimo vsi domaci.

MALI OGLASI

OSMICO bosta odprla danes Pepi in Boris Sincin v Dolini. Tocita belo in crno vino.

OSMICA pri Piščancih. Silvano Ferluga vabi na pokušno domače kapljice. Na izbiro nudi malvazijo, sauvignon, rose in refosk. Za prigrizek pa slanino in domače oljke.

OSMICO je odprl Just Skerlj - Salez 44.

KRAŠKI OVČAR, edina slovenska avtohtona pasma, primeren po značaju tudi za majhne otroke. Mladice odličnega porekla z rodovnikom prodam. Tel. 226207.

PRODAM sončne grablje znamke tigre na štiri kolesa. Tel. st. (0481) 882091.

PRODAM motor aprilia tuareg rally 125, letnik 1991 v odličnem stanju za 4.300.000 lir. Tel. st. 213282.

PRODAM prikolico elnach 3,75 m za 3 osebe + 1, v dobrem stanju. Tel. 228365.

PRODAM avto fiat panda 900, prevoženih 2.700 km. Tel. st. (0481) 882553.

PRODAM polo GL, letnik 1990. Tel. 213750.

ZEMLJIŠCE v Prečniku (kmecko področje E5) prodamo. Tel. st. (040) 200878 po 18. uri.

ORODJARNA isče delavca z izkušnjami v struženju in rezkanju. Tel. v delavnih urah na st. (040) 227034.

DIPLOMIAN AGRO-NOMIST z dokončanim DTTZ Ziga Zois isče ustrezno zaposlitev. Tel. 231946.

42-LETNA, razvezana z

odrascajočo hčerko, ljubiteljica narave, zeli spoznati primerne življenjskega sopotnika za srečno skupno življenje. Resne ponudbe posljite na: Trieste - Fermo posta centrale - CI 91497949.

KAROSERIJA in avtomehanična delavnica Gustin - Ul. Carsia 45, Općine isče resnega in izkušenega avtomolarja za takojšnji sprejem v službo. Tel. st. 214522.

ZDRAVJALKA z dolgoletno prakso nudi pomoč trdki ali trgovini za prodajo oblačil ali v katerikoli drugi stroki. Tel. st. 828251.

MEDICINSKA SESTRA isče delo. Zazeljena nega obolelih na domu, varstvo otrok ali pomoč v gospodinjstvu. Tel. st. (003866) 52008.

ZDRAVNIK kupi prostore za ambulantno v srediscu Trsta, blizu železniske postaje, v višjem nadstropju, tudi zasedeno. Tel. st. 225530.

V PETEK, 6.5., sem izgubila ključe na cesti Padrice-Lonjer-Katinara. Najdite! Naj telefonirajte na st. 578042. Caka ga lepa nagrada.

RIBOGOJNICA AGROTTICA GLINSCICA iz Boljunca je odprta vsak petek in soboto od 8.30 do 12.30. Na razpolago so prvovrstni majhni kanadski lososi. Tel. st. 228297.

PODARIM tri mucke, stare en mesec. Tel. st. 226324 ob uri obedov.

PRISPEVKI

Za popravilo spomenika padlim v NOB v Ricmanjih darujeta Pierina Kuret 30.000 lir in Anton Kuret 10.000 lir.

Namesto cvetja na grob priljubljene pesnice Ljubke Sorli darujeta Ljuba Smotlak 50.000 lir in Viviana Regali 10.000 lir za Sklad Mitja Čuk.

Namesto cvetja na grob Stefanije Gulic darujeta Katy in Ado 40.000 lir za SD Kontovel.

V spomin na Maksa Spetica darujeta Serena in Suadam Kopic 50.000 lir za TFS Stu ledi in 50.000 lir za os Mara Samsa - Domio.

V spomin na Maksa Spetica daruje družina Cividari 20.000 lir za TPPZ P. Tomazic.

Namesto cvetja na grob Maksa Spetica daruje družina Donati 20.000 lir za KD Lonjer-Katinara.

Namesto cvetja na grob Stana Korosca darujeta družini Bolcic in Bratos 25.000 lir za KD F. Prešeren in 25.000 lir za Center za rakasta obolenja.

Namesto cvetja na grob Maksa Spetica darujeta Mirko in Albina Maver 40.000 lir za KD Fran Venturini.

V spomin na Genio Sustersic darujejo soletniki 200.000 lir za Vasko skupnost Praproto.

Ob praznovanju vaskega zavetnika, sv. Florjana, daruje verska skupnost 40.000 lir za Zadrugo Ban.

Ob boleci izgubi drage mame izreka iskreno sozalne tov. Ninu Vidau

TPPZ P. Tomazic

Ob smrti drage mame Tončke izreka tov. Ninu iskreno sozalne

SKP Krozek Kras

Ob izgubi drage none Antonije Vidau izreka SKD Grad obcuteno sozalne odbornici Kristini Kovacic in ostalim sorodnikom.

Ob izgubi oceta Adriana socustvujemo s prijateljem Adrianom in ostalimi svojci

Igor, Marta in Tjasa

Pretekli petek so se dijaki z obeh strani meje zbrali v Tolminu na 21. Dijaskem obmejnem srečanju Primorske. V okviru srečanja je bil tudi literarni natečaj, nakaterega so se odzvali dijaki z enajstih sol. Udeleženci so lahko izbirali med tremi zvrstmi: prostem literarnem prispevku v poeziji, prozi ali v obliki dramskega odlomka, lahko so izbrali esej z izizvalnim naslovom Slovenci ne bomo izumrli, ker se bomo prej potujčili, predvidena pa je bila še oznaka leposlovnega ali neleposlovnega dela.

Prvo nagrado na literarnem natečaju je prejel Antonio Giacomini, dijak 5. B razreda trgovskega zavoda Žiga Zois iz Trsta, ki ga objavljamo skupaj z drugimi prispevki tržaških dijakov.

Žalost

IVANA BAN, 4.R. PED. LIC. A.M.SLOMSEK

**Žalost se vsa tiha
nehote porodi.
V nas neprestano niha
in boli.**

**Najprej jo izdajo oči.
Po njih se vidi,
da nas teži,
da ne moremo do ljudi.**

**Z žalostjo se da živeti,
če ni preboleča,
saj jo prej ali slej
zamenja sreča.**

**Ko jo hoče pozabiti,
se skrrije,
pa ti vseeno
na dnu srca bije.**

**Počasi se v solze nabira,
in ko je čas,
se podre ovira
in žalost steče iz nas.**

Rene

ERIKA KRALJIC, 4. R. PED. L. A.M. SLOMSEK

Rene je stala nejevolno v kotu tihe sobe. Ravno kot sem hotela vstopiti, a vide-la sem jo izredno zamislje-no in raje sem počakala pred vrati, da bi je ne moti-la. Soba je ponavadi svetla, a vendar se mi je zdela ti-stega dne posebno mračna in odtujena. Pisalni stroj, whisky in nekaj ogorkov ci-garet na tleh. Fotografije na stenah so takrat pridobile grozljivo podobo, čeprav sem jih vedno oboževala, saj je bila Rene odličen fotogra-f. V kotu ob oknu je bilo stojalo in na njem pritrje-no platno, ki je ostalo belo ze nekaj mesecev.

Ona je cepela v kotu, za-prta v svojih mislih, sama, daleč od realnosti. Kaj je Rene občutila v tistih trenutkih, ne vem. Njen po-

gled je bil nem in oči niso imele tiste posebne luci, bile so mrtve, kakor je zgleda-la mrtva njena suha podo-ba.

Naenkrat je Rene vstala. Stopala je po izbi počasi. Tedaj sem se bala, da me zapazi. Njene bose noge so se odločno dvigale; prižgala si je cigareto in stopila k platnu.

Prisel je trenutek. Ne-verjetno, sem si mislila. Nihče ni videl Rene pri ust-varjanju; nikoli ni pustila, da bi jo kdo gledal. Zakaj, takrat nisem se razumela, toda vedno sem upoštevala njeno željo. Takrat pa se ni-sem mogla odreci lastni ra-dovednosti. Ostala sem tam in negibno sledila ne-pricakovnemu dogodku.

Vzela je barve. Namocila

je copič in od dalec upoda-bljala čudne figure, ki jih nisem dobro razločevala. Tako je počenjala nekaj ča-sa, toda naenkrat se je usta-vila in njen obraz se je spremenil. Se nikoli je ni-sem videla take. Oči je ime-la močno odprte in polasti-la se jo je neka posebna si-la. Naenkrat je pomocila roke v sveže barve in z ve-likim nagonom mazala po platnu. Bila je umazana od nog do glave, gibala se je na poseben način in njene kretnje so bile skoraj nečlo-veske. Nato je prišla ze na pol pokajeno cigareto in jo z veliko jezo in raz-burjenjem v sebi pritrdila na platno.

Kar sem doživela, je bilo enkratno. Iz svojega zorne-ga kot nisem videla umet-niskega izdelka in v tistem trenutku me to sploh ni motilo. Doživela sem redkost. Videla sem clo-veka, ki je pvdeal s plat-nom, kar občuti, kar ga teži. Ali ni to edinstveno? To je prava umetnost, pogovor med umetnikom in plat-nom, odnos med dvema di-menzijama.

Nikoli nisem povedala Rene, da sem jo takrat opa-zovala, ker ne bi mi tega najbrž odpustila, toda prav tisto sliko mi je dve leti ka-sneje podarila kot da bi slu-tila mojo prisotnost.

Sedaj, ko Rene ni več to-liko let, ker jo je strup pokoncal, visi njena umet-nina sredi dnevnne sobe. Tam visi sedaj del nje, del njenega doživljanja in mo-goče tudi smrti.

Slovenci ne bomo izumrli, ker se bomo prej potujčili

TANJA COLJA IN VALENTINA GOJCA, 5.A TIT ŽIGA ZOIS

Kdo ve, kaj nas čaka na poti v bodočnost? Morda bo naš jezik izbrisan cas, morda. In ali nismo mi Slovenci že od nekdaj prodirali skozi čas z istim dvomom, z istim strahom, z istim vprašanjem v srcu: kdaj nas bo konec, kdaj bomo prenehali biti Slovenci? Leto za leto, dan za dnem, sepeta skozi spranje kraškega kamenja glas, en sam glas zavesti: »Ostani to, kar si, ostani Slovenec!« In iz druge strani našega sveta se tiho, a vztrajno razliva nevarnost, ki pronicava vsepovsod in nas počasi potaplja. Ta nevarnost, ta možnost se lepši na naša telesa in prodira v našo dušo. Dan za dnem živi v nas strah, da se bomo iz trenutka v trenutek potujčili in dan za dnem zatrepetamo v tem cutu nezustavljivega propada in neizbežne pogube. Morda pretiravamo.

»Samo milijon nas je...«, pravi Kajuh v svoj poeziji polni zaupanja v clovekove moči in polne zavesti ter prepričanja,

da bo jutrišnji dan lepši in boljši. In res nas je malo, malo v primerjavi z vsemi tujci, ki nas obkrožajo. In zdi se nam, da se stveilo »preživelih« vseskozi krči in krči, zato tudi pozorno opazujemo izbire mladih, poslušamo njih jezik in ga cisti-mo tujk. Slovenski jezik pa ne bo izomrl jutri, čeprav je nevarnost vseskozi prisotna predvsem na mejah slovenskega sveta, torej med nami, ki smo manjšina v italijanski državi. Tudi v nas je strah pred bodočnostjo, zato se najraje obračamo v preteklost, predvsem v bližjo preteklost. Pred našimi očmi vibra se ogenj obdobja druge svetovne vojne in medvojnega obdobja tik pred njo, ko se je sovražnik utelesil in začel mahati nad našimi glavami. In v nas je se živ občutek dušenja, občutek, ki ga ima clovek, ko mu nekdo postavi roko na usta, zato da mu prepreči izgovoriti misel v svojem jeziku. Jezik nam je zato svet. In tako kot je med nami slovenski jezik se živ, tako

živijo v nas tudi naši običaji in navade. A predvsem tu, med nami, se strah iz dneva v dan utelesa in ravno tako se utelesa znova in znova sovražnik. Italijanski nacionalisti nas kritično presojejo, nas napadajo, čakajo na naš konec.

In tudi mi sami klonimo. Počasi. Nevidno. Včasih uporabljamo eno samo tujo besedo, izraz in nato se nam spodrsne. Pogovarjamo se med sabo v tujem jeziku. A vse to je samo trenutek, je opozorilo, je znak, ki nas ponovno preklči v nas same, v svoj jezik, v svojo kulturo. Je znak meje, ki prodira skozi nas in nas bogati. Mi smo ljudje na meji, zato smo tudi drugačni od vseh ostalih in tudi od Slovencev v domovini. Skozi nas prodira nevarnost in iz nas spregovori tudi dan za dnem zavednost, da smo Slovenci in da ne moremo postati kaj drugega. Slovenci bomo zato se vedno ohranili svoj jezik, svojo kulturo in zgodovino.

PRVA NAGRADA

Kaj si?

ANTONIO GIACOMINI, 5.B TIT ŽIGA ZOIS

Budilka te zbudi ob pol sedmih, kakor vsako jutro, in ne zavedaš se tega trenutka, kajti postal je navada v tvojem nepomembnem življenju. Vstanes in čakas na zajirk, ki ga se-stavlja le črna kava z belim mlekom in sladkor, ki diplomatsko osladi spor med tekočinama. Ni ca-sa za krofe ali podobne jutranje sladkarije. Oranžna podoba avtobu-sa že teče po drevoredu, ki se vije nedaleč od tvoje hiše in je del raz-gleda na nizino reke Osp. Pozdraviš starše in steče na cesto, ki te bo varno peljala do avtobusne postaje. Ves dobro, kam vodi, saj si jo prehodil ob vsakem vremenu, ob vsaki uri. Srečuješ ljudi, avtomatic-no ves, da moras nekatere pozdravi-ti v italijanski, druge pa v slo-venščini. Podzavest ti pove, da se za zaspanim pogledom skriva pravi Italijan ali bivši Slovenec, točno veš, kaj si bo mislil, če boš zgrešil jezik. Končno prideš do avtobusne postaje, tu zagledas slovenske ženi-ce, ki gredo v mesto. Zaradi tablice pisanega avtomobila, ki je pritegnil tvojo pozornost, se zaveš, da živiš v Trstu, v etnično zapletenem mestu. Med potovanjem z oranznim avto-busom iščeš razloge in dokaze za svojo identiteto. Obnašanje tvojih italijanskih in bivših slovenskih prijateljev ni v skladu s tvojim mišljenjem. Oni zaničujejo ženice z malo častivrednimi opombami o iz-govorjavi italijansčine. Zakaj jih imenuješ prijateljce, če zaničujejo nekaj, kar je zelo blizu tebe in njih samih? Nočeš odgovora. Uho pa objema zvočne valove žaljivk in psokv, ki osramotijo tvoj nemate-rialni italijanski del telesa. Kolikokrat si se gledal v ogledalo in se spraševal, kaj si! Videl si le refrak-cijo luci, a si vedel, da izza nje, če

bi hotel, bi se lahko razdelil na dva dela, italijanskega in slovenskega. Ne, ne bi smel misliti tega, kajti mo-ral bi ostati celota, in to tudi osta-neš, vendar ne veš, katera. In avto-bus pelje dalje. Gledaš kazalce na uri, njunega minimalnega, a stalne-ga premikanja se ne zavedaš, in za-gledaš izza umazanih stekel črne madeže na zidovih, ki se oblikujejo v zaljive napise. Tvoj italijanski del se se bolj osramoti in skoraj se pre-pricaš, da si Slovenec, ko zagledaš fašistične, rasistične ali nepomem-bne napise. Kot omamljen gledaš ne-vidno podobo razizma pred sabo, ko prideš do trga, ki predstavlja tvoj cilj. Zagledaš temnopolte osebe, ki s sprehajajo v novemburu z afriškimi Ray Bani, a veš, da je od tistih očal odvisno življenje teh oseb. In spom-niš se na slike, na stare slike tega mesta, bivšega kozmopolitskega mesta. Noge vedo, kam morajo iti, in kakor avtom se nenadoma znaj-deš v zeleno barvnem avtobusu, ki se odbija od sivine mestnega trga. Po kratkem premiku kazalca na uri avtobus pristane pred stavbo, kjer boš preživel naslednjih šest ur svojega brezciljnega življenja. Pod-zavestno veš, da moras izstopiti, in tvoje oči začrtajo najkrajšo pot do solskih vrat med gnečo ljudi in avtomobilov. Prisel si v razred in poz-draviš sosolce z diplomatskim »cau«, ce jih sploh pozdraviš. Pouk se začne. Ves, da nimas naloge, a se ob profesorjevem retoričnem vprašanju izdas, poveš, da ti ni uspe-lo napisati spisa. Zavedaš se, da bodisi ti kakor profesor vesta re-snico, da nisi delal nič doma, a igra se nadaljuje in ti nadaljuješ dialog s kakim neumnim vprašanjem v zvezi z nalogo, ki je nisi naredil. Rad bi se pogreznil v

zemljo s svojimi lažmi, a ti ni do-voljeno, zato si izmisliš kako neum-nost, le da bi se izmuznil iz tega vročega stanja. Naenkrat se figure na sahovnici uravnajo. Nekdo je sprozil debato o narodnosti. Nisi gotov svojega položaja, zato molčiš, a kmalu moras napraviti prvi korak. Spet vprašanje, ki je mučilo tvoje možgane med poto-vanjem, kaj si? Zdi se, da v tvoji lo-banji ne obstaja nič drugega razen vprašanja - kaj si? Slovenski del možganov prevlada in doda pogo-voru tvojo misel o narodnosti. Reces, da si »fifty-fifty«, in srečas le čudne poglede, ki buljijo vate. V tistem trenutku, se čutiš kakor tisti pljunec pri avtobusni postaji, ki si ga slučajno zagledal zaradi nena-vadnega položaja na steni, nad fašističnim napisom. Trenutek mine in zavedaš se, da si storil to, kar si mislil, zato nimas kaj pripomniti ali se opravičevati. V ozadju pa čuješ sarkastični glas, ki ponovi tvojo tr-ditev in te skoraj prepriča, da si izjavil največjo kozlarijo, odkar si na tem svetu. Ves, da drugi ne razu-mejo tvojega položaja, vendar se moras zavedati, da v tebi sodelujeta v simbiozi dva jezika, dva načina življenja, dve različni kulturi, ki lahko le obogatita tvojo osebo. Za-vedas se, da v tebi belo in črno ni-mata pomembne vloge, da se raz-bije zrcalo, v katerem si se razdelil na dva dela, in ostanes ti, ostanes celota. Ni važno, kaj si, ampak to, kar čutiš. In ko bo minil dan in bos once zašlo za morje, ko bo noč pričela neskončni beg pred dne-vom, tedaj se boš zavedal, da so na-rodnost, jezik, barva kože in vse druge razlike nepomembne, in se boš zavedal, koliko je važno tvoje življenje.

Tržaški Kristus

IVO KRZE, 3.C ZN. LIC. FR. PRESEREN

Pogled mu zre v tiste obicajne, v rute ovite figure, kako vstopajo v mrzli objem cerkvenega mar-morja.

Tal se oprijema usedlina omamnega vonja po kadilu. Med eno kolono in drugo si sledijo na zidovih stranskih ladij prizori križevega pota in življenja kaknega svetnika: projekcije (sreče in blaženosti) monumentalnega forma-ta, ki v polmrazu te plosko-vite arhitekture zakrknjejo v sivi neizraznosti. Svetloba, ki pronicava skozi zamazana okna glavne ladje, je siva, brez svežine, nema.

Nič življenja ni po klo-peh, samo stare kosti se vlečejo po njih v obredni te-lovadb: sedi, vstani, pok-lekni, vstani, sedi, hop, hop, ob mrmranju magičnih formul, ki se končajo z amen v strahu pred smrtno.

Razplet na križu zre On v to klavno posnemanje tiste-ga zadnjega obeda pred dva tisoč leti, predno so ga pri-bili na križ, v zlato, na oltar. Gleda te vodene oči v okvi-rih iz nagubane kože, raztre-sene po klopeh glavne ladje. Stare, slepe oči, ki Njega, cloveka niso nikoli razume-le, videle so le nek idol v prikupni geometrični obliki kriza, o katerem pravijo da, ce ga castiš, te bo odresil smrti.

Masa se konca. Stare ko-sti odstopicajo proti vratom. Pod ritmicami se rajajo misli na družabno srečanje po masi, na kavico, na otekle noge. Kristus ne bo zbežal: zaprt je v solidnem ogradju cerkve, mumificiran pod plastjo zlata. Nobeden ne more zbežati iz takega po-

lozaja. Ni nam treba skrbeti zanj, imamo ga v pesti! Se-daj so na vrsti pomasne ak-tivnosti.

Ko jo te rutice mahajo iz cerkve k zanimivejšim opravkom, se On zagleda skozi glavna cerkvena vrata, ki so se ravnokar na stezaj odprla. Kadilo izpuhava skozi to odprtino in se raz-blinja v jasnem jutru. V cerkev zadaha svežina son-ca. Mestni zrak, kljub one-snaženosti, osvobajajoče dahne v cerkveno marmor-nato praznino. Avto zah-rešci v zmagoslavnem kriku relanosti. Pred njim se raz-rije življenje v vseh svojih odtentkih, polno radovedno-sti, napak, lepote: popolno, kot se ga spominja izpred dveh tisočletij.

V ta cudoviti zaslon pa plane se nekaj bolj cudovi-tega, ki prevzame Krizanega s hrepenenjem po tem, da bi skočil iz onega zlatega okvi-ara, da bi sel v resnično življenje oznanjat resnico, kot je storil pred tolikim casom. Zagledal je namrec hrupno skupnico mladih, ki v jeansih prihaja cerkvi naproti. Trzaska mladina, iskalka resnice, prihaja k Njemu?

Zlati oklep se raztresci, prebodene noge se spustijo na marmor in se v eksploziji sreče napotijo proti mladi skupnici.

Ni jih več. Hrupni najst-niki stopajo na mestni avto-bus. Nadaljujejo svoj izlet po progah nesmisla.

Vrata se zapro. Samoto in tišino znova prepojijo vonj po kadilu. Krizanega znova oklepajo težka vrata in zidovi cerkve.

Črtica

MATEJKA GRGIC, 3. KL. L. FR. PRESEREN

Sneg. Sneži. Zunaj je vse belo. Tako tiho. Tako mirno. Tako samot-na je pokrajina. Strehe so bele. Beli so zvorniki, bele so ceste. Snežinke padajo. Belina radosti. Belina bole-sti.

Moje boleti. Nebo. Sivo nebo. In pod njim me-sto. Sivo mesto, prekrito z belim pr-tom, kot pripravljeno za svatbo. Za pogreb.

Ivan se je opiral na zid. Glavo je nagnil nazaj, strepo se je zazrl v strop. Praznina. Oci so ga bolele, v glavi mu je bucalo. Prevec sem spil. Stopil je počasi naprej. Nobenega smisla ni imelo odlasati dalje. Krepkeje je stisnil k sebi aktovko. Kar prijetno mu je bilo v toplem plascu. Korak za korakom je stopal, gazil je po snegu. Upal je. Se vedno je upal. Vsako jutro, ko je vstal, ko je zbral misli in pozabil na večerno pričevanje, je upal. Danes bo bolje, danes bo bolje.

Ivan je potrkal na težka lesena vrata. Zalozba Sodobna knjiga. Tu bom našel srečo.

»Dober dan, gospodica. Z glav-nim urednikom imam zmenek.«

»Samo trenutek, prosim... ste vi gospod Kocjan?«

»Da, gospodica.«

»Torej prosim, kar izvolite!«

Stopil je do vrat. Potrkal. Jih od-prl.

»Gospod urednik...«

»Gospod...Kocjan, ne?« Sedite, prosim. S cim vam lahko ustrezem?«

»Gospod urednik, zeled bi, da bi prebrali tole. Ze vec let pisem take crtice, sedaj...no, saj veste...rad bi katero objavil.«

»Hm, hm.«

S suho kretinjo je vzel urednik Iva-nu papirje iz rok, jih prelistal, jih potehtal.

»Kaj samo tole imate?«

»Ne, ne, nikakor ne. Toda ta crti-ca je najboljsa, najlepša... Ko bi vam bila vsec, bi vam prinesel se osta-le...«

Urednik ga ni poslušal do konca. Lotil se je branja. Hitro je prebral pr-vo in drugo stran. Z naglico je gohtal

vrstice. Iskal je tisto, tisto... Nenado-ma se mu je obraz spacil. Prebledel je. Zacel se je tresti in poteze, prej tako uglajene in mirne, so se sedaj naglo spremenile.

»Tito...nnne...nne, tegga ne mmo-remo objaviti!...«, skušal se je vsaj nekoliko zbrati. Oprijel se je roba mize, kot da bi klical na pomoc se zadnje svoje moči.

»Gospod urednik...«

»Ven! je dahnil cisto tiho. Ven!« je ponovil glaseje.

»Ven! je siknil skozi zobe

»Kaj zelite, da vam prinesem svoj rokopis, morda...«

»Ne... ne! Pojdite ven!«, je panic-no ponavljal urednik.

»Odnosite ven to zadevo...oh, za bozjo voljo, ali vas ni strah?«

»Ne, gospod urednik.«

»Pojdite ven!«, je se poslednjikrat zakrical. Ko je Ivan odšel, se je skljucil, se prijel za trebuh in za gla-vo. Nemo je kriknil in iz njega so bruhnile solze, mrzle kot led.

Ivan je odvihral na cesto. Ze zo-pet. Prav tako kot včeraj, ko je bil pri zalozbi Delavski tisk. Prav tako kot predvčerajšnjim, ko je bil v urednistvu Kluba mladih intelek-tualcev, in predpredvčerajšnjim in dan prej tudi! Kako je tu zunaj mrz-lo, kakšen hlad se ti ulije po kosteh!

Ze zopet, ze zopet ta hlad, pa je bilo danes zjutraj tako prijetno! Ze zopet ta strah v njihovih očeh. Le cemu ta strah, ta groza? Le cemu, cemu? Ga-zil je po snegu. Zakaj? Gazil je po snegu. Kam sedaj? Gazil je po sne-gu. Kaj bo z menoj? Gazil je v gazil. Blodil je in blodil. Od dalec je veter prinasal v to mesto mraz in ga s svojo nadclovesko mocjo zarival lju-dem globoko v kosti. Ivan je pozvo-nil na druga vrata. Se tu bom po-skusil danes.

»Kaj zelis, otrok?«

»Gospod zupnik, nekaj bi imel za nase zupniško glasilo.«

»Pokazi, pokazi, otrok.«

Izročil mu je sveženj. Vedno z isto kretinjo, ki jo je ponavljaj ze od pam-tiveka. Zupnik ga je vzel, ga porav-nal, si nadel ocala in začel brati. Dolgo casa je prebiral, se včasih za-

misli, pogledal skozi okno. S pr-stom je sledil besedam, stavkom, vr-sticam. A naenkrat je roka obstala, kot bi bila iz kamna izklesana. Ni se tresla, le omahovala je, kot bi bil med eno besedo in drugo prepad, kot bi se bala naprej. Da, oh da, bala se je.

»Otrok, pojdi, pojdi z bogom...«, je končno izustil zupnik. Skoraj mi-ren je bil, a v vsaki misli njegovoga telesa je bilo zaslutiti napetost, krhkost.

»Hocete, da vam pustim liste...ve-ste«

»Ne! Ne, ne bo treba... kar pojdi.«

Ivan je izginil za vrati. Zupnik se je sesul na stol, nato je zlezal na ko-lena in molil, molil.

Ti crtica! Kricijo, ko te pogledajo, osupnejo, otrpnejo. Oh, crtica! Le kaj jim pravis, kaj? In zakaj meni prinasas tako nesrečo? Kdo te je po-slal, ti madež na belem papirju?

Zakaj se ti hočejo vsi znebiti, ko pa si tako lepa! Moja si. Morda si groz-na, ko se me tako krčevito oklepaš, a moja si in imam te rad. Morda si strasna, da se te vsi bojijo in trepe-tajo pred teboj, a vendar si tako kri-stalno cista, tako preprosto naivna. Kaj prinasas ti za sabo, hčerka moje misli, mojega peresa? Ni mi dano, da bi imel otroke, ki bi peli in se ra-zigrano podili med snežnimi mož-mi. Tebe, zlata moja hčerka, se boji ves svet. Glej: bil sem pri preprostitih ljudeh, pa so me nagnali. Bil sem pri umetnikih, pa so me spodili. Bil sem pri politikih, ki so se me zbali, in pri zupniku, a vsi so me nagnali proč. In to zaradi tebe, hčerka ne-srečna. Kot da si grda, pa sem te le-po oblekel. Ne, nisi grda. Tudi srce imas dobro. Tvoj obrazek je mil. Ne, ne morem govoriti s tabo kot nezna-mati, a sem kot oče se kar razume-vajoc, ne?

Kako naj te potolazim? In kako naj potolazim ti mene, ki sem te dal na svet? In vate zapisal resnico, ki se je vsi bojijo.

Ti moras ostati, hčerka, morda ti bo kdo le pogledal v oči. In pre-bral bo, ce bo dovolj pogumen, re-snico, ki jo nosiš v sebi: Ljubezni ni.

ŠOLSTVO / PROTI PRIKLJUČITVI UČITELJIŠČA LICEJU

Danes protestna stavka v vseh slovenskih šolah

Izjave SKGZ, Svet. slovenskega kongresa in SSK

JURIJ PALIK - MARKO MARINCIC

Vest, da namerava ministrstvo za solstvo združiti učiteljske Simon Gregorčič s klasičnim licejem Primož Trubar, je sprožila takojšen oster protest slovenskih dijakov omenjenih sol, ki so se včeraj stavkali. Zaskrbljenost za usodo slovenskih sol je izredno velika. Včeraj se je sestal na izredni seji odbor Sindikata slovenske sole, ki je pod vodstvom prof. Leopolda Devetaka sklenil takoj ukrepati. Za danes so oklicali stavko v vseh solah s slovenskim učnim jezikom. Učitelji in vzgojitelji v vrtcih in osnovnih solah in profesorji na nižji srednji se pouka vzdrijo, ostanejo pa v solah, da zagotovijo varstvo otrok.

Sindikat je mnenja, da je na ministrski odlok treba izredno ostro odgovoriti in predvsem pokazati na njegovo neupravičenost in škodo, ki jo prinaša vsej slovenski manjšini v Italiji. Zato so sklenili, da se danes skupaj s predstavniki dijakov ob 9. uri v solskem centru sestanejo s krajevnimi politiki in jih seznanijo s svojimi tezami. Po sestanku se bo delegacija SSS odpravila na solsko skrbništvo.

Slovenski dijaki pa so že včeraj delili dvojezične letake, na katerih pozivajo k stavki proti združitvi dveh sol, kajti ta proces lahko privede do postopnega ukinitja slovenskih sol. Istocasno so dijaki omenjenih sol dali se uradno izjavo, v kateri pravijo, da je povod za združitve le finančna kriza v Italiji. Ob tem so prizadeti predvsem vzgojni zavodi, kar je za državo ponižujoče. Izvedba tega sklepa bo privedla do znatne izgube na kulturni ravni in bo prizadela celotno slovensko skupnost v Italiji.

Boris Lutman nam je kot predstavnik dijakov klasičnega liceja dejal: »To ni samo problem naših dveh sol, ampak predvsem problem slovenske manjšine. Tako nam bodo scasoma ukinili vse slovenske sole. Za stavko smo se odločili soglasno, ker nečemo, da bi prišlo do urenitve odloka brez vsakega odpora, kot se je to že včasih zgodilo!«. Tereza Lacapra z učiteljskega pa je se dodala: »Naša sola izgubi s tem vse, od tradicije do ravnateljstva. Postal bi se sekcija in kot taki nesamostojni. Smo za to,

da ostane vse tako, kot je sedaj«. Ravnateljica učiteljskega Majda Corsi Sfiligoj pa je izrazila izredno zaskrbljenost tudi zaradi tega, ker v vseh dose-danjih nacrtih solskega skrbništva sploh ni bilo govora o kaki združitvi in se dodala, da bi se z združitvijo obeh sol naredila strašna škoda učiteljscu, saj bi se tako unil eksperimentalni pouk, v katerega je učno osebo v zadnjih letih vložilo ogromno dela in naporov.

Napoved združitve sol je se odjeknila tudi izven solskega okolja. SKGZ Gorica je predsinoci v posebnosti izjavi izrazilo resno zaskrbljenost ob sporočilu, da ministrstvo za solstvo, v sklopu vsedravnega racionalizacijskega projekta, priključuje pedagoški licej Simon Gregorčič klasični gimn. liceju Primož Trubar. Ukinitve javne in samostojne izobraževalne institucije ne upošteva manjšinske specifičnosti in siromašni celotno slovensko skupnost v Italiji, zato je absolutno nesprejemljiva. SKGZ Gorica poziva vse strokovne in politične dejavnike in celotno javnost k odločnemu nastopu.

Enak poziv naši javno-

Solniki se dogovarjajo o protestnih pobudah (foto SR)

sti in njenim uradnim predstavnikom» k akciji in učinkovitemu odgovoru »vsebuje tudi izjavo deželnega odbora Svetovnega slovenskega kongresa, ki ugotavlja: »Le takojšen skupen in odločen nastop vseh Slovencev v Italiji bo namreč ustrezen pojasnil oblastem, da so takšne zamisli popolnoma izven duha novega časa [...]«. Očitno bo pot v novo Evropo se dolga in težka, dokler ne bomo prav vsi ustvarili pogoje, da bo vsenarodna enakopravnost resnično zavedala.

Stranka Slovenske skupnosti v Gorici izraza

prav tako globoko zaskrbljenost in v katki izjavi za tisk ugotavlja, da »je nujno storiti vse za kar najučinkovitejši nastop manjšinskih predstavnikov pri odgovarjajočih oblasteh. »Dezelna SSK pa je proti združitvi dveh gorških sol protestirala z brzojavko solski ministrici Rosi Russo Jerolimo. Dezelni tajnik Ivo Jevnikar je pri tem poudaril, da gre za sol povsem različne vrste, bistveno pa je vprašanje, da ima slovenska manjšina pravico do neokrnjenega, celovitega solskega sistema, zato bi moralo ministrstvo preprečiti ukrep o združevanju.

KNJIŽNICA / TRETJE LITERARNO PREDAVANJE

Prodorna analiza Rebulovih romanov

Dr. Aleksander Skaza kritično predstavil teme in značilnosti proze tržaškega pisatelja

NEVA KLANJSEK

Na tretjem dobro obiskanem predavanju o slovenski književnosti v prireditvi knjižnice Damir Feigel je dr. Aleksander Skaza iz ljubljanske filozofske fakultete govoril na temo Romani Alojza Rebule.

Roman je najvišji estetski izraz pripovedne besede; je, po Yoycevem mnenju, tehtanje človeka, njegovih moralnih načel in vrednot, ne glede na čas in prostor, v katerih živi. In prav v romanih Senci ples, V Sibilinem vetru, Zelenu izgnanstvo se je Rebula izkazal kot literarni ustvarjalec, ki oblikuje človeka v vrtincu najrazličnejših kulturnih in zgodovinskih trenutkov, soocenj in protislovij, pri tem pa vedno išče stik s sodobnostjo, tudi ko poteka dogajanje njegovega junaka v zelo oddaljeni preteklosti. Rebula vpleta v svoje romane teme in dogodke, ki jih večkrat črpa iz zgodovine; svoje bogato znanje zna vključiti v literarne metafore in pripovedi, zato je za njegov ustvarjalni opus značilen izreden intelektualizem je pojasnil prof. Skaza. Rebulov intelektualizem, eden izmed temeljev, ki kroji njegove romane, je sicer pogoje-

valo prizadevanje, da bi v svojih delih presegel osebno in narodno negotovost in utesjenost ter se tako posvetil univerzalnim problematikam človeškega obstoja na svetu.

V vseh svojih delih Rebula vsekakor izhaja iz osebnih doživetij, tudi ko se teme nanašajo na preteklost; avtor namreč vzpostavlja romaneskni odnos med preteklostjo in sodobnostjo. Osrednji literarni lik v vseh treh romanih je pisatelj-ustvarjalec, ki spreminja svojo podobo v smislu Dantejeve triade, iz pekla v raj, iz pogubljenja v rešitev. Tako Senci ples kaže se realno situacijo človeka, ki se ne zapira v čisto duhovnost, ampak ostaja v vsakdanjem svetu, kjer je človek živ, problematičen, tostranski. Glavni junak Silvan Kantor pade ob koncu romana v temo, v kristalni človeški brezup; Nemezijan, protagonist romana v Sibilinem vetru, prehodi pot od poganstva do krščanstva in prav odkritje nove vere je zanj rešitev v višjo, boljšo realnost. V Zelenem izgnanstvu pa zazivi z likom Eneje Silvija Piccolominija neka abstraktnost, nezivljenj-

dr. Aleksander Skaza

skost, duhovnost, ki odraža pravzaprav odklanjanje pisatelja od sodobnosti ter vzpostavlja vrednostno distanco, ki absolutizira vrednote iz preteklosti, izniči pa vsako vrednoto sedanjosti. Prav zato je zeleno, prostovoljno izgnanstvo dobro, pozitivno izgnanstvo v celost narave in duha, umik iz sodobnosti, ki se odkrije nečelostna, tuja, je pojasnil dr. Skaza.

V vseh Rebulovih romanih je številno odmevov iz literature, iz filozofske in religiozne klasi-ke, je se poudaril dr. Skaza v svojem prodornem in svojevrstnem predavanju.

Soderberghov Kafka nocoj v kinu Vittoria

Filmska sezona Gorica kinema, ki jo prireja Kinomatelje, predstavlja nocoj ob 20.45 v kinu Vittoria film »Kafka« režijskega Stevena Soderbergha. Praga, 1919: mladi Kafka bi rad pisal, sicer pa je uradnik. Nenadoma se zaradi skrivnostnega izginotja sodelavca znajde v središču nepojasnljivih in nepricakovanih dogodkov, ki postanejo vedno bolj zapletena in temna kriminalka. Vtihi, ki jih ob tej priložnosti doživi, se bodo prenesli tudi v njegova dela. V glavnih vlogah filma nastopata Jeremy Irons in Theresa Russell.

Jutri na gradu praznik policije

Jutri bodo po vsej državi obeležili Praznik pripadnikov policijskega zbora. Slovesnost bo tokrat pri nas potekala precej drugače kot v prejšnjih letih. V Gorici bo uradno praznovanje namreč prvič izven vojašnice, kamor je bil dostop vsekakor omejen. Prirediteli jo bodo ob 10.30 na ploscadi Seghizzi na gradu, udeležbi pa se je lahko vsakdo. Kvestor dr. Davini prosi za razumevanje, če bo zaradi slovesnosti nekaj težav in omejitev v prometu, občan pa vabi na srečanje, ki naj bi potrdilo povezovanje med policijo in prebivalstvom.

Predstavitve kandidatov SSK

Slovenska skupnost bo predstavila danes zvečer ob 19. uri v konferenčni dvorani hotela »Palace« v Gorici svoje kandidate za bližnje deželne in pokrajinske volitve. Nosilec liste Slovenske skupnosti za deželne volitve je v gorškem okrožju Ivo Jevnikar, za pokrajinske volitve pa Damijan Terpin, ki kandidira na mesto predsednika Pokrajine.

V Tržiču oproščen trgovec obtožen kraje elektrike Enelu

Na preturi so včeraj oprostili 53-letnega tržaškega trgovca z lesom in bivšega predsednika zveze ASCOM Pierbruna Rossoja, ki je bil obtožen poskusa goljufije na škodo družbe ENEL. Rosso naj bi v svojem podjetju naravnal steeve za nezakonito crpanje večje količine električne energije. Pretor ga je oprostil, ker da ni zagrešil kaznivnega dejanja.

Ukradel je osebno izkaznico

Policija je predsinoci v Gorici aretirala 33-letnega hrvaskega državljan Antea Pavčica. Moz se je malo pred tem zadrževal v baru na vogalu Verdijevega korza in Ul. sv. Klare, pred odhodom pa je lastniku izmaknil osebno izkaznico, ki je bila zraven blagajne. Lastnik se je kraje dokumenta zavedal že kmalu in poklical policijo, ki je izsledila Pavčica. Poleg kraja bo moral odgovarjati se zaradi drugega prekrška: proti njemu je namreč že bil izdan odlok o izgonu, ki pa ga Hrvat ni spoštoval.

SEVERNA ČETRT / NOVOST

Jutri prvič tržnica na Trgu Catterini

Rajonski svet prireja konec tedna tudi 1. praznik severne mestne četrti

Rajonski svet za Platinu prireditev prostoru v Ul. Brolo slikarski ex tempore za učenje in dijakke osnovnih in srednjih sol, ki bodo risali značilne vedute na območju rajona, zvečer pa bo ples. Nedeljski program predvideva tekmovalno zvečerje z gorskimi kolešci, nastop godbe na piha, podelitev priznanj in nagrad udeležencem slikarskega ex tempore.

Poseben pečat pa bo prazniku dala podelitev nagrade zaslužnemu krajanu. Nagrado bodo izročili sportnemu novinarju Mauriziu Calligarisu. Namen prirediteljev je, da bi med prebivalci rajona pospeševali poznavanje in prijateljstvo, kar je bistvenega pomena tudi pri reševanju vsakodnevnih zadev.

SOVODNJE / PROMETNA VZGOJA

Učenci spoznali vse predpise za varnost na cesti

V sodelovanju med občinsko upravo, učitelji, posojilnico in Sovodnjah ter s pomočjo poveljstva mestnih redarjev Gorici, so v prejšnjih dneh v Sovodnjah izpeljali tečaj prometne vzgoje za učence osnovne sole. Učenci višje stopnje, to je četrtih in petih razredov, so podelili tudi izpit, najprej v pisni obliki potem pa tudi v obliki praktične preizkusnje. Opravili so jo prejšnjo soboto v centru Lenassi v Gorici, kjer je bila dobrodošla pomoč gorških mestnih redarjev, ki so na igrišču uredili ulice v malem s krizišču, prometnimi znaki in vsem, kar najdemo na mestnih ulicah.

Učence je predvsem o pomenu prometne vzgoje, ki ne pomeni samo

prispevek k varnejši poti v solo, ampak pomeni tudi osnovo kasnejšega omikanega obnašanja v okolju, poučeval občinski redar g. Damjan Fajt. Tečaj je bil seveda prirojen starosti in stopnji dojemanja otrok. Poleg poznavanja osnovnih prometnih znakov in pravi obnašanja pešcev in kolesarjev na cesti so veliko pozornosti namenili tudi drugim aspektom varnosti, n.p. primerni opremljenosti koles.

V končni preizkusnji se je pomerilo devetnajst učencev, šestnajst iz Sovodnjah in trije z Vrha. Tri, ki so se najbolje odrezali, bodo predvidoma nagradili. V nagradni sklad sta prispevali Občina in Sovodnjska posojilnica.

Ronke: prepir z nožem

Dva ranjena, tretji aretiran

Karabinjerji so predsinoci v Ronkah aretirali 30-letnega Vittoria Buttignona, ki je med prepriom v nekem baru v Ul. Redipuglia potegnil na dan nož in ranil dve osebi. Ranjena sta bila 31-letni O.Z. iz Ronk, ki so ga zaradi težjega vboda v hrbet pridržali v kirurškem oddelku tržaške bolnice, in 34-letni S.M., ki je dobil le prasko po nosu. Buttignon bo moral odgovarjati zaradi povzročitve telesnih poškodb in zaradi nedovoljene nožne orožja v javnem prostoru.

KINO

GORICA
VITTORIA Gorica kinema: 20.45 »Kafka«. Rez. S. Soderbergh, igra-ta J. Irons in T. Russell.
CORSO 18.00-20.00-22.15 »Proposta inde-cente«. Prepovedan mladini pod 14. letom.

VERDI 20.00-22.00 »Singles, l' amore è un gioco«.

TRŽIČ
COMUNALE Ni pred-stave.
EXCELSIOR 17.30-22.00 »Pornoprestazioni di infermiere disposte a tutto«. Prepovedan mladini pod 18. letom.

PRIREDITVE

SKRD JADRO priredi nocoj ob 20.30 srečanje s prof. Katjo Kalc iz Trsta. Prikazala bo barvne dia-pozitive s popotovanja po Islandiji. Srečanje bo na društenem sedezu v Romjanu.

OBVESTILA

KD OTON ZUPANCIC organizira »2. BEACH VOLLEY« za ženske in moške ekipe, na plosči K.D. »A. Budal« v Stan-drežu. Vpisovanje do 18. maja 93 na tel. 521053 (Tanja) in 21841 (Erika).

UPOKOJENCI IZ DOBERDOBA IN CGIL obveščajo, da bo zbiranje podatkov za izpolnitev davčne prijave 740 v ce-trtek, 13., in v pone-deljek, 17. t.m., od 16. do 18. ure, na sedezu društva Jezero v Doberdobu.

TABORNIKI RMV - Nazaj v taborniški raj 93 - sporočajo, da je rok za prijave podaljšan do konca junija. Prijavnice so na razpolago v ulici Malta, v knjižnici D. Feigel ter pri clanih.

ZDRUŽENJE SPORTNIH RIBICEV VIPAVA organizirava v nedeljo, 16. t.m., morski ribolov s colnom. Prijave in infor-

OBVESTILO IZLETNIKOM

Cenjene bralce, ki so se prijavili za izlet v Umbrijo, prosimo, da poravnajo zadnji obrok vpisnine v ponedeljek, 17. t. m., na upravi našega dnevnika v Drevoredu XXIV maja 1 - Gorica, in sicer samo jutraj, od 9. do 12. ure.

LEKARNE

DEZURNA LEKARNA V GORICI
AL GIARDINO (Baldini), Korzo Verdi 57, tel. 531879

DEZURNA LEKARNA V TRŽIČU
ALLA SALUTE (Fabris), Ul. Cosulich 117, tel. 711315

POGREBI

Danes v Gorici ob 11. uri Ivan Figelj iz mrliške veže splosne bolnišnice v cerkev in na pokopališče v Pevmi.

Draga Nežka, s tabo zelim deliti ta trenutke tise in bolesti. Tebi, mami in bratu izrazamo najgloblje sočustvovanje.

Učenci in učitelji OS Josip Abram v Pevmi

Sozalji se pridružuje se gospa ravnateljica.

SZ Dom izreka globoko sozljaje svoji rit-mičarki Nežki in družini ob prerani izgubi očeta in moza Ivana Figlja.

Clani PD Nas prapor izreka jo iskreno sozljaje Majdi, Nežki in Mateju ob prerani izgubi moza in očeta Ivana.

VRH / TRADICIONALNA SLOVESNOST OBLJUB GORIŠKIH SKAVTOV

Skavti na Jurjevanju sprejeli nove člane

Letos se je skavtom pridružil 8 novih volčičev in volkuljic ter 22 izvidnikov in vodnic

Dne 1. maja so slovenski goriski skavti, člani Zamejske skavtske organizacije, praznovali Jurjevanje na Vrhu. Na ta dan novinke in novince obljubijo, da bodo »zvesti Bogu in domovini«, da bodo pomagali bližnjemu in da bodo izpolnjevali skavtske zakone. Starejši skavti pa ob tej priložnosti obnovijo svoje obljube.

Obred obljub je potekal med maso, ki jo je daroval g. Marjan Markežic. V skavtsko družino je letos vstopilo 8 volčičev in volkuljic (najmlajša starostna

veja), za njimi pa še 22 izvidnikov in vodnic (srednja starostna veja). Velja omeniti, da je letos vstopilo v skavtsko organizacijo kar sedem deklet iz Doberdoba, ki sedaj postavljajo ponovno oziveli vod fazank. Prav tako je po enoletnem premoru spet prisoten dekliški skavtizem v Standrežu z vodom tascic. Letošnje Jurjevanje na Vrhu se je zaključilo v prijetnem vzdušju s skavtsko pastasom in s tabornim ognjem.

Na sliki: skavtska družina med letošnjim Jurjevanjem na Vrhu

NOVICE

Srečanje zunanjih ministrov ES in zalivskih držav

BRUSELJ - Zunanji ministri ES in zalivskih držav na pogovorih o sodelovanju v tork niso dosegli soglasja o uvedbi davka na energijo, ki ga zeli ES uvesti zato, da bi zmanjšala onesnaženost z ogljikovim dioksidom v Evropi, kar naj bi povzročilo zmanjšanje porabe nafte, ki je glavni izvozni artikel zalivskih držav. Te so mnenja, da so davki že zdaj previsoki, njihovo zvišanje pa bi resno ogrozilo mednarodno trgovanje in odnose z ES. (STA, AFP)

Napad na rusko oporišče v Gruziji

TBILISI - V torkovem napadu na rusko vojaško oporišče v Kitajsi na zahodu Gruzije je bilo ubitih šest upornikov Gruzincev. Na kraj nesreče je odpotoval predsednik Sevardnadze, ki provokacijo obžaluje in meni, da gre za poskus vnašanja spora med Rusijo in Gruzijo se pred njegovim petkovim srečanjem z ruskim predsednikom Borisom Jelcinom. V Gruziji je se vedno blizu 20.000 pripadnikov ruske vojske, ki naj bi se umaknile do leta 1995. (Reuter)

Ruski veto na resolucijo o Cipru

NEW YORK - Ruski veleposlanik v ZN je po devetih letih v VS dal veto na resolucijo, ki finančno zavezuje države članice ZN v misiji Unificyp na Cipru, ki traja že od leta 1964. Osnutek resolucije, ki ga je predložila Velika Britanija, obvezuje Rusijo, da za misijo nameni 1,9 milijona dolarjev. Rusija je zadnjič dala veto v VS februarja 1984, ko je delegacija nekdanje SZ blokirala francoski predlog o napotitvi modrih celad v Libanon. (Reuter)

Napad na afganistansko prestolnico

KABUL - Prebivalce afganistanskega glavnega mesta je v sredo zjutraj prebudilo kar 300 eksplozij. Uporniki, ki napadajo v hribih jugozahodno od Kabula, so z obstreljevanjem nadaljevali ves dan. Po neuradnih podatkih je umrlo 15 ljudi, več kot 200 pa je ranjenih. Iz Kabula, ki je se lanskega aprila štel 1,5 milijona prebivalcev, je zbežala že tretjina ljudi. (Reuter)

Stavkovni val zajel vso Nemčijo

HAMBURG, BERLIN - Več deset tisoč članov sindikatov je v sredo z opozorilno stavko in demonstracijami v vzhodnem in zahodnem delu Nemčije protestiralo proti tarifni politiki delodajalcev kovinsko-predelovalne industrije. V Wolfsburgu je 20 tisoč delavcev tovarne avtomobilov v znamenje protesta časno ustavilo stroje. Stavke z izrazi solidarnosti so potekale tudi v zahodni Nemčiji. (STA, DPA)

STRASBOURG / GLASOVANJE O SPREJEMU SLOVENIJE

Naj vstopi!

V razpravi v Parlamentarni skupščini Sveta Evrope na Slovenijo ni padla senca dvoma

STRASBOURG - Sprejem Slovenije v Svet Evrope je zgodovinski dogodek, ki so mu custveno obarvani govori poslancev skupščine Sveta Evrope pridali se nadih velike družine, ki medse sprejema novega, dobrodošlega člana. Najprej so se zvrstila poročila treh poslancev: Francoza Baumla, Madžara Hörcsika in Francoza Seitlingera.

Baumel, ki deluje v odboru za politične zadeve, je dejal, da je Slovenija v izredno kratkem času razvila vse lastnosti normalne demokracije. »V tem času je tudi povsem

normalno vrgla vlado, ki jo je, spet povsem v skladu z demokratičnimi načeli, zamenjala nova,« je s kančkom humorja poročal Baumel. Slovensko gospodarstvo je opisal kot ekonomijo, ki se je vedno nagibala bolj k zahodu kot vzhodu ali jugu.

Mardzar Hörcsik, poročevalec odbora za pravna vprašanja in clovekovne pravice, je svoj govor začel z besedami: »Ko del nekdanje Jugoslavije postane polnopraven član Sveta Evrope, je to zgodovina

ANA KOVAC / STRASBOURG

vinski dogodek za vse nas.«

Tretji poročevalec, Seitlinger, član odbora za odnose z državami nečlanicami Sveta Evrope, je dejal, da se je Slovenija spretno izognila konfliktom, ki so dežele, od Slovenije oddaljene le nekaj kilometrov, pahnili v tako kruto vojno.

Kot prvi v vrsti razpravljalcev se je oglasil avstrijski poslanec König, ki je navzoce opozoril, da je bila Slovenija prva žrtev agresije srbskih generalov

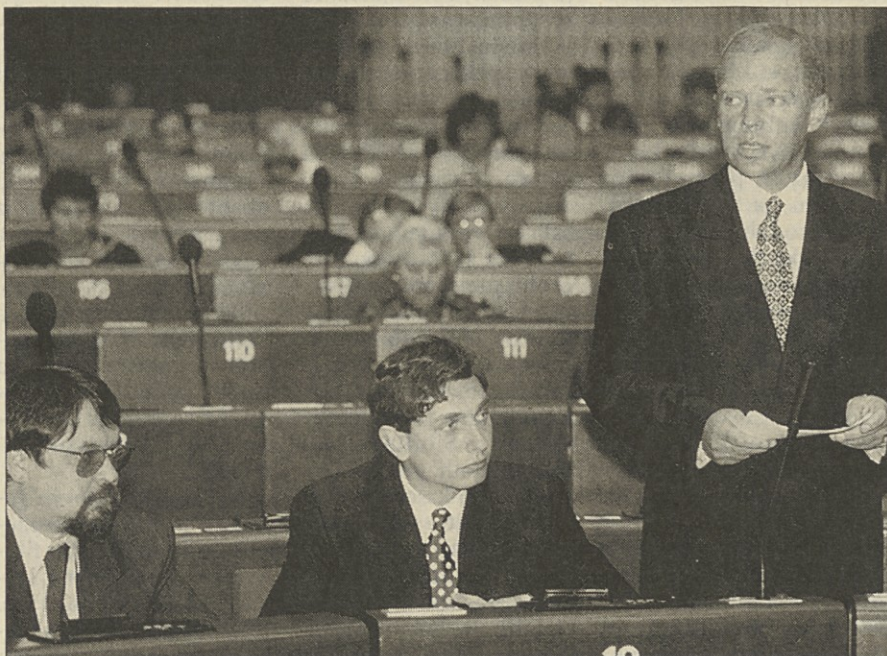
in njihove politike. Kljub temu, je dejal König, se je Slovenija pogajala z Beogradom, vendar brez uspeha.

Italijanski poslanec Foschi se je lotil problema italijanske manjšine. Priznal je, da je italijanska manjšina v Sloveniji priznana in spoštovana, da pa bi ji morali odpreti tudi možnosti gospodarskih pobud. Narahlo se je dotaknil tudi repatriacije, vendar je hkrati izrazil prepričanje, da bodo te težave skupaj rešile Slovenija, Hrvaska in Italija.

Svitar Mühleman je izrazil svoje občudovanje, da si je Slovenija tako hitro utrla pot v tržno ekonomijo. Svet Evrope je opisal kot silo duha, in ne oborožene moči, kakršna je Nato, niti denarja, s katerim razpolaga Evropska skupnost v Bruslju.

Sir Dudley Smith, član evropskih demokratov, je Slovenijo opisal kot prvo državo, ki je srečno usla iz umetne tvorbe, imenovane Jugoslavija. »Slovenija je majhna, a resonantna država, ki bo postala pomemben član evropske družine,« je dejal.

Avstrijski poslanec Probst je izluščil motiv Slovenije za odcepitve kot željo, da bi lahko sami obirali sadove svoje zetve. Spregovoril je tudi o nemško govoreči manjšini, ki je razpršena po

Zlobec, Pahor in Rigelnik pred evropskimi poslanci (Foto: Tomi Lombar / TRIO)

V petek bo na danes praznem drogu zavirala slovenska zastava (Foto: T. Lombar / TRIO)

Sloveniji in si želi, da bi se z njo pogovarjali kot s priznano manjšino. »Slovenija ne potrebuje pomoči, temveč zanesljive sosedne in dobre gospodarske partnerje,« je dejal in poudaril, da je potrebno Slovenijo opomniti, da je zdaj na lastnih nogah in da mora sama reševati svoje težave.

V skupščini sveta Evrope na koncu diskusije je za mnenje povprašalo se predsednike strokovnih odborov. Lord Kirkhill, predsednik odbora za pravne zadeve in clovekovne pravice je zavrnil italijanskega in avstrijskega poslanca in poudaril, da so to majhni problemi, ki jih bodo rešili dobra

volja in skupni dogovori prizadetih strani.

Francoski poslanec Baumel je na koncu dodal, da ima sprejem Slovenije v Svet Evrope na predvečer zahtevne diskusije o Bosni tudi veliko simbolno noto. Potem so se poslanci enoglasno izrekli za sprejem Slovenije v Svet Evrope.

PISMO IZ LONDONA

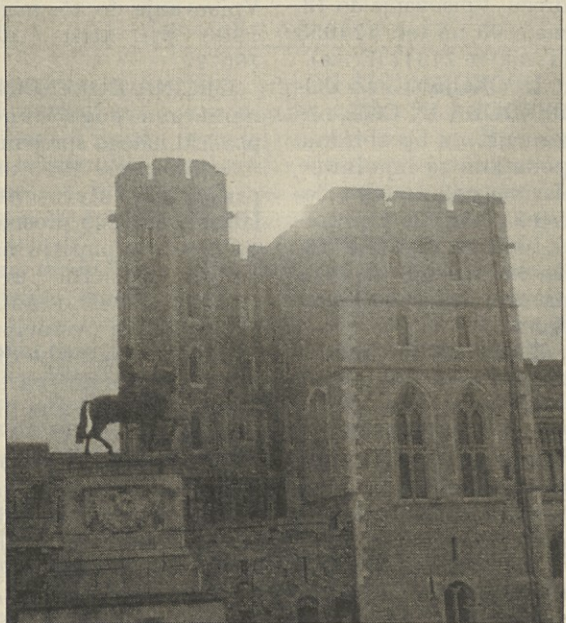
Najbolj nepriljubljena vlada v vsej zgodovini

ALJA KOSAK

demokratom, in to kar z 20.000 glasovi večine, kar je rekorden, več kot 28-odstotni premnik. Poleg tega pa so na lokalnih volitvah konservativci izgubili večino v 15 okrajnih svetih. Tako so obdržali večino le v enem svetu, kar je najslabši rezultat v zadnjih dvajsetih letih. In da je mera polna, tudi najnovejša javnomnenjska raziskava (Gallup) sporoča, da 81 odstotkov vprašanih vladi ne zaupa več.

Komentator William Rees-Mogg nasteva celo vrsto premierovih pomankljivosti in zatrjuje, da Major po naravi ni voditelj, ni govornik in ima

tudi slab ministrski svet, pri čemer je vse ministre v tem svetu izbral sam. Poleg tega mu manjka samozavesti, nima smisla za strategijo in celo v odnosu do ES se ne zavzema za nobeno veliko stvar, ampak se celo pretvarja, da sporazum iz Maastrichta ni sporazum za federalno zvezo. Zato se z mnogimi drugimi sprašuje, ali vlada lahko obnovi zaupanje pri volilcih pod Johnom Majorjem, ne da bi spremenila politiko. William Rees Mogg tudi opominja, da je v politiki tako kot v zakonu: izgubljeno zaupanje je redkokdaj mogoče obnoviti.

Buchinghamska palača v Londonu (Foto: T. H.)

In medtem ko številni pristaši konservativne stranke ocenjujejo premiera Majorja kot »slabotnega, suhoparnega, neodločnega in nesposobnega« voditelja, se vrača prijaznejši spomin na nekdanjo premierko Thatcherjevo, za katero si vse številnejši volilci želijo, da bi se vrnila. Čeprav so ji prej očitali, da je oblastna, nespremljiva in prevzeta, si mnogi zdaj želijo, da bi jih njena trdna roka spet vodila.

Morda po naključju, morda tudi ne, pa dnevnik The Times prav te dni v nadaljevanjih objavlja izveleke iz spominov sira Ronalda Millarja (knjiga za naslovom Pogled izza kulisa je pravkar izšla), ki je pisal govore Margaret Thatcher, ko je bila premierka. Izveleki, napovedani kot »intimna pripoved člana notranjega kroga Margaret Thatcher« pa osebno nekdanje premierke odkrivajo z veliko naklonjenostjo in opisujejo tudi nežno stran zelezne gospe in njeno sočutje do ljudi v nesreči ter pripravljenost, da jim pomaga. To pa je tista stran njene osebnosti, ki je javnost v času njenega vladanja ni dovolj poznala ali hotela poznati. Sir Millar jo zdaj predstavlja z njeno zelezno voljo, sposobnostjo trezne presoje in mozate odločnosti, ki je ni odvracala od zacrtane poti. Opisuje jo kot odločno voditeljico z vizijo, ki pa je vsakokrat, ko je bilo treba, uporabila tudi svoj ženski sam.

Res je, da je to izpoved prijatelja, objavljena pa prav v času, kot da bi hotela poudarjati očitno nasprotje med dvema voditeljema z opominom konservativni stranki (in volilcem na splošno): imeli ste odločno voditeljico, pa ste jo na krut način in po kratkem postopku zavrgli.

HRVAŠKA / PO SPREJEMU SLOVENIJE V SVET EVROPE

Čestitke iz Zagreba

V zunanjem ministrstvu pričakujejo, da bo Slovenija podprla hrvaški vstop v Svet Evrope

GOJKO MARINKOVIĆ

ZAGREB - V hrvaškem zunanjem ministrstvu so pozdravili novico o sprejemu Slovenije v Svet Evrope. Ministrski svetnik Vladimir Matek je iskrenim čestitkam severnim sosedom dodal, da pričakuje slovensko pomoč pri sprejemanju Hrvaske v to pomembno evropsko telo.

Po mnenju hrvaskega zunanjega ministrstva so glavni razlogi, da so hrvaško vlogo za sprejem zavrnili, prepozna vloga prošnje, zapleti v BiH in nekaj težav s svobodo medijev in s spoštovanjem clovekovih pravic. Priznava, da so nekateri od razlogov za zavrnitev resnični, se vedno pa prevladuje mnenje, da je zavrnitev Hrvaske le ena od oblik pritiska za rešitev bosan-

ske-hercegovske krize in se pojavlja zaradi bližnjih razgovorov o podaljšanju mandata Unproforju. Menijo celo, da je Hrvaska zraveno jagnje, ki mu hočejo pripisati odgovornost za stanje v Bosni. Enako razlagajo tudi nedavno lekcijo Evropske skupnosti in napoved sankcij, pri tem pa nihče ne vidi dejstva, da Unprofor za izvajanje Vance-Ownovega nacrta ni storil skoraj nič.

Ocenjujejo, da je Hrvaska zaradi zavrnitve sprejema v Svet Evrope utrpela škodo v višini več deset milijonov dolarjev, pričakuje pa, da bo sprejetje prinesla umiritev položaja v Bosni, ce pa miru se ne bo kmalu, bo pet opazovalcev, ki pred sprejetjem vselej obiščejo vsako potencialno novo članico, počakalo z obiskom.

Svet republike Hrvaske za obrambo in nacionalno varnost je ponovno pozval vse hrvaske in muslimanske enote, naj takoj prenehajo s sovražnostmi, ki koristijo le srbsko-crnogorskemu napadalcu, zaradi njih pa so ponovno odložili ustanovitve enotnega poveljstva Vojske BiH in HVO.

Preseneca, da so HVO proglasili za paravojaško formacijo.

Hrvaska stran bo naredila vse, da bo z delom takoj začela hrvasko-turška vladna misija dobre volje za BiH, zato so se predlagali sestanki državnih delegacij Hrvaske in BiH v Mostarju.

Preseneca, da so HVO proglasili za paravojaško formacijo.

Hrvaska stran bo naredila vse, da bo z delom takoj začela hrvasko-turška vladna misija dobre volje za BiH, zato so se predlagali sestanki državnih delegacij Hrvaske in BiH v Mostarju.

Preseneca, da so HVO proglasili za paravojaško formacijo.

Hrvaska stran bo naredila vse, da bo z delom takoj začela hrvasko-turška vladna misija dobre volje za BiH, zato so se predlagali sestanki državnih delegacij Hrvaske in BiH v Mostarju.

Preseneca, da so HVO proglasili za paravojaško formacijo.

Hrvaska stran bo naredila vse, da bo z delom takoj začela hrvasko-turška vladna misija dobre volje za BiH, zato so se predlagali sestanki državnih delegacij Hrvaske in BiH v Mostarju.

RUSIJA / POLITIČNA PARTIJA ŠAHA

Vse več privrženec predsednika Borisa Jelcina prestopa na stran opozicije, ki pripravlja svojo verzijo nove ruske ustave

PAOLA MESSANA / AFP

MOSKVA - Ruski predsednik Boris Jelcin je povzročil kratek stik v kongresu, v tem najvišjem, podedovanem zakonodajnem telesu, ter svoje nasprotnike izzval tako, da je za 5. junij sklical ustanovno skupščino, ki se bo morala dokončno opredeliti do njegovega nacrta predsedniške ustave. V odloku, ki ga je podpisal v sredo, je Jelcin zapisal, da bodo to skupščino sestavljali po dva predstavnik iz 88 republik in avtonomnih pokrajin, predstavniki predsednika Ruske federacije in predstavniki različnih strank narodnih poslancev

Rusije. »Dokončno bo ta nacrt sprejet ob upoštevanju predlogov državnih organov oblasti, političnih strank, sindikatov in državljanov,« pojasnjuje Jelcin, ki se v svojem najnovejšem predlogu sklicuje na »legitimnost«, pridobljeno z referendumsko zmago.

Ta korak, ki so ga pričakovali že več tednov, prica o Jelcinovi odločnosti, da stopi na prste obstrukciji, ki je nemoteno delovala več kot leto dni in obvladovala skupščino iz vrst opozicije. Vendar je predsednik se vseeno pustil odprta vrata, saj ni opredelil, ali naj ustanovna skup-

scina sama sprejme dokončno besedilo ali naj o njem glasuje se katera od zakonodajnih instanc. »O tem vprašanju se bo izrekla sama ustanovna skupščina,« meni predsedstvo. »Osmi in deveti kongres ljudskih poslancev je marca letos preprečil izvedbo nacionalnega referenduma o novi ustavi,« poudarja predsednik, ko kritizira sistematični obstrukcionizem kongresne opozicije.

Na protitudarec predsednikovi pobudi ni bilo treba dolgo čakati. Ze v sredo

je Ruslan Hasbulatov, ki je predsedoval sestanku zakonodajnih organov iz republik in avtonomnih pokrajin, opozoril na »past«, ki jo je nastavljal Jelcin s svojo ustanovno skupščino. »Prizadevali smo si, da bi pri vseh ključnih zadevah sodelovali člani federacije,« je opomnil Hasbulatov, preden je izjavil, da »sme ustavo sprejeti edino vrhovni svet, bodoči vrhovni zakonodajni organ«.

Hasbulatov ni omenil kongresa, hkrati pa tudi ni povedal, kako naj bi ga pri sprejemanju nove ustave nadomestil vrhovni svet. V tej skrajno kočljivi

partiji saha, ki poteka med ruskimi politiki, je predsednik ustanega sodišča Valerij Zorkin v sredo prestopil na stran opozicije.

Poudaril je, da rezultati referenduma ruskemu predsedniku ne dajejo pravice do institucionalne oblasti. Ko je s prstom pokazal na »tiste, ki si danes prizadevajo popeljati državo v novo svetlo prihodnost in se pri tem ravnaajo po nasvetih iz tujine«, je trenutni položaj označil kot »manipulacijo z javnim mnenjem«, ki je predpriprava na sprejem »avtoritarne ustave«.

BALKAN / REPORTAŽA Z DRUGE STRANI

Prvič pomanjkanje tudi na Palah

Embargo proti Beogradu jih doslej ni prizadel

HELENE DESPIC-POPOVIC / AFP

PALE - Bosanski Srbi si prizadevajo zmanjšati svojo potrošnjo zaradi embarga, ki jim ga je prejšnji teden vsilila ZR Jugoslavija in katerega posledice za njihovo gospodarstvo so »skrajno skrb zbujajoče«, kot je izjavila na Palah Petra Marković, »finančna ministrica« samo-zvane Republike srbske. Ta embargo je »gospodarsko nelogičen« in »ne bo mogel trajati dolgo«, je prepričan eden od predstavnikov bosanskih Srbov. V vmesnem obdobju bo srbska vlada v Bosni izdala bone v prvi vrsti za bencin, katerega »porabo so že posredno zmanjšali, saj ga zagotavljajo predvsem vojski, policiji in administraciji, prebivalcem pa samo, kar ostane«. Bosanski Srbi so si med letom ustvarili nekaj zaloge goriv in energentov, vendar Petra Marković ni povedala, za kolikošne zaloge gre. »Če vojna ne bo divjala v taksem obsegu, kot divja zdaj, utegnejo te rezerve trajati dlje, tembolj, ker je konec zime in ker je setev že opravljena,« je izjavila in dodala, da »ob racionalni porabi lahko zaloge trajajo vsaj do zime«. Na tistih območjih, ki so pod srbskim nadzorom, imajo na voljo tudi precejšnje zaloge hrane, lanskoletna povprečna zetev pa naj bi zagotovila dovolj zita za potrebe prebivalstva. Em-

bargo bo pustil zelo hude posledice v industriji, ki že zdaj obratuje s 15 odstotki svoje zmogljivosti. Srbi v Bosni imajo predvsem lahko industrijo, ki je zaradi polproizvodov surovin in rezervnih delov zelo odvisna od Jugoslavije. Kot je povedala ministrica za finance, bodo morale številne trgovine zapreti svoja vrata in povečati število brezposelnih.

Po besedah Petre Marković je eden od razlogov, zaradi katerih bosanski Srbi ne morejo sprejeti Vance-Ownovega načrta, v tem, da so začrtane meje provinc dodelile glavno bazično industrijo in ves energetski potencial Hrvatim in Muslimanom. Vseeno je prepričana, da je se prezgodaj, da bi ocenjevali vse posledice, zlasti se, ker zaradi embarga določena področja, kot je finančno, »zaenkrat« se niso prizadeta.

Kot navaja dnevnik Vecernje novosti, je ZR Jugoslavija v letu 1992 za pomoč Srbom v Bosni in Hrvaski namenila 30 odstotkov svojega BNP, in sicer v višini pet milijard nemških mark. Ministrica pa je vseeno ogorčena zaradi besedice »pomoč«. Zagotavlja, da so bosanski Srbi prejeli »minimalno podporo« v primerjavi

lastne rezerve orožja in goriva.

Med negativne posledice embarga pristevajo vodje bosanskih Srbov tudi strah, da se utegne povečati tihotapstvo, zlasti pa bo narasel vsakovrstni promet z nedovoljenim blagom. »Ti okrepi utegnejo zlahka povzročiti kaos,« trdi Petra Marković in poudarja, da to ne velja samo za srbska ozemlja v Bosni, ampak tudi za ZR Jugoslavijo.

s pomočjo beguncem. Po njenem odnosi z ZR Jugoslavijo temeljijo na »trgovski osnovi«, saj bosanski Srbi izvažajo les, tekstil in živino v zameno za končne industrijske in prehranske izdelke. Petra Marković je tudi prepričana, da blokada ZR Jugoslavije »ne bo vplivala« na srbsko vojsko v Bosni, ki ima na voljo svoje

Bosanski Srbi, ki so kraljevali v Beogradu, so trmasti

BEOGRAD - Bosanski Srbi, ki so se zatekli v Beograd - po neuradnih podatkih jih je od 10 do 15.000 -, so po vsej verjetnosti trdno odločeni, da ne bodo popustili pritiskom srbskega predsednika Slobodana Miloševića. Precej besa in grenkobe izlivajo nanj, posebej ce pomislimo na naklonjenost, ki so mu jo izkazovali takrat, ko jih je Beograd kot njihov zaveznik se vsestransko podpiral. Kakor hitro je samozvani bosansko-srbski »parlament« zavrnil Vance-Ownov načrt, pa je prejšnji četrtek jugoslovanska vlada sklenila, da bo uvedla zoper Srbe v Bosni embargo, iz katerega so izvzeta samo živila in zdravila. »Miloševićeva odločitev nas je osupnila. Zelo nas je ponizal. Teško je verjeti, da so tak ukrep sprejeli Srbi, ko so vendar naši bratje,« meni Dobrinka, novinarka agencije bosanskih Srbov Sma v Beogradu. Ker dela v jugoslovanski prestolnici, prosi, naj ne

objavimo njenega imena, saj je njena družina se zmeraj deloma v Sarajevu, ki je pod nadzorom Muslimanov. »Referendum 15. in 16. maja bo brez kakršnegakoli dvoma potrdil zavrnitev Vance-Ownovega načrta. Embargo, ki ga je uvedel Beograd, tega ne bo spremenil,« je prepričana njena kolegica Biljana Dutina. »Policija je bosanskim Srbom prepričala nakupe v Jugoslaviji in nasim vodjem zdaj celo prepovedala vstop v Jugoslavijo,« je ogorčena Dobrinka. Omenja tudi, da so srbsko-bosanskega »ministra« za zunanje zadeve spustili v Beograd samo zato, ker ga policija na prvem mejnem prehodu ni prepoznala. Se bolj se je ogorčenje razplamtelo potem, ko je Politika v torek razkrila, da je v Beograd pripotoval brez kakršnihkoli težav na kratek obisk celo hrvaški general Martin Spegelj, nekdanji beograjski sovrznik številka ena.

Kljub temu Beograd svojim sonarodnjakom ni povsem odrek tehnične pomoči: bosanski Srbi imajo v Beogradu še vedno svojo vilo v najbolj elitni četrti prestolnice in v njej se vedno delujejo vse posebne telefonske linije, ki jih je srbska posta dala na voljo za povezavo s Palami, prestolnico bosanskih Srbov, 20 kilometrov oddaljeno od Sarajeva.

»Sprejemamo številne izraze podpore, ki nam jo izrekajo tisti Srbi, ki se sramujejo odločitev, kakršne so sprejeli njihovi voditelji,« zagotavlja Dobrinka, ki je hkrati prepričana, da se sovražstvo Srbov iz Bosne ne bi moglo obrniti proti Beogradu. »V tem hipu je edina zunanja manifestacija bosanskih Srbov nekaj pesmic z ne preveč laskavimi refreni za Slobodana Miloševića, jugoslovanskega predsednika Dobrice Cosića in Crnogorca Momira Bulatovića,« poroča Biljana Dutina.

(Nicolas Miletitch / AFP)

Sarajevčani se ob vse večjem pomanjkanju zatekajo na smetišču (Foto: AP)

NOVICE

Odnosi med Hrvaško in Črno Goro stabilni

PODGORICA - Crnogorski minister za notranje zadeve Nikola Pejaković je v sredo med obiskom vladne delegacije v Hercegovnem izjavil, da so »razmere na meji s Hrvaško stabilne«. Dodal je se, da ni nikakršne bojazni, da bi bil ogrožen mir na tem območju, poroča hrvaška tiskovna agencija Hina, ki se sklicuje na crnogorski radio. (STA)

Hrvati zaplenili prmoženje Srbov iz Livna

MOSTAR - Hrvaski obrambni zbor hercegovskega mesta Livno je sklenil, da prebivalci srbske narodnosti, ki so zapustili Livno, ter tisti z območja tako imenovane Hrvaske skupnosti Herceg-Bosna, ne morejo prodati svojih nepremicnin, hkrati pa prepoveduje vsakršno zamenjavo nepremicnin. Sklep so sprejeli na podlagi domneve, da so Srbi, ki so zapustili ta območja in odsli v tista pod srbskim nadzorom, brezplačno dobili nepremicnine izgnanih Hrvatov in Muslimanov. Sklep je zacasen in bo veljal, dokler ne bodo sprejeti ustrezni državni zakoni. (STA)

Na Hrvaškem zaposlenih samo milijon ljudi

ZAGREB - Državni zavod za statistiko je sporočil, da je bilo na Hrvaškem marca letos zaposlenih samo 1.081.594 ljudi, kar je 0,4 odstotka manj kot februarja letos.

V primerjavi z marcem 1992 je število zaposlenih v letosnjem marcu manjše za 6,7 odstotka, medtem ko je število zaposlenih prvega trimesčja letos v primerjavi z lanskim padlo kar za 7,2 odstotka. (STA, Hina)

Določeni mejni prehodi z Zvezno republiko Jugoslavijo

BEOGRAD - Komite Združenih narodov za sankcije proti Zvezni republiki Jugoslaviji je v torek zvečer določil cestne in železniške mejne prehode med Zvezno republiko Jugoslavijo in Bolgarijo, Romunijo, Madžarsko in Hrvaško, prek katerih je dovoljen promet z blagom, ki je izvzeto iz sankcij.

Dovoljene so tudi diplomatske pošiljke. Na meji z Bolgarijo so določili cestne mejne prehode pri Katorinu in Bregovu ter železniški pri Dragomanu. Na meji z Madžarsko so odprti cestni prehodi Tompa in Roske ter železniški Kalebija, v Romuniji mesana mejna prehoda Vimbolija in Samora-Moravica, s Hrvaško pa samo cestni prehod Debeli Brijeg. (STA)

ZDRUŽENE DRŽAVE AMERIKE / O VOJNI V BOSNI

Načrti v »popravilu«

Ameriški kongres je evropske zaveznice sicer obtožil za neodločnost, vendar bodo svoje načrte za rešitev krize vseeno ponovno pregledali

Britanske enote ZN v Vitezu (Foto: AP)

ZORAN KURTOVIĆ / NEW YORK

NEW YORK - Spremembe so v politiki vsakodneven pojav, zato navadno ne presenečajo preveč, vseeno pa je brez precedensa hitrost, s katero je Bela hiša postavila »balkansko pobudo« na trdna tla; kaže pa se tudi pomanjkanje zunanje-političnih izkušenj novega ameriškega predsednika, kar v prvih mesecih mandata lahko zelo škodi njegovi priljubljenosti in ugledu. Rešitev problema je predsednik Clinton se pred stiriimi dnevi videl v kombinaciji letalskih napadov na položaje srbskega toponištva in poostrenih sankcijah proti Srbiji in Jugoslaviji, po vrnitvi državne-ga sekretarja Warrena

Christopherja ob koncu tedna pa je postalo jasno, da se evropske zaveznice ne strinjajo s kavbojskim stilom vpada v kotel, poln preznank, dilem in morebitnih novih spopadov, zato je potrebno v razmerah, ki jih krojijo nacionalno-verske strasti, natančno premisliti in preučiti vsak nadaljnji korak.

Ameriški načrt, ki ni navdušil Evropejcev, je zdaj v generalnem remontu, čeprav so s torkove seje ameriškega kongresa evropskim zaveznicam naprtili zelo težke obtožbe, pri katerih je sel najdlje senator Joseph Bayden, ki meni, da evropska politika temelji na neodločnosti in hinavstvu. Tudi v kongresu pa je vse več ljudi, ki podpirajo odločitev predsednika Clintona, da bo

časno umaknil predlog o vojskem posredovanju, saj vse bolj prevladuje mnenje, da bo »v bosansko vojno zelo lahko vstopiti, vrazje težko pa izstopiti«. Ravno zato veliko pričakujejo od sestanka državnega sekretarja Christopherja z generalnim sekretarjem Združenih narodov Butrosom Galijem, ki se bosta pogovarjala o najnovejših ameriških pobudah za pošiljanje vojske v Makedonijo. O tem je včeraj po sestanku s skupino senatorjev, ki so nedavno obiskali Bosno, spregovoril tudi predsednik Clinton.

Senator Richard Luger je povedal, da je po njegovih ocenah pošiljanje vojske v Makedonijo neizogibno, ce hocejo preprečiti nove spopade na Balkanu,

senator Sam Nunn, predsednik vojskega komiteja senata, pa meni, da bi morale Združene države poleg vojske poslati tudi posebne opazovalce, ki bi nadzorovali promet med Srbijo in Bosno, in s tem preverjali napoved Slobodana Miloševića, da bo ustavil oskrbovanje bosanskih Srbov in jih tako prisilil k sprejetju mirovnega načrta.

Zaskrbljenost pa zbujata tudi zaostritve med Muslimani in Hrvati, saj se Američani upravičeno bojijo, da lahko zaplet razširi balkansko vojno do nesuljenih razsežnosti, čeprav vodilni in najvplivnejši mediji o tem poročajo zelo redko in površno. Po izgonu muslimanskega prebivalstva iz Mostarja pa ostaja jasno, da črno-belo slikanje vojne ne daje resnične podobe o bosanski vojski dram. The New York Times je citiral nekega zahodnoevropskega diplomata iz Zagreba, ki je povedal, da dogodki v Mostarju »dokazujejo, da je Bosna ozemlje, kjer vsakdo uživa v tem, da napada in ubija, in da se zato Zahod v neresljiva nasprotja ne bi smel vmešavati«.

Uradnega komentarja predloga Evropske skupnosti, naj se ameriški vojski pridružio mirovni silam Združenih narodov v Bosni, ni. The Wall Street Journal je zapisal le, da bo Amerika poslala več sto vojakov v Makedonijo, kjer bodo okrepili vrste modrih celad, Bela hiša pa novice še ni uradno potrdila.

KNIN / NESOGLASJA MED SRBI

»Vsesrbska skupščina« je Miloševićeva ukana

Tudi kninski Srbi nočejo več ukazov iz Beograda

PETAR DAMJANIĆ / KNIN

KNIN - V petek, 14. maja, se bo v beograjskem centru Sava, dan pred referendumom bosanskih Srbov, odvijala vsesrbska skupščina, ki naj bi se je udeležili poslanci iz Srbije, Crne Gore, Republike srbske in Republike srbske krajine. Glavni razlog za sklic parlamenta vseh Srbov, sodeč po izjavah predstavnikov oblasti v Beogradu, je zadnji poskus Miloševićevega režima, da prepreči referendum, na katerem bodo bosanski Srbi odločali o usodi Vance-Ownovega načrta o ozemeljski razdelitvi Bosne in Hercegovine. Organizatorji skupščine vseh Srbov predvidevajo, da bodo odločitve, ki jih bodo sprejeli v petek zvečer v Beogradu, obvezujoče za vse. Odločitev o sklicu vsesrbske skupščine je bila

sprejeta v torek na tajnem sestanku Slobodana Miloševića in Dobrice Cosića s predstavniki Srbov iz Republike srbske krajine, Goranom Hadžićem, Milom Paspaljem in Đordem Bje-govićem. Prve reakcije med bosanskimi Srbi se gibljejo od skrajne rezerviranosti do popolnega zavračanja takega političnega manevra, v katerem mnogi vidijo se eno podtikanje Slobodana Miloševića.

Prva je reagirala Karadžićeva Srbska demokratska stranka Republike srbske, ki je sporočila, da bodo referendum izpeljali ne glede na vse, samo da bi ohranili oblast. »Sklic skupščine je se en njegov izum, ki naj bi bosanske Srbe pre-

prical, da podpišejo Vance-Ownov mirovni načrt brez poprejšnjega referenduma,« pravi Babić.

Tudi Srbi iz drugih pokrajin beograjski predlog in v celoti podpirajo skupščino Republike srbske. Tako se Babićeva stranka, Srbska radikalna stranka ter poslanci iz Banije in Korduna ne bodo udeležili vsesrbske skupščine.

Kninski borci v stalni pripravljenosti (Foto: N. D.)

DŽAKARTA / SREČANJE REVNEGA JUGA

Članice gibanja neuvrščenih so se sporekle tudi o predstavitvi svojih problemov bogatim v Tokiu

Predsednik Suharto (Foto: AP)

NUSU DUA (Indonezija) - Neuvrščene države so podprle predlog indonezijskega predsednika Suharta o pogovorih s predsedniki vodilnih industrijskih držav, nekaj delegatov pa je menilo, da predlog pomeni skrenitev iz začrtane smeri. Suharto, ki je tudi predsedujoči gibanja neuvrščenih, si prizadeva predstaviti problematiko sveta v razvoju najrazvitejšim državam na julijemskem srečanju držav G7 v Tokiu. Države G7 so predlog sprejele z mlacnim odzivom.

Srečanje ministrov, kjer je Indonezija predstavila svojo pobudo, naj bi tesne-

JEREMY WAGSTAFF / REUTER

je povezovalo bogate in revne in izboljšalo odnose med članicami gibanja, saj sodeluje več kot 60 držav iz Afrike, Azije, Amerike, Evrope in Srednjega vzhoda. Indonezijski minister Alatas je zavrnil obtožbe, da se hoče Indonezija uveljavljati na račun gibanja. Povedal je, da je razgovor z G7 (Kanado, Združenimi državami, Francijo, Veliko Britanijo, Japonsko, Nemčijo in Italijo) le začetek dialoga. »Ne gre samo za Indonezijo, ampak za celotno gibanje,« je povedal.

Predstavniki držav so na razpravi o predlogu za udeležbo na srečanju G7 ugovarjali, da morajo poskrbeti, da sodelovanje ne bo propadlo tako, kot je propadel načrt za ekonomsko sodelovanje, ki ga je pokopalo pomanjkanje denarja.

»V tem pogledu je NAM podoben Združenim narodom. Združenje bi morale denarno podpirati države članice, ki pa ne izpolnjujejo svojih denarnih obveznosti,« je povedal neki predstavnik.

»Eden od problemov našega združenja je, da se ne pogovarjamo o denarju.« (Reuters)

STOCKHOLM

Tudi Skandivaci se pripravljajo na morebitno mednarodno akcijo v Bosni

JASNA KUJAR KARLEN

dnike druge generacije priselencev iz nekdanje Jugoslavije pa bodo uporabili le za tolmace in vodice.

Ceprav so švedski politični in vojski krogi pripravljeni na takojšnje sodelovanje, pa le niso razresili najvažnejšega vprašanja namreč finansiranja te operacije.

Zunanje ministrstvo se vsote 100.000.000 DEM, kolikor naj bi švedski bataljon v Bosni stal, na vso moč otepa in eden izmed vsjih uradnikov v ministrstvu je postavil javnosti re-

Švedska vlada je pripravljena poslati vojaške enote v okviru enot združenih narodov v Bosno. Bataljon, v katerem bo tisoč mož, naj bi bil usposobljen za aktivno varovanje miru, torej za bojevanje. Doslej so švedske mirovne sile sodelovale na Cipru, v Libanonu in v Makedoniji, kjer niso bili neposredno vojno ogroženi. Tisti, ki bodo sodelovali v enotah OZN, bodo morali za nekaj mesecev na dodatno solanje.

Vojake, ki naj bi jih Švedska poslala na Balkan, bodo pazljivo izbrali, možne kandidate, pripra-

Javno zaslišanje Mihe Brejca

Janez Sirše se seje kljub povabilu ni udeležil - Sejo komisije so zaprli za javnost v trenutku, ko je Miha Brejc ponovno pojasnjeval, zakaj ni želel izročiti dokumentov nikomur drugemu, razen parlamentarni komisiji - Kdo je povezan z udbo?

LJUBLJANA - Ali je dosedanj predstojnik Varnostno-informativne službe Miha Brejc ravnal zakonito, ker ni takoj izročil zaupnega gradiva o aferi Hit in Casino svojemu nasledniku ob primopredaji poslov, oziroma ali je kršil zakon s tem, da je omenjene dokumente zadržal? To naj bi bila tema včerajšnjega nadaljevanja seje komisije državnega zbora za nadzor nad zakonitostjo dela varnostnih in obveščevalnih služb, kot jo je v uvodu napovedal njen predsednik France Bucar. Dobri dve uri je potem v bistvu trajalo javno zaslišanje Mihe Brejca, ki se ga kljub povabilu na sejo ni udeležil sedanji direktor Visa Janez Sirše. Sledila so vprašanja in odgovori:

France Bucar: »Gospod Brejc, vladna komisija vam

je neposredno očitala, da gradiva niste pravčasno izročili svojemu nasledniku, Lojze Peterle pa je se dejal, da ste izročili gradivo predsedniku komisije, ki pa je demokrat. Kaj pravite na to?»

Brejc: »Napisal sem stiri strani dolg odgovor na to vladno poročilo, v katerem sem tudi zapisal, da gradiva nisem oddal, da ga nisem odnesel in da tudi ni izginilo. Bilo je pač od prvega trenutka, ko smo ocenili, da lahko pride do razkritja naše skrivnosti v zvezi s tem, na posebni lokaciji. Nismo zeleli, da bi do njega prisle nepooblaščen osebe, oziroma da se zgodi to, kar se dogaja danes, ko sem gradivo predal parlamentu, od tukaj pa zveze prihajajo v javnost.

Sicer sem na SDV prišel sele novembra leta 1990.

Tam nisem nikogar poznal. Ta služba je bila osvojevalna in tudi sam sem jo imel v zelodcu. Spraševal sem se, komu zaupati? Kriterije sem si ustvaril sele s časom. Eden od kriterijev je bila agresija na Slovenijo.

Vprašanje: »Ali je to bil edini »depo« za Hit?»

Brejc: »To je bilo tajno skladišče samo za to zadevo.«

Vprašanje: »Kdo je imel nadzor nad tem skladiščem?»

Brejc: »Nadzora nisem imel jaz, temveč moj operativec.«

Vprašanje: »Ali je kakšno

IVANKA MIHELČIČ

zagotovilo, da ti dokumenti niso nastali naknadno?»

Brejc: »Gradivo je celovito in pristno.«

Vprašanje: »Za te tajne lokacije novi direktor Visa očitno ne ve. Ali to pomeni, da se gradi ali da obstaja neka vzporedna tajna služba?»

Brejc: »Vsaka tajna služba ima tudi tajne lokacije, za katere sef ve. Med agresijo na Slovenijo smo določili nekaj tajnih lokacij in te za Ministrstvo za notranje zadeve pač niso tajne.

Za posamezne tajne vrste gradiva (ki jih je bilo treba hraniti zlasti v vojnem času) pa poiscemo druge tajne lokacije, ki niso zapisane v knjigovodstvu ministrstva.

Vprašanje Zmaga Jelincica: »Kako lahko vi se vedno dajete ukaze operativcu, ki ga omenjate, ce niste več sef te službe?»

Brejc: »Operativec pripada Visu in jaz z njim ne razpolagam. Kako pa vi veste, kaj sedanji direktor Visa ve?»

Odgovori: »Iz časopisov ...« In vprašanje naprej: »Ali so te tajne lokacije morebiti bila kakšna tajna stanovanja?»

Brejc: »Vprašanja tajne policije in njenih »depojev« ne moremo obravnavati v tako širokem krogu, ko so navzori tudi novinarji. Tega nisem pripravljen povedati pred komisijo, sem pa pripravljen povedati Sirsetu.«

Vprašanje: »Zakaj mu tega še doslej niste povedali?»

Brejc: »Zato, ker me ni vprašal.«

Vprašanje: »Ali vi imate se kakšno gradivo, oziroma ali lahko pričakujemo od vas se kakšen podoben paket ...?»

Brajc: »Nobenega gradiva v zvezi v Visom nimam.«

Vprašanje: »Ali ste uporabljali tudi parlament kot tajni »depo« za tajne dokumente?»

Brejc: »Tega gradiva nisem hranil v parlamentu. Mislim, da zgradba parlamenta ne služi kot Visov »depo« ...«

V nadaljevanju seje so

se zvrstila se številna druga vprašanja, Miha Brejc je med drugim pojasnjeval, da Vis ni imel tajnih pravilnikov o delovanju tajne službe kot bivša SDV, znova pa je opozoril, da so akcijo okrog Hita pričeli pravzaprav v portoroškem Casinu. Pred tem pa mu je Bucar predal dokument o igralniških dejavnostih in financiranju SDV. Nato je pojasnjeval, da mu je bilo ves čas delovanja težko ugotoviti, kdo so bivši sodelavci Udbe v sedanjem Visu, oziroma, po njegovih besedah, da bi, »če bi bilo mogoče lociti zrno od plevela, to storil že prvi dan ali prvo leto delovanja v tej službi«. Da pa je vendarle ukrepal, pa naj bi bilo razvidno tudi iz več kot sto odločb o administrativnih upokojitvah, ki so jih izdali maja leta 1991, ko je

bila SDV reorganizirana in preimenovana v Vis. »Tajna služba pač ni javno podjetje, je fina mrežica, ki se plete zelo počasi ...« je ob tem se dejal Miha Brejc.

Sejo komisije pa so včeraj zaprli za javnost v trenutku, ko je Miha Brejc ponovno pojasnjeval, zakaj pravzaprav ni želel izročiti dokumentov nikomur drugemu razen parlamentarni komisiji. Govoril je, da so povsod posamezniki, strankarski veljaki, omenjal pa je tudi povezanost teh posameznikov z udbo. Na izrecno vprašanje Franceta Bucarja: »Kdo je povezan z udbo,« pa je Brejc odgovoril, da »tiste določene osebe, ki so na našem seznamu posameznikov, pa jih ne bom imenoval ...«. Zaradi tega so sejo komisije nato zaprli.

Miha Brejc: Mislim, da zgradba parlamenta ne služi kot Visov »depo« (Foto: Aleš Pavličič/TRIO)

Cep rav je bilo na včerajšnjem odprtem delu seje Komisije za nadzor nad zakonitostjo dela varnostnih in obveščevalnih služb nekajkrat zastavljeno vprašanje, zakaj se seje ni udeležil sedanji direktor Visa Janez Sirše, saj bi bilo prenekatere vprašanje v soocanju z Mihom Brejcem mogoče takoj razčistiti, pa je France Bucar večkrat zatrdil, da je na sejo vsekakor bil povabljen. Janez Sirše pa je v sinocni izjavi za Republiko dejal, da je prek svoje tajnice dobil sporočilo, naj se te seje ne udeleži. Podobnega obvestila so bili včeraj deležni tudi vsi trije ministri, člani vladne komisije za nadzor nad delom Visa Ivan Bizjak, Miha Kozinc in Rado Bohinc. Zato tudi njih tokrat na sejo ni bilo. Ob tem velja omeniti dejstvo, da je bil na prvotnem vabilu na sejo, ki je bila najprej sklicana za 11. maj, jasno zapisano, da so vsi štirje povabljeni, v obvestilu za prelozitev seje na včeraj, pa njihovih imen ni bilo več mogoče zaslediti.

Na vprašanje, zakaj Miha Brejc ni predal tajnih dokumentov o Hitu in Casinu parlamentarni komisiji že februarja, takoj po njeni ustanovitvi, je Brejc odgovoril s protivprašanjem, zakaj Bucar ni prejšel sklical seje. Ob »tveganju«, da si prisluži se eno za mero parlamentarcev, kot je sam dejal, pa je na to vprašal navzoče, kaj je sploh počel državni zbor od svoje ustanovitve dalje, saj do aprilskega sklica matične komisije, nihče pravzaprav ni nadzoroval zakonitost dela Visa, Voma pa, kot je opozoril, tako ali tako niso nadzorovali niti v prejšnjem sklicu. Zanj je to pač vprašanje dvojne morale, je se dodal, France Bucar pa mu je le odgovoril, da »na to vprašanje ne bo dobil odgovora...« Nekoliko kasneje pa je Bucar pojasnil, da seje ni sklical prej, ker mu vlada ni poslala zahtevanega gradiva. Zdej ga je menda dobil, toda vlada hkrati ni odobrila, da z njim lahko seznanijo tudi druge člane komisije.

AFERA HIT-VIS

Politična ozadja še vedno niso jasna

Po javnih izjavah bi lahko sklepali, da so bili vpleteni poslanci prejšnje skupščine - Odstopi visi jo v zraku

LJUBLJANA - Z odločitvijo parlamentarne komisije, da na prvo preicevanje povabi Danila Kovacica, se afera vrača v svoje izhodišče - komisija, ki naj bi sicer preiskovala vpletenost politikov v poslovne igralnice, se je v prvi vrsti lotila raziskovanja sumov o gospodarskem kriminalu, ki naj bi jih bilo v znameniti dokumentaciji Visa, pa tudi v poročilih drugih služb (SDK) kar precej. Gre za (kot pravi Ivo Hvalica) »super utemeljene« sume pranja denarja, korupcije, podkupovanja, izsiljevanja, grabeža - vse to pa naj ne bi se dogajalo prek »povezav« v tujini (posojilne družbe), posebej v Italiji. S to dimenzijo afe-re se ukvarjajo tudi kriminalisti, ki so, kot je povedal Ivo Bizjak, že vložili 13 ovadb, in seveda sodstvo. Utemeljeno lahko torej pričakujemo, da se bodo gospodarske mahinacije slejkoprej premaknile z ravni govorice in časopisnih opravljanj in dobile tudi sodni epilog.

Nekoliko bolj zapleteno je očitno raziskovanje političnih ozadij, do katerih bo očitno komisija prihajala »vzporedno«. Če izhajamo iz javnih izjav, da je »vmešana polovica slovenske politike« in da »je slo za lobiranje, posebej ob zakonu o igrah na srečo«, bi lahko sklepali, da gre za vrsto poslancev skupščine prejšnjega sklica, ki so za to, da so »zrušili« zakon o igrah na srečo, dobivali dolocene »usluge« (podkupnine?) novogoriškega Hita. In če sklepamo naprej - po logiki stvari bi si igralnica verjetno skušala na podoben način pridobiti tudi katerega od uradnikov

TANJA STARIC

Janez Sirše (Foto: TRIO)

v Ministrstvu za finance, kar pa se vedno ne dokazuje, da je v afero vpleten »ozji« vrh slovenske politike. Tisti, ki so brali strog zaupno Visovo dokumentacijo, trdijo, da bi moral odstopiti tudi kakšen član vlade, javno pa sta bili doslej izrečeni dve imeni - Miha Kozinc in Janez Sirše. Prvi je svojo »vlogo«, ki očitno ni povezana s Hi-

tom, se pojasnil (sojenje Vinku Levstiku leta '82), ime drugega pa se ponavlja v različnih zvezah. Miha Brejc ga omenja kot »nega od vpletenih« v zadevi Hit, člani preiskovalne komisije pa kot pričevalca (-kot predstojnika Visa in tudi kot enega od »udeležen- cev«). Zanimivo je, da je sekretar LDS Gregor Golobčič na ponedeljkovi tiskovni konferenci povedal, da bodo v primeru vseh, ki so vpleteni v Hit, potegnili ustrezne konsekvence in da obenem vlada pripravlja projekt reorganizacije Visa. Ali lahko to razume-mo kot namig, da Sirše ne bo več dolgo predstojnik službe in da se to morda lahko zgodi že na današnji seji vlade? Včerajšnja ne-navadno povečana nervo-za in »politična aktivnost« v vladnih krogih bi takšno razmišljanje lahko potrdila, kar bi tudi pomenilo, da bodo v aferi Hit »padale« politične zrtve, vendar na nižjih ravneh, kot je sprva kazalo.

Člani vlade bodo na današnji seji kabineta razpravljali tudi o predlogih za reorganizacijo Varnostno-informativne službe (VIS). Ministri bodo ustrezna gradiva prešli na seji, razprava pa bo - kot so nam povedali - potekala za bolj zaprtimi vrati, kot je običajno za seje vlade. Na vprašanje, ali bodo pod to točko dnevnega reda člani vlade razpravljali zgolj o reorganizaciji Visa ali pa se o kakšnih drugih zadevah v zvezi s tem, nismo dobili odgovora ... Opazovalci sodijo, da naj bi se odnos vlade do VIS po današnji seji temeljito spremenil.

Obsežnejše gradivo za razpravo je vladi posredovala Varnostno-informativna služba. Zdi se, da je pri tem najpomembnejši zakon o VIS. Njegov temeljni namen naj bi bil, da zapolni pravno praznino na tem področju in da določi delovanje službe po tem, ko se je ta izločila iz sestave notranjega ministrstva. Zakon naj bi službi omogočil, da uporablja svoje metode in sredstva »v skladu s sodobnimi trendi v svetu«, z njim pa naj bi Vis postal krovna slovenska obveščevalna služba. Predvidoma naj bi vlada ob tem razpravljala tudi o programskih nalogah VIS. (M. J. L.)

SLOVENSKO-HRVAŠKI ODNOSI

Protest zaradi gradnje hrvaških objektov v Sečovljah

Slovenija predlaga takojšnjo ustavitev gradnje

Note v Zagrebu ne komentirajo

ZAGREB - Hrvati že dva tedna pospešeno gradijo mednarodni mejni prehod Plovanija-Secovlje na slovensko-hrvaški meji. Note slovenskega ministrstva za zunanje zadeve, poslani hrvaškemu veleposlanstvu v Ljubljani, ni v Zagrebu nihče uradno komentiral. Na hrvaškem ministrstvu za zunanje zadeve smo dobili pojasnilo, da je veleposlanik Miljenko Zagar že nekaj časa v Zagrebu, iz veleposlanstva Republike Hrvaške v Ljubljani pa ni do dr. Zdenka Skrabala prislo nikakršno uradno obvestilo.

Kot je bilo nedavno slišati na seji sabske komisije za mednarodne odnose, graditev prehodov s Slovenijo ne prejudicira mejne črte. Delovne skupine obeh držav so uskladile predlog cestnih mejnih prehodov, sporazum o tem pa naj bi bil podpisan se pred turistično sezono. Po dogovoru naj bi bilo med državama petnajst mednarodnih in enajst meddržavnih mejnih prehodov. Prehod Plovanija-Secovlje naj bi bil skupaj s Pasjakom glavni vhod za turiste iz

Slovenije in Italije v Istro in na Kvarner.

Mejni prehod Plovanija-Secovlje gradijo kar se da hitro, saj nameravajo Hrvati dokončati delo do 10. junija. Prehod bo imel predvidoma šest vstopnih pasov. Zaradi obsega del, katerih vrednost znaša 650 tisoč nemških mark, delajo gradbeniki noč in dan. Mejni prehod bo obsegal okoli pet tisoč kvadratnih metrov. Po razlagah Hrvaške naj bi potekala meja na tem območju po stari strugi reke Dragonje, in ne 300 metrov južneje po kanalu Sv. Odorike, kjer se Dragonja izliva v morje, kot zahtevajo Slovenci. Meddržavna komisija za določanje hrvaško-slovenske meje je razdelila območje na enajst sektorjev. Državna meja v Istri spada v enajstega. O tem najbolj zahtevnem mejnem območju bodo strokovnjaki dveh držav sele razpravljali. Dr. Davorin Rudolf, vodilni hrvaški strokovnjak za meje, meni, da bi bilo treba prepustiti določitev meje mednarodni arbitraži, ce bodo dogovori med državama se vedno neuspešni. (G.M.)

ODBOR ZA NOTRANJO POLITIKO / DVOJNO DRŽAVLJANSTVO

Proti predlogu SLS

MAJDA VUKELIČ

LJUBLJANA - Dvojno državljanstvo je izjemno občutljivo vprašanje. Zato se večina držav izogiba možnosti, da bi imeli njeni državljani se državljanstvo katerekoli druge države, to pa predvsem zato, ker bi se lahko v izogib obveznosti do ene države sklicevali na državljanstvo druge države. Slovensko državljanstvo je po enostavnejših pogojih 40. člena zakona o državljanstvu od 25. junija 1991 do 12. januarja 1993 dobilo 160.994 ljudi. Po prepiranju Slovenske ljudske stranke imajo ti se vedno tudi državljan-

stvo drugih republik nekdanje SFRJ. Zato se ljudska stranka zavzema za spremembo zakona o državljanstvu, s katerimi naj bi vsaj deloma preprečili dvojno državljanstvo. To naj bi dosegli tako, da bi moral vsak, »ki prihaja iz držav, ki so nastale na ozemlju bivše SFRJ, ob prošnji za dodelitev državljanstva predložiti odpust iz prejšnjega državljanstva ali izkazati, da ga bo dobil, ce bo sprejet v slovensko državljanstvo«.

Vlada nasprotuje takšnim spremembam, saj so v nasprotju z zakonom, ker spreminjajo temeljne pogoje za pridobitev slovenskega državljanstva. Meni, da je mogoče vprašanje dvojnega državljanstva rešiti le s spremembami tistega dela zakona, ki govori o dvojnem državljanstvu. Sicer pa vlada že pripravlja poseben zakon o preprečevanju dvojnega državljanstva. Z njim naj bi vsem osebam, ki so pridobile slovensko državljanstvo brez pred-

hodnega prenehanja prejšnjega državljanstva, naložili, naj v določenem roku predložijo dokaz o prenehanju prejšnjega državljanstva. Mnenje vlade je na včerajšnji seji podprli tudi odbor za notranjo politiko in pravosodje, ki se je med drugim ukvarjal s predlogom ljudske stranke. Presodil je, da predlog SLS ob vseh pravnoformalnih pomanjkljivostih ne bi rešil vprašanja dvojnega državljanstva, zato naj vlada do konca junija pripravi poseben zakon o preprečevanju dvojnega državljanstva.

ZAMRZNJENI ODNOSI Z ITALIJO

Prenos padlih italijanskih vojakov

Zgodovinska komisija o temnih in svetlih straneh zgodovine

BOGO SAMS

LJUBLJANA - Po vsej verjetnosti se ta teden, zanesljivo pa v kratkem, bosta zunanji ministri Slovenije in Italije imenovali komisijo zgodovinarjev in kulturnikov, ki bo preučevala dogodke v tem stoletju: teme: ne v svetle strani sozitia. Taksen je vsebinski predlog italijanskega zunanjega ministrstva, ki v bistvu razvija slovenske zamisli, da je treba obravnavati celotno, pri čemer naj izsledki komisije prispevajo k sožitju in sodelovanju.

Slovenska stran se pripravlja skupino priznanih zgodovinarjev, ki so se že doslej ukvarjali z zgodovino primorskih Slovencev, kot so Milica Kacin, Ferenc, Marušič, Gombac, duhovnik, viden strokovnjak za zgodovino slovenske cerkve, ki je toliko trpela med fašizmom, in se kdo.

V teh dneh se zace-nja tudi dvostranski razgovor o urejanju grobišč in o pietetnem prekupu italijanskih vojakov, padlih med drugo svetovno vojno. Grobišča vojakov, zrtve prve svetovne vojne, so vzorno urejena in vzdrževana, za padle med drugo vojno pa ni niti natančnih seznamov, grobišča niso urejena, ceprav vse do danes ni bilo s slovenske strani nikoli nobenih težav ali pomislekov. Pričakujejo odgovorne-ga visokega oficirja iz

Italije, ki naj bi začel s prekopom padlih Italijanov na Trnovem, od koder so na skrajno primitiven način se skušali prethotapiti posmrtno ostanke.

Vendar pa se pri reševanju vseh drugih bistvenih dvostranskih vprašanj nic ne premika. Mesana slovensko-italijanska komisija se je sestala prvič na gradu Stmol, nato v Rimu, do 6. junija pa govori niso v nactru. Do konca volitev v de-zeli Fulaniji-Juljski krajini ne bo sestankov gospodarskih komisij, zamrznjeno pa je tudi reševanje vseh problemov, tudi tako pomembnih, kot sta sporazum o zavarovanju naložb ali o odpravi dvojnega obdavčevanja.

Ne rešujejo nobene-ga spornega vprašanja, ne gradijo osimskih cest, za katere je denar nacelno zagotovljen, pogosto italijanska stran ustvarja nerazumljive in nerazumne težave, kot v primeru Sveta Evrope. Lani je trgovska izmenjava dosegla milijardo in pol dolarjev, kar je za Slovenijo kot majhno državo življenjskega pomena, za Italijo pa ni nezamisljivo. Očitno Italija podlega pritisku nacionalistov, pa tudi Slovenija z raznimi skandali, nespametnim odnosom do italijanskih bank in se čim ne krepi pogojev za razvoj sodelovanja.

AVSTRIJA / POPIS 1991

672.000 brez vere

78 odstotkov katoličanov

DUNAJ - Statistični centralni urad na Dunaju je predstavil dokončne podatke ljudskega steja leta 1991 v Avstriji. Iz teh podatkov se da marsikaj razbrati - med drugim tudi to, da je vedno več Avstrijcev, ki ne pripadajo nobeni verski skupnosti.

Avstrijcev "brez veroizpovedi" je 672.000; za katolici (vec ko sesti milijonov) je to druga največja skupina v avstrijskem prebivalstvu.

Hi katoliški Cerkvi se priznava 78 odstotkov avstrijskega prebivalstva ali šest odstotkov manj kakor pri popisu leta 1981. Pri protestantski Cerkvi se je število članov zmanjšalo za okrog 8 odstotkov ali 34.000 članov na samo se 389.000 oseb.

Število starokatolicanov je ostalo približno enako (19.000 članov), število pripadnikov drugih verskih skupnosti pa se je povzpelo za približno 200.000 oseb, pri tem gre pretežno za pripadnike vzhodno- in južnoevropskih pravoslavnih Cerkva.

7.300 oseb je navedlo da pripadajo Izraelitski bogoslužni občini. Povečal pa se je pomen islama, h kateremu se v Avstriji priznava skoraj 160.000 oseb - to je okrog dva odstotka vsega prebivalstva.

Pri deležu katoličanov

AVSTRIJA

Delež SPÖ pri Narodni banki Delavski zbomici

DUNAJ - Zdaj naj bi končno prišlo do prodaje večkrat kritizirane socialdemokratskega deleža pri Avstrijski narodni banki. SPÖ je (preko 'Socialistične zaloge') v posesti paketa delnic Narodne banke z nominalno vrednostjo 6, 4 milijonov šilingov, ki jih hoče prodati za približno 100 milijonov šilingov.

Dunajska delavska zbornica (AK) je v ponedeljek s socialdemokratsko glasovno večino in proti glasovom delojemalske organizacije ljudske stranke, ÖAAB, sprejela sklep o prevzemu ene tretjine delnic. Za ostali dve tretjini se zanimata nizjeavstrijska in gornjeavstrijska delavska zbornica.

Delavske zbornice si s pridobitvijo deleža pri Narodni banki pričakujejo večji vpliv na pridobitvijo deleža pri Narodni banki. Hkrati pa pričakujejo tudi večji vpliv na gospodarske in monetarne odločitve, socialdemokratska stranka pa bo lahko s prodajno vsoto zamasila občutljive strankarske dolge.

Predstavniki ljudske stranke so ob odločitvi izrazili mnenje, da je prodaja socialdemokratskih delnic delavki zbornici prikrito strankarsko financiranje, saj se zbornica financira iz javnih sredstev, vrhu tega pa bi delež kljub temu ostal pod kontrolo (v zbornici večinsko zastopanih) socialdemokratov. (I.S.)

AVSTRIJA / NORICUM

Petrikova razbremenila visoke politike

Očitki menedžerjem

IGOR SCHELLANDER

DUNAJ - V nadaljevanju sodne obravnave tako imenovane afere Noricum je včeraj nastopila Ingrid Petrik, upokojena predsednica Avstrijskega upravnega sodišča, v letu 1985 pa v notranjem ministrstvu odgovorna referentka za odobritev izvozov orožja. Petrikova je bila v sodni obravnavi proti menedžerjem državne industrije, ki so bili involvirani v ilegalno prodajo orožja Iranu, zaradi krive izpovedbe priče pravno-močno obsojena.

Tako je tudi na včerajšnji obravnavi izkoristila pravico, da na nekatera vprašanja ne odgovarja. V ostalem pa je nekdanja sodnica skušala razbremeniti zdaj obtoženega notranjega ministra Karla Blecha.

Odgovorni menedžerji državne industrije naj bi bili v zvezi s prepovedano prodajo orožja zavestno prevarali pristojne politike, je pred sodiščem izjavila Petrikova, ki se vrhu tega ne spominja, da bi leta 1985 kakršenkoli vidik utemeljeval sumnicenje o informiranosti notranjega ministra.

»Ako bi Blecha hotel prikriti zadevo, bi to prav gotovo zmogel«, brani bivša referentka v notranjem ministrstvu bivšega ministra. »Mislim pa, da je le hotel razčistiti zadevo«, je Petrikova se dodala. Trditev menedžerjev Noricuma in VÖESTa o tišem privoljenju politikov ne ocenjuje le kot obrambno strategijo prizadetih, temveč kot zlo-nameren poskus naknadnega kompromitiranja politikov.

Prica je v nadaljnjem opisala potek dogodkov v letu 1985. Ko so postale znane prve spekulacije o možni dostavi orožja v Iran, je takoj zaukazala ustavitve dostave orožja Libiji, katera je uradno bila prejemnik. Se le ko sta tako zunanje ministrstvo kot tudi ustavni urad zveznega kanclerja potrdila neoporečnost posla, je svojo odredbo spet razveljavila. Opozorila spornega iran-skega trgovca z orožjem Hadžija Daja, ki jih je posredoval ambasador Amry, čes orožje je namenjeno Iranu, so v ministrstvu ocenjevali kot Hadži Dajevo potegavščino.

AVSTRIJA / REAKCIJE IN ZAHTEVE

Poziv k ustavitvi elektrarne Krško

Koroško prebivalstvo vznemirjeno

IVAN LUKAN

CELOVEC - Najnovejša ustavev jedrske elektrarne v Krškem (zaradi okvare v hladilnem sistemu) na Koroskem ni samo povzročilo vznemirjenje, marveč tudi ponovno zahtevo po zaprtju elektrarne. Zastopniki vseh strank so se pridružili zahtevi koroskega deželne glavarja Zernatta, ki je po seji deželne vlade menil, da jedrsko elektrarno Krško medtem ze skoraj dva do trikrat na leto ustavijo, kar samo potrjuje, kako pomanjkljiva je jedrska tehnologija.

Zernatto je napovedal, da bo ponovno in odločno posredoval pri zvezni vladi na Dunaju, da se le-ta v bilateralnih pogovorih s pristojnimi v Sloveniji zavzema za zaprtje JE Krško. Pri tem je zagotovil vso podporo iskanju strategij za izstop, kot jih je pred nekaj tedni predlagal referent za zascito okolja pri koroski deželni vladi, deželni svetnik Herbert Schiller. Kot smo poročali, je Schiller predlagal, naj bi na deželni ravni se v tem letu izdelali srednjeročne programe za izstop iz jedrske energije.

Socialdemokratski deželni poslanec Peter Kaiser pa je včeraj v ti-

skovni izjavi predlagal pregradnjo krske nuklearne v termocentralo na plinski pogon, kot so to ze predlagali strokovnjaki.

Po Kaiserjevem mnenju bi bila taka resitev tudi v smislu Slovenije, saj bi s tem bila zagotovljena oskrba z elektricno energijo, za Avstrijo pa bi tak korak pomenil pomirljiv znak na področju varnosti.

Dezelni poslanec je dalje predlagal ponoven bilateralni vrh o JE Krško, sodelovali pa naj bi strokovnjaki kot tudi politiki iz obeh strani.

Osnova za sklic takega vrha bi morala biti na eni strani nacelna izjava Slovenije, da se v določenem časovnem roku odpove jedrski energiji, na drugi pa pripravljenoost Koroske oz. Avstrije, da Sloveniji učinkovito pomaga pri izstopu iz jedrske energije.

Začudenje pa je na Koroskem kot na Dunaju povzročilo dejstvo, da sta tako avstrijsko notranje ministrstvo kot tudi Mednarodna agencija za jedrsko energijo o okvari izvedli sele po 24 urah.

Nasprotniki jedrske energije so že napovedali nove demonstracije proti jedrski elektrani v Krškem

AVSTRIJA / LETALSKI PROMET

Z združitvijo AUA s Swissair, KLM in SAS verjetno ne bo nič

Streicher govoril o alternativah

DUNAJ. Iz načrtovane združitve avstrijske letalske družbe Austrian Airlines (AUA) s Swissair, nizozemsko KLM in skandinavsko SAS - vsaj na kapitalnem sektorju - predvidoma ne bo nič!

To je postalo znano po zaključku pogovorov pogajalske skupine prej omenjenih letalskih družb, ki so potekali zadnji vikend v nizjeavstrijskem Gars am Kampu. Tako naj bi prislo samo se do načrtovanega skupnega holdinga v menedžmentu, ne pa tudi do združitve kapitala zračnih linij sredi 90-ih let.

Vzrok za to naj bi pri ostalih zračnih linijah bili podobni politični pomisleki in pridržki proti združitvi, kot so nastopili že v Avstriji v zvezi z AUA.

Novo izvoljeni predsednik nadzornega odbora Rudolf Streicher je v intervjuju za avstrijsko televizijo namignil, da novo vodstvo avstrijske nacionalne letalske družbe zdaj razmišlja tudi o drugih alternativah in se ne pociuti vezano na pogovore v preteklosti. Dejal je, da bo odločitev o dokončni kooperacijski obliki oz. strategiji padla v prihodnjih starih do petih tednih.

Streicherjeve izjave so ze pozitivno odmevale tudi pri ljudski stranki. Njen predstavnik Maier je dejal, da gre pri tem vprašanju konec koncem tudi za »ohranitev avstrijske identitete letalske družbe AUA«.

nastopili že v Avstriji v zvezi z AUA.

Na Dunaju na Dunaju je v prvih dveh mesecih leta 1993 povečal na 13, 4 milijarde šilingov, to je za vec kot dve milijardi šilingov vec kot v primerjalnem obdobju lanskega leta. Posabsanje bilance je v prvi vrsti posledica nazadovanja izvoza končnih izdelkov. Zlasti izvoz v Zvezno Republiko Nemčijo se je v preteklih mesecih zmanjšal za kar 10 odstotkov. Negativen rezultat je obcutno omilila pozitivna bilanca v turizmu.

Vencelj se sestal z zastopniki koroskih Slovencev

CELOVEC - Državni sekretar za Slovence v zamejstvu in po svetu Peter Vencelj se je včeraj popoldne v prostorih generalnega konzulata Republike Slovenije sestal na delovni pogovor s predstavniki koroskih Slovencev. Vечurne pogovora so se poleg zastopnikov obeh osrednjih političnih organizacij koroskih Slovencev, NSKS in ZSO, udeležili se predstavniki drugih večjih slovenskih organizacij. Državni sekretar Vencelj je po razgovoru glede finančne podpore Slovenije slovenski manjšini na Koroskem dejal, da celotna sredstva ne misli zmanjšati, pac pa bo prislo do prerazporeditve sredstev, predvsem v smer zmanjšanja sredstev političnim organizacijam, »tako da bo večji del denarja davkoplacevalcev iz Slovenije sel v tisto, kar bolj podpira slovensko bit, torej slovenski kulturi, solstvu, sportu itd.« V pogovoru za Republiko je državni sekretar v zunanjem ministrstvu dalje poudaril, da bo slovenska vlada nad sredstvih, ki jih slovenska država daje koroskim Slovincem, v prihodnje vrsila tudi kontrolo, »tako glede finančnega kot tudi vsebinskega ravnanja«. Detaljni predlog za novo razporeditev sredstev Republike Slovenije za slovensko manjšino na Koroskem bo izdelan v naslednjih tednih, je dodal Vencelj.

Slovaška obljubila spremembe v manjšinski politiki

BRATISLAVA/DUNAJ - Avstrijski zunanji minister Alois Mock se je včeraj v okviru svojega prvega uradnega obiska na Slovaškem sestal s svojim kolegom Moravcikom. Na sporedu so bili pogovori o slovaških prizadevanjih za vstop v Svet Evrope, gospodarsko sodelovanje Avstrije s Slovaško ter vprašanje slovaških obmejnih jedrskih elektrarn, proti katerim obstajajo tehtni avstrijski pomisleki. Pri obisku je beseda tekla tudi o problematični politike slovaške države do svoje madžarske narodnostne skupnosti, ki je med drugim vzrok za pridržke raznih evropskih držav pri sprejemu Slovaške v Svet Evrope. Moravcik je avstrijskemu zunanjemu ministru - le-ta bo jutri prevzel predšestvo v SE - zagotovil, da bo Slovaška svojo manjšinsko politiko prilagodila evropskim standardom. Do bistvenih in pozitivnih sprememb za Mazare na Slovaškem naj bi prislo zlasti na solskem področju, Moravcik pa je tudi napovedal, da bodo spet postavili dvojjezicne krajevne napise.

Povečanje deficita v avstrijski zunanjetrgovinski bilanci

DUNAJ - Primankljaj v avstrijski zunanjetrgovinski bilanci se je v prvih dveh mesecih leta 1993 povečal na 13, 4 milijarde šilingov, to je za vec kot dve milijardi šilingov vec kot v primerjalnem obdobju lanskega leta. Posabsanje bilance je v prvi vrsti posledica nazadovanja izvoza končnih izdelkov. Zlasti izvoz v Zvezno Republiko Nemčijo se je v preteklih mesecih zmanjšal za kar 10 odstotkov. Negativen rezultat je obcutno omilila pozitivna bilanca v turizmu.

Zveza industrijalcev za referendum, toda proti prazniku

CELOVEC - Razprava o razglasitvi 10. oktobra za dela prost praznik se je na Koroskem tudi včeraj nadaljevala. K predlogu deželne glavarja Zernatta ter njegovega namestnika Ambrozija, naj o tem na referendumu odloca korosko prebivalstvo, se je oglasila Zveza avstrijskih industrijalcev. V tiskovni izjavi se je stanovno zastopstvo izreklo za izvedbo referenduma, hkrati pa Zveza industrijalcev meni, da se bo korosko prebivalstvo večinsko iz gospodarskih razlogov izreklo proti dodatnemu prazniku. Razglasitev 10. oktobra (dan koroskega plebiscita leta 1920 - op. ured.) za deželni praznik sta včeraj ponovno oklonila gospodarsko krilo ljudske stranke tako na zvezni kot tudi na deželni ravni.

Svobodnjaki popustili

CELOVEC - Svobodnjaska frakcija v koroskem deželnem zboru ne bo uresničila napoved, da bo razpravo o gospodarskem paketu v deželnem parlamentu zadržala za toliko casa, dokler socialdemokrati ne bodo pripravljili razpravljati tudi o odpravi pokojin za deželne politike. Klubski predsednik FPÖ in predsednik finančnega pododbora Martin Strutz je včeraj v zadnjem trenutku vstavlil gospodarski paket na dnevni red naslednje seje pododbora, ki se bo sestal ze prihodnji terek. Strutz je s tem očitno popustil močnemu pritisku tako socialdemokratske kot tudi ljudske stranke, ki sta obe zagrozila s sklicom izredne seje deželne parlamenta se prihodnji teden.

AVSTRIJA / ZAOSTRILI KRITERIJE ZA RAZDAJO POSOJIL

Nad 460 milijard šilingov zasebnih kreditov: okoli 100.000 avstrijskih gospodinjstev zrelih za konkurz...

DUNAJ - Okoli 466 milijard šilingov znasa kreditni dolg avstrijskih zasebnikov pri bankah in veleprodajalnicah v letu 1992. Okoli 100.000 avstrijskih gospodinjstev - v več kot polovici primerov gre za družine z otroci - je prezadolženih, vračanje kreditov domala ze nemo-goče. Tudi število letnih eksekucij ze presega en milijon, povprečno zadolženost prizadetih gospodinjstev pa medtem znasa 415.000 šilingov.

Medtem ko so banke po tozadevnih zahtevah strokovnjakov za zascito potrošnikov ze reagirale in zaostreile kriterije za razdajo posojil, so zdaj bile tarca kritike predvsem razposijalske trgovske hiše. Pri njih je (pre)zadolženih kar 62 odstotkov prizadetih avstrijskih gospodinjstev.

Kot vzroki za nenadne prezadolžitve zascitniki potrošnikov navajajo v prvi vrsti lastno krivdo in vabljenje posebne ponudbe trgovskih hiš, a tudi nepredvidljive spremembe v

ziviljenju prizadetih, kot na primer nenadno bolezen, brezposelnost, razvezo zakona, ipd. Kriva pa je tudi reklama, ki svoje vabljenje sporočila usmerja »v trebuh in ne v glavo«, izpostavljajo strokovnjaki.

Na Dunaju so zato pod obcinskimi okriljem ustanovili posebno svetovalnico za prezadolžene zasebnike, ki je v prvih mesecih letošnjega leta zabeležila kar za četrtno vec 'obiskovalcev'.

Svetovalci zdaj zah-

tevajo, da naj tudi trgovske hiše prav tako kot banke skrbneje preverijo boniteto strank, osebe brez osebnega dohodka naj ne bi smele prevzeti poročstva za posojila, zlasti pa svetovalci zahtevajo cimprejnsji sprejem ze dalj casa diskutiranega zakona o zasebnem konkurzu.

Tudi na Koroskem je na zaskrbljujoco stanje ze reagirala Delavska zbornica in ustanovila poseben oddelek za informacijo konzumentov, predvsem na pravnem področju.

AVSTRIJA / RAZSTAVI ANDREJE IN METKE DOLINAR

Turneja sester

Velik interes publike na Dunaju in v Tinjah

DUNAJ- Otvoritev razstave Andreje in Marjetke Dolinar pred nekaj dnevi na Dunaju, je ob koncertu ansambla za staro glasbo Ramovs Consort doživela stvilen obisk slovenske publike. Razstava v Kulturnem centru Korotan na Dunaju predstavlja dve argentinski Slovenki, ki - razdvojeni med dvema domovinama - isceta harmonije v slikarstvu.

Andreja Dolinar, rojena v Buenos Airesu, je med leti 1970 in 1974 studirala na Escuela Nacional de Bellas Artes Manuel Belgrano. Po uspešnem zaključku se je izpopolnjevala v ateljeju Florencia Caravaglia, na Estimula de

Bellas Artes, pa tudi pri slikarju Luisu Villarruelu in slovenskem kiparju Francetu Ahcinu. Sedaj ustvarja sama in skupaj s svojo sestro Marjetko Dolinar, prav tako rojeno v Buenos Airesu, razstave v Argentini, Braziliji in po Sloveniji.

Marjetka Dolinar je dostudirala risanje, slikarstvo in umetnostno zgodovino na Visji katoliški soli. Izpopolnjevala se je prav tako pri slikarju Villarruelu in kiparju Francetu Ahcinu, od 1984 do 1988 pa na inštitutu španske kulture. Preiskusila se je tudi v ateljeju slikarja Ricarda Martina Crosa. Sedaj pa poučuje na Akademiji

umetnosti v Buenos Airesu. Obe ustvarjata v delavnici Heliosa Gagliardija.

Slike obeh sestra se na prvi pogled ne razlikujejo, polne so in globoke. Toda, ce si jih ogledamo pozorno, nas razlikujejo njuni interpretaciji prepica prav v nasprotno: tihozija Andreje Dolinar so bolj vroča, nekako argentinska, medtem, ko se zdijo tista Marjetke bolj mrzla. Skrivnost je v barvah: Andreja uporablja vec rdece, temno plave, zelene; njene barve so jasne in zive.

Marjetka pa uporablja vec vijolicaste, svetlo modre, njene barve so kremne, veliko pa uporablja tudi bele. Prav

tako se sestra razlikujeta v potezi.

Tehnika nanosa barve, ki ga uporablja Marjetka je bolj viharja, okrogla. Izbor Marjetkinih kremnih barv in istocasnih njenih vihar-nih potez tako vsekakor odkriva globoko umet-nico polno nasproti.

Andrejevine poteze so bolj geometrične in globoke, ter zazivijo v sami sliki po dolgem opazovanju. Pomemben element mocne barve pa jih nekako omehca. Naslednji postanek sester je Dom v Tinjah (otvori-tev je bila pravkar), turneja pa se zaključi v Kristalni dvorani hotela Palace v Portoržu 21.maja 1993 ob 20.30 uri. (Tamara Deu).

KOROŠKA

Potujoča informacija

BOROVLJE - Osrednja deželna prireditelj ob letošnjem tednu zascite okolja je bila v Borovljah. Dezelni svetnik za okolje Herbert Schiller je ob tej priliki mesto Borovlje imenoval za »lokomotivo« pri reševanju ekoloških vprašanj in koroskim občinam predal prvi »avtobus zascite okolja«. Gre za dobro opremljeno mobilno informacijsko postajo za vsa vprašanja in probleme v zvezi z varstvom okolja. Slovesnost ob tednu zascite okolja so sooblikovali borovljski so-larji.

Referent za okolje Schiller z borovljsko mladino pred »avtobusom zascite okolja«.

ŽIVLJENJE METROPOL - LJUBLJANA (11)

Povzpetništvo

BRATKO BIBIC

Prazniki pomembno zaznamujejo življenje v mestih: so ali hočejo biti prelom v toku ponavljanja rutinskih opravil, s katerimi mestnjani množično živimo utrip življenja doma, v službah ter v tistih mestnih medprostorih in medcasjih, ki jih mimogrede najdemo med tema vsakdanjima »usodama«: popoldne, zvečer ali ob koncu tedna.

V prestolnici Slovenije se serija majskih praznovanj začne že pred koledarskim nastopom enega najlepših mesecev. V Ljubljani, pod Rožnikom in Rožni dolini, stoji vila, v kateri se je pred dobrimi petdesetimi leti zgodilo nekaj, kar se v Sloveniji ponavlja vsakega 27. aprila tekočega leta. Temu je bilo tako, ko je bila Slovenija se Socialistična republika Slovenija v sestavi bratskih republik Socialistične federativne republike Jugoslavije, temu je tako letos, ko se je z vsem skupaj prvič v zgodovini spremenilo tudi ime tega praznika.

Verovanje v moč imena, poimenovanja in preimenovanja, v moč besede kot imena, kot vpoklica (učeno receno: interpelacije v subjekt) ni tako mlado in nedolžno, da bi smeli preimenovanja praznikov, se bolj pa inflacijsko preimenovanje cest in ulic v Ljubljani poenostaviti v prekrševanje. Preseren je temu procesu postavil romantični nacionalni spomenik v Krstu

pri Savici. Če stopimo korak bliže okoliscinam, ki so pripeljale do 27. aprila 1941: nacistična mobilizacijska množična propaganda je med drugim (na primer psihoprincipi takratne ameriške ekonomske propagande) navezovala na simbole in ravnanja socialističnih oziroma socialdemokratskih izročil v weimarski Nemčiji ter jih predelala v skladu z lastnimi horizonti. Socialistične razmere so v Sloveniji pripustile praznovanje vseh svetih v obliki dneva mrtvih (1. november). Če stopimo se korak bliže okoliscinam, ki so omogočile preimenovanje praznovanja 27. aprila samega: legendarna plakata subverzija Novega kolektivizma, katere srž je bila nemara v tem, da so odločujoči politični gremiji sprejeli na podlagi nacističnega plakata reartikulirano podobo, v kateri so si bili sami vsec, za katero pa so bili pred odkritjem njenega porekla prepričani, da jim je absolutno nasprotna, sovražna.

Nekaj dni po 27. aprilu in malo više na hribu, poimenovanem po piscu, katerega rojstvo praznujemo potem, ko se je pravkar izteklo okoli Ljubljane krožno tekoče praznovanje dneva zmag, poteka v Ljubljani vsakoletno praznovanje prvega maja. Cankarjev vrh postane enonocno prizorišče praznovanja, ki ni več tisto, kar je bilo pred tem, ko je predzadnja kitica Preser-

nove Zdravljice postala ustavna kategorija. Pisec ima v hisi nasproti gostilne na Rožniku, v kateri je rade volje prebijal svoj posvetni in večnim filistrom nič kaj povsečni del ljubljansko-rožniškega življenja, urejeno skromno spominsko sobo.

Njeno neobglenost, ce jo primerjamo z monumentalnostjo in vase zaprtostjo Cankarjevega doma, v katerem se ob letošnji priložnosti aktualni literarni sprasujejo o cankarjanski materi, domovini in bogu, odtehta prostranost in odprtost hriba, ki prav tako nosi njegovo ime. Na prvomajski praznik, ob koncu tedna in ob drugih priložnostih sedenja za mizami pred gostilno ter pod oknom Cankarjeve sobe, tj. takrat, ko s kozarcem vina ali piva z obema imenovanima literatoma posmrtno občujemo v enem od njunih priletnih, toda življenjsko pomembnih elementov, prideteta do besede (do svojega pojma, bi rekel Hegel) prva in zadnja kitica Zdravljice.

Zaenkrat - upamo lahko, da nikoli - se nam ni treba soocati s podobami vdora državotvornosti v okajane družbe, ki bi od petju predzadnje kitice Zdravljice vstajale pokonci zato, ker bi drugačno ravnanje škodilo njihovu vzpenjanju v obeh sosedov. Zaenkrat zadošča, da se iz mesta povzpnejo na hrib. Pa najsi bo ta hrib Smarna gora.

KULTURA ŽIVLJENJA / PONATIS SMREKARJEVEGA TAROKA

Karte za suvereniado

Mladinska knjiga jih na trg daje danes

TONE D. VRHOVNIK

Tik pred ali ob začetku prve svetovne vojne je veliki slovenski slikar in največji ilustrator Hinko Smrekar (1883-1942) zasnoval Slovanski tarok, prvi in po znanih podatkih eden redkih kompleto kart slovenske izdelave, ki ga poznamo. Med vojno, avgusta 1916, so prav

omenjene karte, ki jih ob spominu na petdesetletnico Smrekarjeve smrti te dni znova ponatiskuje Mladinska knjiga, sprožile prvo konkretno uveljavitev avstrijskega »državnocenzorskega«: zakona, saj so ljubljanski

listi objavili naslednje besedilo:

»C. kr. policijsko ravnanje v Ljubljani je z odlokom z dne 14. avgusta 1916 št. 965/1 Präs. na podlagi §7, lit.a) zakona z dne 5. maja 1869 drž. zakona št. 66, nadaljnje razširjanje igralnih kart - Slava, Primorka in Slovanski tarok - izdanih od Prve slovenske tovarne igralnih kart d.o.o. v Ljubljani, ustavilo.« Tako je bilo, kot sledi iz nadaljnjega obrazložitve, zato, ker bi s panslovanskimi motivi na tarokih utegnila demoralizirati avstrijske vojake, prvokrat pod avstroogrsko monarhijo uradno prepovedana slovenska ustvarjalnost.

Etnološko izjemno bogate motive za svoj tarok, ki ga je izdala Prva slovenska tovarna igralnih kart (1910-1925, sedež je imela na Wolfovi ulici 12), je Smrekar očito povzel po bogati monografiji Die österreichisch-ungarische Monarchie in Wort und Bild (Dunaj, 1887-1901) in hkrati obseznem studiju, saj so bile ilustracije v omenjeni knjigi črno-bele. Tako na kartah - Helene Ložar-Podlogar je motive na tarokih in podobah obdelala v natančni etnološki studiji -

najdemo vrsto zanimivih običajev, ki segajo od Češke in Rusije prek države nekdanje Jugoslavije vse do Bolgarije in Romunije. Panslavizem, dandanes kar nekako uradno pozabljen, je bil od začetka stoletja do konca prve svetovne vojne pac ena od legitimnih oblik boja Slovencev proti ponemčevanju znotraj avstroogrske monarhije in konec koncev sta velika slovenska umetnika tega časa - Hinko Smrekar in Ivan Cankar - svoje heretične ideje placala tudi z dokaj dolgima zapornima kaznima: Smrekar je tako prijateljem, predvsem Ferdu Veselu in Ivanu Cankarju, iz različnih zaporov pisal jedke misli o anonimnem ovadu-hu (sumil je neko žensko), ki ga je oblastem zatožil, da je kot srbo- in rusofil kleval pogumne avstrijske oficirje in zdravnike. Menda je javno izrekal, da so »vsi oficirji od prvega generala do zadnjega stotnika osli in niso niti toliko vredni, da bi se jih pustilo stradati ob kruhu in vodi.« Da bi taisti oficirji prijemali in uporabljali karte, ki jih je zasnoval tako neljube umetnik, seveda ni slo.

Toliko o zgodovini Slovenskega taroka. Kartam je v izdaji Mladinske knjige dodana knjižica

ca s prispevki Milčka Komelja, Helene Ložar-Podlogar, Petra Vodopivca, Jasne Horvat in Lade Zei, v katerih se bomo se podrobneje poudili o Smrekarju, njegovih kartah, ljubljanski tovarni in zgodovini kvartopirstva v svetu in pri nas. Lada Zei ob podrobnih predstaviti pravil igre (ki pa so po mnenju prvih »mojstrov«, ki so knjižico prebrali, vsaj delno pomanjkljiva, saj določene variante pripisuje le igri za tri, nekatere pa tisti za štiri igralce) sproža se zanimivo vprašanje, ali ni morda prav tarok »avtohtona« slovenska igra in znanost? Po Zeievi namreč tarok poznajo Madžari, Av-

striji, Francozi in Bavarci, vendar vsi razen Avstrijev in Slovencev pri igri uporabljajo drugačne karte, hkrati pa tudi med »rabo«: naših severnih sosedov in Slovencev obstajajo tako močnejše razlike - po primerjavi sodec, bi slovenski kvartopirec označil igro avstrijskih kolegov za na smrt dolgačasno - da se bomo pri skupni igri zagotovo sporekli. Izdaja Smrekarjevega taroka tako sproža tudi zanimivo vprašanje slovenske identitete, saj smo - glede na pravila - edini na svetu, ki s stiriinpetdesetimi kartami operiramo povsem samostojno in suvereno!

SCENSKE UMETNOSTI

RECENZIJA / PREDSTAVA DRAME SNG LJUBLJANA

Razkrinkani zapeljivec

Drama SNG Ljubljana: Max Frisch: Don Juan ali Ljubezen do geometrije. Prevod in režija Barbara Hieng Samobor, dramaturgija Mojca Kranjc, scenografija Andrej Erjavac, kostumografija Andreja Jambrek, kompozist Uros Fürst, koreografija Andrija Labos. Igrajo Igor Samobor, Boris Juh, Zvezdana Mlakar, Lojze Rozman, Marijana Breclj, Natasa Ralijan, Andrej Nahtigal, Zvezna Hribar, Jette Ostan Vejrup, Marko Okorn, Gregor Baković in drugi.

Premiera je bila 9. maja 1993.

Dejstvo, da se mita o don Juanu slovenski režiserji v zadnjem času obilo lotevajo, kaže, da je mit o zapeljivcu naravnost pisan na kožo našemu použivajočemu, plitvemu, laznemu in na videzu temelječem odnosu do sveta, ki seveda zahteva nenehno menjavo atrakcij - tudi zenskih. Očitno je don Juanova kratka zaljubljenost oziroma zaljubljenost brez objekta se kako sodoben sentiment v času napredujoče shizoidnosti. Frischeva predelava zgodbe o zapeljivcu, ki so jo uprizorili v ljubljanski Drami, pa je za prefriganost upoštevala, da je don Juan bolj mit kot verjetna oseba, zato se je dramatik lotil Juana v

MATEJ BOGATAJ

mladosti, nedolžnosti, se preden se je konstituiral kot zapeljivec. Novo pri Frischu je tudi to, da ni več kazni za izzivanje neba in sklepanje lažnih »pogodb«: z gospodinjami, za trgovanje z videzi, se več; Juan se lahko iz »vloge«, v katero je zabredel, reši le, če o sebi sproducira mit in se umakne v varno in dolgotrajno zasebnost. Don Juan ne izziva več neba, saj ve, da bo kažen prisla sama od sebe, z leti in zmanjšanimi telesnimi sposobnostmi - oziroma z zakonsko rutino. In prav v slednjem ga pomoči Frisch in ga poroči, resda s kurbo, kar je včasih malce bolj zabavno, pa vseeno. Frischeva igra torej s tem, ko prikazuje Juanovo mladost in starost, kar sicer ni običajno, razbije mit o zapeljivcu in kaznovanju neba, donjuanstvo pa s tem postane vmesna faza med dvema dezertiziranimi in precej dolgotrajnima obdobjema.

Barbara Hieng Samobor se je besedila lotila »kompilacijsko«: in v tem ji je sledila koreografija - torej tako, pa je različne prizore kodirala z različnimi in prepoznavnimi prijemi, ki so nihali od potujevanja, na pri-

mer s platnom, na katerega so projicirani mednaslovi in komentariji, do prevzemanja monumentalnih »pandujevskih«: masov v razkosnih kostumih in z za znan obveznimi izvalmi ali burlesknega, napol artikuliranega brezglavega podenja po odru. Najbolj drzna intervencija je bila gotovo vnos zive glasbe, ki jo izvaja simpatičen fantovski trio, tudi sicer vključen v predstavo, vendar pa glasba kljub lahkotnosti in imenitnim pevskim vložkom Jette Ostan Vejrup ni legla v tudi sicer heterogen režijski koncept, ker je dodatno razbijala in zavirala dogajanje. Nasploh je režiserki uspelo v predstavo vnesti nekaj imenitnih komičnih prizorov, pa tudi nekaj nepreciznosti.

Drzna in inovativna je bila tudi scenografija; velik travnat kucel na sredini, spolzka zelena polkrogla na začetku, ki se kasneje razpre in razcveti v naspice geometrijske like, je omogočal zanimive kompozicije, vendar je precej omejeval gibanje. Kostumi so bili razkosni, historični na začetku in posodobljeni v centralnem delu.

Ob odličnem Igorju Samoboru v naslovni vlogi so bili zrelo dobri skoraj vsi nastopajoči.

Linhartovo srečanje

MURSKA SOBOTA, PTUJ - Ze tradicionalno Linhartovo srečanje, letos že sesto po vrsti, naj bi potekalo konec maja in v začetku junija v Murski soboti in na Ptuj. Srečanje je letos razdeljeno v dva ločena festivala: Srečanje otroških gledališč, ki bo kombinirano z otroškim gledališkim in lutkovnim taborom, bo potekalo od 27. do 30. maja v Murski Soboti, Mladinski gledališki in lutkovni festival pa se bo odvijal na Ptuj od 4. do 6. junija. Na razpis za Srečanje otroških gledališč, ki združuje gledališke skupine večinoma iz osnovnih sol, se je prijavilo stiriinštirideset gledališč, med njimi pa je selektor Blaž Lukan z selektorsko skupino (Marija Vogelnik, Uros Trefalt, Igor Stromajer in Saso Jovanović) po pregledu videokaset izbral enajst predstav, ki bodo prikazane na festivalu. Festival ima značaj delovnega srečanja, ob večernih pa pripravljajo tematske pogovore z mentorji, ki jih bodo vodili selektorji festivala. Mladinski gledališki in lutkovni festival, ki združuje predvsem gimnazijske gledališke in lutkovne skupine, bo predstavil trinajst gledaliških skupin. Pregled mladega gledališča, je zapisal selektor Blaž Lukan, ki ga ponuja letošnje gledališko srečanje, je sestavljen kot reprezentativni izbor različnih zanskih manifestacij. Zato vključuje različne »primerke«, pri čemer je daleč najmočnejše zastopano gledališče absurda v različnih variantah, nič manj pa ni so zanimivi tudi primeri variacije na klasično temo, poskusi na polju abstraktnega etičnega in neverbalnega gledališča. Na festivalu bodo podelili posameznikom tudi Linhartove značke tako za igralske dosežke kot tudi za scenografijo. (M. T.)

Novo slovensko gledališče

LJUBLJANA - V soboto se bo občinstvu prvič predstavilo novo ustanovljeno ljubljansko gledališče Bombolini s komedijo o nastajanju predstave z naslovom Svetovno gledališče Kandrase avtorjev Zorana Moreta in Igorja Sancina. Gledališče Bombolini (ime si je nadelo po vlogi Itala Bombollinija, ki ga je upodobil A. Quin, z njim pa izraza zahtevo po totalnem igralcu, tj. takem, ki enakovre, in ne moralizirati, gledališče, ki s tem, ko zabava druge, zabava tudi samo sebe in tako pomaga odraslim, ki so se pozabili igrati.

Komedija s podnaslovom »zelo čudna komedija«, nas popelje v zakulisje Svetovnega gledališča iz vasi Kandrase, ki je pričelo kot vsako drugo vasko gledališče in se na koncu deklariralo kot svetovno, v medsebojne spore, umore in samomere ter peripetije med nastopajočimi, ki usodno vplivajo na predstavo. Besedilo te nikakor balne in posplošene komedije je nastajalo postopoma, deloma se je izoblikovalo skozi igralske improvizacije, kar hkrati narekuje tudi usmeritev gledališča, ki temelji na principu commedie dell'arte, ta pa dopušča delce improvizacije. Pred-

stavo je režiral Zoran More, ki se mu je ideja o ustanovitvi gledališča Bombolini porodila že med studijem na AGRFT, ogledate pa si jo lahko v Lutkovnem gledališču Ljubljana, ki je nastopajočim, Barici Blenkus, Igorju Sancinu in Zoranu Moretu odstopilo dvorano. (M. T.)

Svetovno prvenstvo v tekmovalnih plesih

STUTTGART - 30. aprila je v Stuttgartu v Nemčiji potekalo svetovno prvenstvo v standardnih plesih. Slovenijo so zastopali Peter Uplaznik in Lea Sunarič kot državna prva in Matjaz Brinovc z Barbaro Jager. Med 50 plesnimi pari sta se oba naša plesna para uvrstila v cetrfinale.

Dan kasneje so imeli v Calvu v Nemčiji na svetovnem prvenstvu v latinskoameriških plesih slovenskih plesalci več uspeha. Med 58 pari iz 32 držav sta Miha Rabić in Polona Rogel zasedla visoko 9. mesto, kar je prva polfinalna uvrstitev slovenskega para in naša najboljša uvrstitev med starejšimi mladinci na svetovnem prvenstvu v svetovnem prvenstvu Slovenija zastopala se Matjaz Moza in Jasna Stojiljković, ki pa sta imela manj sportne sreče in sta se uvrstila na se vedno odlično 17. mesto oziroma v cetrfinale.

Svetovni primat so od Norvežanov na obeh najboljših mestih prevzeli Danci. Nova svetovna prvaka sta Klaus Jensen in Mette Georgio, druga pa (kot lani na SP) Jesper Birkehoj in Charlotte Egstrand. Preostali štirje finalni pari so iz Nemčije (3. mesto), Avstralije (4. mesto), Anglie (5. m.) in Italije (6. m.).

Konkurenca je bila zelo izenačena in ocene mednarodne sodniske žirije zato dokaj pester, tako da bi lahko z malce več sportne sreče naša para pristala tudi za krog višje. (P. R.)

Plesna šola praznuje

LJUBLJANA - Letos mineva 45 let od ustanovitve Državne baletne sole v Ljubljani. Letošnji javni nastop Baletne sole iz Ljubljane, ki bo 21. in 22. maja 1993 na odru Linhartove dvorane Cankarjevega doma v Ljubljani, bo posvečen temu jubileju.

Na začetku se bodo predstavile deklice iz pripravnice s plesom lutk, ki sta ga pripravili Jelena Marković in Tanja Leskovsek. Devetdeset učenec in učenec nizje stopnje bo zaplesalo na Griegovo glasbo Simfonični plesi v koreografiji Henrika Neubauerja. V drugem delu bo srednja stopnja predstavila zgodbo Peter in volk na glasbo Prokofjeva; koreografija je delo Henrika Neubauerja.

V spomin na nedavno umrlo pedagoginjo Lidijo Wisiak bo obnovljena tudi njena koreografija Pas de deux na Chopinovo glasbo. V preprosti simfonični Benjamina Britna pa bodo v koreografiji Vlasta Dedovica zaplesali učenci srednje baletne sole. Letos cetrtega, diplomatskega razreda ni.

Ob tej priložnosti bo izšla se brošura Baletna sola v Ljubljani 1948-1993. V knjižici bodo zajeti podatki o nastajanju sole, njenem razvoju in o njeni današnji podobi. Svojo vsebino bo pripomogla k boljsemu poznavanju baletnega solanja pri nas. Pri njenem nastanku so sodelovali Henrik Neubauer, Pino Makar in Alenka Tomc. Oblikoval jo je Zlato Rudolf. (P. R.)

Taras Kermauner o dramatični slovenske politične emigracije

LJUBLJANA - V prostorih SAZU je bilo včeraj javno predavanje Tarasa Kermaunera, enega najpomembnejših poznavalcev slovenske dramatike 20. stoletja, bojevnika za ustvarjalno svobodo in pravico do drugačnega mišljenja, z naslovom Dramatika slovenske politične emigracije. Dr. Taras

Kermauner se je pred časom vrnil s polletnega študijskega bivanja v Argentini, svoja opazanja in poglede na SPE pa je stnil v pričujočem predavanju. Menil je, da bi se Slovenci morali zavzeti za knjižne izdaje del dramatikov slovenske politične emigracije, ki zal ostaja prepuščenca sama sebi, čeprav je del splošnega zgodovinskega in literarnega spomina, krivda za tak macehovski odnos pa je po njegovem mnenju v fenomenu samozadostnosti in samozaprtoosti slovenstva, ki poleg domovinske zgodovine ne priznava delovanja in zgodovine SPE, ki je njen integralni del. Predavanje, tokrat ne bojevnisko, pač pa poročevalsko in nekritično v raziskovanju te dramatike, je poskušalo navzočim predstaviti dramske avtorje in njihova najpomembnejša dela, saj je prav dramatika kot zanj najbolj eksplicitna in tako globlje in globalneje zajema problematiko in zgodovino SPE kot pa veliko stevalo politično obarvah zapisov in clankov, ki se ukvarjajo s to problematiko. Literarno snovanje SPE, ki je svoj vrhunec doživelo konec stiriindevetih in v petdesetih letih, danes pojenjuje, zato je po mnenju Tarasa Kermaunera čas, da izidejo njihova dela tudi pri nas, saj se je za mnogimi njihovimi dramami že izgubila sled. Med dramatik, ki jih je predstavil predavatelj, nastajajo samo nekatere: Vomberger (umrl leta 1980) in Jelocnik z dramami Napad, Vstajenje kralja Matjaza, Razval, Slepilo, Samo eno je potrebno, Marjan Vilenbart in njegovi izvrstni igri Vnučka in Zadnji krajec, Zorko Simčič in drami Ta dolgi mesec avgust in Zgodaj dopolnjena mladost, Branko Rozman s tremi dramami Clovek, ki je ubil boga, Obsodili so Kristusa in Roka za steno. Predavanje Tarasa Kermaunera je hkrati izzvenilo kot apel vsem kulturnim ustanovam zoper njihovo asocijalno obnašanje do literatov SPE, saj so podatki o uprizoritvah teh dram med agentinskimi Slovenci znani, z njihovo objavo pa bi lahko obogatili slovenski polpretekli literarni in zgodovinski spomin. Prav tako pa je dr. Taras Kermauner apeliral na umetniške vodje slovenskih gledališč - zal med navzočimi ni bilo nikogar izmed njih -, da je čas, da v svoje repertoarje uvrstijo tudi katero izmed del dramatikov slovenske politične emigracije. (M. T., foto: S. S./TRIO)

LITERATURA / POGOVORI Z AVTORJI PESMI ŠTIRIH (4)

Trta, ta razkošnica, ta roža, ki ne obuboža, je kot verz

Tone Pavček: »Pesem je milost; jo imaš ali nimaš, ali živiš z njo ali ne, ali ti je dana ali ne.«

»Ja, v Pesmi starih sem bil zadnji v zbirki... kot melodija, ki je vlekla nazaj v nostalgijo dolenske zemlje, v romantčnost, murnovsko stimmungo.

Poslednji med stirmi sem bil tudi drugace. Zadnji sem izdal samostojno knjigo, dobil Prešernovo nagrado, tudi kritika je bila z mano manj prijazna (vendar mi to nekako ni slo preveč do živega) in ni vrag, da bom morda po logiki, da bodo zadnji prvi, prvi sel s tega sveta. Ne bi pa rad!« je pri bil TONE PAVČEK. Nekdaj novinar, urednik, gledališki ravnatelj, predsednik DSP, sicer diplomirani pravnik. Ves čas pa pesnik in prevajalec.

Seca. Kamnito bivalisce, potopljeno med tri zglede negovane vinograde in oljke, tudi mlade. Mir za bogove. Doli mrtve soline. Sicer pa, le kdo bi skušal ukrotiti slap?! Zato to ne more biti navaden pogovor (vprašanja - odgovori), lahko je le mozaik tem, zapisanih s prošnjo Tonetu Pavčku, da jih ubesedi. In jih je:

Kljubovalnost in poezija

»Bil sem mnogokaj in marsikaj. Pocenjal sem v življenju stvari, ki so bile včasih tudi v nasprotju z mano. Sel sem sturdat pravo in ga nisem nikoli potreboval. Ukvarjal sem se s politiko in hkrati bezal od nje. Vendar, če zdaj pogledam celo to življenjsko dobo, se mi zdi, da so v njej doslednost, logika in tudi svoj smisel. Ta je ne samo v tem, da sem osmisli svoj življenje s poezijo, z verzom, ampak tudi, da sem ves čas hotel kljubovati in se na javno mnenje nisem kaj veliko oziral. Tako mi je na primer še zdaj v cast, da sem kot edini poslanec v nekdanjem parlamentu glasoval zoper neumne amandmaje k ustavi.

Kljubovalna linija pa je po drugi strani spremljana (že v nižji gi-

mnaziji) z lirčno, nezno noto, s poezijo.

Dolžnosti pesniškega poklica

Pesnik ni nič dolzan in je hkrati vse dolzan. V smislu, da mora pesnik to in to - bodisi da bi to zahtevali od njega ideologija ali cas, družba, znanci ali kdor koli - ni nič dolzan. Pesnik je dolzan živeti po svoji vesti, pesniški govorici, po svojem ritmu. Dolzan si živeti tudi z verzom casa, tako kot si sam vezan na svoj ritem, z utripom duha casa in tudi slovenske poezije.

Pesmi starih (pogled)

Zdi se mi, da je moj pogled na to zbirko nekako se najbolj cudno kritičen. Nekateri, tudi prijatelji, mi očitajo, da sem prestrog. Toda, če se zdaj ozrem nanjo, moram reci, da je bila to navna, lepa, avanturistična in spontana gesta, ki je po naključju rodila dober sad; da je bila sreča na strani te poezije, da je nastala taka v tistem času, čeprav je v svoji naivnosti in tudi v intimizmu, pesniškem izrazu, sorazmerno sibka. Morda je bila sreča v tem, da je cas to zbirko potrdil.

Res je, da smo jo potrdili tudi sami z vsemi naslednjimi knjigami. Morda je bila sreča, da smo začeli s prostodustno, naivno preprostostjo verza, ki je bil bolj zapisan Moderni kot pa moderni. Je pa res, da ti je, kot vsak začetek, nekako drag. Drago mi je, da je zbirka preživela, da je po starih desetletjih ostala neko pričevanje...

»Prva violina« mojih zbir

To je Dediscina, ki je po moje temeljna zbirka, iz katere sem kasneje gradil Golčavo. Ti dve knjigi držita in od tu naprej bi se slo, če se lahko kam gre.

Pesem je milost - jo imaš ali je nimaš, ali živiš z njo ali ne, ali ti je dana ali ne. Res pa je, da si ne znam predstavljati

MARJAN KUNEJ

Tone Pavček

Iz obletniških sonetov, drugi sonet

Marta, Marta, mnogo se prizadevas, a le eno je potrebno; Marija je izbrala boljši del...

Marija je izbrala boljši del: umivala je nōge, ze umite, Kristu, a jaz tako, kot sem se vnel nekoč za Marto, njene temne kite,

sem spet izbral, kar ni poraz ne zmaga: sol zemeljsko in temno težko prst. A če zaliska noga, zenska, naga, se kje za bregom kakor mlada brst,

se razcvetè spomin v zrcalu casa in takšen dan mi je neskončno ljub. Takrat je dobro. Ljuljke ali klasa

ne iščem več, a zemlja mi iz jame vsejemajoče topel dom postane, saj polje polje kot deviška grud.

življenja brez tega, da bi besedo oblikoval...

Otroška lirika

Ko sem pred osmimi leti (bil sem ze blizu šestdesetih) pisal Prave in nepravne pesmi, sem bil strasno zacuden, kako je sploh mogoce, da pisem otroške pesmi. Tedaj sem samo hotel ujeti nekaj, kar je težko - kratko pesem, ki bi bila hkrati za otroke in za odrasle... Otroška poezija mi je bila vedno isti navdih, obveznost in odgovornost od vsakega verza kot odrasla. Sicer pa je tako, da ne mores pisati otroške pesmi z mislijo, da jo pišes za otroka ali o otroku. Samo otrok, ki je v tebi, mora peti, drugače je fuc. Spasno je, da sem iz zadnje knjige (Ta majhen dober dan, ki je izšla decembra lani) bral pesmi odraslim in niso pogruntali, da so pisane za otroke.

O nemimosti duha

Ta nemir je nezadoscenost, po svoje pa kljubovalnost od stvari, ki so okrog mene in jih hoces nekako tudi spreminjati. Leta 1963 sem sel v Mladinsko gledališče, ki je

bilo na prelomu, da bi dokazali, da bomo obstali in naredili gledališče. Sel sem v politiko, recimo v DSP, dokazat, da družstvo lahko živi - in mora živeti - popolnoma zunaj politike. Ne da bi koga spraseval, sem rekel, kako je nasa dolžnost skrbeti za žive in za dostojen spomin mrtvih pisateljev, za slovensko besedo in jezik. To me je pripeljalo do tega, da je bilo treba braniti skupna jedra, pa slovensko misel in skupščini in kasneje seveda tudi do tega, da človek gre in bere na prepovedanem mitingu Majnisko deklaracijo.

Kasneje, po volitvah, mi je bilo popolnoma jasno, da je z zmago Demosa moralna funkcija literature kot politične sile opravljena. Do takrat je bila to moralna dolžnost slovenskega pisatelja do slovenske kulture, zgodovine in naroda.

Odkar je bil izvoljen pluralizem, pa naj se ukvarja s tem politika, literat pa s pisanjem. Bil sem prvi, ki sem to baroko zapustil, kar zdaj veselo delajo tudi drugi. In ravno ti so me pregovarjali, naj ostanem. Hva-

labogu jih nisem poslušal. Kajti: pesnik je vec ali manj zapisan pesmi, ki spon, kakršnih koli, ne prenese.

Erotika

Ljubezenskih pesmi imam sorazmerno malo, in to so mi nekoč očitali celo otroci na neki soli. Nekaj je hrepenenjskih, sicer pa je nekaj tega strastnega pljusnilo v druge verze in nekaj erotike se razgublja tudi v Pesmi o zemlji - zadnjih, ki sem jih pisal. Erotika ni zgolj tisto, kar je napisano kot dvogovor mosega in zenske. Ta eros, ki je v človeku - v meni ga je ogromno, nabit sem s to energijo - pljuska tudi drugam. Tako sem z isto, lahko bi rekel celo erotično, zagnanostjo, sel in govoril kjerkoli o stvarih, ki seveda nimajo nič z ljubeznijo...

Smisel življenja, skrivnost rojstva in smrti

Rojstvo mi je bilo zmerom nekaj najlepšega na tem svetu. Največji čudež, kot otrok v pratem, polni prihodnjih luči, caka, da stopi na plano, zasveti. Potem se nekdo rodi in nastane. Kot struca kruha pride iz maminje trebuha in reče »Tu sem in bom!« Je enkrat, neponovljiv in je nov, da mi je ta čudež neskončno velik, svet. V tem smislu cenim življenje. Ne samo rojstvo otroka... In kot se z mnogimi stvarmi Tineta Hribarja ne strinjam, moram reci, da se z njegovo teorijo o svetosti življenja, s tistim, kar je skušal vnesti tudi v slovensko ustavo, globoko strinjam.

Ob tem pa je na drugi strani uganka, skrivnost smrti, kot protipol, kot tisto, kamor greš, in se enemu izteče normalno, lepo, smiselno, kot se reka izlize v morje.

Ce je to nasilno pretrgano, je pa seveda nasilje, ki pušca tudi rane in ki je samo po sebi groza. In v tem življenju, smrti in smislu je tisto, kar me se vedno neskončno zene, to, če bi znal, zmogel, če bi mogel vsaj koga na Slovenskem navdušiti za

življenje. Da bi Slovenci, ki so kar naprej tudi cagavi, zalostni, obupajoči, radi ziveli. Zato tudi s strasnim veseljem hodim po solah med tistimi majhnimi sonci, da bi jih navdusil za to, da bi radi ziveli.

Dober prevod...

...je dobra slovenska pesem tujega avtorja. Prevajalec je kot vrhovoddec. Hodis po zici in je nevarnost, da padeš na eno stran, iz svojega jezika, ali da padeš iz izvirnika. Sam sem prevajal res veliko. Minilo je že več kot 40 let od prvih prevodov Jesenina in Bloka. Kasneje sem prevedel večino velikih ruskih pesnikov tega stoletja. Imel sem posebno zadovoljstvo s to poezijo, pri kateri sem se strasno veliko tudi naučil.

Poezija na Slovenskem danes

Mnogo je je. Se več se je objavlja, kot je je. Prednost je v različnih poetikah, ki živijo normalno druga ob drugi - od starejše generacije do najmlajših. Tezava pa je vendar v tem, da zadnjih že kar mnogo let, razen kakega Zupana, po lhanu recimo, ni razpoznavnih pisav, ki bi bile svojske. Je pa res, da je ta vseprisotnost vseh mnogih ravni in stilov podstat za to, da bi se lahko brez cas pojavil spet kakšen imeniten pesnik. Morda... Vcasih pa bi bilo celo boljše, ko bi bilo več bralcev kot pesnikov!

Prihodnost knjige (založništva)

Skoraj vsako leto pišem o knjigi in sem nekako zateleban vanjo s to devizo, da če ne bomo brali, nas bo pobralo. Zdaj pa pravim: Če bomo brali, se bomo pobrali tudi iz teh stisk. Res pa je, da je za knjigo ze nekaj casa sedem suhih pas. Deficit sedanjega založništva je - kljub novi zbirki Sto romanov - moderna prevodna literatura, sodobna filozofska misel, esejistika, je sprtno seznanjanje s tem. Če bomo kmili to, se bo kr-

Tone Pavček: Ljubljana je kloster veselih čednosti Foto: Ales Pavletič / TRIO

nil jezik. In kar naenkrat bomo imeli nekaksen jezik za plebs, drugega, recimo nemščino, pa bodo govorile vodstvene strukture na Slovenskem.

Lani na jesen sem bil po vseh dvojezičnih solah na avstrijskem Koroskem in sem z grozo ugotavljal, da ti otroci »deridasajo«, da melodije slovenskega stavka, besede sploh ne razumejo, da jezikovni cut in vedenje usihata in padata itd. To je katastrofa. V tem smislu imajo slovenske zalozbe, pisatelji idr. se ogromno delo. Tudi slovensko Primorje kar zija od duhovnih praznin.

Društvo slovenskih pisateljev pet let po ustavnem gibanju

Zadnjič, ko sem poslušal vrle prijatelje, s katerimi sem to tudi sam pocenjal, da so razocarani itd., nisem imel lepega občutka ne zanje ne za situacijo. Ta je takсна, kakršna je, in jo je treba spreminjati, jamrarija pa je tudi pri pisateljih od-

vec. Tisti, ki so jamrali, so sli v politiko. Če pa si v politiki, spremeni stvar ali pa se ne pojdi politike in poskušaj stvari spreminjati drugače. Z drugo besedo, ne s politično.

Društvo je seveda izgubilo pomen, ki ga je imelo v času priprav na osamosvojitve. Sedaj bi moralo skrbeti za utrjevanje slovenske književnosti doma in v tujini, za - poleg stanovskih stvari - utrjevanje knjige, tu in zunaj, in podobno. Drugo so seveda člani DSP kot samostojne osebnosti ipd. Društvo pa bi moralo ostati instrument civilne družbe, tako kot slovenski kulturni zbore.

Preseljevanja

V Ljubljani sem bil razen prvih sedem let, pa dve leti med vojno sem bil tudi na Dolenjskem - vse svoje življenje, vendar to ni moje mesto. Ljubljana je kloster veselih čednosti. Meni je to mesto tuje. Iz Ljubljane sem vedno bezal na Do-

lensko, v svet otrostva in fantovstva. In kadarkoli lepo mislim, mislim o Dolenjski. Zame je ta zemlja poboznica in pohotnica, je posvetnica in svetnica, vse hkrati - to je nekaj, kar se ti odpira in kar mi disi. To je tudi vonj, je ritim, ki je z dolenske pokrajine presel vame. Jaz sem uglasen na ritim Dolenjske, zato o Primorski nisem pisal nič. Primorska je zame svet, kjer misel ne valovi, temveč se zaleti v kamen, čeprav mi je po drugi strani strasno vseč, da na Primorskem kot Dolenjec sadim oljke...

Spregledana tema

Moram reci, da imam skoraj podobno občutljivost in ljubezen do verza in do trte. In da mi je trta, ta razkošnica, ta roža, ki ne obuboža, kot verz, če jo prav gojis, enako ljuba kot dobra beseda. Tu doli sem se ujel na trte in na istrski dimnik. S te plati pa mi je Primorska bolj vseč.

Konec serije

Žarko Petan odmeven tudi v Avstriji

DUNAJ - Žarko Petan je 29. aprila v kulturnem centru Akzent na Dunaju predstavil dve knjigi v nemškem jeziku. Gre za prevod knjige aforizmov Preteklost (Vergangenheit) pri celovski Mohorjevi založbi v prevodu Katherine Grah in Rosi Sustersic, avstrijska zalozba Styria pa je objavila knjigo Das herliche Leben des Josip Broz Tito (Cudovito življenje Josipa Broza Tita) v prevodu Birgit Volcansek - Babic, ki je v slovenskem jeziku se ne moremo prebrati. Kakor pravi Petan, gre za farso v prozi. To je že šesta knjiga, ki jo je Petan izdal pri tej založbi

in hkrati njegova osemnajsta knjiga v nemškem jeziku. Vse knjige pozorno spremlja avstrijski tisk in tudi zadnja je že uspešnica, za katero se zanimata tudi založnika iz Ceske in Romunije. Kljub temu da je Mestno gledališče iz Ljubljane odpovedalo gostovanje Petanove predstave Don Juan in Leporella, ki naj bi pospremilo predstavitev (po mnenju gostitelja se je namreč avstrijsko občinstvo obrnilo zoper gledališča, ki prihajajo z Vzhoda in je bil predpraznični čas neprimeren, da bi napolnili dvorano), je nemški igralec Johannes Pump, član Hamburgskega gledališča, ki v tej predstavi nastopa, s svojo interpretacijo Petanovih aforizmov zelo navdušil. Interpretiral je predvsem tiste o vojni in njeni nesmiselnosti ter tako želel opozoriti na dogajanje v Bosni in Hercegovini.

V teh dneh se Petan udeležuje okrogle mize Zločin in kazni, ki jo na Dunaju organizira Inicijativa za hrvaško-muslimansko-srbski dialog, financira pa jo Avstrijsko društvo za kulturno politiko. Med povabljenimi

so se Bogdan Bogdanović, Predrag Palavestra, Slobodan Selenić, Slavka Drakulić, Dubravka Ugrešić, Predrag Matvejević, Mate Matevski, Tome Momirovski, Dževad Karahasan, Mile Stojić, Asem Shkreli in drugi. (T. D., P. R.)

Spisi Petra Mlakarja v nemščini

DUNAJ - Pri avstrijski založbi Verlag Turia & Kant, sicer uveljavljeni publicistični hiši za družboslovne spise, je izšla knjiga govorov in filozofskih razprav Petra Mlakarja, nastalih med leti 1987 in 1992. Založba knjigo promovira z napisom »Prologi v koncerte skupine Laibach«. Prevedla sta jih Miriam Jeglič-Bitenc in Alfred Leskovec. To je tudi prva publikacija, ki izidu katere je prispevala Fondacija Trubar - sklad za promocijo slovenske književnosti v tujini, ki so ga skupaj ustanovili Sklad Vladimira Bartola, Društvo slovenskih pisateljev in Slovenski center PEN, njegovo delovanje pa omogoča Ministrstvo za kulturo. Zanimivost: knjigo je natisnila tiskarna Korosec v Ljubljani. (V. L.)

Ivo Mršnik na mednarodnem grafičnem natečaju v Gradcu

GRADEC - Prejšnji terek so v kongresni dvorani v Gradcu podelili nagrade za najboljše grafike, ki jih je izbrala mednarodna zbirka grafičnih izvedencev

Naši na tujem

dr. Laszla Beke iz Budimpeste, dr. Jirija Sevcika iz Prage in Christiana Kravagna z Dunaja izmed udeležencev natečaja Ostblick - Westblick (Pogled z Vzhoda in pogled z Zahoda). Slikar in grafik Ivo Mršnik iz Ljubljane je prejel prvo nagrado skupaj s hrvaškim avtorjem Ivanom Kozarićem iz Zagreba. Tekmovanje grafikov so priredili v okviru Evropskega meseca kulture 1993 v Gradcu, udeležilo pa se ga je dvestoainšestdeset umetnikov iz dvainšestdesetih evropskih mest oziroma dvanajstih držav. Zirijska je za razstavo, ki so jo odprli minuli petek, izbrala dela enainpetdesetih avtorjev. Prvonagrajenec Ivo Mršnik se edini predstavlja s svojimi petimi deli - ciklom grafik z naslovom Zapis, od slovenskih avtorjev pa je zirijska izbrala za razstavo tudi dela Lojzeta Logarja, Zdenka Hužjana, Samuela Grafone-rja in Mire Licen- Kr-

mpotic. Razstava je postavljena v likovnem salonu baročnega Minoritskega samostana na Marihilfer platzu. (J.P.T.)

Leon Zakrajšek na Japonskem

KOCHI-KEN - Med 1452 umetniki iz 63 držav, ki so poslali svoja dela za drugo mednarodno razstavo grafik (The Second Kochi International Triennial Exhibition of Prints), je posebna zirijska izbrala 190 avtorjev, med katerimi je bil tudi Leon Zakrajšek kot edini slovenski predstavnik. Leta 1990 je Kochi Prefecture

začel s sponzoriranjem umetniških del, ki prihajajo z različnih koncev sveta, letosnja udeležba različnih dežel pa je pokazala, da je projekt postal znan po vsem svetu. Sodelovanje slovenskega umetnika na tako pomembni razstavi je gotovo pomembno tako za promocijo Slovenije kot tudi za uveljavljanje naše umetnosti v svetu. (V. S.)

Slovenski fotografi dobro začeli

DRIEBERGEN - Na 22. biennialu enobarvne fotografije Mednarodne zveze za fotografsko umetnost (FIAP oziroma MZFU) je Slovenija osvojila bronasto medaljo. V skladu z biennialnimi pravili je sodelovalo deset fotografov. Vsak je lahko prispeval samo eno fotografijo. Največ je k uspehu kolekcije Fotografske zveze Slovenije prispeval Celjan Vinko Skale s fotografijo V objemu, ki je bila nadpovprečno visoko ocenje-

na. Drugi avtoji so: Marjan Bazato, Boris Faric, Bostjan Guncar, Janko Krmelj, Edo Marusic, Marko Mladovan, Tihomir Pintar, Rafael Podobnik in Joze Vrc. Na biennialu je sodelovalo 39 držav. Svetovni pokal MZFU je osvojila Italija z zlato medaljo, Spanija in Vietnam pa sta prejela srebrno. Fotografska zveza Slovenije je formalno član MZFU od sprejema Slovenije v OZN. Uradno bo sprejeta na 22. kongresu, ki bo od 30. maja do 5. junija 1993 v Driebergenu na Nizozemskem. Ker bo bialne odprto med kongresom MZFU, so slovenski fotografi imenitno poskrbeli, da v mednarodno zvezo ne bodo sprejeti kot anonimneži. (P. R.)

Koreodrama gostuje v tujini

LJUBLJANA - V sredo, 12. maja 1993, bo v Celovcu gostovala predstava Prihajajo, ki jo je režiral Damir Zlatar Frey, lani pa je nastala v koprodukciji Koreodrame Ljubljana in Slovenskega mladinskega gledališča Ljubljana. Prihajajo je Freyeva interpretacija Ionescovih Stolov, nastala v kontekstu njego-

ve specifične avtorske poetike; gre za »izjemno intenziven in sugestiven teater skrajne režiserjeve samodiscipline, igralске askeze in premisljene redukcije igralskih sredstev. Rezultat je predstava, ki izrisuje psihofizične razseznosti tistega dramatičnega finala, ki ga človek kot smrtno bitje podzavestno doživlja.« (Jernej Novak) Prihajajo je ena od predstav, ki si jo bo letos v celovski podzemni jami, imenovani Felsentheater Kreuzberl, mogoce ogledati na festivalu giba in plesa Movements. Na festivalu bodo gostovali tudi: Theatre Danse Grotesque, japonska skupina, ustanovljena leta 1987 v Berlinu, ki japonski butoh ples kombinira z nemskim izraznim plesom dvajsetih let, ekspresivno erotično gledališče Editte Braun in Jeana Yvesa Ginoux iz Salzburga in Pariza s predstavo Collision in pa Matjaz Pograjc s predstavo Za vsako besedo cekin gledališča Betontanc in Glej Ljubljana. (P. R.)

NOVICE

Orjaška bakterija

LONDON - Epulopiscium fishelsoni je mikroorganizem, ki parazitsko živi v črevesu neke ribe v Rdečem morju. Ker meri skoraj milimeter v dolžino (natančno 600 mikrometrov), so doslej menili, da sodi med prazivalce. Elektronska mikroskopija pa je pobudila sum, da to ne drži. Da bi dokazali resnično poreklo tega bitja, so genetsko analizirali dednino v njenih ribozomih (rRNA), ki je celo pri cloveških rasah najzanesljivejši kazalec filogenetske sorodnosti. Izkazalo se je, da je »prazival« v resnici orjaška bakterija, milijonkrat večja kot na primer vsakomur znana E. coli.

Naravno zdravilstvo na tehtnici D-mark

BONN - V Nemčiji je moč kupiti v lekarnah 126.000 različnih zdravil, od tega jih je 90.000 razvrščenih med »naravna«. Tretjina domačih zdravnikov ta naravna zdravila predpisuje in mnoge med njimi plačuje zdravstveno zavarovanje. Ker je po združitvi obeh Nemčij mošnja vlade vse tanjša, se je Ministrstvo za raziskave odločilo, da si te razmeroma drage metode zdravljenja ogleda pobližje. Namenilo je 10 milijonov DEM za raziskave raznih homeopatskih, naravnih in zeliščnih zdravil, pa tudi akupunkture in knajpanja, kar je vse med Nemci močno priljubljeno. Na razpis Ministrstva se že pri-glašajo raziskovalne skupine iz vse dežele. Večino teh domnevni zdravil je mogoče ovrednotiti z ustaljenimi metodami kliničnega raziskovanja, vendar ne vseh. Nekateri zdravilski prijem delujejo le pri nekaterih ljudeh in zanje bo treba načrtati raziskave drugače. Ugotoviti bo tudi treba, če so nekateri ljudje nasplošno dovzetnejši za naravno zdravljenje, tako kot je bilo na primer ugotovljeno za radiacijsko terapijo. Ministrstvo meni, naj država plača, če zdravilo pomaga, sicer pa je to le nepotrebnost razsipavanja denarja.

Celična terapija gre naprej

PASADENA - Poročali smo že o presajanju celic človeških zarodkov v možgane bolnikov s Parkinsonovo boleznijo, kjer naj bi le-te izločale manjkajoč dopamin. Stevilne etične in tehnične ovire, ki ovirajo take poskuse pa so preskočili raziskovalci družbe CytoTherapeutics iz ZDA z uporabo podobnih celic iz možgan podgan, ki jih je v izobilju. Probleme s pričakovano zavrnitveno reakcijo so obšli in vsajajo pravzaprav plastične kapsule napolnjene s podganji celicami. Stene kapsul imajo pore, ki so odmerjene tako, da prosto prepuščajo majhne molekule dopamina v okolišnje možganovino, zelo velike molekule protiteles, ki bi hitro uničile tuje tkivo, pa skozi pore v kapsulo ne morjejo. Novi pristop so najprej preiskovali na ostarelih podganah samih - s praznimi in polnimi kapsulami. Popolni uspeh tega koraka so ponovili se na opicah, ki so jim Parkinsonovo bolezen povzročili umetno. Sledili bodo zdaj tudi poskusi na ljudeh, vendar bodo najprej presajali podganje inzulinske celice za zdravljenje sladkorne bolezni, nato se celice, ki izločajo endorfine, za ublažitev neznosnih bolečin, dopaminske celice pa bodo morda sledile sele kasneje. Celice zaprte v presaditvenih kapsulah preživijo, ker se prehranjujejo s kisikom, sladkorjem in drugimi nizkomolekularnimi snovmi, ki prav tako gladko prehajajo do njih skozi membranske pore.

Letalska podpora plicam selivkam

OMAHA - Letosnje vaje letalcev - razervistov v Nebraska, ZDA, so izkoristili ornitologi ameriške Službe za ribe in divjčino. Skusajo nameč raziskati jate pšćinskih žerjavov, ki med svojo spomladansko selitvijo z južnih prezimovališč proti gnezdiščem v Kanadi in Sibiriji mesec dni počivajo v dolini reke Platte. Na dnevni posnetkih z zraka ptic zaradi neprestanega gibanja ni mogoče presteti, zato so že pred 4 leti zaprosili vojske obli, naj jih s svojimi občutljivimi infrardečimi senzorji slikajo ponoči med spanjem. Take fotografije pa so bile doslej stroga tajnost in so letalci za svoje vaje raje steli avtomobile in krave. Letos so bili biologi le uslišani in rezervisti so jim za svojo vajo napravili in prepustili nočne posnetke doline, ki so jih napravili iz svojih letal vrste Phantom. Ta so letela na višini 300 metrov in s hitrostjo vsega 550 km/h. Ornitologi so bili nad posnetki navdušeni, saj so na njih jasno videli vsako spečo ptico in lahko celo locili žerjave od rac. Izkazalo se je, da ob reki počiva pol milijona, skoraj 80 odstotkov vseh teh ptic, ki v bližnjem močvirnem pasu najde dovolj hrane za svoje potrebe. Posnetki bodo podprli prizadevanja, da se ta močvirja ohranijo v neokrnjenem obsegu.

Robert Gallo je lagal

BOSTON - Ameriški virolog dr. Robert Gallo se je proslavil v zgodnjih '80 letih z odkritjem virusa, ki povzroča AIDS. Poimenoval ga je takrat HTLV-IIIb. Njegovo slavo pa so kmalu pricele senci razne umazane podrobnosti, od katerih je bila najhujša trditev francoskih virologov, da so mu virus poslali oni, seveda v dobri veri za skupne raziskave. Gallo je takrat zapisal, da pariskega virusa z imeom LAV sploh ni bilo mogoče niti goniti, niti raziskati. Kasneje se je izkazalo, da to ne drži in priznanje za odkritje sta si dolgo delila Francoz Luc Montagnard in Američan Robert Gallo, virus pa je dobil novo ime HIV-1. Francozi pa so vrtali naprej in dosegli, da so lani ameriške oblasti priznale, da je Gallo ravnal »v svojo korist«, za nesporazum pa naj bi bil kriv soavtor prve Gallove objave Mikulas Popovic, ki je zapisal neresnico, da virusa LAV ni bilo moč gojiti. Škandala to ni pogasilo in preiskava se je nadaljevala. Ameriško ministrstvo za zdravstvo (HHS) je letos končno razsodilo, da je leta 1984 Gallo lagal svojimi kolegom in oblastem. Virus LAV je bilo mogoče gojiti. S tem je zavestno zavedel mnogo raziskav na napačno pot in zagresil »znanstveno nespodobnost«. Oprana je tudi cast nejkovega sodelavca Popovica, ki je v prvotnem rokopisu inkriminiranega članka posteno priznal, da so francoski LAV gojili naprej. Gallo je odstavke prečrtal in to možnost zanikal. Dokazov, da je Gallo francoski virus naravnost ukradel in ga plasiral kot svojega, ta cas ni in raziskovalna komisija se je zadovoljila s Gallovim pojasnilom, da je prišlo do laboratorijske napake, zaradi katere se je francoski vzorec okužil. V ozadju tega dolgoletnega natezanja ni samo cast obeh raziskovalcev, ampak tudi kupi denarja iz prodaje patentov. (M. E.)

NOVA PARADIGMA 6 / MERILNI INSTRUMENT JE ZGOLJ SPECIFIČEN PREDMET

Problem relacije meritev - merjenec

BOJAN RAUTER KOSIC

Individualni um mora v procesu nastajanja nove paradigme razčistiti s številnimi nejasnostmi, ki jih vsebuje metode oblikovanja starih miselnih modelov oziroma znanstvenih teorij, opravi pa tudi s številnimi površnostmi, kakršne je mogoče najti v teoretičnih interpretacijah in formulacijah dejstvenih podatkov, dobljenih v znanstveno-raziskovalnem delu. S tem obremenjuje izkustveno zmo od spekulativnega pleva, pa tudi spoznava, čisti in izpopolnjuje spoznavne (perceptivne in miselne) procese, ki sooblikujejo novo sliko sveta.

Eno takih razčiščevanj se dotika problematike odnosa med merjenjem in merilnim instrumentom. Znanstveniki - ali vsaj tisti, ki smo s posredovanjem solskih in drugih ustanov sprejeli rezultate njihovih dela in si z njimi zgradili svojo sliko sveta - verjamejo, da z različnimi merilnimi instrumenti spoznavajo (merijo) objektivno obstoječe lastnosti predmetov: s tehtnico na primer tehtajo dejansko tezo predmeta, z merilno palico merijo njegovo dejansko velikost, s termometrom njegovo dejansko temperaturo, z ampermetrom dejansko jakost električnega toka, z ohmmetrom dejansko upornost predmeta na pretok elektronov ipd.

Znanost verjame, da s takim pristopom prihaja do dvoje vrst podatkov: dopolnjuje popis energij, sil in lastnosti, ki sestavljajo objektivno stvarnost, in jo s tem spoznava oziroma izpopolnjuje znanstveno sliko sveta; in drugič, s podatki, ki jih oddituje z merilnih instrumentov, določa kvantitativne lastnosti objektov in izračunava matematične relacije med posameznimi pojavi. Skratka, instrument je za znanost orodje, s katerim precizno zaznava tiste objektivne lastnosti predmetov, ki jih s svojimi grobimi in varljivimi cutili sploh ne opaža ali jih ocenjuje premalo natančno. Instrument kot zgolj orodje pa pri gradnji teoretične podobe sveta seveda ostane izvzet (kakor tudi percepcija in miselni procesi, ki jo sooblikujejo) in je v znanstvenih elaboratih omenjan zgolj kot metodni pripomoček za njeno oblikovanje.

Medtem ko je tak pogled na vlogo merilnega instrumenta za večino znanstvenikov nekaj povsem logičnega, pa nekaterim znanstvenim umom vendarle ni tako zelo samo po sebi umeven. Na njegovo problematičnost je na primer glasno opozarjal Albert Einstein. Za teorijo relativnosti je bil iskreno prepričan, da

ne daje prednosti, nobeno dejstvo ni primarno ali sekundarno glede na druga dejstva in nobeno ni zgolj nekakšen nosilec nekega drugega dejstva. Tako se tudi merilni instrument ne obravnava kot zgolj nekakšno sredstvo za ugotavljanje lastnosti drugih predmetov, temveč kot specifičen predmet, enakovredno

soobstoječ med drugimi predmeti, pri čemer nobeden od njiju ne pove ničesar o drugem, marveč je mogoče ugotavljati le njune medsebojne vzročno-posledične vezi oziroma spremembe, ki jih »doživljata« v situacijah vzajemnega delovanja.

Tako za instrument nikakor ni mogoče reci, da bi meril lastnosti merjenega predmeta, oziroma da je to, kar pokaze instrument, zvest odraz stanja merjenca. Merilni instrument je zgolj specifičen predmet, konstruiran pač tako, da na določen pojav reagira burneje in očitneje kot na neki drugačen pojav. Zato za podatek, ki ga odditamo z

ske lastnosti predmeta, torej lastnosti, ki bi jo predmet imel tudi tedaj, kadar ni v stiku z merilnim instrumentom, ali celo v vseh drugih možnih razmerah.

Zgornjo kritiko je mogoče najlepše ilustrirati na primeru tako imenovane teze. Verjamemo, da tedaj, kadar stopimo na tehtnico in odditamo s skale številko, pri kateri se ustavi kazalec, zvemo za svojo dejansko tezo, torej za neko nase naravno inherentno lastnost, ki jo imamo v vseh možnih razmerah. Ampak če na taisto tehtnico stopimo na vrhu Triglava, bomo videli, da se kazalec ne povzpne tako visoko, medtem ko se v medzvezdnem prostoru sploh ne bi premaknil. Smo torej

plasti gravitacijskega polja. V različnih plasteh je ta učinek različen, kajti masi nasega telesa in masa tehnice (oziroma specifične mase, oblikovane v vzmet) delujeta druga na drugo z različnim teznostnim pritiskom. Velika površnost je torej, če učinek telesa A (nase telo) na telo B (tehtnico) pojmuje kot nekakšno lastnost predmeta A, predmet B pa obravnavamo kot zgolj nekakšen za- znavalec te lastnosti, kot njen merilec, nakar operiramo zgolj z domnevno lastnostjo predmeta A (ki je pravzaprav dosti očitnejše lastnost predmeta B), predmet B pa izločimo iz nadaljnje obravnave kot nekaj sekundarnega, pomembnega zgolj v instrumentalnem, pogojnem, sredstve-

Escher, Balcony, litografija 1945

nikakršne individualne »lastnosti«, temveč relacijske (in relativne) spremembe vsaj dveh objektov, ki sta v interakciji.

O tem, da imajo predmeti tudi nekakšne individualne inherentne lastnosti, ki ostajajo enake ali vsaj bistveno nespremenjene v širokem spektru interakcij in zunanjih razmer, v svetu togih predmetov, neradi podvomimo. Take lastnosti naj bi bile masa telesa in njen energetski potencial. Ampak o pravi naravi takih inherentnih lastnosti lahko kvečjemu domnevamo, kajti kot takih jih ni mogoče zaznati ali spoznati - ko jih namrec želimo »izmeriti«, opazamo kvečjemu učinek teh lastnosti na neki drug predmet, teh učinkov pa vendar ne moremo lociti od celote, v katerih in zgolj v katerih se pojavljajo, ter jih pritakniti kot inherentno lastnost zgolj enemu od sodelujočih predmetov, recimo prvemu. V svetu vendar opazamo samo spremembe, ki so izraz specifične odzivnosti nekih inherentnih lastnosti na »dotik« inherentnih lastnosti drugih predmetov, pri čemer doživita spremembo oba predmeta, eden večjo in za opazovalca očitnejšo (npr. merilni instrument), drugi manjšo in manj očitno (npr. merjenec), pač odvisno od narave njunih inherentnih lastnosti. Posamezna bit pa je v svoji individualni inherentnosti spoznatna zgolj sama zase in sama sebi; ce bi hoteli spoznati inherentno lastnost nekega drevesa, bi morali to drevo »biti«.

Enako kot lahko različni predmeti z različnimi inherentnimi lastnostmi (recimo različnimi masami in energetskimi potenciali) delujejo na določen predmet (na primer merilni instrument) različno (torej povzročajo na njem različno različne spremembe), prav tako lahko bistveno isti predmet s svojimi inherentnimi lastnostmi deluje na različne predmete različno različno. To pomeni, da lahko en in isti predmet z enakimi oziroma zanamrljivo spremenjenimi inherentnimi lastnostmi (npr. enaka masa in enak energetski potencial, ki bi

bil morda v primeru, ce bi ga lahko opazali neposredno, videti povsem preprosto), ki deluje na različne predmete različnih mas in energetskih stanj, povzroči na njih drastično različne, očitno drugačne spremembe - pač spremembe, katerih specifičnost je pogojena s specifičnostjo njihovih inherentnih lastnosti, ki določajo specifično obliko in intenziteto odzivnosti na objektivno bistveno enak dražljaj. (Ce recimo mečem isti kamen z enako močjo v različne snovi, bodo posledice zelo različne). Ce torej postavimo neki predmet (pojavi) ob različne merilne instrumente (recimo tehtnico, ampermeter, termometer...), bomo na njih zaznali specifične spremembe, ampak to se zdalec ne pomeni, da so ti učinki odraz nekakšnih specifičnih, drastično različnih lastnosti predmeta A, enako kot ne pomeni, da ima kamen toliko različnih lastnosti, kolikor jih je povzročil njegov padec na različne snovi. In kot ne morem reci, da sem odkril novo lastnost kamna, ce sem ga vrigel na neko povsem novo snov, ki je na udarec reagirala na povsem nov način (se je recimo zasvetila), prav tako ne morem reci, da sem odkril neko novo energijo oziroma novo inherentno lastnost predmeta, ce sem nanj priključil neki nov merilni instrument. Iz različnih učinkov pojave A na pojave B, C, D ni mogoče sklepati na bogastvo pojave A.

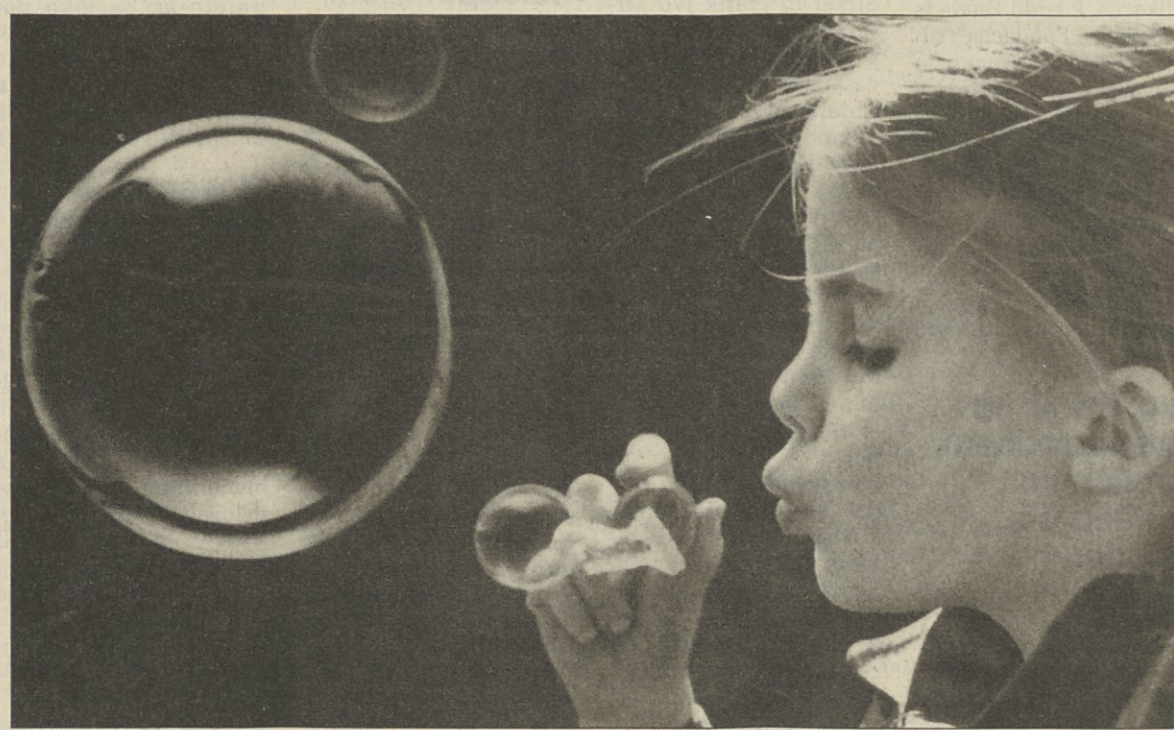
Enotne teorije, ki bo enakovredno obravnavala in pojasnjevala vsa dejstva sveta (torej tudi tako imenovne merilne instrumente), torej ni mogoče izpeljati iz podatkov, dobljenih z merilnimi instrumenti, se zlasti, ce le-te pojmujejo kot lastnost merjenca, dejstvo instrumenta, ki je prispevalo k odditani vrednosti vsaj v enaki meri, pa zanamrljivo. Mogoče pa jo je izpeljati iz vseh dejstev enakovredno, pri čemer upoštevamo (pogojno oz. metodično) omejitve, da ni mogoče spoznavati inherentnih lastnosti objektov, marveč zgolj učinke njihovih medsebojnih interakcij v sklopu univerzalne prepletenosti in sopogojenosti.

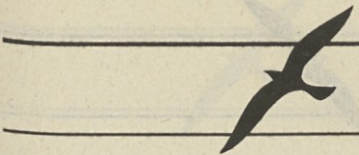
Farmacija - usmeritve, raziskave in razvoj

PORTOROZ - Ministrstvo za znanost in tehnologijo prireja raziskovalno in poslovno srečanje »Farmacija - usmeritve, raziskave in razvoj«, ki bo potekalo v sodelovanju s Krko - Tovarno zdravil iz Novega mesta, Lekom - Tovarno farmacevtskih in kemičnih izdelkov, Kemijskim institutom, Institutom Jozef Stefan, FNT-jem - Oddelkom za kemijo in kemijsko tehnologijo, Oddelkom za farmacijo, Medicinsko fakulteto in GZS-jem - Združenjem za kemično in gumarsko industrijo. Srečanje se bo začelo v petek, 14. maja letos ob 12.00 uri v prostorih portoroškega Avditorija, z nagovorom ministra za znanost in tehnologijo Rada Bohinca. Udeleženci bodo razpravljali o naslednjih temah: pregled raziskovalnih in razvojnih projektov, ki potekajo na področju farmacije; predlogi raziskovalnih projektov, ki so aktualni za slovensko farmacevtsko industrijo in jih je pripravljena (so) financirati; ponudba raziskovalnih in razvojnih možnosti v letu 1993 in naslednjih letih, kakršno omogočajo raziskovalne organizacije; in panelna razprava o opredelitvah osnovnih poslovnih usmeritev slovenske farmacevtske industrije do leta 2000, vplivih svetovne farmacevtske industrije in transnacionalnih družb na slovensko tržišče, refleksijah lastnjenjenja podjetij in raziskovalne sfere na razvojno politiko in o opredelitvah osnovnih predkonkurenčnih raziskavah. (MZT)

Teorija naravnosti in jezikovno spreminjanje

MARIBOR - Danes se je začelo znanstveno srečanje »Teorija naravnosti in jezikovno spreminjanje«, ki ga prireja Oddelek za germanistiko Pedagoške fakultete Univerze v Mariboru, pod pokroviteljstvom Znanstvenega sveta Rektorske konference Alpe-Jadran. Na tem srečanju sodeluje več kot sedemdeset domačih in tujih strokovnjakov za jezikoslovje, ki bodo v treh dneh obravnavali stideset posamičnih strokovnih tem s področja germanistike. (PFM)

GLEDALIŠČA
SLOVENIJA

LJUBLJANA

DRAMA SNG (061/221-511) B. Friel: PLES V AVGUSTU (danes, 13. 5., ob 19.30 uri). Za abonma Dijaski 4 večer- ni in izven.

B. Friel: PLES V AVGUSTU (petek, 14. 5. ob 19.30 uri) Za izven in konto.

M. Frisch: DON JUAN ALI LJUBEZEN DO GEOMETRIJE (sobota, 15. 5. ob 19.30) Za abonma Sobota in izven (konto). Režija : Barbara Hieng- Samo- bor.

MALA DRAMA (061/221-511)

Ivan Cankar: PISMA ANI (danes, 13. 5. ob 20. uri). Za izven in konto.

W. Allen: ZAIGRAJ SE ENKRAT, SAM (petek, 14. 5., ob 17. in 20. uri). Za iz- ven. Vечerna predstava je razprodana, za popoldansko je na voljo še nekaj vstopnic.

A. Nicolaj: PRVA KLASA (sobota, 15. 5. ob 20 uri) Za izven in konto. Kome- dija o starejši generaciji za vse genera- cije.

OPERA (061/331-945)

Giacomo Puccini: TRIPTIH- PLASC, SESTRA ANGELIKA, GIANNI SCHIC- CHI (sobota, 15. 5., ob 19. uri, PRE-

PRVA KLASA - D. Benedičič, J. Souček, I. Zupancič (foto T. Stojko)

MIERA). Dirigent Loris Voltolini, reži- ser Kresimir Dolencić, scenograf Dali- bor Laginja, kostumograf Goran Lelas, koreograf Matjaz Faric.

MESTNO GLEDALIŠČE LJUBLJAN- SKO (061/210-852)

A. Dorfman: DEKLICA IN SMRT (da- nes, 13. 5., ob 19.30 uri). Za abonma Četrtek in izven..

J.B.P. Moliere: AMFITRION (petek, 14. 5. ob 19.30 uri). Za abonma Petek in izven.

L. Jagodic, M. Pokorn, B. Tadel: KLI- NIKA TIVOLI D.O.O. (petek, 14. 5. ob 22 uri) Za izven in konto.

E. Flisar: KAJ PA LEONARDO (sobota, 15. 5. ob 19.30) Za Izven in konto. **Zadnja ponovitev v tej sezoni!**

KUD FRANCE PRESEREN (061/332-288)
GLEDALIŠČE ANE MONRO - VARIE- TE (danes, 13. 5. ob 22 uri).

FURLANIJA-JULIJSKA KRAJINA

TRST

KULTURNI DOM

Danes, 13. t. m., ob 14. uri - Cehov »Česnjev vrt«. Režija Boris Kobal.

Jutri, 14. t. m., ob 10.00 in ob 10.45 - Recital za sole - GLAS KORENIN. Spo- ročilnost kulture med mejami. Pripra- vil Filibert Benedičić z odlomki iz del A. Gradnika, B.Pahorja, M. Kosute, M. Mijot, I. Grudna, O. Zupanciča in S. Kosovela.

DVORANA TRIPCOVICH

Operna sezona in Baleti 1992/93

Danes, 13. t. m., ob 20. uri (red E) - J. S. Bach »Kaffee - Kantate« in J. Brahms »Rinaldo«. Dirigent Charles Farcombe. Režija Ivan Stefanutti. Četr- ta ponovitev v soboto, 15. t. m., ob 17. uri (red S).

Predprodaja vstopnic za baletne pred- stave »Trieste danza«: »Ma mère l'oye« M. Ravela in »La giara« A. Cas- selle, v sodelovanju s stalnim gleda- liščem Furlanije-Juljske krajine je že v teku pri blagajni Dvorane Tripovich: 9-12, 16-19 (zaprt ob ponedeljkih).

KOROŠKA

CELOVEC

MESTNO GLEDALIŠČE

Danes, 13. t. m., ob 19.30 bo na sporedu »Je- sus Christ Superstar« - rockopera Andrewa

ZA NAJMLAJŠE
SLOVENIJA

MARIBOR

LUTKOVNO GLEDALIŠČE

(062/26-748)

J. Synkova: MALA CAROVNICA (danes, 13. 5. ob 8.30 in 10.30 uri) Predstava je za OS Martin Kosak.

SENTJAKOBSKO GLEDALIŠČE

(061/312-860)

Z. Petan: ZMAGOSLAV SLOVEN, DIKTATOR DE LUXE. (danes, 13. 5. ob 16.30 uri). Režija: Zarko Petan O. Scheinpflugova: FILM SE MU JE UTRGAL (OKENCE) (sobota, 15. 5. ob 19.30. uri; PREMIERA. Za abonma red Premierski in izven, nedelja, 16.5. ob 16. uri za abonma Nedeljski popoldan- ski in za izven). **Zadnja premiera v tej sezoni!** Veseloigra v starih dejanjih. Nastopajo: Sonja Pavcic, Jasmina Pecar, Irena Mrak, Bojan Visterm in drugi; igro je pripravil Peter Ovsec.

KD SPANSKI BORCI (061/448-920)

SHOW ANSAMBEL MUSICAL, musi- cal iz Zagreba (petek, 14. 5., ob 20. uri).

MARIBOR

DRAMA SNG (062/221-206)

D. Alighieri: LA DIVINA COMMEDIA - INFERNO (danes, 13. 5., ob 19.30 uri) Predstava je za red Petek 2.

OPERA

G. Verdi: LA TRAVIATA (petek, 14. 5., ob 17. uri). Reziser Waslaw Orlikow- sky, dirigent Stane Jurgec. Za izven.

CELJE

SLOVENSKO LJUDSKO GLEDALIŠČE (063/25-332)

Ionesco: KRALJ UMIRA (sobota 15. 5. Ob 19.30) Reziser Matjaz Latin. Gosto- vanje AGRFT iz Ljubljane. Za izven.

KRANJ

PRESERNOVO GLEDALIŠČE (064/222-701)

Ray Cooney: ZBEZI OD ZENE, komedija (danes, 13. 5. ob 20.30 uri). Gostovanje v Novi Gorici.

Miro Gavran: MOZ MOJE ZENE, ko- medija (danes, 13. 5. ob 20. uri). Go- stuje Moje gledališče iz Ljubljane (Spanski borci) za abonma Rumeni, konto in izven.

Ray Cooney: ZBEZI OD ZENE, kome- dija (petek, 14. 5. ob 20.30 uri). Gosto- vanje v Novi Gorici.

Miro Gavran: MOZ MOJE ZENE, ko- medija (petek 14. 5. ob 20.00 uri) Go- stuje Moje gledališče iz Ljubljane (Spanski borci). Za abonma Petek II.,Konto in izven.

NOVA GORICA

PRIMORSKO DRAMSKO GLEDALIŠČE (065/25-326)

R. Cooney: ZBEZI OD ZENE (danes, 13. 5. ob 20.30. uri v Solkanu). Gosto- vanje PG Kranj. Za red četrtek in iz- ven.

R. Cooney : ZBEZI OD ZENE (petek, 14. 5. ob 20.30 uri v Solkanu). Gosto- vanje PG Kranj za red Petek-A in iz- ven.

GLEDALIŠČE ROSSETTI

V ponedeljek, 17. t. m., bo nastopila baletna skupina iz Toskane. Predpro- daja vstopnic je v teku, posebni popu- sti za abonente gledališča Rossetti in Verdi.

Od 19. do 30. t. m. gostovanje gleda- liske skupine Teatro di Roma z Goldo- nijevo »La bottega del caffè«. Režija Mario Missiroli. Predstava v abon- maju: odrezek st. 11. Predprodaja vsto- pnic pri blagajni v Pasazi Protti in v gledališču Rossetti.

GLEDALIŠČE CRISTALLO LA CONTRADA

Od 19. do 23. maja bodo v sodelovanju z obcinskim gledališčem G. Verdi na sporedu predstave izven abonmaja z naslovom »L'amore è un treno«. Pri- sluhnili bomo ariam najslavnejših ope- ret z D. Mazzucato, Max Renée Cosot- tijem. Režija Francesco Macedonio in glasbena oprema G. Gori, klavirska spremljava Livio Cecchelin.

Sezona La Contrade se bo zaključila s predstavami »Dentro e fuori mura« - gledališče v narečju. Predstave bodo na sporedu od 24. do 30. maja.

Lloyda Webberja. Ponovitev v soboto, 15. t. m., ob 19.30.
Jutri, 14. t. m., ob 19.30 Gaetano Donizetti »Ljubezenski napoj«.

CELJE

SLOVENSKO LJUDSKO GLEDALIŠČE

G. A. Buerger: LAZNIVI KLJUKEC (danes, 13. 5., ob 9.30 in 11. uri, gostovanje v Seza- ni). Režija Eka Vogelnik.

L. F. Baum: CAROVNIK IZ OZA (danes, 13. 5., ob 11. in 17. uri). Režija Franci Krizaj.

V ljubljanski Mali galeriji je danes, 13. maja ob 19. uri otvoritev razstave Franza Westa, slovitega dunajskega umetnika, ki je poleg številnih osebnih razstav v vodilnih galerijah po svetu sodeloval tudi na pomembnih medna- rodnih likovnih prireditvah.

»Skulpture Franza Westa spadajo v neki neke, ki ne obstaja, razen v iz- gubljenih trenutkih. Ta neke je tam, kjer gledalec občuti, da je v popku sveta - ne svojega sveta, temveč sveta - in obenem priznava, da je mnogo drugih popkov, na primer skulptura, s katero se srečuje.« (Iz spremnega kataloga, kjer je umetnika predstavil Bart De Bäre, eden od starih selek- torjev lanskega Documente). Razstava sodi v ciklus Velika imena sodob- ne svetovne umetnosti in so jo postavili s sodelovanjem Ambassade repu- blike Avstrije v Ljubljani.

RAZNE PRIREDITVE
SLOVENIJA

LJUBLJANA

FILOZOFSKA FAKULTETA (061/150-001)

Predavanje trzaskega zgodovinarja GIAM- PAOLA VALDEVITA (danes,13. 5., ob 18. uri, predavalnica 102). Predavanje bo v an- gleščini.

HALA TIVOLI

HARE KRISHNA FESTIVAL (15. 5. ob 20 uri). Programske točke: Koncert bhajan glas- be; Multivizijski show; Reinkarnacija; Preda- vanje iz modrosti indijskih ved; Mantra Rock Dance.

KLUB K 4 (061/113-282)

IRISCH FOLK PARTI (danes, 13. 5. ob 22. uri).

VODNIKOVA DOMACIJA

Pomladni literarni večer ob izidu novitet no- vgoriskih avtoric: VIDE MOKRIN - PAUER in MARIJE MRCINA (danes, 13. 5., ob 20. uri).

FURLANIJA-JULIJSKA KRAJINA

NABREŽINA

KD Igo Gruden

Jutri, 14. t. m., ob 20.30 srečanje s pisateljem Alojzem Rebulo in predstavitev italijanskega prevoda knjige »V Sibilinem vetru«. Pisa- telja bo predstavil Miran Kosuta, odlomke iz knjige pa bosta brali Miranda Caharija in Pa- trizia Vascotto.

GLASBA

SLOVENIJA

LJUBLJANA

SLOVENSKA FILHARMONIJA

Koncert otroških in mladinskih pevskih zborov (danes, 13. 5., ob 17. uri).

SLOVENSKA FILHARMONIJA

Letni koncert mešanega zbora ANTON FOERSTER (danes, 13. 5. ob 19.30 uri, Ve- lika dvorana).

KRANJ

GIMNAZIJA

Srečanje zenskih, moskih in mešanih pev- skih zborov. (14. in 15. 5. ob 19.30 uri).

POSTOJNA

MESTNA KNJIZNICA

Ciril RIBICIC bo danes, 13. 5. ob 19. uri v ci- talnici predstavil svojo knjigo RAD SEM JIH IMEL. Avtorja bo predstavil Peter Bekes.

VELENJE

KNJIZNICA VELENJE

Pogovor z Dragom Jancarjem (danes, 13. 5., ob 20. uri).

FURLANIJA-JULIJSKA KRAJINA

TRST

GLEDALIŠČE MIELA

Od 17. do 19. t. m. bo na sporedu ciklus fil- mov v angleščini z naslovom Remembering, ki ga prirejajo British Film Club, La Cappella Underground, Zadruga Bonaventura in Ita- lijansko-amerisko združenje.

KUD FRANCE PRESEREN

(061/332-288)

Promocija ob izidu CD plosce DEMOLI- TION GROUP (petek, 14. 5., ob 20. uri), ene najizrazitejših zasedb slovenskega alter rocka.

TRŽIČ

OBCINSKO GLEDALIŠČE

V ponedeljek, 17. maja, ob 20.30 niz Danubio - Una civiltà musicale.- koncert pianista Louisa Lortieja. Izvajal bo Ludwig van Beethovnovne sk- ladbe.

S DANIELE (VIDEM)

Danes, 13. t.m., ob 21. uri Spomladanski koncert. Nastopil boVidemski filharmonični orkester. Koncerte organizirata videmska pokrajina in odbornistvo za kulturo.

Naslednji koncerti bodo: jutri, 14. t.m., ob 21. uri v Tolmecu in v soboto, 15. t.m., ob 21. uri v Huminu (Venezone).

STADION FRIULI

12. junija koncert Vasca Rossija. Predprodaja vsto- pnic je že v teku pri Utat v Pasazi Protti.

RAZSTAVE
SLOVENIJA

LJUBLJANA

CANKARJEV DOM

Na ogled je razstava OSKARJA KO- KOSCHKA - Skice s potovanj. Razstavo si lahko ogledate v Galeriji CD do 6. juni- ja.

V Mali dvorani CD je razstava slik slika- rja TONETA LAPAJNETA.

MALA GALERIJA

Otvoritev razstave FRANZA WESTA, slo- vitega dunajskega umetnika (danes, 13. 5. ob 19 uri).

NARODNI MUZEJ

Razstava ROJSTVO CIPKE.

KULTURNO-INFORMACIJSKI CEN- TER KRIZANKE

Razstava RIHARD JAKOPIC - To sem jaz, umetnik... Iz življenja in dela velikega slikarja.

MESTNA GALERIJA

Do 22. maja je na ogled razstava izbranih del iz retrospektive avstrijskega umetnika HANSA BISCHOFFSHAUSNA.

CEKINOV GRAD (Muzej novejsje zgodovine, 061/323-968)

Do konca maja razstava MENJAVE DENA- RIJA V 20. STOLETJU V SLOVENIJI in raz- stava JANINA KLEMENCICA - Popotna fo- tografija.

GALERIJA KOMPAS

Razstava slikarja iz Sibirije NIKOLAIA RYBAKOVA.

GALERIJA INSULA

Na ogled je razstav grafik akademske sli- karke MIRE LICEN KRMPOTIC.

LEKOVA GALERIJA (Verovškova 57)

Do 11. junija si lahko ogledate razstavo grafik VENA DOLENCA.

LIKOVNO RAZSTAVISCE RIHARD JAKOPIC

Do 29. maja je na ogled razstava članov Zveze druств slovenskih likovnih umet- nikov.

GALERIJA ASTER- HOTEL HOLIDAY INN

Na ogled so dela iz keramike SNEŽANE SOTLAR.

GALERIJA ILIRIJA

Otvoritev razstave slik IRENE POLANEC (danes, 13. 5. ob 18. uri).

FURLANIJA-JULIJSKA KRAJINA

TRST

TK GALERIJA

Na ogled je fotografska razstava Martina Rauchenwalda (Avstrija), Maurizia Frulla- nija (Italija) in Rajka Bizjaka (Slovenija).

GALERIJA CARTESIUS

Do 23. t. m. razstavlja slikar Pino Ferfoglia. Urnik ogleda: 11-12.30, 16.30-19.30, ob praznikih 11-13 (ob ponedeljkih zaprto).

GALERIJA BASSANESE

Do 20. maja je na ogled razstava Paola Patel- lija. Urnik: samo ob delavnikih od 17. do 20. ure.

MUZEJ ZIDOVSKÉ SKUPNOSTI

CARLO IN VERA WAGNER

Na ogled je razstava Srebrnine in sakralne opreme zidovske liturgije. Urnik ogledov: ob nedeljah od 17. do 20. ure, ob torkih od 16. do 18. ure, ob četrkih od 10. do 13. ure.

TRGOVSKI CENTER IL GIULIA

BIVSA PIVOVARNA DREHER

Do 6. junija razstavljajo Salvatore Fiume, Michele Cascella in Norberto. Otvoritev jutri, ob 19. uri.

MIRAMARSKI GRAD

Zgodovinski muzej

Stalna razstava »Nacrti za Miramar«.

MUZEJ REVOLTELLA

Na ogled je stalna razstava »Da Canova a Burri«. V organizaciji Trzaské letovišcar- ske ustanove se vsako soboto ob 10.30 vrsijo vodeni brezplačni ogledi Muzeja Revoltella.

JULIET

Do 25. maja razstavlja Enrico De Par. Na ogled samo ob torkih od 18. do 21. ure.

ART LIGHT HALL

Do 28. maja bo na ogled razstava avstrijske slikarje Gabriele Schurian.

KOROŠKA

CELOVEC

GALERIJA CARINTHIA Alter Pl. 30

Do 30. avgusta 1993 je na ogled razstava Hansa Staudacherja.
Do 5. junija na ogled je razstava Jürgena Brodwolfa.

KNJIGARNA MOHORJEVE

Se danes in jutri je na ogled je razstava fo- tokrožka Koroške dijaske zveze.

KOROŠKA DEZELNA GALERIJA,

Burgg. 8

Na ogled je razstava Suse Krawagna, Michael Keinzer..

KAVARNA UMETNIKOV, Goethepark

1

Do 29. t. m. je na ogled razstava Gabriele Schurian.

MARIBOR

NOVINARSKI KLUB (062/222-251)

Na ogled je razstava slikarja ZLATKA GNE- ZDA.

V četrtek, 13. maja ob 21. uri otvoritev raz- stave del TOMA VRANA.

GALERIJA MEDIA NOX

Na ogled je razstav modnega nakita LORE BOHINC na fotografijah in videu.

BLED

HOTEL ASTORIA

Razstavlja akademska slikarka KLEMENTI- NA GOLJJA.

CELJE

LIKOVNI SALON

Do 15. maja je na ogled razstava likovnih del TUGA SUSNIKA.

HOTEL MERX

Do 30. maja razstava slik JOZETA PERCICA- JUSKINA.

KAMNIK

ARBORETUM - VOLČJI POTOK

Razstava SKULPTURE V NARAVI ak. kiparja Draga Trsarja (27 skulptur, po- stavljenih v sozvočju z naravnim okoljem) je podaljšana do 16. maja.

MOZIRJE

Otvoritev razstave akademskega slikarja DUSANA LIPOVCA.(14. 5. ob 18 uri v Galeriji Mozirje).

MURSKA SOBOTA

POKRAJINSKI MUZEJ (prostori muzeja Grad 2. nadstropje)

Na ogled je razstava SKAVTI IN GO- ZDOVNKI NA SLOVENSKEM.

NOVA GORICA

SPODNJI PROSTORI OBCINE

V soboto, 15. maja ob 20. uri otvoritev RAZSTAV MLADIH AKADEMSKIH SLIKARJEV (M. Cenčić, Giga de Bree in B. Vrčona) in koncert ENZO FABIANI z gosti.

SKOFJA LOKA

GALERIJA FARA

Na ogled je razstava fotografij MARKA NEDŽBALA, arhitekta iz ZDA. Razsta- va bo odprta do 3. junija.

VELENJE

MENJALNIŠKI TEČAJI

12. maj 1993						
menjalnica	Nemška marka (tečaj za 1 DEM)		Avstrijski šiling (tečaj za 1 ATS)		Italijanska lira (tečaj za 100 ITL)	
	nakupni	prodajni	nakupni	prodajni	nakupni	prodajni
A Banka	70,10	71,90	9,90	10,10	7,52	7,81
Atelje 92 Idrija	70,55	71,60	9,80	10,00	7,42	7,65
Avtohisa*	70,45	71,20	9,75	10,00	7,45	7,80
Azur Grosuplje	70,50	71,80	9,90	10,18	7,50	7,78
Banka Vip	70,60	71,65	10,05	10,15	7,49	7,68
Bela vrtnica	70,80	72,50	9,90	10,30	7,50	7,85
Bobr Trzin in Fužine	70,60	71,50	9,95	10,40	7,50	7,85
BTC Terminal Sezana	70,30	71,30	9,80	10,00	7,55	7,70
BTC d.d. Ljubljana*	70,20	71,50	9,80	10,20	7,40	7,70
Come 2 us	70,50	71,50	9,85	10,30	7,45	7,80
Dom na trgu	70,55	71,20	9,97	10,09	7,65	7,74
Emona Globtour*	69,50	71,50	9,80	9,98	7,37	7,60
Eros Ljubljana	70,90	72,00	10,00	11,00	7,60	7,75
Eros Kranj	70,80	72,00	10,00	11,00	7,60	7,75
Feniks Koper*	70,55	72,30	9,80	10,20	7,54	7,75
Feniks Markovec Koper*	70,50	72,30	9,78	10,20	7,55	7,75
Feniks Portoroz*	70,50	72,30	9,80	10,20	7,55	7,75
Fiba Koper	70,50	71,90	9,80	10,00	7,54	7,68
Firadas	71,00	72,00	9,85	10,05	7,40	7,65
Galileo Kozina	70,50	71,80	9,65	9,80	7,55	7,70
Golfturist Domžale	70,50	71,30	9,65	9,98	7,40	7,60
Golfturist Ljubljana	71,00	72,10	9,95	10,20	7,50	7,77
Hida*	71,85	72,00	10,05	10,10	7,66	7,72
Hipotekarna banka Koper	70,15	72,30	9,75	9,95	7,50	7,90
Hram Rožice Mengeš	71,60	71,90	10,05	10,18	7,75	7,85
Hranilno kreditna služba	70,50	71,50	9,88	10,20	7,55	7,85
Idila Sečovelje	71,20	72,40	9,95	10,30	7,65	7,90
Ilirika Ilirska Bistrica	69,70	71,70	9,71	9,99	7,44	7,70
Ilirika Slovenj Gradec	70,50	71,59	9,94	10,07	7,51	7,72
Ilirika Postojna	69,80	71,90	9,71	9,99	7,50	7,69
Ilirika Sezana	70,60	71,59	9,90	10,07	7,59	7,69
Italdesign Nova Gorica*	70,60	71,90	9,95	10,08	7,58	7,70
Klub Slovenijales	70,80	71,90	9,90	10,30	7,55	7,75
Komercialna banka Triglav d.d.	70,02	71,75	9,84	10,16	7,45	7,71
Kompas Hertz Celje*	70,50	71,40	9,90	10,30	7,40	7,70
Kompas Hertz Velenje*	70,50	71,40	9,90	10,30	7,40	7,70
Kompas Hertz Idrija*	70,50	71,40	9,90	10,30	7,40	7,70
Kompas Hertz Tolmin*	70,50	71,40	9,90	10,30	7,40	7,70
Kompas Hertz Novo Mesto*	70,50	71,40	9,90	10,30	7,40	7,70
Kompas Hertz Krško*	70,50	71,40	9,90	10,30	7,40	7,70
Kompas Hertz Bled*	70,50	71,40	9,90	10,30	7,40	7,70
Kompas Fintrade	70,70	71,69	9,90	10,19	7,50	7,79
Kompas Holidays	71,40	71,80	9,90	10,15	7,60	7,80
Libertas Koper*	70,70	71,80	9,88	10,05	7,57	7,76
Ljubljanska banka d.d.	69,30	72,70	9,80	10,33	7,37	7,85
LB Banka Zasavje d.d. Trbovlje	69,40	71,40	9,86	10,15	7,20	7,71
LB Dolenjska banka NM	69,40	72,50	9,80	10,10	7,50	7,80
LB Komercialna banka NG*	68,60	71,60	9,51	10,08	7,01	7,69
LB Kreditna banka MB d.d.*	69,50	71,90	9,84	10,20	7,20	7,76
LB Splošna banka Celje	70,00	72,50	9,57	10,30	7,27	7,82
LB Splošna banka Koper*	69,13	72,52	9,44	9,91	7,18	7,64
Ma Vir	71,00	71,90	9,90	10,30	7,50	7,90
Madai Nova Gorica*	71,00	72,00	9,95	10,15	7,62	7,70
Madai Sempeter*	71,00	72,00	9,95	10,15	7,62	7,70
Media*	71,50	72,20	10,00	12,00	7,75	8,00
Niprom I*	71,00	72,00	10,00	10,20	7,64	7,78
Niprom II*	71,00	72,00	10,00	10,20	7,64	7,78
Otok Bled	70,80	71,80	9,96	10,07	7,41	7,64
Optimizem Lož*	70,30	72,30	9,82	10,25	7,45	7,80
Optimizem Postojna*	69,75	72,20	9,70	9,90	7,53	7,69
Petrol*	71,90	72,10	10,00	10,20	7,65	7,75
Pigal Solkan*	70,60	71,70	10,00	10,15	7,59	7,72
Pigal Kobarič*	70,60	71,70	10,00	10,15	7,59	7,72
Pigal Obutek*	70,60	71,70	10,00	10,15	7,59	7,72
Pigal Diskont*	70,60	71,70	10,00	10,15	7,59	7,72
Poštna banka Slovenije*	70,20	71,50	9,85	10,20	7,30	7,70
Probanka Maribor	69,45	71,90	9,85	10,20	7,40	7,75
Publikum Ljubljana	71,00	71,09	10,05	10,18	7,70	7,79
Publikum Celje	70,90	71,75	10,00	10,29	7,50	7,74
Publikum Dobova	70,30	71,50	9,61	10,80	7,05	7,60
Publikum Kostanjevica	70,30	71,50	9,61	10,80	7,05	7,60
Publikum Krško	70,30	71,50	9,61	10,80	7,05	7,60
Publikum Maribor	70,45	71,59	9,95	10,09	7,35	7,69
Publikum Metlika	70,00	72,00	9,90	10,10	7,50	7,70
Publikum Mozirje	70,40	71,60	9,95	10,38	7,40	7,69
Publikum Novo Mesto	70,00	72,00	9,90	10,10	7,50	7,70
Publikum Piran	70,40	71,95	9,85	10,05	7,58	7,79
Publikum Tolmin	70,60	71,59	9,95	10,07	7,59	7,74
Publikum Sevnica	70,60	71,70	9,91	10,20	7,40	7,65
Publikum Sentilj	70,30	71,65	9,92	10,24	7,35	7,69
Publikum Sentjur pri Celju	70,90	71,79	9,97	10,15	7,50	7,69
Publikum Trebnje	70,10	72,40	9,90	10,10	7,50	7,72
Publikum Zagorje	70,80	71,39	9,90	10,10	7,40	7,69
Publikum Zalec	71,00	71,75	9,98	10,29	7,50	7,75
Roja	71,50	72,20	9,91	10,10	7,65	7,75
Sit - on	70,80	71,75	9,95	10,16	7,60	7,85
SKB d.d. Ljubljana**	70,80	71,80	10,06	10,20	7,65	7,75
Slovenijaturist Ljubljana	71,40	72,00	10,50	11,50	7,58	7,80
Slovenijaturist žel. p. Ljubljana*	71,20	72,05	9,95	10,15	7,50	7,77
Slovenijaturist žel. p. Maribor*	70,00	72,00	9,90	10,00	7,00	7,50
Sl. hran. in posojilnica Kranj	70,50	71,80	9,90	10,10	7,40	7,60
Slovenska investicijska banka*	70,40	71,60	9,80	10,10	7,50	7,78
Sonce	70,80	71,50	9,98	10,10	7,50	7,80
SZKB d.d. Ljubljana	70,50	71,50	9,88	10,20	7,55	7,85
Tartarus Postojna	69,52	72,10	9,61	9,93	7,41	7,68
Tenours Domžale	71,00	71,90	9,80	10,10	7,50	7,90
Tori*	70,70	71,70	9,80	10,30	7,45	8,00
Upimo	71,70	71,90	10,05	10,10	7,70	7,80

Tečaj velja danes: * Zračunavajo provizijo: ** Menjalnice niso poslane podatkov: —

MENJALNICA HIDA
Pokrita tržnica Ljubljana
MENJAMO TUDI LIRE, DOLARJE, FRANK, KRONE, FUNTE IN GULDNE
VEDNO NA ZALOGI TUDI HRVAŠKI DINARJI
Delovni čas: 7.00 do 19.00 Tel.: 061/126-111, 127-273

BANKA SLOVENIJE

Tečajna lista št. 91 z dne 12. maja 1993 — Tečaji veljajo od 13.5.1993 od 00.00 ure dalje

ZA DEVIZE						
država	šifra	valuta	enota	nakupni	srednji	prodajni
Avstralija	036	avstr. dolar	1	75,7014	75,9292	76,1570
Avstrija	040	šiling	100	954,9172	957,7906	960,6640
Belgija	056	frank	100	326,6132	327,5960	328,5788
Kanada	124	dolar	1	84,7971	85,0523	85,3075
Danska	208	krona	100	1741,8925	1747,1339	1752,3753
Finska	246	marka	100	1952,8275	1958,7036	1964,5797
Francija	250	frank	100	1991,7900	1997,7833	2003,7766
Nemčija	280	marka	100	6717,6727	6737,8864	6758,1001
Grčija	300	drahma	100	—	49,6919	49,8410
Irska	372	funt	1	—	163,7980	164,2894
Italija	380	lira	100	7,2853	7,3072	7,3291
Rep. Hrvaška	385	hrv. dinar	100	—	5,4000	—
Japonska	392	jen	100	96,6673	96,9582	97,2491
Nizozemska	528	gulden	100	5986,7900	6004,8044	6022,8188
Norveška	578	krona	100	1587,7220	1592,4995	1597,2770
Portugalska	620	escudo	100	72,2150	72,4323	72,6496
Švedska	752	krona	100	1460,7597	1465,1534	1469,5489
Švica	756	frank	100	7407,5777	7429,8673	7452,1569
Velika Britanija	826	funt sterling	1	166,3967	166,8974	167,3981
ZDA	840	dolar	1	108,1814	108,5069	108,8324
Evropska Skupnost	955	ECU	1	131,2835	131,6785	132,0735
Španija	995	peseta	100	91,4947	91,7700	92,0453

Opomba: Tečaj hrvaškega dinarja se uporablja za izkazovanje rezultatov iz poslovanja z Republiko Hrvaško, kjer je omenjena valuta plačilno sredstvo.

Cena za vpis v odstotkih in tekoča nominalna vrednost dvodelnih blagajniških zapisov Banke Slovenije na dan 13. MAJA 1993

št. dni do zapadlosti	veljavni srednji tečaj BS za 1 DEM	cena za vpis v % od nominalne vrednosti (tečaj)			tekoča nominalna vrednost za APOEN (v SIT)			
		(A) tolarski del	(B) devizni del	skupaj	APOEN	(A) tolarski del	(B) devizni del	skupaj
1) BLAGAJNIŠKI ZAPISI, IZPLAČLJIVI 10. JUNIJA 1993:					1.000.000	642.515	669.822	1.312.338
28		128,5031%	133,9645%	131,2338%	100.000	64,252	66,982	131,234
1) BLAGAJNIŠKI ZAPISI, IZPLAČLJIVI 5. OKTOBRA 1993:					1.300.000	636,624	655,920	1.292,543
145		97,9421%	100,9107%	99,4264%	130.000	63,662	65,592	129,254

MENJALNI TEČAJ ZA HRD

12. MAJ 1993	v SIT za 100 HRD	
menjalnica	nakupni	prodajni
Azur Grosuplje	5,00	6,00
Fiba Koper	4,80	6,30
Hida*	4,00	6,00
Idila Sečovelje	5,00	6,50
Italdesign	4,50	7,00
Libertas Koper*	4,70	6,50
Niprom I in II*	5,00	6,20
Otok Bled	3,96	6,02
Slovenijaturist žel. p. Lj.*	—	6,00
Tenours Domžale	4,50	8,00
Tori	5,00	8,00

Tečaj velja danes:*

TRŽAŠKA KREDITNA BANKA

12. MAJ 1993	v LIRAH	
valuta	nakupni	prodajni
ameriški dolar	1465,00	1510,00
nemška marka	917,00	937,00
francoski frank	270,00	279,50
holandski gulden	815,00	841,00
belgijski frank	45,00	46,00
funt sterling	2265,00	2330,00
irski sterling	2222,00	2290,00
danska krona	236,50	245,00
grška dramma	6,50	7,10
kanadski dolar	1155,00	1192,00
japonski jen	12,90	13,70
švicarski frank	1010,00	1033,00
avstrijski šiling	129,50	134,00
norveška krona	215,00	223,00
švedska krona	198,50	205,50
portugalski escudo	9,60	10,40
španska peseta	12,30	12,90
avstralski dolar	1030,00	1065,00
madžarski forint	10,00	15,00
slovenski tolar	12,75	13,50
hrvaški dinar	0,50	0,80

TEČAJ TOLARJA V TUJINI

12. MAJ 1993			
država	banka	nakupni	prodajni
Avstrija	Posojilnica Pliberk	11,00	12,00
Avstrija	Posojilnica Železna Kapla	10,30	11,30
Avstrija	Posojilnica Borovlje	9,50	10,65
Avstrija	Posojilnica Šentjakob	9,80	10,60
Avstrija	Posojilnica Ločilo	10,00	10,80
Italija	Kmečka banka Gorica	12,70	13,40
Italija	Tržaska kreditna banka	12,75	13,50

HRVAŠKA / POMANJKANJE ELEKTRIČNE ENERGIJE

Temo bodo preganjali z italijansko elektriko

Območje od Dubrovnika do Paga je povprečno osem ur na dan brez elektrike, redukcije pa naj bi kmalu odpravili

REKA - Primanjkljaj elektrike iz krške nuklearne je Hrvaska nadomestila s takojšnjim uvozom iz Italije na podlagi t. i. »pomoci ob okvari«. Kot je izjavil Bozidar Kolega, direktor sektorja za upravljanje elektro-

GORAN MORAVCEK

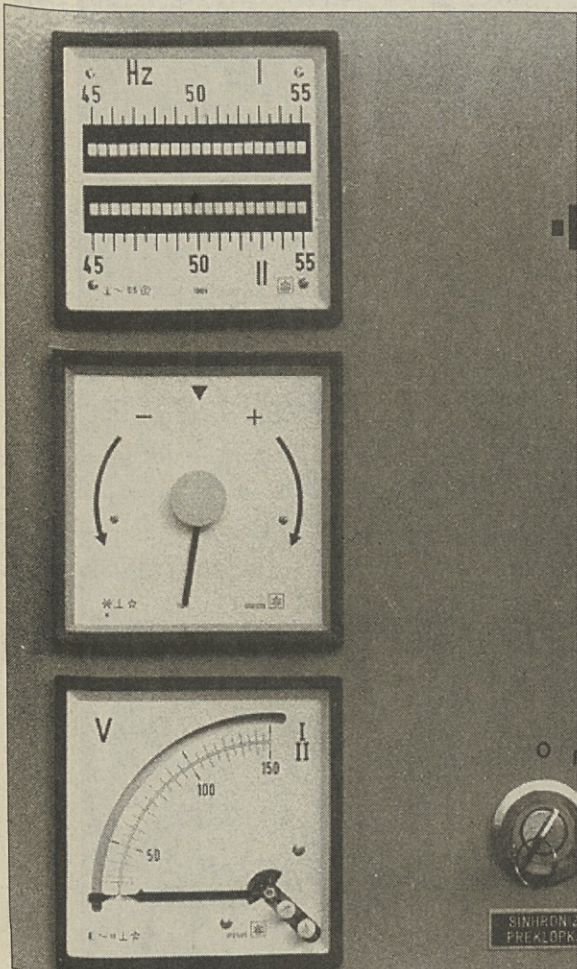
nergetskega sistema hrvaskega elektrogospodarstva, znova obratuje ta termoelektrarna na Reki in v Sisku, kjer so koncali remont, njuna

moc okoli 350 megavattov pa je dovolj, da pokrije dnevni primanjkljaj 7, 5 milijonov kilovattnih ur električne energije iz JE Krško.

Kljub temu pa položaj na Hrvaškem ni idiličen, saj precejšen del države vsak dan občuti posledice elektroenergetske suše. V Dalmaciji ima območje od Dubrovnika do otoka Paga povprečno osem ur na dan električne redukcije, to pa traja s presledki že štirideset dni. Tezave so se začele ob koncu januarja, ko so Srbi, ki so se umikali z območja Peruce, minirali jez. Srbski uporniki so minirali tudi daljnovode v srednji Dalmaciji, zaradi vojaških operacij pa Dalmacija ni povezana z elektroenergetskim sistemom Hrvaške. Elektriko je prejela na podlagi sporazuma z BiH iz te države, odkar pa so izbruhnili spopadi med Hrvati in Muslimani v osrednji Bosni in Mostarju, tudi iz tega vira elektrike ni več. Po dogovoru naj bi prejela Dalmacija odtočeno dnevno okoli dva milijona kilovattnih ur. Odgovorni v hrvaškem elektrogospodarstvu trdijo, da so namesto dobav iz BiH sosednji državi poslali več

kot 4, 3 milijona kilovattnih ur in so se odločili, da tega ne bodo več počeli, ker se naglo prazni akumulacija Buško blato, izpraznitev le-te pa bi lahko pahnilo Dalmacijo v popolno temo.

Vojaski spopadi med Hrvati in Muslimani so vplivali na to, da sta se elektroenergetska sistema Hrvaške in BiH ločila. Tukaj trdijo, da je prišlo do tega zato, ker elektrarne v porečju Cetine proizvajajo dovolj elektrike za reducirano porabo v Dalmaciji, ni pa je dovolj še za sosedno državo. Na hrvaško vlado letijo hude kritike zaradi redukcij v Dalmaciji. Kratkoročno skusa jo pomanjkanje ublažiti z generatorji in ladjami elektrarnami, dolgoročno pa računajo na podmorski električni kabel od Reke do Dalmacije. Razen tega so napovedali graditev večje termoelektrarne v Dalmaciji, tukajšnji jedrski lobi pa se vedno vztraja pri zamisli o graditvi nuklearke. Javnost takšnim načrtom nasprotuje, zato se vedno ni jasno, kako bo Hrvaška dolgoročno stabilizirala elektroenergetski položaj. Premier Nikica Valentić je napovedal, da bo redukcij kmalu konec tudi v Dalmaciji, vendar teh svojih obljub ni natančneje pojasnil.

Kazalci vendarle še niso na ničli (Foto: S. Živilović/TRIO)

SRBIJA / SIVA EKONOMIJA

Nujnost preživetja

Lani je delež sive ekonomije v družbenem proizvodu ZRJ znašal 29,4 odstotka - Veriga dinar-devize-nepremičnine

BEograd - Po uradnih ocenah se je obseg sive ekonomije v primestnih registriranih družbenim proizvodom v ZR Jugoslaviji v desetih letih (od leta 1981 do 1991) povečal za več kot 10 odstotkov in se nato samo v letu 1992 spet povisal za 10 odstotkov oziroma na 41, 7 odstotka, kar pomeni, da je na 100 dinarjev registriranega družbenega proizvoda ustvarjenih 41, 7 dinarja neregistriranega družbenega proizvoda. Letos lahko pričakujemo tudi več kot 50-odstotno realizacijo v sivi ekonomiji, ki se kaže skoraj v vseh oblikah gospodarskih dejavnosti. Ti odstotki so prav tako podprti z izjavami »izvedencev« crne borze, ki ne govorijo zaman: »Danes je najbolj

donosno, če denar spreminjate v devize, devize pa pretapljate v blago in nepremičnine.«

V registriranem in celotnem družbenem proizvodu ZRJ je znašal delež sive ekonomije v letu 1991 23, 7 odstotka, lani pa 29, 4 odstotka. Poleg črne deviznega trzisa ter nelegalnega uvoza in izvoza obsegajo dejavnosti sive ekonomije predvsem tihotapljenje vseh različnih vrst blaga, ki ga primanjkuje; delo na črno v obrtnih, prometnih, gradbeniških in drugih dejavnostih; izrabljanje delovnega časa, materiala in opreme družbenih podjetij v zasebne namene; zadrževanje blaga v prikovanju podražitev in njegov plasman na črno trzišče; črne gradnje; pro-

tizakonito prilascanje skupnih prostorov v stanovanjskih zgradbah in njihova adaptacija za osebno rabo; protizakonito zadrževanje gotovine, zunanaj kanalov plačilnega prometa, in to zaradi spekulativnega nakupa in prodaje deviz.

Ena od vidnih oblik sive ekonomije je tudi prodaja različnega blaga na zelenih tržnicah. V strogem srediscu Beograda kar četrtno tržnice Zele-ni venac vsak dan zasedajo preprodajalci vseh narodnosti, begunci, do nedavnega pa tudi ruski in romunski »turisti«. V zadnjem času takšna prodaja dobiva konkurenco v zasebnih prodajalnah, kjer je močnejše odkriti izdelke, katerih cene so nižje od družbenih.

Skoraj vsak petek na tržnici ponujajo tudi izdelke iz paketov Unproforja. Skladno s potrebami je močeno v teh »menjalnicah« po oderuško nizkih tečajih zamenjati tudi druge vzhodnoevropske valute, kot so zloti, krone in levi. Promet na črni devizni borzi pa vseeno usiha, saj državljani prodajajo le po 10 do 50 nemških mark. Eden izmed njih pravi: »Minili so časi, ko sem lahko "odprl menjalnico" in dal v prodajo nekaj 10.000 nemških mark. Danes tvegam že z 2000 markami, saj nimam nobenega zagotovila, da bom zvečer za prejeti denar se lahko dobil svojega nazaj. Z dinarji seveda ne smem pričakati jutra.«

(Z.H.)

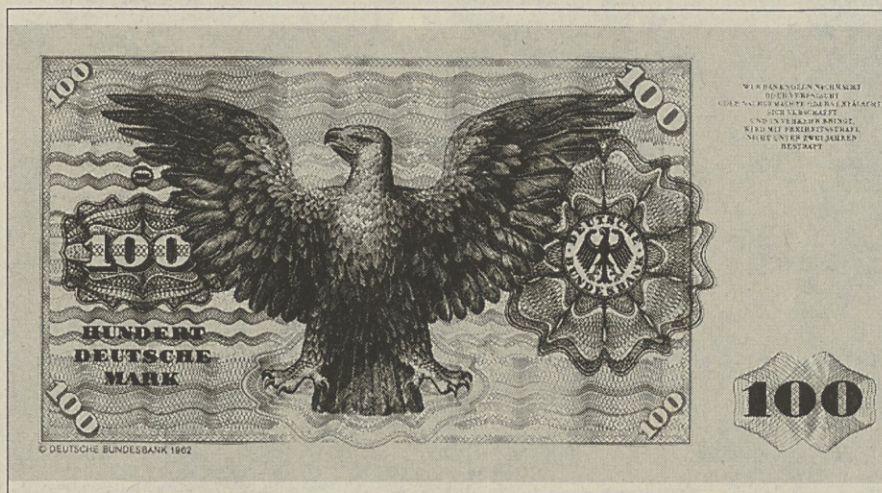

V raznovrstni ponudbi na beograjskih ulicah je poskrbljeno tudi za uho (Foto: Tomi Lombar/ TRIO)

EVROPSKA SKUPNOST / MEDVALUTNA RAZMERJA

Sistem ne potrebuje večjih popravkov

Poročilo denarnega odbora ugotavlja, da bi morale države le spoštovati pravila

Marka vztraja v evropskem sistemu medvalutnih razmerij

BRUSELJ - Zahteve za celovito preoblikovanje mehanizma medvalutnih razmerij Evropske skupnosti (ES) bo njen denarni komite v poročilu, ki bo po pričakovanjih dokončano v tork, najbrž zavrnil, pravijo monetarni viri. Kljub pritiskom, ki jih je bilo slišati iz Velike Britanije in Irske, da potrebuje medvalutni mehanizem temeljito reformo, pa poročilo pravi, da ob dnevnem pretoku kapitala v tujih valutah v vrednosti 880 milijard dolarjev, države pač ne morejo upati, da bi mogle vsaka zase premagati pritisk dnamnih trgov, če pa bi nastopale družno, bi se lahko nadejale uspeha. Države naj umaknejo politiko iz medvalutnih razmerij, priporoča omenjeno poročilo. (Reuter)

galski eskudo, špansko pezo in irski funt pa prisilila v devalvacijo.

Komite sestavljajo namestniki guvernerjev centralnih bank in predstavniki zakladnic iz dvanajstih držav članic. Svoje delo so praktično dokončali že prejšnji mesec in monetarni viri pravijo, da bo torkov sestanek le formalnost.

Udeleženci pogovorov prejšnji mesec pravijo, da poročilo ugotavlja, da mehanizem medvalutnih razmerij ne potrebuje večjih popravkov. Priporočajo le, naj bi ga v večji meri spoštovali pri uporabi sedanjih pravil in izboljšali medsebojno sodelovanje med državami članicami. To se skoraj v celoti ujema s stališčem komiteja guvernerjev centralnih bank ES, ki so svoje poročilo o isti

zadevi že dokončali.

Obe poročili podprla tudi Mednarodni denarni sklad in Skupina desetih industrijskih držav. Tudi ti dve poročili preprosto ugotavljata, da države, ki se želijo ubraniti napadov valutnih spekulacij, nimajo druge izbire, kot da pravočasno spravijo v red svoje gospodarstvo in svojo politiko.

Vsa poročila poudarjajo, da ob dnevnem pretoku kapitala v tujih valutah v vrednosti 880 milijard dolarjev, države pač ne morejo upati, da bi mogle vsaka zase premagati pritisk dnamnih trgov, če pa bi nastopale družno, bi se lahko nadejale uspeha. Države naj umaknejo politiko iz medvalutnih razmerij, priporoča omenjeno poročilo. (Reuter)

EVROPA / PIVOVARSKA INDUSTRIJA IŠČE NOVE PIVCE

Zadnje upanje so ženske

Evropski pivovarji plačujejo drage reklamne akcije, da bi povečali prodajo, ki očitno pada - Prihodnost vidijo v posebnih vrstah piva brez alkohola

HANS DE JONGH / REUTER

AMSTERDAM - Evropska pivovarska industrija se sooča z upadanjem tradicionalnega števila pivcev piva po vrsti let, ko je bila poraba stabilna. Upa, da ji bodo marketinske kampanje zavarovale njene dobičke. Delež mladih pivcev piva, ki so tradicionalni porabniki te pijače, v evropskem prebivalstvu upada, zato se pivovarji obračajo k ženski populaciji, ki jo v številnih reklamnih kampanjah želijo nagovoriti, naj vendar pije pivo, ki da je eksotična pijača po zadnji modi.

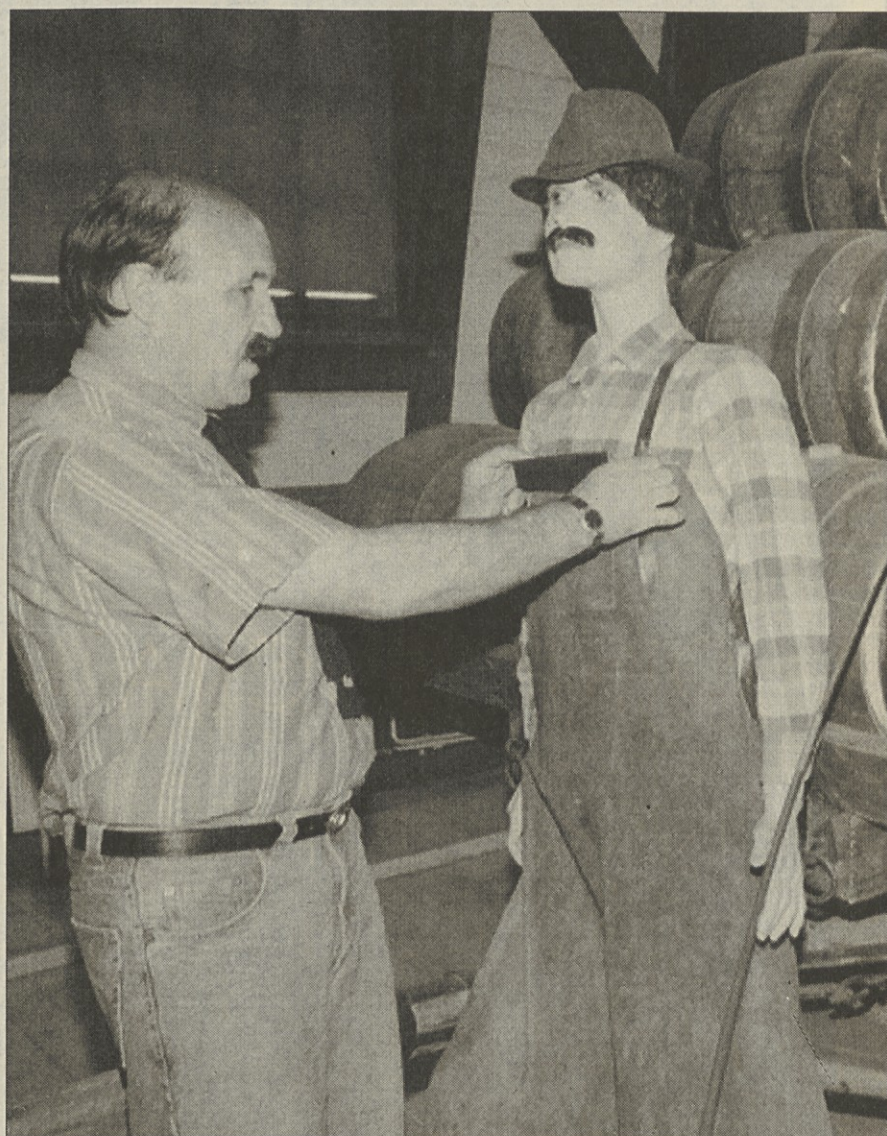
Statistični urad ES v Luksemburgu - Eurostat - predvideva, da se bo skupina moskih med 15 in 30 letom v prebivalstvu članic ES zmanjšala na 32, 8 milijonov v letu 2000 z nekdanjih 39, 1 milijona, kolikor jih je bilo leta 1990. John Wakely, analitik pri posredniški hiši Lehman Bros. v Londonu, omenja prav to kot poglaviti razlog, zaradi katerega bi se utegnile poraba piva v Evropi zmanjševati za odstotek ali dva vsako leto. »Prvič po drugi svetovni vojni se soocamo z manjšo prodajo. To zdaj ne kaže več na zrelost pivovarske industrije, pač pa na njeno usihanje,« zatrjuje. V spopadu s temi skrb zbujajočimi perspektivami plačujejo pivovarji drage reklamne kampanje, ki naj bi spodbudile prodajo posebnih vrst, ki so seveda vse najbolj privlačne, imajo bolj si okus in so bolj osvežujoče kot pijače njihovih tekmecev. »Trženje bo za-

gotovo postalo veliko bolj napadalno,« je prepričan analitik John Spicer pri S. G. Warburgs iz Londona.

Zadnja oglaševalna kampanja največjega evropskega pivovarja, nizozemske družbe Heineken NV, kaže prizor s pomamljivo oblečeno žensko, ki se rence plazi po pulu, da bi se dokopala do svojega vrčka, v katerem se peni brezalkoholno Bucklerjevo pivo. Ciljna skupina za prodajo teh brezalkoholnih piv so nedvomno postale ženske. Poskusi, da bi jih nagovorili, naj pijejo več piva, pa spadajo med običajne prijeme v pivovarski industriji.

Industrijski analitiki so prepričani, da bo upadanje števila tradicionalnih potrošnikov piva po vsej verjetnosti pripeljalo do konsolidacije te industrije, vendar hkrati pripominjajo, da bo ta proces počasen ter da v njem ni pričakovati večjih združevanj med poglavitnimi igralci.

Pivovarji, ki nimajo tako vrhunske trzne podobice, tvegajo, da bodo izgubili svoj delež na trzišču ali vsaj zmanjšali svoje zaslužke. »Tudi zelo velike družbe, ki imajo dobro utrjen položaj v srednjem segmentu trzišča piva, utegnejo postati žrtve,« meni Wakely. Drugi in tretji največji evropski proizvajalec piva, danski Carlsberg in francoski BSN, utegnata biti v tem smislu precej ranljiva pri zmanjševanju trzišča, opozarja Wakely. »Dobički sicer ne bodo izpuhte-

Pivovarji se bojijo, da bo zmanjkalo pivcev piva (Foto: Tomi Lombar/ TRIO)

li čez noc, utegnejo pa biti precej manjši,« napoveduje.

Ob potegovanju za najbolj uveljavljeno znamko v Zahodni Evropi, se pivovarji ozirajo tudi na Vzhod, kjer njihove možnosti narasčajo. Tudi številni veliki pivovarji, ki so se vložili svoja sredstva na Daljnem Vzhodu,

zdaj iščejo svoje možnosti za nadaljnjo rast v Vzhodni Evropi. Analitiki omenjajo govorice, da si britanski Bass Plc. in francoski BSN se utirata pot v Vzhodno Evropo. Heineken, ki svoje pivo že prodaja na Madžarskem, pa je že napovedal, da se bo širil še naprej, na Poljsko, Cesko, Slovaško, v Bolga-

rijo in Romunijo. »Zaenkrat proučujemo možnosti, da bi začeli s pivovarstvom v manjših krajih,« je izjavil predsednik Heinekena, Ge van Schaik. Prepričan je tudi, »da položaj v Zahodni Evropi stagnira brez kakršne koli verjetnosti, da bi v kratkem času prislo do bistvenega izboljšanja.«

NOVICE

Denar za gospodarske reforme

SOFIJA - Bolgarska delegacija, ki jo vodi namestnik premierja Valentin Karabase, je v obiskala Bruselj, kjer naj bi poiskala denar za naložbe v gospodarske reforme svoje dezele. Delegacija bo nastopila s prošnjo za financiranje kakih petdeset bolgarskih projektov za modernizacijo energetskega sistema, telekomunikacij in kmetijstva, kakor tudi za potrebe privatizacije. Za vse skupaj bi potrebovali devetsto milijonov dolarjev. Projekte bodo predstavili predstavnikom Svetovne banke, Mednarodnega denarnega sklada, Evropske skupnosti, Evropske banke za obnovu in razvoj ter skupini 24 najrazvitejših držav. (Reuter)

Mehaniki imajo najraje chevrolet

WASHINGTON - Po ugotovitvah ankete, ki jo je pripravilo ameriško združenje menedžerjev, bi si najboljši ameriški avtomobilski mehaniki za lastno uporabo izbrali chevrolet, zlasti corvetto. Raziskavo sta opravila proizvajalec maziv Valvoline in nacionalni inštitut za kakovost avtomobilskih storitev. Rezultati kažejo, da so se v zadnjih petih letih precej izboljšale kakovost, tehnologija in zanesljivost ameriških avtomobilov. Poročilo je bila razveseljava novica za korporacijo General Motors, ki se že nekaj časa trudi povrniti sijaj svoji zarjaveli podobni na avtomobilskem trgu. Tretjina anketirancev je uvrstila proizvode General Motorsa med najbolj dodelane, 24 odstotkov se je odločilo za družbo Ford, 22 odstotkov pa za korporacijo Chrysler. Predsednik že omenjenega inštituta je na tiskovni konferenci dejal, da po anketnih ugotovitvah 85 odstotkov mehanikov meni, da so domači avtomobili po kakovosti danes boljši kot pred petimi leti. Omenili so izboljšanje celotne kakovosti in tehnologije, večjo vzdržljivost in zanesljivost. (Reuter)

Američan bo pomagal Tatri

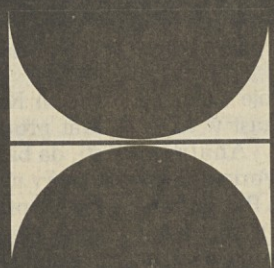
KOPRIVNICE, ČESKA - Nekdanji vrhunski izvršni strokovnjak pri korporaciji Chrysler, Gerald Greenwald, je prevzel predsedovanje v upravnem odboru bolehnega ceskega proizvajalca avtomobilov in tovornjakov Tatra. »Vodilni delničarji, uprava in predstavniki sindikata so nas povabili, naj pomagamo oziviti nekdanj zglede avtomobilsko tovarno,« je dejal Greenwald. »Najprej bomo skušali zagotoviti kontrolo kakovosti in servisiranje prodanih proizvodov ter razširiti prodajo po vsem svetu.« Greenwald in skupina menedžerjev, ki jih je pripeljal s seboj, prejema fiksno letno plačilo, katerega zneska niso želeli objaviti, in imajo petnajstodstotni delež v družbi. Približno sedemdeset odstotkov delnic Tatre ima česki investicijski sklad, ki vodi privatizacijo. (Reuter)

VAŠ STIK S SVETOM TISKA

GRAFICENTER

DISTRIBUCIJA MEDNARODNEGA TISKA PO EVROPI
NAROČNINE NA MEDNARODNE DNEVNICE, REVJE, KNJIGE

ZALOŽNIŠTVO TRŽŠKEGA TISKA
DISTRIEST

NAROČILA SPREJEMAMO TUDI
PO TELEFONU IN FAKSU

TRST
TEL. 040/7796666
FAKS 040/7796402

SEŽANA
TEL. 067/73373
FAKS 067/31202

SLOVENSKI PROGRAMI

SLOVENIJA 1

10.40	Zgodbe iz skoliže
11.30	Slovenska ljudska glasbila in godci: Beltinska banda, ponovitev
12.00	Videomeh, ponovitev
13.00	Porocila
14.50	Pro & Contra, ponovitev
15.50	Oci kritike, ponovitev
17.00	TV dnevnik 1 - slovenska kronika
17.10	Oscar Junior
18.00	Regionalni studio Maribor
18.45	Stiri v vrsto, tv-igrice
19.30	TV dnevnik 2, vreme, sport
20.10	Zarise
20.35	Glasba, show in cirkus: Arena klovnov, VPS 2035
21.35	Tednik, VPS 2135
22.15	TV dnevnik 3, vreme, VPS 2215
22.45	Sova Ona in on: Tresoca kolena, 9/13 del ameriške humoristične nanizanke, VPS 2245
22.15	Jezdec zore, 3/5 del španske nadaljevanke, VPS 2310
01.00	Video strani

SLOVENIJA 2

15.30	Film tedna, ponovitev: Dnevnik za mojega očeta in mamo, madžarski barvni film
17.20	Sova, ponovitev V sportnem duhu (Good Sports), 6/15 del ameriške humoristične nanizanke
18.45	Jezdec zore (Los Jinetes del Alba), 2/5 del španske nadaljevanke
19.30	Ze veste?
20.00	Tv dnevnik 2, vreme, sport
20.10	Poslovna borza
20.10	Znanost, 18. oddaja (V čem je razlika med živim in neživim? To vprašanje je dolgo vznemirjalo znanstvenike in predvsem filozofe po vsem svetu. Čeprav je se vedno nemogoče ustvariti življenje v laboratoriju, pa je znanje, ki smo ga tekom stoletij pridobili o tem neverjetnem naravnem pojavu, iz dneva v dan bogatejše...)
20.35	Dokumentarec meseca
21.25	Zgodba o belem konju, fotografija, scenarij in režija: Slavko Vajd
22.20	Resnični Rembrandt
22.20	Video strani

KANAL A

09.00	RIS, risanke in spoti
09.50	Astrološka napoved
11.00	Drugačen svet, ponovitev 158. dela am. nadaljevanke
20.00	Risanka
20.15	Dnevnoinformativni program in vreme
20.30	Drugačen svet, 159. del ameriške nadaljevanke
21.20	Kulinarčni kotiček, ponovitev oddaje
21.35	Dance Session, 28. oddaja o plesu
22.05	Dekleta za zabavo, ameriški barvni film
23.35	Dnevno informativni program
00.20	Astrološka napoved
00.40	MCM
01.00	Video strani

KOPER

18.00	Primorski forum
-------	-----------------

RAI 1

6.50	Aktualno: Unomattina, vmes dnevnik
10.15	Film: La legione dei dannati (vojni, '69); vmes (11.00) dnevnik
11.55	Vremenska napoved
12.00	Variete: Buona fortuna
12.30	Dnevnik 1
12.35	La signora in giallo
13.30	Dnevnik in Tri minute
14.00	Fatti, misfatti e ...
14.30	Tenis: 50. mednarodni turnir Italije (M)
17.55	V Parlamentu in vesti
18.15	Kviz: Patente da campioni (vodi D. Mura)
18.50	Dok.: Kvarkov svet
19.50	Vreme, dnevnik, sport
20.40	Variete: Saluti e baci dall'operetta
23.00	Dnevnik 1
23.15	Aktualno: A carte scoperte
24.00	Dnevnik in vreme
0.30	Danes v Parlamentu
0.40	Rubrika opolnoci
2.05	Film: I ragazzi del sabato sera (kom., ZDA '79, i. Bill Adler)

RAI 2

7.00	Otroški variete
8.45	Jutranji dnevnik
9.05	Rubrika o vrtnarstvu
9.30	Film: Accadde al commissariato (kom., '54)
11.00	Nan.: Doogie Howser
11.30	Kratke vesti
11.45	Segreti per voi...
12.00	Variete: I fatti vostri
13.00	Dnevnik, gospodarstvo, Nonsoloneri
14.10	Nad.: Quando si ama, 14.50 Santa Barbara
15.30	Film: Gli uomini delle altre (kom., ZDA '89)
17.15	Vesti in iz Parlamento
17.25	Nan.: Hill Street, 18.20 Miami Vice, vmes (18.10) sport
19.15	Nad.: Beautiful
19.45	Dnevnik in sport
20.20	Variete: Ventientini
20.40	Film: Missione di giustizia (krim., '92)
22.20	Aktualno: Rock café
23.15	TG 2 - Pegaz
23.55	Nočni dnevnik

RAI 3

6.45	Jutranja oddaja: L'altrarete, vmes vesti
12.15	Pogled na umetnost
13.45	Znanstveni dnevnik
14.00	Dezelne vesti
14.20	Popoldanski dnevnik
14.50	TGR - Dezela 7
15.15	Sola se posodablja
15.45	Samo za sport: baliranje, hokej, Derby
17.30	Tenis: 50. mednarodni turnir Italije (M)
18.50	Sport, vreme, dnevnik
19.30	Dezelne vesti
19.50	BlobCartoon, nato Blob in Una Carlolina
20.30	Aktualno: Il rosso e il nero (vodi M. Santoro)
23.15	Dnevnik in Omnibus
0.30	Dnevnik, pregled tiska, kultura in vreme
1.10	Variete: Fuori orario

RETE 4

6.25	Nanizanke
8.10	Nad.: General Hospital, Marilena, Ines, Amanda, (9.30) vesti
11.35	Il pranzo è servito
12.35	Nad.: Celeste
13.30	TG 4 vesti
14.00	Nad.: Sentieri, 15.15
14.15	Grecia, 16.00 Anche i ricchi piangono
17.00	Aktualno: Lui lei l'altro, nato (17.30) vesti
17.45	Aktualno: C' eravamo tanto amati
18.20	Kviz: Il nuovo gioco delle coppie
19.00	TG4 vesti in nad.: La signora in rosa
20.30	Film: Una donna in carriera (kom., ZDA '88), 22.30 Runaway (pust., ZDA '84), vmes (23.30) vesti

CANALE 5

6.30	Na prvi strani
8.35	Nanizanka, nato Maurizio Costanzo Show
11.30	Variete: ore 12
13.00	Dnevnik TG 5
13.25	Sgarbi quotidiani
13.35	Aktualno: Forum, 14.35 Agenzia matrimoniale, 15.00 Ti amo parliamone, 15.30 L'arca di Noè - Itinerari
16.00	Otroški variete
17.55	TG 5 Flash - vesti
18.00	Kviz: OK il prezzo è giusto, 19.00 La ruota della fortuna
20.00	Dnevnik TG 5
20.25	Striscia la notizia
20.40	Kviz: Tutti per uno
22.45	Aktualno: La leggenda dell'oro
23.15	Variete: Maurizio Costanzo Show, vesti

ITALIA 1

6.30	Otroški variete
9.15	Nanizanke
12.45	Odprti studio, vreme
13.05	Otroški variete
13.45	Nan.: Dieci sono pochi
14.15	Varieteja: Non è la RAI, 16.00 Unomania
16.05	Nan.: 21 Jumpstreet
17.05	Varieteja: Twin Clips, 17.30 Mitico
17.55	Studio sport
18.05	Nan.: Baywatch, 19.00 Tarzan
19.30	Variete: Ma mi faccia il piacere
20.00	Variete: Karaoke
20.30	Film: Commando (pust., ZDA '85, i. A. Schwarzenegger)
22.30	Variete: Mai dire TV
23.00	Film: Non ballate con il diavolo (srh. '89), vmes Odprti studio

TELE 4

Lastne oddaje:
13.30 Kronika in komentar
19.30 Dogodki in odmevi

KOPER

3.00	Mannix, ameriška tv nanizanka
3.50	Dnevi sreče, it. komedija
5.05	Nočni sodnik, am. tv nanizanka
5.30	N.Y.P.D., serija
6.00	Novice
6.05	Carobna svetilka
	Sprehod po moderni umetnosti, it. dok. serija
	Stripy, risanke
6.45	Bersaglio, ponovitev
7.25	Arhitektovi nasveti
8.00	Primorski forum
8.50	Primorska kronika
9.00	TV dnevnik
9.25	Mannix, ameriška tv nanizanka
0.15	Nočni sodnik, ameriška nanizanka
0.40	Meridiani, aktualna tema
1.20	Prvenci: Martin Scorsese, am. dok. serija
1.50	TV dnevnik
2.00	Juke box, vodi: Alex Bini

Avstrija 1

09.00	Cas v sliki
09.05	Družinske vezi, ponovitev
13.35	Sinha Moca, 154. del
14.45	Anticni junaki in bogovi: Enej in pot v Rim
15.00	Jaz in ti, otroški sport
15.05	Tao Tao: Krokodilji kralj
15.50	Alfred J. Kwak: Poplava
18.00	Cas v sliki
18.05	Družinske vezi: Vse moje hiške
18.30	Kopališki mojstri iz Malibuja
20.15	Opojnost planin in prsic, 7. del
21.05	Ambo terno, svet stevil
21.25	Zlomljena pušica, ameriški vestern
22.55	Nanou, brit./francoski film

Avstrija 2

6.35	Tisoc mojstrov
6.45	Pozgana zemlja, dok. o grozotah povojnega casa
7.55	Nogomet, kvalifikacijska tekma za SP
10.15	Domace reportaze
1.00	Za ljubitelje filma
1.30	Pozor, kultura!
2.45	Literarni kvartet, jubilejna 25. oddaja
00.00	Namisljeni svet Alfreda Schnitkeja, portret ruskega skladatelja
0.55	Hello Austria Hello Vienna, ponovitev
1.25	Porocila
	Tisoc mojstrov

Hrvatska 1

7.00	Dobro jutro, Hrvatska
	Poročila
	Zgodbe iz Monticella, 125. del
10.00	Poročila
10.05	TV sola
11.15	Nemščina, 17. lekcija
11.30	Naj bo igra!, 1/4 del mladinske dok. serije
12.00	Poročila
	Ko se svet vrti, 124. del ameriške nadaljevanke
13.30	Monofon
14.00	Poročila
14.50	Notranji glasovi, ponovitev 3/4 dela ameriške nadaljevanke
15.40	Afternoon Report
16.00	Poročila
16.05	Učimo se o Hrvatski: Stensko slikarstvo, 1. del
16.35	Malavizija
18.00	Poročila
18.05	Danes v Saboru
18.35	Santa Barbara, 402. del ameriške nad.
19.30	Dnevnik 1
20.05	Spekter
20.50	Glasbeno zapeljevanje: Zaradi tvojega imena
21.35	Ekran brez okvirja
22.35	Dnevnik 2
23.50	Poročila

Hrvatska 2

16.30	Tv kolektar
17.00	Ko se svet vrti, 124. del ameriške nadaljev.
17.45	Drevo za obesanje, pon. am. vesterna
19.30	Dnevnik 1
20.05	Zvonili ste, milord, 2/6 del angleske hum. nanizanke
21.00	Notranji glasovi, 4., zadnji del ameriške nadaljevanke
21.50	Marlboro Music Show
22.25	Nebesa morajo počakati, 1/32 del dok. serije
23.15	Pepsi DJ Mag
00.15	Horoskop

Madžarska

08.35	Cez dan
09.00	Draga Celine, 3. del francoske serije
10.00	Ocetova majhna postava, tv film
11.00	Igra
12.00	Porocila
16.00	Pregled dogodkov dneva
17.00	Northwood, kanadska serija, 26. del
18.10	Svet denarja
18.20	Cez dan
18.40	Vecerna pravljica
19.00	Igra Barkochba
19.30	Upanje znanamev
20.00	Dnevnik
20.40	Sosedje, 158. del serije
22.35	Aktualno
23.05	Johnny Griffin, jazz glasbenik
00.15	Dnevnik/Dnevnik BBC

RADIO

Slovenija 1

(UKV 88,5; 90,0; 91,8; 92,9; 94,1; 96,4 ; MHz, od 16.00 SV 918 kHz)

4.30, 5.00, 6.00, 6.30, 7.30, 8.00, 9.00, 10.00, 11.00, 12.00, 14.00, 18.00, 21.00, 23.00 Porocila; 6.50 Dobro jutro, otroci; 8.05 Radio plus; 11.30 Pregled tiska; 12.05 Na današnji dan; 12.30 Kmetijski nasveti; 13.20 Osmrtnice in obvestila; 13.45 Iz tujega tiska; 14.05 Poslovne informacije; 15.00 Radio danes, radio jutri; 15.30 Dogodki in odmevi; 17.05 Studio ob 17-ih; 19.30 Obvestila; 19.45 Lahko noč, otroci; 20.00 Četrtek večer; 21.05 Literarni večer; 22.30 Stari gramofon; 23.05 Literarni nokturno.

Slovenija 2

(UKV 87,8; 92,4; 93,5; 95,3; 96,9; 97,7; 98,9; 99,9; MHz)

6.30, 7.30, 8.30, 9.30, 10.30, 11.30, 12.30, 14.30, 16.30, 17.30 Porocila; 19.00 Dnevnik; 7.00 Jutranja kronika; 8.30 Dopoldne na valu 202; 8.40 Koledar prireditve; 10.35 Kompasovo turistično oko; 10.50 Primorski val; 11.15 Izjava tedna; 12.00 Opoldne; 12.40 Štajerski val; 13.00 Danes do 13-ih; 14.00 Drobčinice; 15.10 Prenos 1. progr.; 15.30 Dogodki in odmevi; 16.00 Glasba; 17.00 Teme; 17.50 Sport; 19.30 Jazz; 21.00 Vi izbirate-jaz izberem; 22.20 Rock underground.

Slovenija 3

(UKV 96,5; 101,4; 102,0; 103,9; MHz, od 19.30 88,6; 93,1; 100,3; 100,6; do 16.00 SV 918 kHz)

9.00, 10.00, 11.00, 12.00, 13.00, 14.00, 18.00, 22.00 Porocila; 8.10 Dobro jutro; 9.05 Matineja; 10.05 Komedija; 11.05 Lahka glasba; 12.05 Pojemo in igramo; 13.05 Mehurčki; 14.05 Izobraževalni program; 15.00 Jezik naš vsakdanji; 15.10 Na ljudsko temo; 15.30 Dogodki in odmevi; 16.05 Operni umetniki; 16.45 Radijska univerza; 17.00 Glasb. umetnost; 18.05 Zunanje politični feljton; 18.30 Koncert; 19.35 Koncert slov. filgarmonije; 22.05 Večerni logot; 22.20 Zvočni zapisi; 23.00 Izbrali smo; 23.55 Lirčni utrinek.

Radio Koper

(slovenski program)

(SV 549 kHz, UKV 88,5 - 93,8 - 100,3 - 100,6 - 104,3 - 107,6 MHz)

8.30, 9.30, 10.30, 13.30, 14.30, Porocila; 19.00 Dnevnik; 6.00 Glasba in koledar; 6.30 Jutranjik in osmrtnice; 7.00 Jutranja kronika; 7.30 Pregled tiska;

Radio Opčine

11.30, 15.30, 17.30 Porocila; 10.00 Matineja; 16.30 Te zanima tvoja prihodnost; 18.30 Revolution rock.

Radio Koroška

Od 18.10-19.00 Rož-Podjuna-Zila.

7.45 Evergreen; 8.00 Modri val; 8.45 Servisne informacije; 9.00 Pesem tedna; 9.35 Amerika; 10.30 Primorski val; 11.00 Hladno-toplo-vroče; 13.00 Jagode in podknice; 15.00 Hit Nova Gorica; 15.30 Dogodki in odmevi; 16.00 Glasbeni desert; 16.30 Minute za avto; 17.00 Glasba po željah; 17.30 Osmrtnice; 18.00 Mladim poslušalcem; 19.00 Dnevnik; 19.30 Prenos RS.

Radio Koper (italijanski program)

6.15, 8.30, 9.30, 10.30, 13.30, 14.30, 16.30, 17.30, 18.30 Porocila; 7.15, 12.30, 15.30, 19.30 Dnevnik; 6.00 Almanah; 6.20 Drobci; 7.00 Dober dan otroci; 7.45 Prireditve; 8.00 Ura je 8; 8.05 Horoskop, slovarček; 8.25 Val RK; 8.35 Popevka tedna; 9.00 Ulica velikih vrtov; 9.35 Ugibajmo skupaj; 9.50 Glasba po izbiri; 10.00 Pregled tiska; 10.05 Zema dneva; 11.00 Kam na počitnice; 12.00 Glasbeni desert; 13.00 Glasba po željah; 14.45 Glasbene novosti in recenzije z Angelom Baigue-ro; 16.00 Ob starih; 16.20 Prireditve; 16.35 Boutique Gallus; 17.20 Single tedna; 17.50 Priredbe uspešnic; 18.00 Souvenir d'Italy; 18.45 Jazz.

Radio Trst A

7.00, 13.00, 19.00 Dnevnik; 8.00, 10.00 14.00, 17.00 Porocila; 7.20 Dobro jutro po naše, vmes Koledar in Pravljica; 8.00 Dezelna kronika; 8.10 Obtoženci 2. tržaškega procesa; 8.50 Slovenska lahka glasba; 9.30 Revival; 10.00 Porocila; 10.10 Stereofonski koncert; 11.30 Odprta knjiga; Podobe iz sanj (I. Cankar, pripoveduje Mira Sardoč); 11.45 New Age; 12.00 Moja srečanja z ljudmi v stiski; 12.20 Potpuri; 12.40 Primorska poje; 12.50 Orkestri; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Dezelna kronika; 14.10 Dvignjena zavesa; 15.00 Kanfatorji in sansoni; 15.30 Mladi val; 17.00 Kulturna kronika; 17.10 Mi in glasba; Naša pesem 92 - ljubljanski madrigalisti; 18.00 Četrtekova srečanja; Vaš Pepi in papaci (prof. Kosovel piše iz zapore); 18.30 Blues; 19.20 Napovednik.

Radio Opčine

11.30, 15.30, 17.30 Porocila; 10.00 Matineja; 16.30 Te zanima tvoja prihodnost; 18.30 Revolution rock.

Radio Koroška

Od 18.10-19.00 Rož-Podjuna-Zila.

IZBOR IZ SATELITOV

MUSIC TELEVISION

07.00 Awake on the wild side, vodi R. de Ruvo; 10.00 Video, vodi Paul King; 13.00 Video, vodi Simone Engelen; 16.00 Greatest Hits, vodi Paul King; 17.00 Coca Cola Report, vodi Kristiane Backer; 17.15 MTV v kinu, vodi Pip Dann; 18.00 Simone's danes party; 22.00 Greatest Hits; 23.00 Coca Cola Report; 23.15 MTV v kinu, vodi Pip Dann; 00.00 Party zone; 03.00 Nočni video

PREMIERE

07.00 Romeo; 14.15 Jean Florette, francoski film; 16.15 Koncert skupine Rolling Stones; 17.15 Mesto hazarderjev, 2. del am. tv filma; 19.00 Kino; 20.15 Odločitev iz ljubezni, am. film; 22.05 Urga, sovj./fr. film; 01.30 Car Venere, angleški film; 03.30 Harley Davidson and the Marlboro Man, ameriški film

EUROSPORT

8.30 Aerobika; 9.00 Golf; 10.00 Snooker, ponovitev; 12.00 Nogomet: evropski pokal; 14.00 Košarka: NBA; 16.00 Rokoborba; 17.00 EP v karateju; 18.00 Borilne veščine, nove športne panoge; 19.30 Športne novice; 20.00 Hokej na ledu: NHL; 22.00 Nogomet: 10.00 Športne novice

3SAT

17.00 Divje živali, s kamero po divljini, 19. del; Barbarska poroka, belgijsko/francoska drama

SAT 1

22.15 Mad Max 3, avstralski akcijski film z Mel Gibsonom

RTL

9.00 Serije, 12.30 Springfieldova zgodba, 17.06. del; 12.30 Kalifornijski klan, 1029. del; 19.45 Dobri časi, slabi časi, 253. del; 00.00 Zakon v Los Angelesu: Primer za stare gospođe

SUPER CHANNEL

23.00 Daniel Boone - Trail Blazer, ameriški vestern

TV SLOVENIJA 2 / 21.25

Umetniški večer:
Resnični
Rembrandt

Upoštevanja vredna je sporna okolščina, katera dela z oznako Rembrandt resnično spadajo v ustvarjalni

planinski svet

Tedenski pohod na Gran Sasso

V trzaski planinski javnosti se je naglo raznesel glas, da je SPDT delno spremenilo izletniški program in sklenilo preloziti napovedani enotedenski pohod v Abruce z vzponom na skoraj 3000 metrov visok Corno Grande na območju Gran Sassa, na konec avgusta. Posledica tega je bila, da so kar dezevale telefonske prijave za udeležbo na tem zanimivem in dolgem izletu. Udeleženci bodo potovali v Abruce z avtobusom z odhodom v soboto, 21. avgusta in povratkom v soboto, 28. avgusta.

Prvi dan se bodo ustavili v kraju Isola Gran Sasso. Naslednjega dne bodo obiskali kraj Castelli s cvečto keramično obrtjo, se potem podali pod severno steno gore Camicia in nadaljevali pot v Aquilo, kjer bodo prespali tri noči. V naslednjih treh dneh se bodo povzpeli na goro Camicia, na Corno Grande in si ogledali mesto Aquila. Odtod jih bo vodila pot v kraj Pescasseroli, v osrčje abruskega narodnega parka, kjer bodo sledili ogledu in pohodu do kraja Scanno. V Pescasseroli bodo prespali dve noči, eno noč pa v Sulmoni, kjer si bodo ogledali razne zgodovinske in naravne zanimivosti pod gorovjem Maielle, zadnji, osmi dan, pa se bodo, po ogledu Chietija, vračali domov.

Podroben program izleta z vzponi in turističnimi ogledi bodo udeleženci dobili pravocasnno, pred samim odhodom pa je predviden sestanek za vsa morebitna pojasnila. Tisti, ki so se za izlet prijavili telefonsko, morajo na ZSSDI, v Ul. sv. Franciska 20, najkasneje do konca maja vplačati 100.000 lir na račun, ostali znesek pa bodo morali poravnati mesec dni pred odhodom. Prireditelj predvideva, da bo končna cena izleta za prevoz in spanje približno 250.000 lir.

Ce mislite s SPDT potovati v Abruce, na zanimiv in zahteven pohod v Srednjo Italijo, pohitite z vplačilom predujma, ker so prostori omejeni.

Nočni pohod na Slavniki

SPDT vabi svoje člane in prijatelje na tradicionalni nočni pohod na Slavniki, ki bo letos že tretji. Trzaski planinci se bodo zbrali v soboto, 22. maja, ob 21. uri na Krivem potoku, na slovenski strani meje na Pesku, odkoder se bo začel pohod proti Slavniku po običajni, znani poti mimo Mihel in Presnice do vrha tega zadnjega tisočaka ob morju. Po svoji poti bodo sli na Slavniki planinci iz Mačkoli, in prav tako bodo svojo pot ubrali planinci iz Kopra.

Srečanje bo v Tumovi koči na Slavniku predvidoma okrog dveh ponoci. Povratek bo naslednji dan, v nedeljo, 23. maja in poskrbljeno bo za prevoz do avtomobilov na meji pri Krivem potoku.

Šolarji gredo na Sv. Lenart

Treba je skrbeti tudi za naraščaj in za vzgojo najmlajših, v pravem planinskem duhu, da bodo vzljubili gore in naravne lepote in jih znali ceniti in vrednotiti...

Po uspelem obisku dveh kraskih jam, pripravljva sedaj Mladinski odsek SPDT izlet za solarje - planince, ki se bodo povzpeli na Sv. Lenart, na 400 metrov visoko vzpetino nad Samatorco. Izlet, ki spada v program sodelovanja med SPDT in Sportno solo, je veljaven za podelitev planinskih značk in za končno točkovanje na osnovnosolski olimpiadi, zato naj mladi planinci ne pozabijo planinskih knjžic.

Zbirališče izletnikov bo v nedeljo, 16. maja, ob 9.00 uri pri gostilni Suban v Trnovci, povratek pa je predviden ob 17. uri pri spomeniku NOB v Samatorci. Solarji, pridite v čimvečjem številu. Poleg vzpona na Sv. Lenart, bo tudi poligon na večjem travniku.

Srečanje planincev

Ze sedaj so v polnem teku priprave za 22. srečanje obmejnih planinskih društev, ki bo 13. junija v Zgoniku. Gre za staro zamisel planinskih navdušencev, ki se obnavlja vsako leto v priredbi zamejskih planinskih društev in planinskega društva z Jesenic. Letos je kot organizator srečanja slovenskih planincev na vrsti SPDT. Udeleženci srečanja bodo v dopoldanskih urah imeli na voljo možnost, da se udeležijo kratkega pohoda na Volnik, popoldne pa bo pred zupanstvom v Zgoniku, oziroma v občinski telovadnici v primeru slabega vremena, pravo srečanje, obogateno s kulturnim programom.

Na Sv. Trojici

Mnozica trzaskih in ljubljanskih planincev se je prejšnjo nedeljo vila po senčni gozdni poti proti Sv. Trojici, 1123 metrov visokemu, golemu vrhu nad Postojno.

Uresničila se je tako zamisel neformalnega srečanja med pobratenimi planinci SPDT in društva "Integral" iz Ljubljane, ki so se dobili sredi poti in jo v nedeljskem jutru mahnila na nezahtevno goro, ki je bila do pred kratkim strogo zaprto vojsko področje in zato prepovedana za dostop planincem. Trzaski in ljubljanski planinci pa so se podali v osvojitev tega lepega gorskega sveta, ki je bil sedaj ves v spomladanskem cvetju. Sedeset jih je korakalo po zlozni poti v redkem gozdu proti vrhu Sv. Trojice, na kateri stoji kamnita piramida, v spremstvu vodicev iz Postojne, kajti markacij na tem predelu skoraj ni, ali pa so močno obledele. Pa se je kar zavleklo. Do vrha so izletniki pesacili skoraj stiri ure, trud pa se je izplačal.

Z vrha se je odpiral prelep razgled proti Premu, Vremščici in Nanosu, proti severu pa proti favornikom. Pa se vreme je bilo ugodno, sicer oblačno, tako, da se ni bilo treba potiti. Le malo je poskropilo na povratku v Postojno, kjer so se pridni planinci poslovili in se vrnili vsak na svoj konec.

Alpinistični tečaj SPDT

Uspešno se nadaljuje tečaj, ki ga je za mlade navdušence, željne držnih podvigov v stenah, priredil alpinistični odsek SPDT.

Prejšnjo soboto in nedeljo so tečajniki v treh skupinah plezali v Glinsčici in v stenah na Napoleonski cesti pri Proseku. Jutri pa je na vrsti predavanje o zgodovini alpinizma. (L.A.)

NOGOMET / PRO GORIZIA

Napredovanje brez veselja

Igralcem Pro Gorizie je v prvem poskusu uspel povratek v elitno amatersko ligo. Dogodek so proslavili, sicer v nekoliko manj prazničnem tonu kot bi lahko pričakovali po zadnjem prvenstvenem srečanju, ko so goriski nogometaši z visokim izidom 5:0 nadigrali Serenissimo in potrdili, da so bili res za razred boljši od ostalih nasprotnikov.

Ce natančno analiziramo letošnje prvenstvo, lahko brez težav zapišemo, da je goriska vrsta naletela na določene težave samo v zacetnem delu. Igralci se sprva niso znašli v nižji ligi in ko so ze zacele letati prve kritike na račun ekipe, so se Corosejevi varovanci venderle spostili in v pravem zmago-slavnem ritmu začeli nizati zmago za zmago. Več kol pred koncem prvenstva je bilo ze povsem jasno, da je prvo mesto oddano Goricanom. Pro Gorizia je v 30 tekmah zbrala kar 50 točk, prednost pred drugouvršcenim Tamaiem pa je na koncu znašala kar 7 točk.

Kljub zmagoslavnemu prvenstvu pa ni opaziti med odborniki prekomernega navdušenja. Ekipe ni namreč »vzgala«, saj se med prvenstvom na tribunah na Rojcah ni zbiralo veliko gle-

dalccev. Se najbolj razočaran pa je predsednik Vosca bil prav v nedeljo, ko je pričakoval pravi naval navijačev na zaključno praznovanje, le-ti pa so raje posvetili lepo popoldne običajnim družinskim nedeljskim izletom. Vse to jasno kaže, da nogomet ni preveč priljubljen med Goricani, ki od vedno raje sledijo kosarkarskim tekmam. Se tisti pristni.

Odnos Goricanov do nogometa pa je od vedno zelo sporen. Kosarka je namreč uspešna priklicati večje zanimanje gledalcev, se tisti pravi nogometni privrženci pa se raje od časa do časa odpravijo v Videm na ogled prvoligaske predstave, kot da bi spremljali domače društvo, ki zivotari v nižjih amaterskih ligah.

Nekaj več zanimanja za nogomet smo lahko opazili pred petimi leti. Takrat je sicer celo ze vse kazalo, da bo društvo razpadlo, ker nihče od domačih finančnih mogotcev ni bil pripravljen prevzeti ekipe na svoja ramena. Brene si je v celoti naprtil prav nekaj dni pred iztekom roka za vpis v prvenstvo videmski industrijec Giancarlo Pozzo, cigar brat je predsednik Udineseja. Svojo temperamentnost in trgovsko žilico je Pozzo prenesel v

klub, ki ga je vodil z izredno zagnanostjo in odločnostjo. V par dnevih je nakupil celo serijo igralcev, dal je povsem prebarvati in okrasiti tribune štadiona, tako da se je med prvenstvom, ki ga je ekipa zaključila na drugem mestu, začelo zbirati na domačih tekmah več kot tisoč - tisoč petsto navijačev. Neprčakovana nogometna mrzlica je sicer trajala nekaj let, ni pa privedla do tako zazelenege napredovanja v C-2 ligo. Sam Pozzo je, ko je ugotovil, da je vsa njegova vnema odveč, pred dvema letoma prepustil vodstvo kluba novinarju Vosci.

Tudi slednji je baje v razmeroma kratkem obdobju ze spoznal, da v Gorici ni pravega posluha za elitno italijansko sportno panogo. Tudi večjih možnosti za radikalne spremembe ni opaziti. Ker ni na vidiku priliva novega kapitala v društveno blagajno, se bodo morali, po sili razmer pac, Goricani sprijazniti z nastopanjem svojih varovancev na tem tekmovalnem nivoju. O C ligi se sploh vec ne govori, tako da brez večjih težav lahko sklepamo, da tudi v prihodnjem prvenstvu tribune goriskega stadiona ne bodo bolj polne, kot so bile letos. (mal)

NAMIZNI TENIS / V SAINT VINCENTU

Krasovci uspešni v absolutni kategoriji

Na društveni lestvici ŠK Kras zbral največ točk

Cristian Mersi najbolj prijetno presenetil (foto KROMA)

Marini Concauro 21:17, 21:19, prav tako je Monika Radović v četrtfinalu premagala Giussiani z 21:15, 21:15 ter v polfinalu izgubila proti Orru (Sassari) z 2:1. To je tudi prvic, da se je uspel prebiti iz kvalifikacijske skupine, kar pomeni, da se le počasi prebija proti vrhu 2. kategorije.

Pri zenskah sta Ana Bersan in Monika Radović v skupini zasedle prvo mesto, Biserka Simoneta pa tretje mesto, presenetila je Marina Concauro (PA), ki je zasedla prvo mesto v tej skupini in na koncu zasedla drugo mesto.

Ana Bersan je nato premagala Francesco Crespi (Angera) z rezultatom 19:21, 21:14, 21:17, ter v polfinalu izgubila proti

Marini Concauro 21:17, 21:19, prav tako je Monika Radović v četrtfinalu premagala Giussiani z 21:15, 21:15 ter v polfinalu izgubila proti Orru (Sassari) z 2:1. To je tudi prvic, da se je uspel prebiti iz kvalifikacijske skupine, kar pomeni, da se le počasi prebija proti vrhu 2. kategorije.

Pri zenskah sta Ana Bersan in Monika Radović v skupini zasedle prvo mesto, Biserka Simoneta pa tretje mesto, presenetila je Marina Concauro (PA), ki je zasedla prvo mesto v tej skupini in na koncu zasedla drugo mesto.

Ana Bersan je nato premagala Francesco Crespi (Angera) z rezultatom 19:21, 21:14, 21:17, ter v polfinalu izgubila proti

Tukaj velja poudariti ponoven prodor Ane Ber-

san na tretje mesto v absolutni kategoriji. V kvalifikacijah je premagala Avessani (Verona) z 2:0 ter uspešno pot končala v polfinalu, kjer je izgubila proti Cristini Semenza z 3:0 (14, 15, 7). Manj uspešno je igrala Monika Radović, ki je izgubila vse tekme v skupini.

V dvojicah moski par ni uspel premagati dvojice Del Tomba-Cossia, tako da sta pristala na koncu na 3. mestu, zenski par Radović-Bersan pa je za uvrstitev med najboljše stiri izgubili s C. Semenza-B. Semenza z 2:0.

Sportno društvo Kras je bilo na koncu proglašeno za najuspešnejše z 77 točkami pred drugouvršcenim Castelfredom s 33 točkami.

(Matjaz Serčer)

Uspešni nastop K. Mezgec v Ljubljani

Mednarodnega tekmovanja v sportno-ritmici gimnastiki, ki je potekalo pred kratkim v Ljubljani ob udeležbi 90 tekmovalk iz 11 držav, se je udeležila tudi Borova gimnastičarka Karin Mezgec. Nastopila je v kategoriji najmlajših telovadk. V tako močni mednarodni konkurenci, seveda, ni mogla računati na kako vidnejšo uvrstitev, njena osnovna naloga pa je bila nabiranje izkušenj tudi na tako zahtevnem tekmovanju in doseči čim manjši točkovni zaostanek.

Karin je povsem izpolnila pričakovanja vodstva Borova gimnastične sekcije, saj je opravila enega svojih doslej najboljših nastopov in tudi zaostanek v točkah je bil sorazmerno majhen. Njeno celotno izvajanje je bilo zelo dobro, elegantno in dinamično. -boj-

Mladinske igre: odbojkarji »Trinka« danes v Rovigu

Odbojkarji nižje srednje sole »Ivan Trinka« iz Gorice se bodo v okviru meddezelne faze Mladinskih iger danes v Rovigu (pricetekmob 16.30) pomerili z dijaki sole »De Gasperis« iz Trenta. Trento je se-le prva ovira na poti do uvrstitve v državni finale. V primeru zmage jih čakata namreč še dva nastopa, ki bosta 19. in 20. maja vedno v Rovigu.

Obvestila

SZ JADRAN

obvesca, da bo jutri , 14. t.m. v mali dvorani Prosvetnega doma na Opcinah ob 20. uri v prvem in ob 20.30 v drugem sklicanju redni občni zbor. Dnevni red: 1. predsedniško in tajniško poročilo. 2. blagajniško poročilo, 3. diskusija, 4. volitve novega odbora, 5. razno.

SMUCARSKI KLUB BRDINA

organizira drugi kraski Bike slalom in Vzoredni bike slalom trofeja Lea Motorbike v nedeljo, 16. t.m. v Repnu s pricetkom ob 10. uri. Vpisovanje na sedezu kluba Proseka ul. 131 na Opcinah 12. in 13. t.m. od 20. do 21. ure.

ZSSDI

obvesca, da bo danes, 13. t.m., ob 20.30 na Stadionu 1. maj v Trstu seja nogometne komisije.

JK CUPA

vabi svoje člane, da se polnostevilno udeležijo 1. regate za meddruštveno prvenstvo za kajutne jadrnice »Due fiumi«, ki bo v nedeljo, 16. t.m.. Vpisovanje in navodila na sedezu drustva.

JK CUPA

obvesca, da je v teku vpisovanje v jadrnalne tecaje za optimiste za otroke od 8. do 14. leta starosti. Tecaji se bodo vrsili v naslednjih izmenah: od 21.6 do 2.7., od 5.7 do 16.7. ter od 19.7 do 30.7. Vpisovanje na sedezu drustva ob sobotah od 14. do 16. ure, tel. st. 299858.

JK CUPA

vabi člane, da se udeležijo celodnevne delovne akcije za urejevanje drustvenega sedeza, ki bo v soboto, 15. t.m.

SD BREG - KOSARKARSKI ODESK

obvesca, da bo v ponedeljek, 17. t.m., s pricetkom ob 21. uri občni zbor kosarkarskega odseka s sledecim dnevnim redom: 1. pregled sezone 1992-93; 2. volitve novega odbora odseka; 3. razno. Vabimo k udeležbi vse tekmovalce in starše nepolnoletnih tekmovalcev. Občni zbor bo potekal v telovadnici.

JAMARSKI ODESK SD GRMADA

vabi v nedeljo, 16. t.m. na ogled vsem dostopne jame Pejca na Grmadi, ki bo ob priloznosti primerno opremljena in razsvetljena.Poti iz vasi Cerovlje do jame bodo oznacene s smerokazi. Društveni jamarji vam bodo na razpolago med 10 in 17. uro. Za informacije tel. na st. 299442.

BTP

BUONI DEL TESORO POLIENNALI Z DESETLETNO ZAPADLOSTJO

■ BTP so obveznice s koriščenjem 1. marca 1993 in zapadlostjo 1. marca 2003.

■ Obveznice dajejo letno 11,50% bruto obresti izplačljive v dveh posticipiranih šestmesečnih obrokih.

■ Obveznice so dodeljene z dražbo, ki je rezervirana za banke in druge pooblaščen operaterje.

■ Dejanski letni donos BTP znaša 10,32%, če bodo obveznice prodane po ponujeni ceni.

■ Cena, ki bo iznesena na dražbi in efektivni donos bosta objavljena v časopisju.

■ Obveznice se lahko rezervirajo pri okencih Banca d'Italia ali pri bančnih zavodih do 13.30 dne 14. maja.

■ Obveznice BTP se koristijo s 1. marcem; ob vplačilu (19. maja) bo treba plačati poleg cene, iznešene na dražbi, tudi do takrat dozorele obresti. Te bodo zasebniku izplačane ob prvem šestmesečnem obroku.

■ Za rezervacijo in nakup obveznic ni predvidena nikakršna provizija.

■ Obveznice so v ponudbi v svežnjih po najmanj 5 milijonov lir.

■ Podrobnejše informacije nudijo banke.

FINALE POKALA POKALNIH ZMAGOVALCEV / PROTI ANTWERPNU NA WEMBLEYU

Zasluženost slavje nogometašev Parme

Parma - Antwerpen 3:1 (2:1)
Strelci: Minotti v 8., Severeys v 11., Melli v 30. in Cuoghi v 84. minuti.

PARMA: Ballotta, Benarrivo, Di Chiara, Minotti, Apolloni, Grun, Melli, Zoratto (Pin), Osio (Pizzi), Cuoghi, Brolin. ANTWERPEN: Stojanović, Kiekens, Broeckart, Taeymans, Smidts, Jakovljević (Van Veirdeghe), Van Rethy, Seegers (Moukrim), Severeys, Lenhoff, Czerniatynski.

Sodnik: Assenmacher (Nemčija).

LONDON - V svojem drugem nastopu v evropskih pokalih je enajsterica Parme osvojila pokal evropskih pokalnih prvakov. Nasprotnik v včerajšnjem finalu na slovitom Wembleyu v Londonu je bil belgijski pokalni

prvak Antwerpen, ki pa ni mogel nič proti razigranim igralcem Parme. Če so morali navijači Parme praktično do tretjega gola trepetati za uspeh svojih ljubljencev, je treba »krivdo« pripisati napadalcem Parme, ki so igrali izredno, vendar pa so na začetku drugega polčasa napravili več stodo odstotnih priložnosti. Pri tem je imel največ smole strellec drugega gola Melli, ki se je trikrat sam

znasel pred vratjem Stojanovićem, vendar je vedno streljal mimo gola.

Najbrž odločilni za zmago Parme so bili neustavljivi prodori branilcev Benarriva v prvem in Di Chiara v drugem polčasu. Iz teh akcij so se rojevale priložnosti, po predložitih s strani pa sta padla tudi prva dva gola. Pri obeh ima nekaj »zaslug« tudi nekdanji vratar Crvene zvezde Stojanović, ki je v obeh primerih slabo posredoval.

Prvi gol je padel v 8. minuti po predložitvi s kota. Stojanović si je privoščil »izlet« v prazno, Minotti pa je z lepim volleyem povedel Parmo v vodstvo. Toda na izenačenje ni bilo treba dolgo čakati. Ze tri minute kasneje je Severeys izkoristil nepazljivost obrambe Parme in premagal Ballotto.

To pa je bilo tudi vse, kar je Antwerpen pokazal. Od takrat dalje je na igrišču dejansko obstajala ena sama ekipa, Parma, ki je valila napad za napadom in si ustvarila vrsto priložnosti, od katerih pa je izkoristila le dve. Najprej je Melli z glavo premagal Stojanovića, v drugem delu pa je Cuoghi po protinapadu dosegel tretji gol in s tem pokopal vse upe Antwerpna, da bi morda se izenačil rezultat.

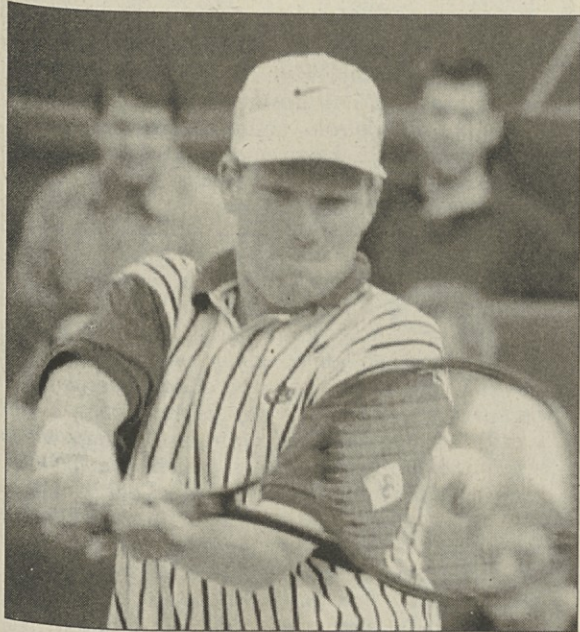

Veselije Belgijcev po izenačenju Severeysa je bilo kratko (Telefoto AP)

TENIS / V OSMINI FINALA V RIMU

Ivanišević proti Rossetu

Švicar izločil Musterja

RIM - Se Goran Ivanišević vrača v formo? V 2. kolu moskega dela mednarodnega teniskega prvenstva Italije je hrvaški tenisač brez večjega naprezanja premagal Gustafssona, enega od tolkih predstavnikov renomirane švedske sole. V osmini finala se bo srečal s Švicarjem Marcom Rossetom, ki je po treh izenačenih setih odpravil Avstrijca Thomasa Musterja, specialist za igro na pesčenih površinah. Med Ivaniševićem in Rossetom bo brzkone slo za dvoboj v znaku, kdo bo serviral močnejše. S servisom prek 200 km na uro se je na Foru Italicu predstavil tudi Noszaly. Nepoznanemu Madzaru je presenečen 3. nosilec Becker prepustil prvi dve igri, nato pa do konca dvoboja le še druge tri. Ta čas prvi igralec na svetu Sampras je proti 19-letnemu Špancu Corretji izgubil devet iger, ne pa seta, kar se je nasprotno zgodilo Jimu Courieru (na sliki AP), ki je proti Nizozemcu Haarhuisu »predal« drugi niz, a tretjega dobil s 6:0.

Rezultati 2. kola moskega teniskega turnirja v Rimu: Ivanišević (Hrv, 4) - Gustafsson (Sve) 6:3, 6:4; Šmerink (Niz) - Karbacher (Nem) 6:1, 6:4; Medvedev (Ukr, 8) - Carlsen (Dan) 6:2, 6:2; Courier (ZDA, 2) - Haarhuis (Niz) 6:3, 2:6, 6:0; Santoro (Fra) - Mattar (Bra) 3:6, 6:3, 6:4; Bergström (Sve) - Costa (Spa, 15) 6:2, 6:7 (7:3), 6:3; Steeb (Nem) - Pistolesi (Ita) 6:1, 6:1; Bruguera (Spa, 7) - Clavet (Spa) 6:3, 6:0; Rosset (Fra) - Muster (Avs, 13), 7:6 (7:4), 4:6, 6:4; Sampras (ZDA, 1) - Corretja (Spa) 6:4, 7:5; Novacek (Čes, 10) - Kulti (Sve) 6:3, 6:2; Santoro (Fra, 16) - Mattar (Bra) 3:6, 6:3, 6:4; Becker (Nem, 3) - Noszaly (Madz) 6:3, 6:2; Pioline (Fra, 14) - Cesnokov (Rus) 6:7, 6:3, 6:0; Filipini (Uru) - Raoux (Fra) 3:6, 7:6, 7:6; Perez Roldan (Arg) - Boetsch (Fra) 6:3, 7:5.

NHL / STANLEYEV POKAL

Vsi četrtfinalni dvoboji v znamenju izenačenosti

V najboljšem položaju so losangeleski »kralji«, ki šesto tekmo z Vancouvrom (pri vodstvu s 3:2) igrajo doma

NEW YORK - V četrtfinalu tekmovalja za Stanleyev pokal so vsa mostva precej izenačena. Izjema je le Montreal Canadiens, ki je s štirimi zmagami izločil Buffalo Sabres. Montreal je tako postal prvak Adamsove divizije in se bo za naslov prvaka Walesove konference pomeril z zmagovalcem dvoboja med Pittsburgh Penguins in New York Islanders, v katerem se slednji presenetljivo upira. Mostva v končnici prvenstva igrajo na štiri zmage, in sicer prvi dve srečanju doma, nato dvakrat gostujejo, potem eno tekmo igrajo doma, naslednje na tujem in sedmo spet doma. Prvo tekmo na domačem ledu je Pittsburgh izgubil, na

drugi pa zmagal. Na tretji tekmi, ko so prvič gostovali, so zmagali, na naslednjem gostovanju pa tesno izgubili. Na peti tekmi doma so zmagali s 6:3 in tako v zmagah vodijo s 3:2. Napet boj je tudi za prvaka Norrisove divizije, v kateri je Toronto Maple Leafs na prvi tekmi proti St. Louis Blues zmagal. Drugo tekmo doma in tretjo v gosteh je izgubil, nato pa preprčiljivo zmagal v četrti in peti, s 4:1 v gosteh in s 5:1 doma. V zmagah torej vodi Toronto s 3:2. V finalu Smytheove divizije pa se Los Angeles Kings otepa z Vancouver Canucks. Prvo tekmo je dobil Vancouver, drugo pa Los Angeles. Ko je potem Los Angeles igral doma, je na prvi tekmi

zmagal s 7:4, drugo pa visoko, s 7:2, izgubil. Na peti tekmi je spet zmagal v gosteh s 4:3 in ima od vseh četrtfinalistov najboljše izhodišče, saj pri vodstvu 3:2 v zmagah edini igra doma. Pittsburgh Penguins in Toronto Maple Leafs, ki prav tako vodita s 3:2, na naslednjih tekmah namreč gostujeta. Najbolj zanesljivo mostvo končnice prvenstva je Montreal, ki je poleg osmih zmag utrpel le dva poraza. Dobro gre tudi Pittsburghu s 7 zmagami in 3 porazi, slabša sta St. Louis in Toronto, prvi z rezultatom 6:3, drugi pa 7:4, medtem ko se Vancouver, Los Angeles in New York »zelo radi spotikajo« (M.J)

NBA / POLFINALE KONČNICE

Chicago Bulls in Phoenix Suns že vodita z 1:0

Michael Jordan 43 točk

VANJA JOGAN

V končnici NBA prvenstva so odigrali se ostali dve prvi polfinalni tekmi, po predvidevanju pa sta Chicago in Phoenix doma premagala Cleveland oziroma San Antonio, naslednjo tekmo pa bosta spet igrala pred lastnim občinstvom.

V Chicagu je za zmago Bullsov spet poskrbel v prvi osebi Michael Jordan, ki je ob koncu tudi prejel priznanje za MVP tekme. Najboljši kosarar na svetu je dosegel kar 43 točk (16:30 pri metu iz igre in 11:11 pri prostih metih). Ob njem je bil presenetljivo soliden Williams, ki je dobro zamenjal centra Granta, ki je zaradi poškodbe zapustil igrišče že po dveh minutah, medtem ko Scottie Pippen tudi tokrat ni igral najbolje.

V prvih dveh četrtinah je Cleveland stalno vodil, zlasti po zaslugi Daughertya, Wilkina in Priceja, Cavaliersom pa ni uspelo povisati razlike in prav ob koncu druge četrtine so domači kosarkarji znižali zaostanek na eno samo točko. V tretjem delu je Jordan poskrbel za odločilni »break« in v nadaljevanju tekme so Bullsi le obdržali prednost desetih točk.

IZIDA: Vzhod: Chicago Bulls - Cleveland Cavaliers 91:84; Zahod: Phoenix Suns - San Antonio 98:89.

»NBA NEWS«

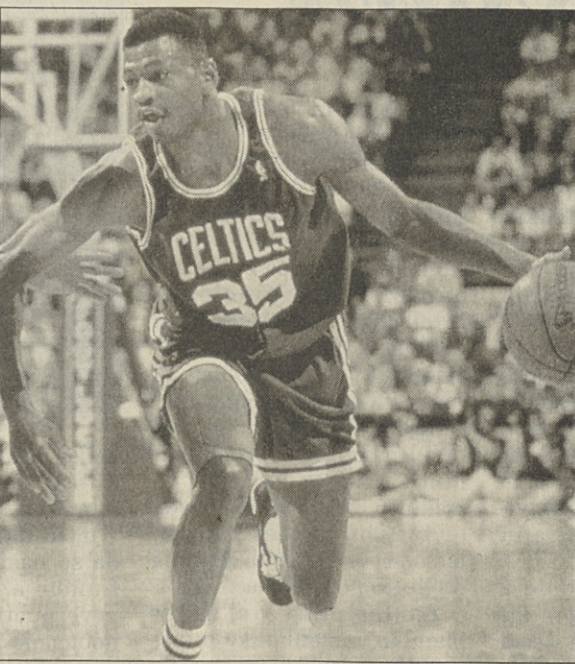
Kaj pomeni NBA v ZDA, je težko opisati, oranzna zoga pa je bližnja sorodnica crnobeli, ki v Italiji vzbuja neverjetne »psihološke motnje« vsake, ko zatrese mrežo na kakem nogometnem igrišču. Dovolj zgovoren je že podatek, da se v nekaterih ameriških sportnih dvoranah zbere tudi po 35.000 - 40.000 in več gledalcev, ceprav se iz najbolj oddaljenih mest skoraj ne da prepoznati igralcev v kratkih hlačah.

KONEC KARIERE? Eden izmed glavnih razlogov za presenetljivo izločitev Bostona v četrtfinalni tekmi z novoustanovljeno ekipo Charlotte je prav gotovo odsotnost najboljšega posameznika Celticsov, ki se je na prvi tekmi s Hornetsi nenadoma zrušil na tla. 27-letni Reggie Lewis, zunanji igralec z odličnim metom iz razdalje in izredno učinkovit v protinapadih, ki je po umiku Larrya Birda postal pravi leader ekipe, najbrž ne bo mogel več igrati kosarke, saj je imel srčni napad in po mnogih izvidih, zdravnikom se vedno ni jasno, kako je z njegovim zdravjem.

39 TOČK Z ENO NOGO! O tem, da je Michael Jordan igralec z drugega planeta pričajo tudi neverjetni dogodki. V tretji tekmi prvega kroga končnice prvenstva proti Atlanti si je Jordan močno zvil gleženj že v prvi četrtini, sam pa je odločil, da se spet vrne na igrišče in z 39 točkami takorekoc z eno nogo popeljal svojo ekipo do odločilne zmage.

3x3 JE ... 90: Na 3. tekmi Indiana - New York so za zmago Pacersov poskrbeli le trije: Miller, Schrempf in Smits so skupno dosegli 90 točk, ostalih 9 igralcev Indiane pa poprečno ni doseglo niti 3 točke.

TOP »SCORERS«: V četrtfinalnih tekmah so bili kot običajno najuspešnejši Michael Jordan (Chi, 39 in 29), Dominique Wilkins (Atl, 37 in 29), Reggie Miller (Ind, 36 in 33), Alonzo Mourning (Cha, 33) ter Hakeem Olajuwon (Hou, 32 in 31).

Reggie Lewis (Boston) najbrž ne bo več igral kosarke

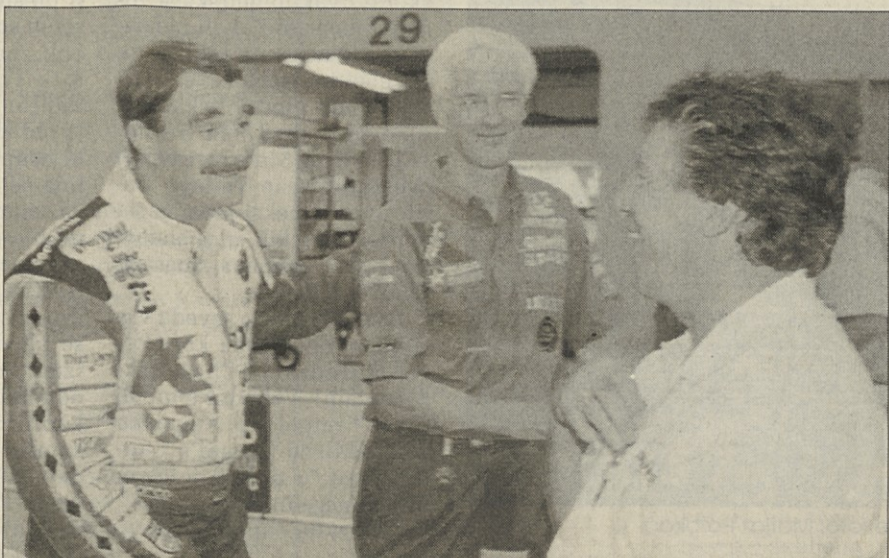
FORMULA INDY / PRED DIRKO 500 MILJ INDIANAPOLISA

Nigel na »sprejemnem izpitu«...

INDIANAPOLIS - Na znameniti 500-milj dolgi dirki na ovalnem dirkališču v Indianapolisu ne more nastopiti vsak. Novinci morajo prestati namreč testiranje. Izjema ni niti svetovni prvak formule ena Nigel Mansell, ki od letos prvič nastopa v formuli indy. Veliko je bilo ugibanj o tem, ali bo britanski dirkač sploh pripotoval v Indianapolis, potem ko je pred kratkim prestal operacijo hrbta. Govorilo se je, da bo njegovo mesto v mostvu Newman Haas prevzel Michael Andretti, Sennov tovaris pri

Mclarnu. No, naposled je Mansell včeraj le prispejal na dirkališče, kjer ga je sprejel prav Michaelov oče Mario (na sliki AP), veteran vsemogočih dirk po ZDA in v Evropi. Če bo dobil soglasje zdravnikov, bo torej Mansell danes ali najkasneje jutri opravil »sprejemni izpit«, uradni treningi pa so na sporedu v soboto in nedeljo.

Brazilec Nelson Piquet se je na torkovem treningu pri hitrosti 300 km na uro zaletel v zid na ovinku številka dva, ostal pa je nepoškodovan.

NOVICE

Slovenija še neporažena

GÖTEBORG - Na svetovnem prvenstvu v namiznem tenisu so slovenski igralci v torek zvečer s 3:0 premagali se Gano, včeraj so bili prosti, igralke pa so v včerajšnjem popoldanskem dvoboju premagale Čile brez izgubljenih partije. Sinoci so se pomerile se z Belorusijo. Fantje bodo danes igrali z Gruzijo, dekleta pa z Nizozemsko in Sri Lanko.

Rezultati - moški: 1. kolo - skupina A: Belgija - ZDA 3:0, Japonska - Belgija 3:2, Kitajska - ZDA 3:1, Anglija - Avstrija 3:2, J. Koreja - Poljska 3:1; skupina B: Francija - Češka 3:1, Kanada - Rusija 3:1, S. Koreja - Nemčija 3:1, Švedska - Italija 3:0, Švedska - Rusija 3:1, Francija - Kanada 3:1, S. Koreja - Češka 3:1, Nemčija - Italija 3:1; skupina C: Madžarska - Bahrein 3:0, Tajska - Uzbekistan 3:1, Wales - Bahrein 3:1, Madžarska - Uzbekistan 3:0; skupina D: Mehika - Litva 3:2, Nizozemska - Turkmenistan 3:0, Turkmenistan - Ciper 3:1, Izrael - Kazahstan 3:2; skupina E: Belorusija - Slovaška 3:2, Nizozemska - Litva 3:0; skupina F: Tajvan - Armenija 3:0, Škotska - Kuvajt 3:0; skupina G: Ukrajina - Portugalska 3:0, Brazilija - Uganda 3:0; skupina M: Indija - Latvija 3:0, Grčija - BiH 3:1, Latvija - Gvatemala 3:1, Indija - BiH 3:2; skupina P: Finska - JAR 3:0, Pakistan - Sri Lanka 3:0; skupina Q: Hrvaška - Kolumbija 3:0 skupina R: Irška - Alžirija 3:0, Indonezija - Sudan 3:0; skupina S: Izrael - Nizozemski Antili 3:0, Estonija - Norveška 3:0; skupina T: Slovenija - Gana 3:0.

Zenske: 1. kolo - skupina A: Kitajska - Danska 3:0, Švedska - ZDA 3:0, Nemčija - Romunija 3:0, S. Koreja - Madžarska 3:0, S. Koreja - Danska 3:0, Kitajska - Nemčija 3:0, Romunija - Švedska 3:0, Madžarska - ZDA 3:0; skupina B: Japonska - Rusija 3:1, J. Koreja - Anglija 3:0, Hong Kong - Slovaška 3:0, Francija - Finska 3:1; skupina C: Španija - Islandija 3:0, Mehika - Islandija 3:0; skupina D: Tajvan - Kazahstan 3:0, Irška - Malta 3:1, Nigerija - Barbados 3:0, Barbados - Malta 3:0, Tajvan - Irška 3:0; skupina E: Peru - Sri Lanka 3:1, Italija - Belorusija 3:1, Nizozemska - Čile 3:0, Nizozemska - Peru 3:0, Slovenija - Čile 3:0, Belorusija - Sri Lanka 3:0; skupina F: Češka - Ekvador 3:0, Turčija - Nova Zelandija 3:0, Kanada - Latvija 3:1, Latvija - Nova Zelandija 3:0, Češka - Turčija 3:0; skupina G: JAR - Kolumbija 3:0, Avstralija - Trinidad in Tobago 3:1, Brazilija - Uzbekistan 3:1; skupina H: Armenija - Poljska 3:2, Wales - Uganda 3:0, Indonezija - Namibija 3:0; skupina J: Švica - Estonija 3:0, Indija - Estonija 3:0, Turkmenistan - Avstrija 3:1; skupina K: Belgija - BiH 3:0; Ukrajina - Pakistan 3:0; BiH - Luksemburg 3:2, Litva - Belgija 3:2.

Olympique izločen iz pokala

SAINT'ETIENNE - Marseillski Olympique, Milanov nasprotnik v finalu nogometnega pokala prvakov (26. maja), je bil izločen v četrtini finala francoskega pokala. Z 2:1 ga je po podaljških premagalo mostvo Saint'Etienne. Odločilni zadel je v 104. minuti dosegel Slovak Moravčik. Saint'Etienne je povedel že v 19. minuti z golom Passija. V drugem polčasu je trener Olympiquea Göthals poslal na igrišče Sauzeja in Boksica, da bi okrepil napadalno vrsto, v 63. minuti pa je izenačil Nemec Völler.

Umrli Zeno Colò

PISTOIA - V starosti 73 let je po daljši boleznii umrl bivši italijanski smučarski šampion Zeno Colò. V letih od 1941 do 1955 je osvojil 21 naslovov italijanskega prvaka, leta 1950 je na svetovnem prvenstvu v Aspinu osvojil zlato medaljo v smuku in veleslalomu, v slalomu pa je bil drugi. Leta 1952 je na olimpijskih igrah v Oslu osvojil zlato medaljo v smuku. Poskusil se je tudi v hitrostnem smučanju in na 1 km je leta 1947 postavil tudi svetovni rekord. Zeno Colò pa je znan tudi po tem, da je bil eden prvih smučarjev, ki so ga diskvalificirali (leta 1954), ker je svoje ime »posodil« smučarskim čevljem in vetrovki.

Baseballske lige

NEW YORK - Rezultati baseballskih lig - ameriška liga: Cleveland - Kansas City 6:7, New York - Milwaukee 5:1, Baltimore - Boston 0:4, Toronto - Detroit 7:12, California - Minnesota 5:3, Oakland - Texas 6:0, Seattle - Chicago 4:3; nacionalna liga: Cincinnati - San Diego 4:2, Houston - Atlanta 4:5, St. Louis - New York 7:4, Colorado - San Francisco 3:5.

Tudi jahači na preglede krvi

LONDON - V britanskih jahalnih krogih se govori o rednem pregledovanju krvi jahačev zaradi incidenta, ki se je zgodil ta teden. Vodilnemu jahaču Frankieju Dettoriju je policija zasegla manjšo količino kokaina, zaradi česar se sedaj tudi v Jockey Clubu pogovarjajo o krvnem testu, vendar samo v soglasju z jahači.

15.000 dolarjev za olimpijsko zlato

COLORADO SPRINGS - Ameriški športniki bodo za osvojeno zlato kolajno na olimpijskih igrah prihodnje leto v Lillehammerju prejeli po 15.000 ameriških dolarjev. Za srebrno kolajno bodo športniki prejeli po 10.000 dolarjev, za bronasto 7.500, za nevhvalno četrto mesto pa po 5.000 dolarjev. To je danes v Colorado Springsu sporočil Olimpijski komite ZDA. V ta namen je ameriški Olimpijski komite za naslednja štiri leta že določil 7,6 milijona dolarjev. Za povečanje so se ameriški funkcionarji odločili potem, ko so tudi v nekaterih drugih državah precej zvišali »premijs« za osvojitev olimpijskih medalj.

Plačilna kartica FC Barcelone

BARCELONA - Špansko nogometno mostvo FC Barcelona in banka Banca Catalana bosta v septembru izdala plačilno kartico z imenom Visa Barca.

Z njo bodo člani kluba in navijači imeli popust pri vstopnicah, možno pa jo bo uporabiti tudi pri običajnem nakupovanju.

ČRNA KRONIKA

Usodno drevo

LJUBLJANA - V ponedeljek je za posledicami poškodb umrl 44-letni moški iz Idrije. Poškodbe - presekana na celu, pretres možganov in možganska krvavitev - je dobil 29. aprila, ko je mu je - kaže, da je slo za družinski prepir - 40-letna zenska v stanovanjski hiši na Ulici Nikolaja Pimata v Idriji v glavo vrgla okrasno drevo, ki je bilo na okrasnem podstavku. Zenska je tako osumljena umora, policisti so jo namreč ovadili javnemu tožilstvu.

Sicer pa so samo ljubljanski policisti v prvih treh mesecih letosnjega leta obravnavali (in razresili) tri umore (lani v istem obdobju 1) in tri poskuse umora. Več je tudi preprirov in pretefov, pri katerih je bilo z orožjem ali najrazličnejšim nevarnim orodjem ogroženo življenje; povečanje je kar 95-odstotno. Letos so namreč zabeležili 78 takih primerov, lani pa »samo« 40.

Stoenka na pol

MARIBOR - V torek popoldne je 35-letni Jože Korosec iz Apač na krizišču neprevidno zapeljal na magistralno cesto. Po njej pa je ravno v tem trenutku iz smeri Hajdina pripeljal Zagrebčan z večjim in močnejšim beemvejem. BMW je trčil v bočno stran stoenke, ki je zaradi tega dobesedno »razpadla« na pol. Korosec je umrl ze na mestu nesreče, Zagrebčan in njegova sopotnica pa sta bila le laze ranjena. Tega dne se je na območju mariborske UNZ zgodilo 22 prometnih nesreč, v katerih je umrla ena oseba (Korosec), en človek je bil huje ranjen, pri drugih nesrečah pa je slo le za laze poškodbe in materialno škodo.

Še eno pivsko »prijateljstvo«

LJUBLJANA - Jurij S., 36-letni Skofjelocan, je v torek popoldne »zabijal« odvečne minutke v bifeju ljubljanske železniške postaje. Družbo mu je delal mlajši moski, ki ga je Jurij sicer navidez poznal. Ko se je tako v nekem trenutku najprej olajšal na postajniškem stranišču, je Skofjelocan spet stopil na peron... Tu pa ga je napadel pivski sodrug in mu vzel torbico z dokumenti, 1000 tolarjev in zlato verizico. Jurij se je pritožil policistom, ki »fantoma s postaje« zdaj isčejo.

Ne bo vam uspelo...

LJUBLJANA - Okna sicer niso bila iz Jelovice, bila pa so prestreljena. V torek zjutraj je stanovalka iz Tesnikove ulice policiji prijavila, da ima v svoji hiši razbito okensko steklo, med črepinjami pa je našla kroglo kalibra 7, 62 milimetra - kakor so ugotovili pozneje. Policisti so se ugotovili, da je te noci krogla priletela iz smeri Vizmarje, prebila plastično ruletno in dvojno steklo ter obticala med stekloma termopanskega okna. V pogovorih z okolici so se ugotovili, da so iste noci okoli pol tretje ure slišali streljanje iz Klec. Kdo in zakaj je streljal, kriminalisti se raziskujejo.

IZ SODNIH DVORAN

Ubit zaradi najemnne

Izvedenec: Morilec je bolj »boječ človek«

BRANE PIANO

CELJE - Pred sodnim senatom, ki ga vodi sodnik Miran Pritekelj, se je včeraj na tukajšnjem temeljnem sodišču nadaljeval proces proti Marjanu Sostericu, ki je obtožen, da je 17. julija 1991 pred zenino trgovino Obuti macek v Zagati v starem delu Celja s streli iz pištole umoril švicarskega državljanja Rolanda Koelleja in poskusil umoriti se njegovo soprogo Jolando Koelle.

Nadaljevanja glavne obravnave se je kot prica udeležil tudi Gorazd L., ki pa ni mogel nadrobneje osvetliti odnosov med Koellejevima in Sostericavimi pred usodnim dnem. Izpovedal je le, da je nekaj mesecev pred streljanjem prevajal pogovor med Rolandom Koellejem in Francem Mihelinom. Mihelin je skusal švicarja nagovoriti, da bi se pobotal z Marjanom Sostericem, ob koncu pogovora pa Jolandi Koelle izrekel nekaj ostrih besed, zaradi česar naj bi leta odhitela iz bistroja, v katerem so sedeli, nato pa padla v nezavest.

Sodnik je včeraj v sodni spis vložil tudi

izvedensko mnenje prof. dr. Jozeta Lokarja o osebnosti Marjana Sosterica in - kot smo neuradno izvedeli - v njem potrdil, da je Sosteric bolj »boječ človek«. S tem naj bi Lokar potril Sostericev zagovor, da se je švicarskega Francoza Rolanda Koelleja bal in da je nanj in na njegovo zeno streljal v obrambi in v strahu za svojo soprogo, s katero sta se zakonca prerivala ob vходу v trgovino Obuti macek. Toda namestnica tožilca Alenka Meznar je včeraj Lokarjevemu mnenju pisno ugovarjala, k temu pa priložila tudi dopisnico, ki je lani jeseni priromala na tožilstvo. V njej - tudi to so neuradne informacije - naj bi stanovalci ulice Zagata pisali, da jim je Sosteric celo potem, ko so organi pregona proti njemu uvedli postopek, večkrat grozil. Sklepamo torej lahko, da hoče Meznarjeva s tem postaviti pod vprašaj neoporečnost Lokarjevega strokovnega mnenja. Sosteričev zagovornik Drago Demšar je najprej protestiral, ker je tožilstvo sele

po devetih mesecih pokazalo omenjeno dopisnico, nato pa ponovno predlagal, naj ljubljanski institut za sodno medicino oceni, ali je bilo zdravljenje Rolanda Koelleja v bolnišnici, kjer je umrl dobra dva tedna po tistem, ko je bil ranjen, ustrezno.

Kolikor je doslej znana, je bilo bistvo spora med Sostericem in zakoncem Koelle, ki je kasneje privedlo do strelav v Zagati, v tem, da Koellejeva nista pravocasnno placala najemnine za lokal, ki jima ga je Sosteric oddal v najem in v katerem sta si uredila bistro. Zato je spomladi leta 1991 Sosteric ponoci odpeljal inventar in zalogo pijac.

Zorana Sišmanovića in se nekaterih pric, tako obtožnice kot obrambe, včeraj ni bilo na sodišče. Zato je sodnik Pritekelj nadaljevanje obravnave prelozil na 27. maj. Ves čas sojenja je včeraj brez besed v dvorani sedela tudi soproga pokojnega Koelleja Jolanda, ki je bila ob predlanskem streljanju tako ranjena, da bo verjetno za vselej ostala invalidka.

BUSINESS

»Zlati« posli

Vse več direktorjev zlorablja svoj položaj

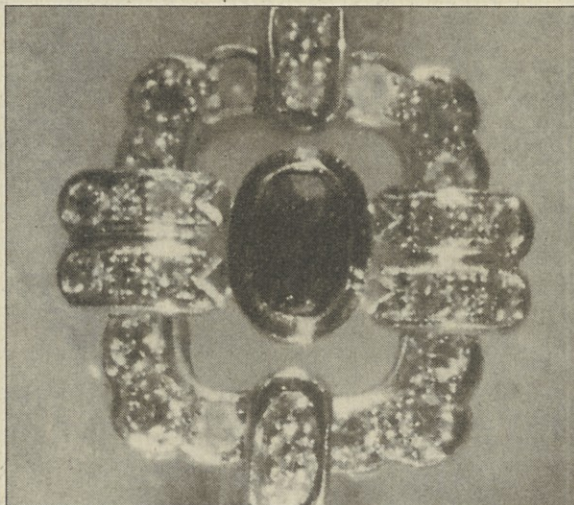
LJUBLJANA - V začetku meseca so ljubljanski kriminalisti javnemu tožilstvu posredovali se eno »cvetko« iz vrst naših novodobnih poslovnezev. Pred casom so namreč dobili anonimno »opozorilo« o poslovanju podjetja Atelje Zlatarstvo iz Ljubljane in zasebnega podjetja Juvel, ki se (seveda) ukvarja s sorodno dejavnostjo. In glej, direktor družbenega podjetja Atelje Zlatarstvo, ki je nastalo leta 1990 z odcepitvijo tozda Zlatarne Celje, je tudi direktor in lastnik podjetja Juvel. V poslovne poteze tega direktorja, 55-letnega M.O., pa se je vključil se 53-letni A.V. iz Trbovelj. Tudi on je direktor, in sicer mešanega podjetja Zlatarstvo Trbovlje, in lastnik podjetja Orniks,

VLADO KADUNEC

d.o.o. Kombinacija sorodnih podjetij je bila res idealna in kriminalisti so se lotili svojega dela. Na dan je prišlo, da je M.O. od julija 1992 do januarja letos šestkrat uvozil drage kamne (predvsem diamente) in nekaj kilogramov zlatih verizic ter se nekaj »malenkosti«, ki jih pri svojem delu uporabljajo zlatarska podjetja. Ker je bil M.O. pač direktor, je to izkoristil in pristavil svoj lonček k uvoznim poslom za družbeno podjetje. Zakaj bi namreč posli sli neposredno v družbeno podjetje Atelje Zlatarstvo, če lahko zasluži tudi kakšno manjše zasebno podjetje, na primer njegovo. Uvozni posel je izgledal ne-

kako takole: zasebni Juvel je (za Zlatarstvo Trbovlje) uvozil blago in predložil potrdilo tega mešanega trbovlskega podjetja, da bodo uvozeno blago uporabljali kot reprodukcijski material, nato pa mu je seveda (Zlatarstvu Trbovlje) robo tudi »prodal«. Pri tem je treba povedati, da je reprodukcijski material oprosten carine in prometnega davka. In ker je potem Zlatarstvo Trbovlje družbenemu Ateljeju Zlatarstvo vse skupaj prodalo, seveda po znatno višji ceni, saj so vračunali tudi »carino in prometni davek«, je M.O. zaslužil 2.799.844 tolarjev. Toliko je namreč »prihranil« pri (ne) placilu carine in davka, ko je s svojim zasebnim podjetjem robo uvažal. Trbovlski direktor si je seveda zaracunjal petodstotno provizijo. Direktorja se bosta morala na sodišču zagovarjati zaradi zlorabe položaja in pravic (odločanja o poslih) odgovorne osebe.

V prvih treh mesecih letosnjega leta so ljubljanski kriminalisti od 220 kaznivih dejanj gospodarskega kriminala uspešno raziskali 199 dejanj, kar je dobrih 90 odstotkov. Pri tem je v našem gospodarstvu nastalo za 161.373.422 tolarjev skode. Zloraba vodstvenega položaja je med dvignjenj v teh treh mesecih glede na lansko leto narasla za 21 odstotkov.

NARODNI PARKI ZDA (4)

MATJAZ POTOKAR

Zion, mormonski raj na Zemlji

Na samem jugozahodnem robu puscavske mormonske države Utah zagledamo eno od čudes ameriskega Srednjega zahoda, narodni park Zion. Saljivci pravijo, da je od petih kanjonskih parkov v Utahu ta edini, ki si ga je mogoče ogledati iz avtomobila. Za kaj pravzaprav gre? Park Bryce si na primer ogledujete iz pticje perspektive, v primeru Ziona pa je perspektiva ravno nasprotna, torej zabja.

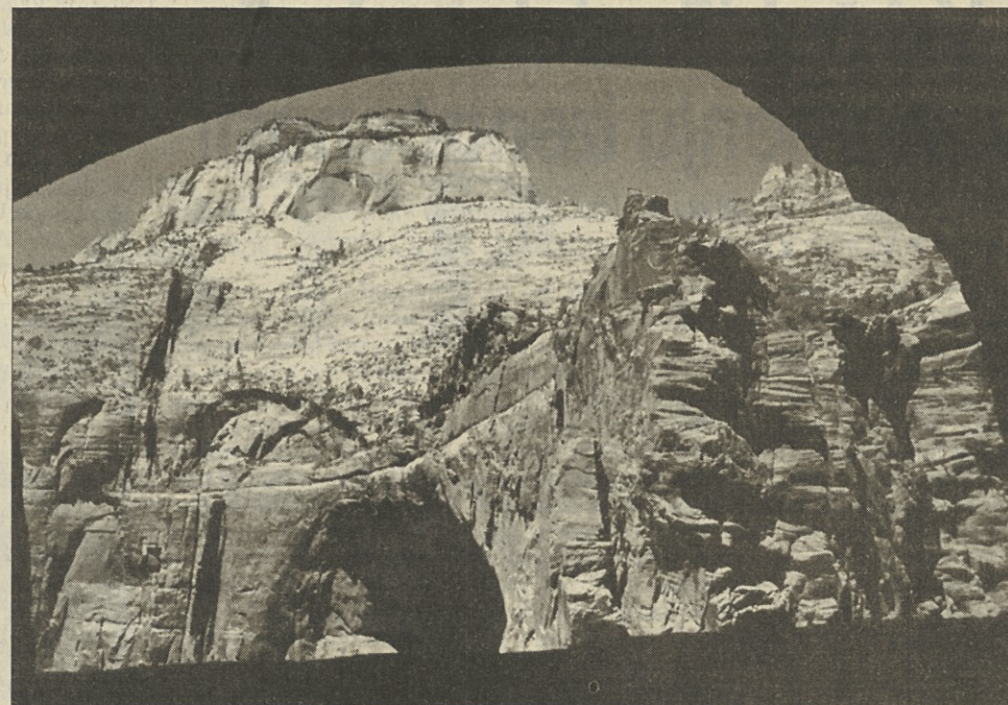
Narodni park Zion je posledica delovanja Deviske reke (Virgin River) in njenih pritokov v 225 milijonih let. Kanjon, ki ga Devica pili v apnenec in pesčenec, je tako

imenovana četrta stopnica velikega klifnega stopnišča, ki se vleče vse do Velikega kanjona (Grand Canyon). Geologi ji pravijo beli klif. To pa seveda ne pomeni, da so izjemne oblike skal, platojev, pristav, miz, naravnih mostov, igel in panojev bele barve. Nasprotno! Vse te monumentalne oblike, ki s svojo nenavadnostjo vzbujajo začudenje in spostljivost, so obarvane v sivorode, vijolično skratno in v nestete odtenke barvne palete, odvisno pač od letnega casa in dela dneva.

V park lahko pridete z vzhodne in južne strani. Pri južnem vходу vas na desni

varuje 1995 m visoki Paznik (Watchman), na levi pa Zahodni tempelj (West Temple) z 2380 m in 2288 m visoki Oltar krizanja (Alter of Sacrifice). Dobrih devetsto sto metrov nize se začne kanjon z dvema tuneloma, izdolbenima v živo skalo, na vrsti pa je tudi prvi sok. Nas avtodom zaradi velikosti in širine zahteva posebno rangersko spremstvo, saj je prvi tunel nekajkrat zaviti in zahteva natančno vožnjo po sredini ceste. Vse to seveda ni zastoj, vendar je ozka, temna in nevarna vhodna pot hitro pozabljena.

Zion je pravi kraj za romantike, melanholike in pe-

sni. Kot preostale znamenitosti Utaha so ga odkrili mormoni, nekateri pa so se v njem tudi naselili, misleci, da so našli raj. Clarence E. Dutton je leta 1880 napisal prve poetične opise divje, neugnane pokrajine platojev in kanjonov. Javnost sprva ni verjela ne opisom ne fotografijam, kasneje pa je Zion postal priljubljen, se posebej po tem, ko ga je leta 1930 cesta povezala s preostalim svetom. V tistih casih je bila gradnja ceste pravi podvig, ki je vključeval tudi vrtnanje večjega, skoraj dvakilometrskega tunela. Imena tod okoli izdajajo navezanost na biblijo, se posebej na staro zavezo, in so seveda mormonska. Kanjon se je pred tem imenoval Dolina Mukuntuweap (Mukuntuweap Valley). Delilo si ga je nekaj plemen severnoameriskih indijancev, predvsem plemena Anasazi, Pueblo in Paiute.

Leta 1861 se je seveda vse spremenilo. Imena kot Gorskakatedrala (Chatredal Mountain), Vzhodni tempelj (East Temple) in Angelsko pristajališče (Angel's Landing) so tu nekaj povsem normalnega in navadnega. Za prvim tunelom se po

kanjonu pritoka Deviske reke vije ozka, dobrih deset kilometrov dolga cesta, ki se kmalu po drugem, daljšem tunelu zdruzi v vpadnico južnega vhada in se pri Templju Sinawave (Temple of Sinawave) preprosto vrne sama vase. Med razgledno vožnjo lahko na obeh straneh ceste opazujete monumentalne skulpture, ki jih klese narava. Pogledu se odpirajo ogromne skupine in osamelci v čudežnih pastelnih odtenkih. Sončna gora (Mountain of the Sun), Straznik (Sentinel) in Veliki beli prestol (Great White Throne) so nekatere izmed najbolj znanih in priljubljenih točk. Gre za skupine ali posamezne monolite, ki s svojo obliko in barvnimi odtenki osupnejo vsakega. Pokrajina se po prečkanju drugega, manjšega tunela popolnoma spremeni. Ozek kanjon se razpre v spodobno dolino. Predvsem v zgodnjem jesenskem casu, ko se plamteče javorjeve barve izjemno slikovito zlivajo z odtenki rdečih in vijoličnih kamnin, medtem ko tiha, sumljajoca reka Devica prede svojo strugo, se obiskovalcu zazdi, da so imeli prvi mormonski naseljenci

prav, ko so menili, da so v raju.

Napisi ob cesti vas sproti opozarjajo, da ne bi spregledali kaksne zionske posebnosti. Do nekaterih se je treba odpraviti se nekaj korakov pes, vendar kljub premagovanju višinske razlike napora nikomur ni mar. Omeniti velja se dve izjemni točki Ziona. Približno na sredini glavne kanjonske poti se na desni strani vzpnejo do Smaragdnh jezer (Emerald Pools). To so jezerca s smaragdno zeleno vodo, ki imajo na eni strani spodjedeno podlago in se prepadno spuščajo v dolino. Voda, ki odteka iz Smaragdnh jezer, ustvarja slapove, ki slikoviti pokrajini vdihejo svojskost in živahnost. Malo naprej stoji znamenita Jokajoca skala (Weeping Rock). Skalni kompleks je svoje ime dobil seveda po vodnem izviru, ki pogleda na dan iz zive skale in ustvarja vtis, kot da skala joka.

Narodni park Zion je sicer manj znan kot preostali parki v Utahu, vendar ne upravičeno. Predvsem jeseni je park pravi rajski vrt, ki si zasluži več kot le hiter enodnevni ogled.

JEDILNIK

SLAVKO ADAMIJE

paradižnik s sirom
teletina, nadevana z rižem
rdeča pesa v solati
kupa z jagodami

Teletina, nadevana z rižem

SESTAVINE:

60 dag telečjega stegna (kot velik telečji zrezek), 20 dag riza, 10 dag klobase, 7 dag masla, 5 dag nastrganega parmezana, majhna cebula, vejica rozmarina, sopek petersilja, kozarec suhega vina, približno 1 l juhe, olje, sol, poper
CAS PRIPRAVE: 180 minut

Cebulo sesekljamo skupaj s klobaso in preprazimo na maslu. Nato dodamo riž in cez nekaj casa malo juhe. Ko to povre, dodamo se juhe in tako ponavljamo, dokler se riž ne skuha. Preden ga odstavimo z ognja, dodamo sesekljan petersilj, pol kozarca vina, in ko le-to izhlapi, se parmezan. Meso solimo, popramo, premazemo s pripravljenim rižem, dobro zvijemo, zasijemo robove in povežemo z vrvice. Vanj zatakne mo vejico rozmarina in ga zapečemo na preostalem maslu in olju. Nato postavimo pecenko v pečico, jo večkrat obrnemo in cez približno 30 minut polijemo s preostalim vinom. Ko je pecenka gotova, jo narezamo na rezine in oblijemo z omako, ki je nastala pri pečenju.

VEGETARIJANSKI JEDILNIK

NEVA MIKLAJČIČ PREDAN

artičoke po gorisko
hrenova omaka
dušen krompir s petersiljem
solata ledenka

Artičoke po grsko

SESTAVINE:

4 artičoke, sok 1/2 limone, 2 krompirja, 100 g zelene, 2 korenčka, koper, poper, sol

Articokam odstranimo zunanje trde liste, jih očistimo, operemo in jih natremo z limono. Nato jih 40 do 50 minut kuhamo v osoljeni vodi. Medtem pripravimo zelenjavo: zeleno narežemo na kocke, krompir na rezine, velike približno dva kvadratna centimetra, korenje pa na kolobarje. Vso zelenjavo dušimo na olivnem olju z malo vode in jo proti koncu kuhanja začnimo. Kuhane artičoke zložimo na sredo ogretega pladnja, okoli njih pa razporedimo dušeno zelenjavo.

Prvi mormonski naseljenci so imeli Zion za nebesa (Obe foto: Matjaz Potokar)

PEKING / ŠE VIŠJE

NOVICE

Hongkonški lastniki tovarne ne bodo imeli izgub

ANDREW ROCHE / REUTERS

Neki starejši uslužbe-

Tragedija je sprožila afero, zaradi katere je prvi minister ukazal preiskavo, da se preveri protipožarni ukrepi v tajskih tovarnah.

NEW YORK - »Tihozitje z jabolkami«, ki ga je Paul Cezanne narisal med leti 1890 in 1894 so v New Yorku na dražbi Sotheby's prodali za 28,6 milijona dolarjev (več kot 45 milijard lir). To je prva prodaja, ki je prekoracila znesek 20 milijonov dolarjev v zadnjih treh letih, in je dala novega kisika temu hudo sektorju, ki prizlivlja hudo krizo. Med dražbo so prodali še 56 del Renoirja, Braquea in Matissea za skupnih 76 milijonov dolarjev. Imena kupca Cezannovega Tihozitja z jabolkami niso sporočili. (Telefoto AP)

EKVADOR / PO ZEMELJSKEM PLAZU

QUITO - Reševalci so v ekvadorski Nambiji izpod blata in kamenja do sedaj odkopali 64 trupel, 150 oseb pogrešajo, 29 pa jih je bilo ranjenih. Reševalna akcija v Nambiji, ki je oddaljena 750 kilometrov od Quita, le s težavo napreduje, saj se nadaljujejo tropski naliivi, ki so ob potresnem sunku botrovali katastrofalnemu zemeljskemu plazju. Še ekvadorske civilne zasilce general Edgar Vasconez je sporočil, da so s prizadetega območja že izselili 100 rudarskih družin, vseh rudarjev pa niso prepričali, da bi vsaj časno zapustili to prekleto območje. Ti cakajo, da se vreme nekolikom izboljša, tako da bi nadaljevali z iskanjem zlata.

Razdejanje, ki ga je zemeljski plaz povzročil v Nambiji, je nepopisno, iskanje ponesrečencev pa zaradi stalnih nalivov nevarno, saj grozijo novi plazovi (Telefoto AP)

NASA / OMEJITVE BODO NEKOLIKO PRIZADELE TUDI EVROPSKE IN JAPONSKE NAČRTE

Zaradi klestenja sredstev bodo ameriške načrte močno omejili

PIER ANTONIO LACQUA / ANSA

Do danes je ameriška vesoljska ustanova že potrosila 8, 5 milijarde dolarjev pri tem načrtu, tako da sploh ni dvoma, da

Italija, ki jo v raziskovalni skupini zastopa inženir Giovanni Rum, v preteklih tednih ni skrivala svoje zaskrbljenosti zaradi negotove prihodnosti vesoljske postaje. To je razumljivo, saj bi morala v načrt vložiti - preko evropske vesoljske agencije Esa in zaradi dvostranskih spo-

Načrtu so se medtem pridružili pred kakim tednom tudi Rusi. Ti bi lahko po zelo nizki ceni prodali nekaj tehnologije; njihove rakete "Energija" bi bile uporabne za vesoljsko prevažanje opreme, ki je potrebna vesoljski postaji.

Vodoravno:

1. nadležna žuželka, 4. vrsta socvetja, 8. katoliška misijonska združba, ki jo je ustanovil Vincencij Pavelski, 11. ime srbskega filmskega režiserja Halilija, 12. spojina amoniaka, 13. vdolbina na strmем poboju, kjer se utrga zemlja in zdrsne navzdol, 14. majhna deklica, 15. sredgorje na Madžarskem, 17. zahodnoevropski veletok, 18. spisek napak na koncu knjige, 20. originalni naziv pokrajine v zgornjem Porenu z glavnim mestom Strasbourg, 23. del teniske igre, (nasa pisava), 24. okrasni kamen, 28. koralni otok, 30. zadnje predivo (iz črk reto), 31. slovenski nogometaš, član državne reprezentance (Jani), 32. prebivalec evropske otoške države, 33. nauk o električnih pojavih, 35. clovek, ki orje, rataj, 36. drugo ime za brez.

Navpično:

1. kadece se zveplena kislina, 2. slovenska pesnica (Maksa) (iz crk Assam), 3. zanicljiv naziv za prebivalca največjega kontinenta, 4. avtomobilska oznaka gorjenjske metropole, 5. ime ameriskega filmskega igralca Neesona (iz crk Mali), 6. glavno mesto afriške države ob Rdečem morju, najmlajše države na svetu, 7. kratko bodalce s trikotnim rezilom, 9. ime genovskega admirala Dorie, 10. sumerska boginja, 16. glasbena oznaka za igranje z lokom, 19. francoski impresionistični slikar (Pierre Auguste), 20. bratovski, ljubezenski obed, 21. avion, 22. namen, 25. redka kovina z znakom Y, 26. črna zolna, 27. sistem barvne televizije, 29. sin zadnjega albanskega kralja Zoguja, 34. zacetnici slovenskega pisatelja cufarja.

RESITELY
Vodoravnost, oša, klas, lazarišti, Emin, amin, usad, mala, Mattr, Ren, errata,
Alsaće, gem, omiks, Pate, Iree, elektirika, orac, jam.

	a	b	c	d	e	f	g	h
--	---	---	---	---	---	---	---	---

Šahovska naloga št.: 153
Larsen - Ljubojević / Milano 1975

Napadena črna trdnjava trenutno nima dobrega polja za umilost. Ljubojević vse svoje moznosti protigrej gradi na lovskem paru, ki ob pomoči črne dame ogrožuje belega kralja. Kako je črnemu, ki je na potezi, uspelo prelisiciti belega in ga v nadaljevanju prisiliti na predaji?

Sahovska naloga št.:154
Lobazov - Gornjak / Kalinin 1964

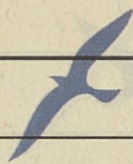
Crne figure delujejo bolj usklajene in so nevarnejše osamljenemu belemu kralju, medtem ko je crni kralj v varnem zavetju. Pomembnega aduta ima crni tudi kmetu na liniji c. Naloga reševalca je, da poiščejo kombinacijo, pri kateri bo crni, ki je na potezu, dosegel dobljeno pozicijo!

Rešitev naloge št.: 151

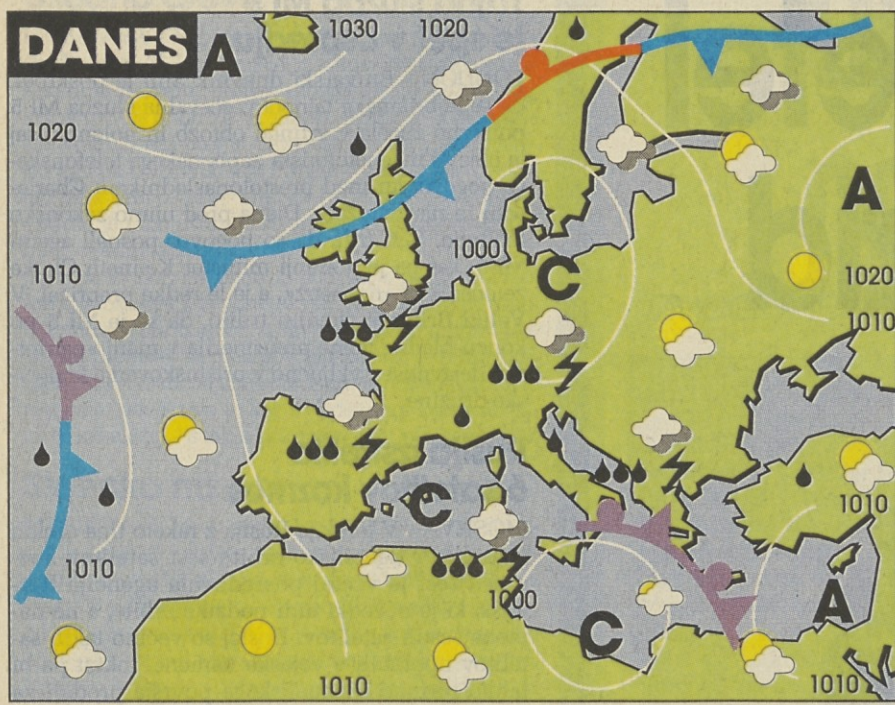
Velemojster Talj je s potezo 1.f6!! začasno zrtoval figurino in zaostрил pozicijo. 1...Te2: Na 1...g6 2, g7 Tg2 3.Lg5! Tg5: 4.Dg5: De2: 5.Dg1! in beli zmaga. 2.fg7 Td2: 3.Ld2: Po zrtvi dame je beli kralj na varnem, kmet na g7 pa se bo spremenil v damo. Materialna prednost belega je odločilna, zato se je črni po 3...De2 4.Kc1 tudi vdal!

Rešitev naloge št.: 152

Povezana bela kmeta je črni
razorožil z nenavadno potezo
trdnjave 1...Tc6!! 2.b6c6. Beli mora
sprejeti žrtev, saj po 2.Ka7 Kc7
3.b6c6 g5! odločijo črni kmetje na
kraljevem krilu, 2...g5! 3.a7 f5 4.c7
Na 4.h4 g4! 4...f4 5.h4 g4! 6.h5 h6!
Beli nima več potez in prodor
črnih kmetov odloči, zato se beli
vda. Poučen razplet!

EVROPA / NA ZAHODU OBLAČNO

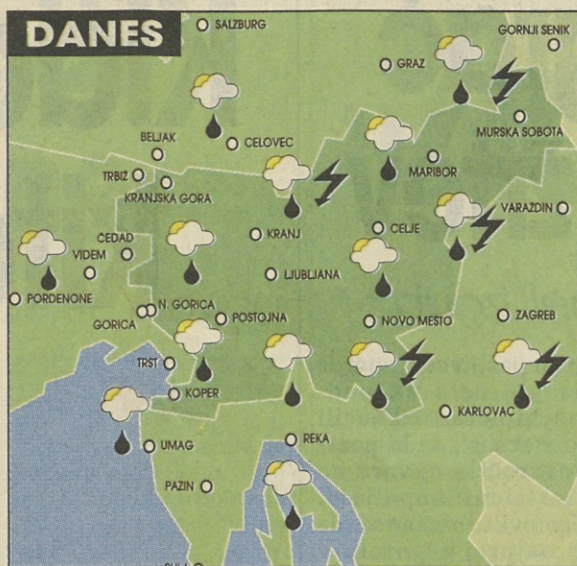
Vremenska slika:

Delno jasno bo s spremenljivo oblačnostjo. Popoldne bodo posamezne plohe ali nevihte. Najnižje jutranje temperature bodo od 6 do 11, najvišje dnevne od 19 do 25°C.

ALPE JADRAN / POPOLDNE NEVIHTE

OBLACNOST	DEZ/SNEG mm na dan
pod 10%	pod 5
10-30%	5-10
30-50%	10-30
50-80%	30-60
nad 80%	nad 60
VETER	NEVIHTE
5-10 m/s	MEGLA
nad 10 m/s	

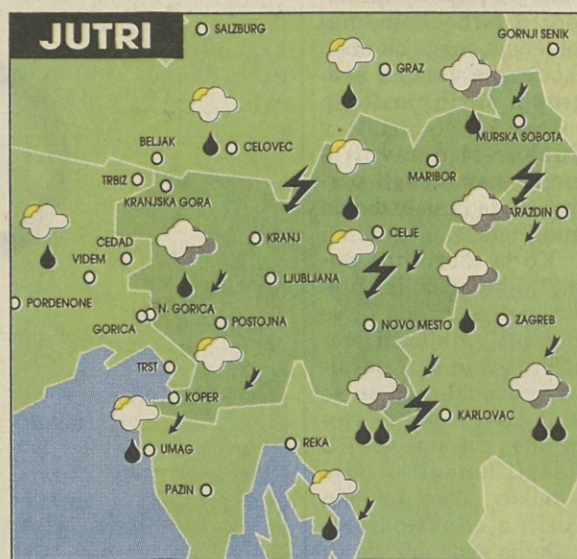

Slovenija:

Delno jasno bo, popoldne posamezne plohe ali nevihte. Najvišje dnevne temperature bodo od 19 do 25°C.

Sosednje pokrajine:

Delno jasno bo s spremenljivo oblačnostjo, predvsem v Italiji in Alpah bodo krajevne plohe ali nevihte.

V Sloveniji

V petek bo spremenljivo do pretežno oblačno s padavinami, deloma plohai ali nevihtami.

Obeti

V soboto bo delno jasno, popoldne bodo krajevne plohe ali nevihte.

RAZMERE NA CESTAH V SLOVENIJI

Ceste so večinoma suhe in normalno prevozne. Promet v nočnim stanju in na mejnih prehodih se odvija brez zastojev.

UČINKI MORSKE KLIME NA LJUDI

Zdravilni učinki morske klime

TANJA CEGNAR

Vlaziost zraka ob obali je bistveno odvisna od smeri, iz katere piha veter. Veter z morja prinaša vlažen zrak. Nasprotno pa je za burjo značilen poleg hladnega tudi razmeroma suh zrak. Velike in hitre spremembe vlažnosti zraka ob obali so posledica sprememb smeri, iz katere piha veter.

Megla ob naši obali lahko pozimi vztraja tudi po več dni skupaj. Razprostira se nad Padsko nizino in severnim Jadrantom in se razkroji sele ob prihodu hladne fronte. Ob obali je v povprečju 33 dni letno z meglo, večinoma pozimi.

Kadar piha veter z morja, vsebuje zrak na obali tudi morski aerosol. Koncentracija morskih aerosolov z oddaljenostjo od morja zelo hitro upada. Morski aerosol je v zraku predvsem takrat, ko piha veter z morja na kopno, sestavljajo ga morska voda, ioni in soli. Aerosol ustvarja veter in lomljenje valov, se posebej na skalnati obali. Aerosol s premerom pod 0.1 mikron, ki vsebuje soli natrija, magnezija, joda in broma, se pod vplivom ultravijoličnih zarkov ionizira.

Zime ob morju so praviloma brez snega in tudi kadar sneg zapade, zelo hitro skopni.

Morsko klimo priporočamo zdravim ljudem za oddih in rekreacijo od vsakdanjih naporov. Poleg tega ima morska klima še nekaj tradicionalnih zdravilnih učinkov. Ze v preteklosti so cenili zdravilne vplive morske klime na otroške bolezni. Omenimo le kronične, alergijske in vnetne bolezni dihal, alergijske kožne in nalezljive bolezni. Včasih, ko sta se rahitis in poliomiolit se pojavljala, so otroke s tema boleznima pošiljali v

obmorska klimatska zdravilišča.

Ugodni so učinki morske klime pri starejših osebah s kroničnimi boleznimi dihal. Predvsem helioterapija posebej ugodno učinkuje na mnoge kožne bolezni kot je na primer psoriza. Dobre rezultate so dosegali tudi pri nekaterih motnjah delovanja endokrinih žlez in pri okrevanju po tuberkulozi, če organizem le ni bil prehudo oslabil.

V klimatski terapiji v zdravilni morski klimi izrabljamo zrak na prostem, morski aerosol, helioterapijo, kopeli v morski vodi. Izogibamo se močnim vetrovom, vročini in pretirano suhemu zraku.

Klasične kontraindikacije morske klime so akutna tuberkuloza, huda oslabelelost, huda anemija, nefropatija z znaki odpovedovanja ledvic, zelo povišan krvni tlak in nekompenzirana kardiopatija.

Da bi kdar najbolje izkoristili zdravilne učinke morske klime, bi moralo bivanje v tej klimi trajati vsaj tri ali štiri tedne. Zal trajanje klimatske kure pogosto skrajšajo le na 14 dni. Za izrabo zdravilnih učinkov morske klime sta priporočljivi dve obdobji: spomladansko, ki traja od februarja do sredine junija in jesensko, ki traja od septembra do sredine novembra.

Poletje zaradi vročine in soparnosti za izrabo učinkov morske klime v zdravilne namene ni priporočljivo. Predvsem ga odsvetujemo starejšim bolnikom. Vročina pogosto obnavljanje in razvoj infekcij. Pogostost zapletov med terapijo je največja prav poletje.

Poletje ob obali priporočamo turistom, ki želijo uživati morsko klimo in njene učinke, vendar pretirano sončenje odsvetujemo.

TEMPERATURE ALPE JADRAN včeraj ob 7. in ob 13. uri	TEMPERATURE PO EVROPI včeraj ob 8. in ob 14. uri
LJUBLJANA..... 12/22	HELSINKI..... 4/20
TRST..... 17/20	STOCKHOLM..... 6/21
CELOVEC..... 10/20	KÖBENHAVN..... 9/20
BRNIK..... 12/20	MOSKVA..... 10/24
MARIBOR..... 13/23	BERLIN..... 14/26
CELJE..... 9/23	VARSAVA..... 13/26
NOVO MESTO..... 10/23	LONDON..... 11/25
NOVA GORICA..... 14/20	AMSTERDAM..... 14/25
MUR. SOBOTA..... 11/24	BRUSelj..... 13/27
PORTOROŽ..... 14/20	PARIZ..... 11/25
POSTOJNA..... 12/18	DUNAJ..... 8/24
ILIRSKA BISTRICA..... -2/21	MÜNCHEN..... 11/24
KOČEVJE..... 8/21	ZÜRICH..... 12/24
CRNOMELJ..... 11/23	ZENEVA..... 11/23
SLOV. GRADEC..... 8/22	RIM..... 12/22
BOVEC..... 12/19	MILAN..... 14/18
RATEČE..... 8/15	BEOGRAD..... 8/24
VOGEL..... 9/9	BARCELONA..... 14/19
KREDA..... 0/1	BUKARESTA..... 7/23
VIDEM..... 18/22	ISTAMBUL..... 10/16
GRADec..... 12/22	MADRID..... 7/19
MONOSTER..... 13/-	LIZBONA..... 14/19
ZAGREB..... 14/23	ATENE..... 11/20
REKA..... 19/20	TUNIS..... 17/27
	MALTA..... 17/25
	KAIRO..... -2/6

DOLŽINA DNEVA
Sonce bo danes vzšlo ob 05.33 in zšlo ob 20.25. Dan bo dolg 14 ur in 52 minut. Luna bo vzšla ob 01.37 in zšla ob 12.26.
SETVENI KOLEDAR
Luna je v znamenju Vodnarja, element zrak. Menjava lune - zadnji krajec ob 14.20. Dan je primeren za svetev, presajanje in nego vrtnega, okrasnega in balkonskega cvetja.
TEMPERATURE JEZER, REK IN MORJA
Ježera: Blejsko NP, Bohinjsko NP.
Jadransko morje: Portorož NP, Trst NP, Gradec NP, Crikvenica NP, Pulj NP, Lošinj NP, Split 18,0°C, Hvar 15,5°C, Vis 18,3°C, Hvar 18,0°C.
Reke: Mura (G. Radgona) 11,6°C, Sava (Radeče) 14,6°C, Savinja (Lasko) 12°C, Ljubljana (Moste) 12,1°C, Bistrica (Sodražica) 10,5°C, Paka (Sostanj) NP, Sora (Suha) 10,9°C, Gradascica (Dvor) 9,4°C, Iska (Iska) 9,8°C.
PLIMOVANJE
Danes: ob 5.31 najnižje -57 cm, ob 11.56 najvišje 27 cm, ob 17.09 najnižje -17 cm, ob 23.09 najvišje 47 cm
Jutri: ob 6.05 najnižje -54, ob 12.38 najvišje 24 cm, ob 17.45 najnižje -11 cm, ob 23.40 najvišje 41 cm

Horoskop

piše

Aleksandra Zorc Berce

OVEN 21-3/204 : V središču dogajanja boste in zaradi oči, ki so uprte v vas, se boste zadovoljno odločali. Splet so vam zaupali vodilno vlogo in potrudili se boste, da opravičite zaupanje.

BIK 21-4/205 : Pred vami je težka odločitev, ki ne bo vplivala samo na vaše dogodke, ampak tudi na bližnjo okolico. Upoštevajte vse okolice, ki bi nanjo negativno vplivale.

DVOJČKA 21-5/21-6 : V službi ste pred kratkim dobili zeleno luč za spremembe vi pa že razmišljate o novih. Nadrejeni se tokrat verjetno ne bodo strinjali z vami. Pocakajte!

RAK 22-6/22-7 : Vse, kar želite in bi tudi morali opraviti danes, ne boste zmogli sami, zato del odgovornosti le pogumno prenesite na druge sodelujoče, ki se delu izogibajo.

LEV 23-7/23-8 : Ze nekaj časa odlašate z opravilom, ki bi se zdavnaj moralo biti narejeno. Če zadeve ne boste uredili takoj, najboljša, da opustite misel nanjo.

DEVICA 24-8/22-9 : Vase ideje so včasih le nekoliko preveč drzne, se posebno, če pričakujete, da boste pri drugih imeli stodostrno podporo. Ne bodite presenečeni, če vas bodo zavrnili.

TEHTNICA 23-9/22-10 : Poskusite pozabiti spor s partnerjem na temo dom-služba in se vsaj v službi toliko zberite, da boste sploh lahko sodelovali s sodelavci.

SKORPIJON 23-10/22-11 : Včasih vam je zal za hitro izrečenimi in nepremišljenimi besedami na račun sodelavcev. Pravilno, kajti na vse gledate le s svojega zornega kota, ki ni vedno pravi.

STRELEC 23-11/21-12 : Končno ste razrešili problem, ki je dolgo časa videl nad vami kot temen oblak. Sedaj se lahko posvetite vsemu tistemu, za kar vam je zmanjkovalo časa.

KOZOROG 22-12/20-1 : Vse, kar se vam bo danes posrečilo, vzemite za popoln čudež, kajti tako mesanih čustev niste imeli že dolgo. Tudi okolica vas ne pozna tako nezbranega.

VODNAR 21-1/19-2 : Danes vam bo končno uspelo dokazati, kaj je tisto, kar vas pri delu moti in zaradi česar ne morete biti tako uspešni kot si vi in vaši nadrejeni želijo.

RIBI 20-2/20-3 : Lotili se boste številnih stvari, ki jih vztrajno prelagate, ter končno počistili svojo mizo. Poskusajte sproti narediti tudi zopna opravila, sicer se boste kmalu znašli v enaki situaciji.

TRST / ODPRLI EXPOMODEL, RAZSTAVO MODELARSTVA IN ZBIRATELJSTVA

Rdeča kraljica iz leta 1929

Na ogled na stotine miniaturnih modelov avtomobilov, ladij, letal, tankov, jadric, vlakov

MARJAN KEMPERLE

TRST - Ognjeno rdeča Isotta Fraschini tipa 8A iz leta 1929 je nekronana kraljica letosnje četrte razstave modelarstva in zbirateljstva Expomodel, ki so jo včeraj popoldne odprli v prostorih tržaškega velesejma. Ob več kot šest metrov dolgem svetlečem se gasilskem vozilu, ki ima spredaj vgrajeno brizgalno napravo, in prtljajniku pa lepo zavito nekaj deset metrov dolgo gasilsko cev, se je ze prvi dan kar trlo ljudi. Avtomobil, ki ga poganja osemvaljni motor s 7.370 kubičnimi centimetri in je dosegal hitrost do 140 km na uro, je prava redkost, saj so ga izdelali le v vsega 950 primerkih. Leta 1926 je stal 125.000 takratnih italijanskih lir, sedaj je vsaj po mnenju gasilca, ki mu je poverjeno upravljanje, »brez cene«.

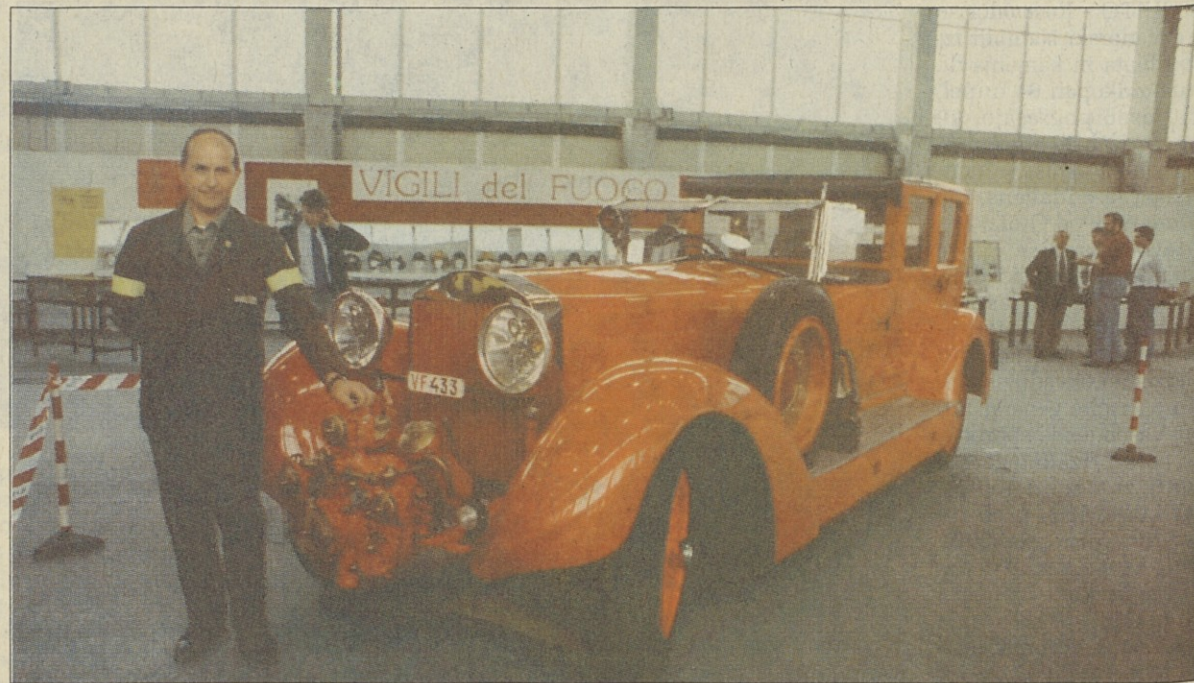
Rdeča Isotta Fraschini vabi gledalce v drugem privzdignjenem delu razstave, tistemu namenjenemu zbirateljstvu. Poleg nje je tu na ogled cela vrsta starih gasilskih vozil, od angleškega gasilskega kolesa z vgrajeno gasilsko cevjo iz leta 1905 do avtoleste sodobnejše, a se vedno dokaj stare proizvodnje. Na desni strani hresčijo stari gramofoni, tisti s trobentastimi odmevniki in kot zebelj debelimi iglami. Nekaj jih je kar izjemnih. Eden od teh, največji, je »silni« nemški Mammouth Homocord iz leta 1907, ki je kratil čas obiskoval-

cem javnih lokalov. Dovolj je bilo, da si vtaknil vanj zeton, in ze je ta predhodnik juke-boxa zaigral svojo pesem v 78 obratih.

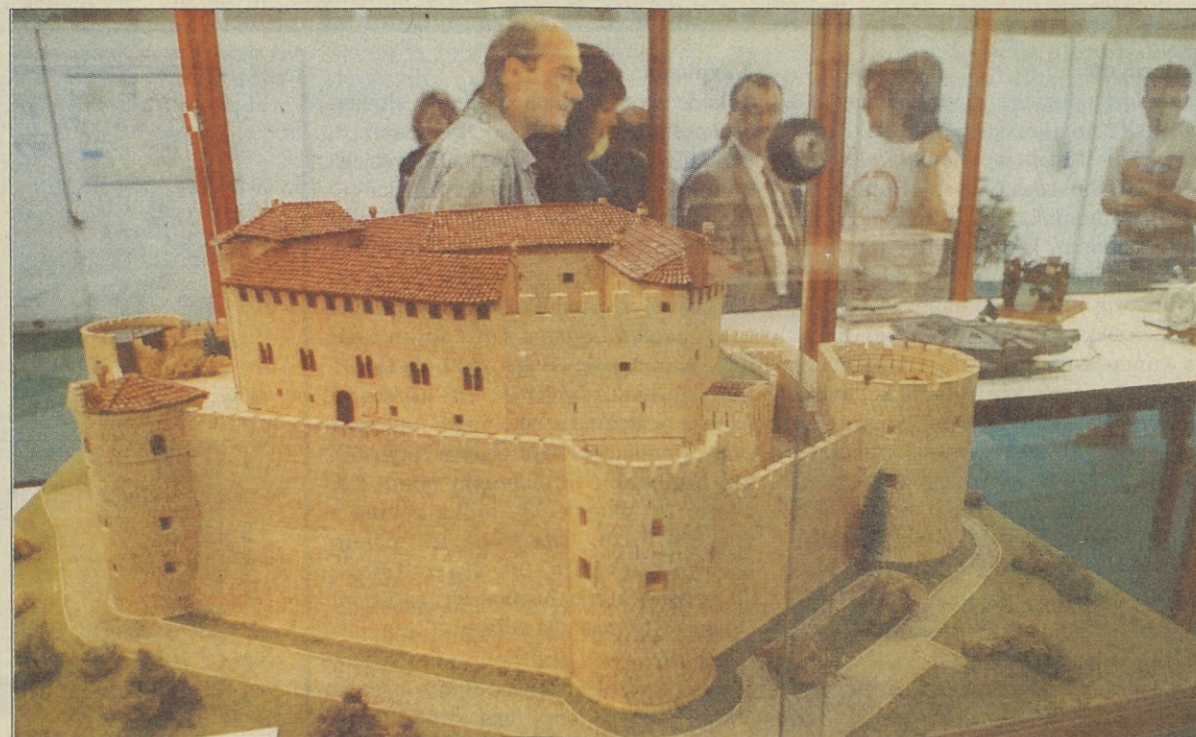
Sredi razstave se razteza 28 metrov dolga stropasovna proga za avtomodelizem. Privlačna je predvsem za najmlajše, saj jim je dovoljeno, da s prstkom pritisnjenim na gumb in ocesom, prikovanim na ferrariju, benettonu ali mclarnu, preizkusijo svoje psevdodirkaške veščine.

Spodnji, vhodni del je namenjen modelarstvu in mehanicnim modelom. Tu je na ogled nekaj sto modelov, miniaturnih kopij letal, la-

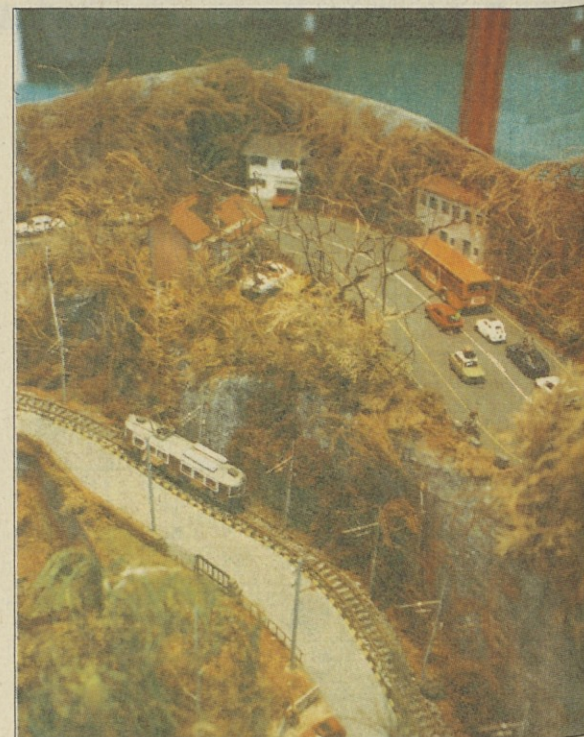
dij, avtomobilov, tankov, helikopterjev, podmornic, jadric, jaht, vesoljskih ladij. Nekateri so res do detajla natančni. Proga openskega tramvaja (delo Alessandra Lanzlotti in Davida Rasenija) je pravcata umetnina. Podobno velja za miniaturno kopijo Goriskega gradu v razmerju 1:80. Mario Damilano jo je izdelal z 52.300 lesenimi kockami, 4.280 stresniki, 176 tramovi. Za izdelavo je »zrtvoval« 1216 ur svojega prostega časa. Zanimanje, ki ga je Goriski grad vzbudil med obiskovalci, kaže, da se je »zrtev« izplačala...

Isotta Fraschini iz leta 1929, rdeča »gasilska« kraljica četrte razstave Expomodel v Trstu (foto Ferrari/KROMA)

Miniaturni Goriski grad - 1216 ur natančnega ljubiteljskega dela Maria Damilana (foto Ferrari/KROMA)

Proga openskega tramvaja, kot v resnici (foto Ferrari)